

MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**

Etelä-Pohjanmaan
maakuntakaava 2050

Ehdotusvaihe – maakuntakaavan kannalta keskeisten viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot sekä niihin annetut vastineet

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

www.epliitto.fi

Sisällys

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaihe – viranomaisten ja maakuntakaavan kannalta keskeisten yhteisöjen lausunnot ja vastineet..... 6

Kunnat	8
Alajärven kaupunki	8
Alavuden kaupunki	12
Evijärven kunta	16
Ilmajoen kunta	17
Isojoen kunta	21
Isonkyrön kunta	37
Kankaanpään kaupunki	51
Karijoen kunta	51
Kauhajoen kaupunki	54
Kauhavan kaupunki	60

Keuruun kaupunki	62
Kristiinankaupungin kaupunki	63
Kuortaneen kunta	64
Kurikan kaupunki	71
Laihian kunta	80
Lappajärven kunta	80
Lapuan kaupunki	91
Seinäjoen kaupunki	98
Soinin kunta	101
Teuvan kunta	104
Vaasan kaupunki	112
Vimpelin kunta	113
Ähtärin kaupunki	121
Maakuntien liitot	122
Keski-Pohjanmaan liitto	122
Keski-Suomen liitto	123
Pirkanmaan liitto	125
Pohjanmaan liitto	128

Satakuntaliitto	131
Viranomaiset.....	135
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.....	135
Ilmatieteen laitos	161
Keski-Suomen ELY-keskus	164
Luonnonvarakeskus.....	168
Metsähallitus	172
Museovirasto	178
Puolustusministeriö ja Puolustusvoimien pääesikunta	180
Seinäjoen Museot (alueellinen vastuumuseo).....	186
Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen.....	191
Sisäministeriö	196
Suomen metsäkeskus	196
Suomen riistakeskus.....	198
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)	202
Väylävirasto.....	203
Ympäristöministeriö	205
Muut kaavan kannalta keskeiset yhteisöt	219

Bioenergia ry	219
BirdLife Suomi ry.....	223
Fingrid Oyj.....	231
MTK Etelä-Pohjanmaa.....	231
Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri	237
Suomenselän lintutieteellinen yhdistys.....	276

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaihe – viranomaisten ja maakuntakaavan kannalta keskeisten yhteisöjen lausunnot ja vastineet

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti kokouksessaan 27.11.2023 pyytää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotusaineistosta lausuntoja MRA 13 §:n mukaisesti ELY-keskukselta, kunnilta, kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntien liitoilta, maakuntakaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä sekä niiltä ministeriöiltä, joita asia koskee, ennen kuin kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville.

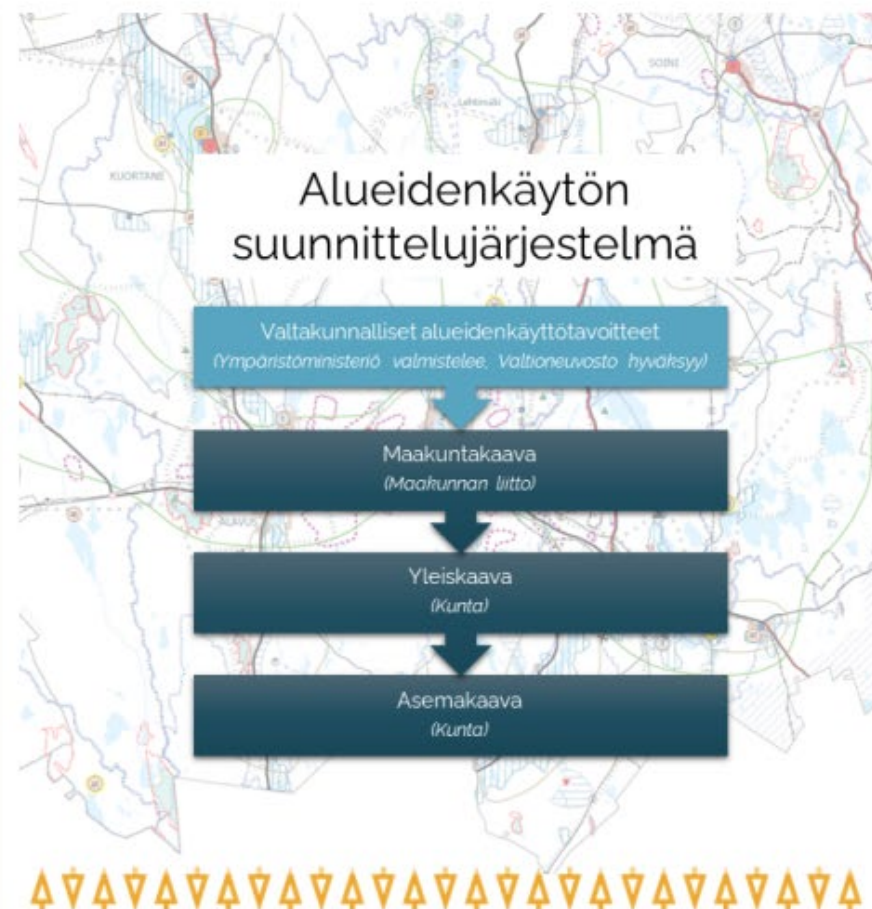
Kaavaehdotukseen liittyvä aineisto on ollut nähtävillä Etelä-Pohjanmaan liiton toimistolla sekä liiton verkkosivuilla www.epliitto.fi/maakuntakaava. Kaavaehdotukseen liittyvä luottamuksellinen aineisto on lähetetty lausunnon antajille pyydettäessä.

Kaavaehdotuksen lausuntoaika oli 30.11.2023-10.1.2024. Lausuntoja saatiin yhteensä 50 taholta, joista 23 oli kuntia, 5 maakuntien liittoja, 16 viranomaisia ja 6 muita kaavan kannalta keskeisiä yhteisöjä. **Tässä lausuntokoosteessa on mukana kaikki saadut lausunnot liitteineen sekä niihin laaditut yksilöidyt vastineet.** Yksilöidyt vastineet on käsitelty ja hyväksytty Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen kokouksessa 20.2.2024.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 etenee seuraavaksi saadun palautteen pohjalta julkisen kuulemisen käynnistämiseen. Tavoitteena on, että maakuntakaavaehdotus asetetaan nähtäville keväällä 2024 ja hyväksytään maakuntavaltuuston kokouksessa vuoden 2024 aikana.

Mikä on maakuntakaava ja miksi se laaditaan?

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä koostuu valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista sekä kolmesta kaavatasosta: **maakunta-, yleis- ja asemakaavasta**.
- Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. **Se on ohjeena laadittaessa alueen kuntien yleis- ja asemakaavoja, ja se ohjaa myös viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua.**
- **Alueidenkäytön suunnittelu on asteittain tarkentuvaa:** Maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut täydentyvät ja täsmentyvät kuntien yleiskaavoissa ja asemakaavoissa tai hankesuunnittelun, kuten tuulivoimahankkeiden yhteydessä.
- Maakuntakaavan laadinnasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa
 - Maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä (MRL 27 §)

Kunnat

Alajärven kaupunki

Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä.

Kaupunginhallitus päättää esittää lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta, että Alajärven alueelle lisättäisiin seuraavia merkintöjä:

- Joukkoistetun palvelukutsuliikenteen kehittämiskäytävämerkinnän lisäämistä Lapuan matkakeskuksen ja Järvi-Pohjanmaan Sote-keskuksen välille. Merkinnällä mahdollistetaan Järvi-Pohjanmaan asukkaiden ja muiden asiointipalveluiden käyttäjien liikkumista Lapuan matkakeskukseen vähentämällä alueen liikkujien hiilijalanjälkeä ja samalla kehittämällä sekä lisäämällä vaihtoehtoisia liikkumisen muotoja.
- Siniselle Tielle (vt 16) merkintä Matkailun ja virkistyskehit-
tämisyöhyke välille Isokyrö - Lapua - Alajärvi -

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaalla joukkoliikenteen yhteyksien toteuttamisessa on haasteita eri puolilla maakuntaa. Järvi-Pohjanmaan yhteydet ovat viime vuosina heikentyneet ja osin loppuneet. Palvelukutsuliikenteen kehittäminen on varteenotettava vaihtoehto reitti- ja vuoropohjaiselle joukkoliikenteelle alueilla, joilla joukkoliikenteelle ei ole tuettunakaan riittävää kysyntää. Liitto pitää hyvänä kaupungin esittämää kehitysehdotusta sekä sen perusteita.

Etelä-Pohjanmaan liitto kuitenkin katsoo, että kutsupohjaisen palveluliikenteen kehittämisen edistämiseen paras työkalu on Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma. Maakuntakaavassa käsitellään ensisijaisesti sellaisia teemoja, joilla on kytkentä maankäyttöön. Kutsuliikenteen kehittäminen ei vaadi maankäytöllisiä toimenpiteitä vaan toimivan järjestämistavan toteuttamista.

Matkailun ja virkistyskehit-
tämisyöhyke välillä Isokyrö - Lapua - Alajärvi -
luonnon- ja kulttuuriarvoiltaan potentiaalisimmat

Möksy. Sininen Tie ulottuu Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjois-Savon kautta Pohjois-Karjalaan. Sininen Tie on yksi Suomen vanhimmista virallisista matkailuteistä ja lähes 550 kilometrin pituinen kulkien viiden maakunnan läpi. Tie on erityisen merkittävä kehittämisvyöhyke, koska se yhdistää useita maakuntia lännestä itään ulottuen Tohmajärveltä Kuopion ja Lapuan kautta Vaasaan ja sieltä Ruotsin Umeån kautta Norjan Moi i Ranaan.

- Teollisuustoiminnan vihreän siirtymän kehittämisvyöhyke Rannila -Luoma-aho - Hoisko alueelta Möksyyn ja Höykkylän Keiteleen sahan kautta Lapuan Honkimetsän teollisuusalueelle saakka.

Lisäksi esitetään seuraavien merkintöjen poistamista, muuttamista tai oikaisua:

- Maankäyttöä haittaavien viheryhteystarpeen merkintöjen poistaminen ilman lakiin perustuvaa velvoitetta. Yhteystarveviivat rajaavat ja vaarantavat

aluekokonaisuudet olemassa olevien kansallispuistojen, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien luontomatkailukohteiden, vesistöjen ja reitistöjen ympäristössä. Matkailuteitä ei osoiteta maakuntakaavassa.

Maakuntakaavassa ei osoiteta teollisuustoiminnan vihreän siirtymän vyöhykkeitä. Vihreän siirtymän teollisuustoiminnan vyöhykkeet olisivat uusi merkintätyyppi ja ulottuisi lausunnossa esitetyn mukaisesti hyvin laajalle alueelle, mikä edellyttäisi maakuntakaavassa MRL:n mukaisia selvityksiä. Maakuntakaavan laadinta-aikataulussa ei ole tässä vaiheessa varauduttu uusien laajojen selvitysten laatimiseen.

Rannila - Luoma-aho – Hoisko teollisuustoiminnan kehittämisvyöhyke on jo nykyisellään laajimpia maakuntakaavaehdotukseen sisältyviä teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeitä.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti

tulevaisuudessa uusiutuvan energian maankäyttöä alueella.

maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeet, joilla pyritään turvaamaan Etelä-Pohjanmaalle tärkeän maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä sekä matkailun ja virkistysen kehittämisvyöhykkeet, joilla pyritään edistämään muun muassa Järvi-Pohjanmaalle merkittävän matkailuelinkeinon huomioimista maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

- Lautakankaan (Suolasalmenharjun) tuulivoima-alueen rajaamista hankkeen luonnosvaiheen rajauksen mukaiseksi, koska siitä on nyt YVA-ohjelma ja yhteysviranomaisen lausunto annettuna ja nyt YVA-selostus on laadittuna ja nähtävillä.

Lausunnossa viitataan maakuntakaavan Aitakankaan tuulivoimaloiden alueeseen, jonka kanssa osittain samalla alueella on käynnissä Suolasalmenharjun tuulivoimahanke. Maakuntakaavan rajausta perustuu maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, tuulivoima-alueiden kaava- ja YVA-tietoihin sekä alueista käytyihin neuvotteluihin. Maakuntakaavassa tulee huomioida tuulivoiman yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset. Aitakankaan alueen rajaukseen on vaikuttanut etenkin etäisyys vakituiseen ja loma-asutukseen, sekä vaikutukset maakotkaan, metsäpeuraan ja Ilmatieteen laitoksen säätutkaan.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet kuvaavat tuulivoimaloiden sijaintialueita maakuntakaavan yleispiirteisellä tarkkuustasolla. Liitto muistuttaa, että aluerajaukset voivat tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Maakuntakaavan alueiden täsmentymisessä keskeistä on arvioida, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin merkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina.

Aitakankaan tuulivoimaloiden alueen rajausta tullaan tarkastelemaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa

kaavaehdotuksesta ja tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen sekä niiden pohjalta käytävien neuvottelujen perusteella. Alueella keskeistä on etenkin Suomenselän metsäpeurakantaan kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointi. Suolasalmenharjun tuulivoimahankkeen kaavoitus ja YVA ovat vielä käynnissä, eikä maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen rajausta määritellä suoraan niiden perusteella.

Alavuden kaupunki

Alavuden kaupunki toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Alavudelle on perustettu koko Etelä-Pohjanmaan kattava tekstiilien kierrätyspiste osoitteeseen Kallenkuja 5. A-Pesti Oy:n Textuuri-hanke laajenee yhteistyössä Lakeuden Etapin kanssa koko maakunnan kattavaksi lakisääteisen tekstiilijätteen erityiskeräysvelvoitteen toteuttajaksi. Kaupunki esittää, että kyseinen kohde merkittäisiin maakuntakaavaan kiertotalousmerkinnällä EJ. Alavudelle on tulossa muutaman vuoden sisällä Etapin itsepalvelupiste, jonka sijaintia ei vielä tässä vaiheessa tiedetä. Voidaanko tämä palvelupiste sijoittaa esim. Maakuntakaavan mukaiselle teollisuusalueelle, vaikka kiertotalousmerkintä EJ puuttuu?

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Kiertotalouden ja jätehuollon alueen (ej) merkinnällä osoitetaan maakunnalliset ja seudulliset jäte- ja kiertotaloustoimintojen alueet. Merkinnän suunnittelumääräys on seuraavanlainen: "alue on varattu jätehuollon ja kiertotalouden maakunnalliseen tai seudulliseen tarpeeseen. Maankäytön ja toimintojen suunnittelussa tulee mahdollistaa alueiden kiertotaloustoimintojen kehittäminen. Alueelle voi sijoittaa materiaalien ja tuotteiden uudelleenvalmistustoimintoja, kiertotalouteen liittyviä ylläpitopalveluja sekä käsiteltävien materiaalien välivarastointia ja loppusijoitusta. Alueen suunnittelussa ja alueen toimintoja järjestettäessä on erityistä huomiota kiinnitettävä ympäristönsuojeluun. Uuden alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa."

Alavuden kaupunki esittää, että Seinäjoki -Alavus -Ähtäri - Keuruu -Jyväskylä -rata merkittäisiin maakuntakaavaan merkittävästi parannettavana ratana. Radan sähköistys on ajankohtainen mm. Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta, Vaasan satamasta alkavana poikittaisyhteytenä sekä pääradan rinnakkaisreittinä välillä Tampere -Seinäjoki. Alavudella kehitetään parhaillaan myös puutermiinalialuetta, joka tuo rataosuudelle lisäkäyttöä ja vaatimuksia. Lisäksi Tuurin ostosmatkailua olisi suotavaa osoittaa ilmastokestävasti raiteille yksityisautoilun sijaan.

Maakunnallisen tekstiilijätteen keräämispaikan vaikutukset ympäristöön ovat etupäässä liikenteellisiä. Tekstiilijätteen, jota syntyy arviolta 2-3 kg/asukas/vuosi keräämisellä ja eteenpäin kuljettamisella ei ole merkittäviä keräyspisteen ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia, eikä se aiheuta vaaraa esim. ympäristön pilaantumiselle. Näin ollen maakunnan kattava tekstiilijätteen keräys ei ole maakuntakaavan ej-merkinnän vaativa toiminto.

Etapin itsepalvelupiste voidaan sijoittaa ilman ej-merkintää kunnan sopimaksi katsomalle alueelle.

Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa todetaan Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä rataa koskevassa Rautatie - merkinnän suunnittelumääräyksessä, että "rataosuudella on varauduttava liikenteen kapasiteetin lisäämiseen, tasoristeysten poistamiseen, tarpeellisiin perusparantamistoimenpiteisiin ja radan sähköistämiseen".

Radalle ei ole kohdistettu "Rautatie, merkittävästi parannettava" -merkintää, koska parantamismerkinnät on kohdistettu niihin rataosiin, joiden parantamisella on vaikutuksia maankäyttöön ja muuhun liikenneverkkoon. Radan sähköistamisella tulee olemaan vaikutuksia mm. radan ja valtatie 18 tasoylikäytäviin, mutta kehittämistarpeet on huomioitu jo valtatie parantamismerkinnässä.

Alavuden kaupunki on aloittamassa yleiskaavan laadintaa Alavudenjärven ympärille. Kaavan laatimia selvityksiä on jo teetetty koko järviolueen osalta esim. maisema- ja rakennetun kulttuuriympäristön selvitys sekä osalle järveä luontoselvitys. Selvitysalueet eivät kata järven rannalla olevia asemakaava-alueita, eikä näiden alueelle myöskään laadita uutta yleiskaavaa. Alavuden tahtotilana on osoittaa järven eteläpäässä olevan Ansioniemen alueelle loma/vakituista asumista. Alue liittyy luontaisesti Lahdenkylän olemassa olevaan, asemakaavoitettuun asuntoalueeseen. Alavuden kaupunki esittää, että tältä alueelta poistettaisiin arvokkaat maisema-alueet merkintä. Alueen maisema ym. arvot selvitetään yksityiskohtaisemmassa yleis- ja asemakaavoituksessa. Nyt maakuntakaavassa osoitetut arvokkaat maisema-alueet ovat tällä alueella kohtuuttoman laajoja.

Sähköistämiseen liittyvät toimenpiteet tutkitaan Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä -radan sähköistämisen tarveselvityksessä ja ne voidaan liittää osaksi Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet -merkintä perustuu koko maakuntaa koskeviin vuosina 2013-2014 tehtyihin selvityksiin, jotka on tehty valtakunnallisten ohjeiden ja arvotuskriteerien mukaisesti. Maisema-alueet ja niiden rajaukset määräytyvät tunnistettujen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön arvojen pohjalta. Rajaukset noudattavat esim. metsäselänteitä, metsänreunoja, yhtenäisiä peltoalueita, vesistöjä ja taajama-alueita.

Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maakuntakaavan suunnittelumääräys on seuraava: "Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota."

Alavudenjärven kulttuurimaisemaa arvioidaan vuoden 2014 inventoinnissa seuraavasti: "Alue edustaa Lapuanjokivarrelle

tyypillistä kumpuilevaa kulttuurimaisemaa, jonka topografia vaihtelee syvästä jokilaaksosta korkealle kohoaviin moreeniselänteisiin. Jokivarteen ja Alavudenjärven ympärille muodostunut kokonaisuus on edustavaa maaseutumaisemaa asutuksineen ja rantalaitumineen."

Arvokkaat maisema-alueet on osoitettu erityisominaisuus-merkinnällä, joka ei kategorisesti estä alueen kaavoittamista tai rakentamista. Alueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun päätavoitteet liittyvät luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön tekijöiden turvaamiseen, joten suunnittelun lähtötiedoksi tulee laatia kaavatason tarkkuutta vastaavat luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvitykset.

Yleis- ja asemakaavaprosessissa tutkitaan mahdollisen rakentamisen määrä ja sijainti suhteessa maisemaan, luonto- ja kulttuuriympäristöön sekä niiden arvo- ja erityispiirteisiin. Merkittävää on rakentamisen sopeutuminen kolmiulotteiseen maisemarakenteeseen ja maiseman pääelementteihin, kuten avoimiin peltoalueisiin, metsäselänteisiin, vesistöihin, perinteiseen asutusrakenteeseen ja tärkeisiin näkymiin.

Maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajaus säilytetään.

Evijärven kunta

Kunnanhallitus lausuu Evijärven kunnan lausuntona Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotusaineistosta seuraavaa:

Maakuntakaavaehdotuksessa liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, liikenteen osalta Evijärven kunta pitää hyvänä ja tärkeänä asiana, että kantateiden 63/68 risteyksen parantaminen on huomioitu merkinnällä: Liittymä, uusi tai merkittävästi parannettava. Samoin hyvänä ja tärkeänä asiana pidetään, että kantatie 63 Evijärven Inasta pohjoiseen on huomioitu merkinnällä: Maantie, uusi tai merkittävästi parannettava. Nämä merkinnät tukevat selkeästi tahtotilaa alueen kehittämiseksi.

Luonnonvarojen ja energiantuotannon osalta Evijärven kunnan alueen ulkopuolelle, mutta välittömästi kuntarajan läheisyyteen ehdotettujen tuulivoimaloiden alueiden (Suolineva ja Iso Saapasneva) osalta Evijärven kunta toivoo, että aluerajauksissa huomioitaisiin Evijärven kunnan linjaus neljän kilometrin suojavyöhykkeestä (4 km) lähimpään Evijärven kunnan alueella olevaan asutukseen.

Muilta osin Evijärven kunnalla ei ole lausuttavaa maakuntakaavaehdotukseen.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

Esitystä naapurikuntien puolella olevien tuulivoimaloiden alueiden rajaamisesta 4 km etäisyydelle Evijärven kunnan puolella olevasta asutuksesta ei huomioida maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajauksissa. Tarkemmat mallinnukset mm. tuulivoiman meluvaikutuksista tehdään hankekohtaisissa selvityksissä, jolloin myös voimaloiden etäisyys asutukseen tulee määritellyksi.

Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita Evijärvelle.

Ilmajoen kunta

Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä.

Ilmajoen kunnanhallitus kiittää lausuntopyynnöstä ja antaa lausunnokseen maakuntakaavan luonnoksesta seuraavaa.

Ilmajoen kunnan kannalta keskeisiä teemoja maakuntakaavassa ovat kunnan asukkaiden, ympäristön ja elinvoima kannalta tärkeät toiminnot kuten asuminen kunnan eri osissa, yritystoiminta, maa- ja metsätalous sekä näiden välinen yhteistoiminta. Keskeisiä liikenneyhteyksiä ovat (mm. KT 67 ja ratayhteys) sekä omavaraisuutta tuottavat ravinnontuotanto- ja kunnan kannalta tärkeät energiainfrastruktuuritoiminnot. Tiehankkeita suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava maatalousliikenne huomioon yhdessä muiden liikennemuotojen kanssa maatalouden ja siitä saatavan kotimaisen ruuantuotannon turvaamiseksi. Näiden edistämiseen on turvattava mahdollisuus kunnan edistää omaa maankäyttöpolitiikkaansa ja kaavoitustaan.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Ehdotusvaiheessa erityisesti maatalousliikenteen näkökulmasta uutta tai parannettavaa kaksiajorataista maantietä koskevaa suunnittelumääräystekstiä on tarkennettu luonnosvaiheeseen verrattuna. Kaksiajorataisilla teillä liikkuminen hitailla ajoneuvoilla kielletään, mikä aiheuttaa tarpeen rakentaa rinnakkaistieverkosto. Rinnakkaistieverkoston suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa tulee maatalousliikenne huomioida.

Muiden kuin kaksiajorataisten teiden osalta kysymys on erityisesti maatalousliittymien määrästä ja sijoittumisesta. Maanteiden toiminnallinen luokka ja kunkin tieosuuden liikenneturvallisuuskysymykset määrittävät esimerkiksi liittymätiheyden. Liittymäkysymykset ovat tienpitäjän päätettävissä olevia asioita.

Kunta osallistuu alueellaan tapahtuviin tie- ja ratasuunnitteluprosesseihin, joissa yhtenä ratkaistavana kysymyksenä on liikenteen ja maankäytön tarpeiden yhteensovittaminen.

Tämän lisäksi kansallinen turvallisuuskulma huomioiden, julkisesti jaettavalla kartalla ei tulisi esittää maanalaisia johtoverkkoja tai niiden suunnitelmia, kuten päävesijohtoa. Tämä on hyödyllistä tietoa rakentajille ja suunnittelijoille, mutta se voi olla hyödyllistä tietoa myös haitantekomielessä.

Keskeisenä tavoitteena Ilmajoen kunta uudistaa edellisessä maakuntakaavaluonnoksen lausunnossaan tuomia asioita tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron osalta. Tässä kunta edellyttää kolmen kilometrin suojavyöhykkeen varmistamista kunnan rajalta, jolle tuulivoimaloita eikä sähkönsiirtoa tule sijoittaa, erityisesti koskien Ooperin aluetta, joka maakuntakaavaehdotuksessa on edelleen mukana. Kaavaluonnoksesta poistettiin Ilmajoen kunnan alueella oleva Oksivuoren osuus, jonka huomioimisesta kunta kiittää. Kuitenkin kaavaehdotuksesta edelleen tulee poistaa alue kuntarajasta kokonaisuudessaan kolmen kilometrin (3 km) etäisyydellä olevat osat Ilmajoen ulkopuolella. Ilmajoen kunnan omien tavoitteiden lisäksi alueella on keskeisiä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita ominaispiirteitä ekologisen yhteyden osalta sekä luonnontilan ja -monimuotoisuuden ja suhteen, kuten alueella säilyneet suoalueet, Kyrönjokilaakson ja Orisbergin sekä Ilmajoen Alajoen kulttuurimaisema-alueet. Alueen rauhoittamiseen ovat ottaneet kantaa myös muut tahot maakuntakaavaluonnoslausunnoissaan.

Maakuntakaavassa ei osoiteta vesijohtojen ja siirtoviemärien tarkkoja sijainteja.

Esitystä tuulivoimaloiden alueiden ja sähkönsiirron rajaamisesta 3 km naapurikuntien puolella ei huomioida. Tarkemmat mallinnukset mm. tuulivoiman meluvaikutuksista tehdään hankekohtaisissa selvityksissä, jolloin myös voimaloiden etäisyys asutukseen tulee määritellyksi.

Ooperin tuulivoimaloiden alueelle on annettu maakuntakaavassa aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maisemaan kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi kaikille tuulivoimaloiden alueille annetussa suunnittelumääräyksessä edellytetään, että suunnittelussa otetaan huomioon rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset mm. luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee mm. voimaloiden määrän, korkeuden ja sijoittelun avulla varmistaa, että maakuntakaavan suunnittelumääräykset maisema- ja luontoarvojen osalta toteutuvat.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palautteen, tuulivoimaloiden

Ilmajoen kunta ymmärtää Seinäjoen kaupungin tavoitteen alueensa hyödyntämiseen sekä hanketoimijan tarpeet ja siksi korostaa, että hanke on edelleen toteutettavissa edellä mainituilla edellytyksillä, jossa ekologinen yhteys, luonnon monimuotisuus, Alajokimaiseman turvaaminen ja asutuksen tarpeet tulevat huomioiduksi tuulivoiman ja sähkönsiirron sijoittelulla riittävän etäälle niistä ja ilman uutta voimajohtolinjaa Ilmajoen Alajoen peltomaiseman kautta. Kunta näkee uhkana, mikäli hankealue voidaan toteuttaa maakuntakaavassa osoitetussa laajuudessa, uudet reitit ja voimalarakentamisen herkälle alueelle tuhoavat peruuttamattomasti ainutlaatuisia kansallisia-, maakunnallisia- ja ympäristöarvoja.

Ilmajoen kunta tiedostaa maakuntakaavoituksen rajatut mahdollisuudet vaikuttaa uusien johtoreittien perustamiselle. Kuitenkin kunta edellyttää kaavamääräyksiin ja selostuksiin täsmennyksiä siten, että energiahankkeita toteuttavat kunnat vaatisivat hankesopimuksessaan sopimista myös niiden kuntien osalta, joiden alueille mahdollinen hankkeesta aiheutuva voimajohto sijoittuu. (ks. Keuruun KH 07.11.2022 § 189 kaavoitussopimuksesta ja johtoaluekorvauksista). Edelleen kaavamääräyksiin ja selostuksiin tulee lisätä täsmennys: mikäli uusia pylväitä rakennetaan, on käytettävä vapaasti seisovia haruksettomia peltopylväitä. Nämä maininnat ovat oleellisia,

alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimaloiden potentiaalinen sijaintialue maakuntakaavatason yleispiirteisiin selvityksiin perustuen. Maakuntakaavassa ei määritellä alueelle sijoitettavien tuulivoimaloiden määrää, korkeutta tai sijoittelua. Maakuntakaavan merkintä ei siten suoraan johda koko alueen hyödyntämiseen tuulivoimatuotannossa, vaan tuulivoimatuotannon laajuuden mahdollisuudet selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehtäviin vaikutusten arviointeihin perustuen.

Maakuntakaavassa ei oteta kantaa kuntien ja tuulivoimatoimijoiden välisiin sopimuksiin, joten esitettyä lisäystä hankesopimuksien sisällöstä ei tehdä kaava-asiakirjoihin.

Maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys liittyen sähkönsiirron toteutukseen. Määräyksen mukaan sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa mm. maa- ja metsätalouden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana ei ota tarkemmin kantaa käytettäviin pylvästyyppeihin.

sillä lunastuskorvaus ei kata elinkeinojen kokonaismenetyksiä ja vaarantaa siten mm. kotimaista ruuantuotantoa.

Kunta nostaa esille merkittäviä puutteita maankäytön ohjauksessa Suomessa, jossa johtoreittien sijoitteluun ei kokonaisuudessaan voi riittävällä tasolla vaikuttaa. Tämä puute näkyy mm. siinä, että Ilmajoen kunta kuntalaistensa ja alueensa edunvalvojana kokee, ettei voi vaikuttaa alueellensa tulevien perusteettomien sähkönsiirtoreittien toteuttamiseen siitäkään huolimatta, että niiden ennakoitujen vaikutukset alueella ovat keskeisen negatiivisia.

On erityisen tärkeää, että tuulivoiman sijoittelu tehdään yhteistyössä kuntien tavoitteiden osalta ja alueen luonnonolot, maiseman ja asukkaiden tarpeet huomioiden. Sähkönsiirtoa ei

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Liitto jakaa lausunnossa esiin nostetun huolen uusien sähkönsiirtolinjojen haittavaikutuksista. Liitto on 1.12.2022 julkaisemassaan kannanotossa katsonut, että tuulivoiman johdosta kasvaneen sähkönsiirron oikeudenmukainen toteuttaminen vaatii uusia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä.

Liitto on esittänyt, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät

1. valmistelemaan lainsäädäntöä ja ohjeistusta niin, että uusien suurjännitelinjojen rakentaminen uusiin maastokäytäviin on viimesijainen toteuttamisvaihtoehto
2. edellyttämään suurjännitevoimalinjojen toteuttamista peltoalueella yksinomaan ns. peltopylvästyypeillä
3. määrittelemään uudelleen maanomistajille maksettavien korvausten perusteita

Merkitään tiedoksi.

Maakuntakaavan koko maakuntaa koskien annettavassa sähkönsiirron suunnittelumääräyksessä määrätään olemassa olevien johtokäytävien hyödyntämisestä ja yhteistyöstä

tule sallia toteutettavaksi uusina linjoina sillä perusteella, että eri yhtiöt osaoptimoivat kokonaisuutta oman toimintansa näkökulmasta. Myös kansallisesti tilanne on tällä tavoin kestämaton.

sähkönsiirron toteuttamisessa: "Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa."

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Isojoen kunta

Isojoen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan liiton valmistelemasta maakuntakaavaehdotuksen luonnoksesta. Isojoen kunnan näkemyksen mukaan maakuntakaavan uudistaminen on edennyt odotetussa aikataulussa ja työskentely on ollut osallistavaa ja tehokasta.

Maaseudun kannalta maakuntakaavan tulisi olla mahdollistava eikä rajoittava, koska tulevaisuuden tarpeiden ennustaminen on mahdotonta. Maakunnan kehityksen esteeksi ei saa muodostua maakuntakaava, vaan sen on pystyttävä mahdollistamaan erilaiset mahdollisuudet kehitykselle.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta sekä myönteisestä palautteesta koskien maakuntakaavan laadintaa ja vuorovaikutusta.

Etelä-Pohjanmaa on Suomen maaseutuvaltaisimman maakunta, joten maaseutumme elinvoimaisuus on keskeistä koko maakunnan menestymisen kannalta. Tämä on pyritty huomioimaan myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssä. Kaavaehdotus sisältää esimerkiksi 13 kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhykettä, 57 kylämerkin, 13 ruoantuotannon ydinvyöhykettä, 7 matkailun ja virkistymisen

Erilaisia tarpeita esimerkiksi uusiutuvan energian tuottamiseen tai maa-ainesten ottoon ei tulisi tarpeettomasti rajata maakuntakaavassa. Maakuntakaavan tulisi mahdollistaa mahdollisimman laajalle alueelle kiviainesten otto alueita ympäristön kuormituksen vähentämiseksi. **Maakuntakaavaan tulisi lisätä kalliokiviainesten ottoalueeksi Kärjenkosken alueelta Somerkalliolta Arkkukalliolle ulottuva kallioalue,** jolla mahdollistettaisiin kalliokiviainesten saanti mahdollisimman läheltä mahdollisesti rakennettavia tuulivoima- ja muita alueita.

Maakuntakaavan tulisi olla sillä tavalla mahdollistava, että erilaiset hankkeet ja niiden soveltuvuus arvioitaisiin hankevaiheessa esimerkiksi tuulivoiman osalta ja hakemusvaiheessa maa-ainesten oton osalta. Esimerkiksi erilaiset suojeluun viittaavat pyrkimykset maakuntakaavassa voivat rajoittaa teollista ja tuotannollista toimintaa.

kehittämisyöhykettä, 15 uuden tai parannettavan valta- tai kantatien merkintää, 45 tuulivoimaloiden aluetta, puutermiinaaleja, teollisuusalueita- ja vyöhykkeitä, sekä maa- ja kalliokiviainesten ottoon ja turvetuotantoon soveltuvia alueita. Näillä usein maaseutualueille sijoittuvilla, kuten muillakin maakuntakaavan sisältämällä merkinnöillä ja määräyksillä pyritään vaikuttamaan maakunnan myönteiseen kehitykseen samalla yhteensovittaen erilaisia valtakunnallisia ja alueellisia intressejä.

Maakuntakaavassa maa- ja kalliokiviainesten ottoon soveltuvan alueen merkinnällä on osoitettu ne alueet, jotka on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liiton Pohjavesien suojelun ja kiviaineishuollon yhteensovittaminen (POSKI) -hankkeessa tehdyissä selvityksissä luokiteltu maa- ja kalliokiviainesten ottamiseen soveltuviksi alueiksi. Lausunnossa mainittu alue ei ole ollut mukana POSKI-hankkeen inventointi- ja selvitystyössä, eikä sille osoiteta maakuntakaavassa merkintää. Maa-ainesten ottoon tarvittavia lupia on kuitenkin mahdollista hakea myös muille kuin maakuntakaavassa osoitettaville alueille.

Maakuntakaavan laadinnassa huomioidaan valtakunnalliset tavoitteet ja sovitetaan ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan "Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Aikaisemmin maakuntakaava on esimerkiksi kohtuuttomasti rajannut tuulivoimatuotannon kehittämisen mahdollisuutta, sillä seudullisia hankkeita suuremmilla tuulipuistohankkeilla ei ole ollut mahdollisuutta edetä sen vuoksi, ettei alue ole ollut merkittynä maakuntakaavassa. Tällaisia vastaavia rajoitteita tulisi pyrkiä kaikin keinoin välttämään.

Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus."

Esimerkiksi tuulivoiman osalta Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu (2016) -oppaan mukaan maakuntakaavoituksen tehtävänä on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen. Oppaassa todetaan niin ikään esimerkiksi tuulivoima-alueiden linnustoon kohdistuvien vaikutusten osalta, että otettaessa huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Ks. edellinen kohta. Tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen maakuntakaavoissa on valtakunnallinen periaate. Tuulivoimarakentamisen keskittämisen maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoima-alueille on katsottu edistävän valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, vähentävän tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottavan tuulivoimarakentamisen ja muun alueiden käytön yhteensovittamista.

Ympäristöministeriön ohjeen (5/2016) mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa sillä edellytyksellä, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tämä on tuotu esiin myös

Päästöttömän energiantuotantojärjestelmän käyttöönotto ja toteutuminen on otettava huomioon myös luonnonvarojen kestävässä käytössä, koska sen rakentaminen vaatii merkittävän määrän luonnonvaroja käytettäväkseen ja sille on myös luotava mahdollisuudet huomioiden ilmasto ja ympäristö. Esim. kuljetusmatkat niiden kuljettamiselle eivät saa kasvaa kohtuuttomaksi, koska silloin myös päästöt kasvavat.

Energiatuotanto ja sähkönsiirtolinjat:

Isojoen kunta vastustaa edelleen seudullisen tuulivoima-alueen koon pienentämistä. Seudullisen tuulivoima-alueen määritelmä tulisi säilyttää nykyisen maakuntakaavan kaltaisena, eikä rajoittaa seitsemään voimalaan.

maakuntakaavan kaavaselostuksessa tuulivoimaloiden alueen merkinnän yhteydessä.

Merkitään tiedoksi.

Maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja (10 voimalaa) on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm. maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit.

Uusiutumiskykyisen energiatuotannon ja huollon on varauduttava sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Esim. aurinkokeräinkentät ja tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean yksikön ryhmiin. Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet maanomistajat huomioiden.

Voimajohtolinjauksissa tulee hyödyntää ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä ja pyrkiä olla levittämättä niitä hyödyntämällä yhteiskäyttö pylväitä. Maakuntakaavoituksessa tulisi erittäin vahvasti ohjeistaa uusien voimalinjojen rakentamista ja vanhojen voimalinjojen laajentamista olemassa olevissa johtokäytävissä yhteispylväisiin ja ylöspäin rakentaen. Johtokäytävien levittäminen vie kohtuuttomasti maa- ja metsäalaa muodostaen maanomistajille merkittäviä

Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät.

Maakuntakaavassa annetaan kaasunsiirtoon liittyen koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys: Kaasun putkisiirtoa, esimerkiksi vedyn tai biokaasun siirtoa, tulee kehittää maakunnan alueella yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen. Suunnittelussa on otettava huomioon kaasuputkiston suojaetäisyyksistä annetut määräykset.

Määräyksen sisältöä tarkistetaan ennen julkista kuulemistä kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen perusteella.

Maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden

taloudellisia tappioita. Lunastus korvauksia tulisi korottaa niiltä alueilta mihin rakennetaan voimalinjoja, koska tämän hetken korvaukset ovat mitättömiä haittaan nähden.

Isojoen kunnan alueella suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet Piikkilänviita ja Hanhimaa tulisi viedä maakuntakaavaa sellaisenaan, kun ne ovat maakuntakaavan taustamateriaalina toimineessa tuulivoimaselvityksessä. Maakuntakaavaan niitä ei ole tarvetta lähteä pienentämään verrattuna tuulivoimaselvitykseen, koska hankkeen suunnittelun yhteydessä tehdään kuitenkin tarkemmat selvitykset ja sen mukaan pyydetään lausunnot eri

energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Liitto jakaa lausunnossa esiin nostetun huolen uusien sähkönsiirtolinjojen haittavaikutuksista. Liitto on 1.12.2022 julkaisemassaan kannanotossa katsonut, että tuulivoiman johdosta kasvaneen sähkönsiirron oikeudenmukainen toteuttaminen vaatii uusia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Liitto on esittänyt, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät

1. valmistelemaan lainsäädäntöä ja ohjeistusta niin, että uusien suurjännitelinjojen rakentaminen uusiin maastokäytäviin on viimesijainen toteuttamisvaihtoehto
2. edellyttämään suurjännitevoimalinjojen toteuttamista peltoalueella yksinomaan ns. peltopylvästyypeillä
3. määrittelemään uudelleen maanomistajille maksettavien korvausten perusteita

Maakuntakaavan taustaselvityksenä toimivassa tuulivoimaselvityksessä on potentiaalisia tuulivoima-alueita kartoitettu ns. poissulkevan paikkatietanalyysin avulla ja potentiaalisiksi tunnistetuille kohteille on tehty yleispiirteiset vaikutusten arvioinnit. Tuulivoimaselvityksen vaikutusten arviointeja on täydennetty lisäselvityksissä mm. maisemavaikutusten ja lajiston (maakotka, merikotka, sääksi, metsäpeura, susi) osalta. Maakuntakaavan rajaukset

viranomaisilta, jotka pääsevät tarpeen mukaan vaikuttamaan hankealueen kokoon, mikäli on tarvetta.

Mainittujen hankkeiden mahdolliset rajaukset tulisi siten tehdä vasta tarkemman suunnittelun vaiheessa. Isojoen kunta huomauttaa, että molemmille uusille tuulivoima-alueille on meneillään suunnitteluhanke, jossa alueet tutkitaan erittäin perusteellisesti ympäristövaikutusten arvioinneissa.

Piikkilänviidan (kolmihaaran) tuulivoima-alue:

Isojoen kunnan ja maakuntaliiton edustajat ovat käyneet maakuntakaavoituksen työneuvotteluja Piikkilänviidan tuulivoima-alueeseen liittyen. Neuvotteluissa saatujen tietojen mukaan maakuntakaavaehdotuksen aluerajaus Piikkilänviidan alueella olisi rajautumassa merkittävästi mm. maakotkan takia. Piikkilänviita sijaitsee Kivikeitaan maakotkareviirillä.

Maakotka on tyypillisiä tuulivoimahankkeen suunnittelussa huomioitavia luontoarvoja. Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto on teettänyt mm. maakotkan esiintymisestä ja törmäysriskeistä selvityksen sekä törmäysmallinnuksen ja vaikutusarvioinnin Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa varten.

Kivikeitaan reviirin pesintätilanne on varsin epäselvä. Reviirillä sijaitsevat kaksi pesää ovat hankesuunnittelusta saatujen tietojen mukaan molemmat tekopesiä, jossa ei ole todettu

perustuvat maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, tuulivoima-alueiden kaava- ja YVA-tietoihin sekä alueista käytyihin neuvotteluihin. Maakuntakaavassa tulee huomioida tuulivoiman yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset.

Maakuntakaavaratkaisun tulee perustua riittäviin selvityksiin ja maakuntakaavoituksessa on voitava varmistua siitä, että kaavassa osoitettavan tuulivoima-alueen toteuttaminen on mahdollista yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta.

Ks. oheisen lisäksi vastineen aiemmat kohdat.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutuksia maakotkaan on kaavaluonnoksen jälkeen arvioitu huomioiden kullekin maakotkareviirille sijoittuvat jo rakentuneet ja maakuntakaavassa suunnitellut tuulivoimaloiden alueet. Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden herkkien lajien pesimisreviireille kohdistuvat yhteisvaikutukset sekä maakunta- että reviiritasolla.

Petolintujen osalta ohjeistuksena on, että vaikutuksia voidaan maakuntakaavassa arvioida olemassa olevia reviiritietoja ja elinympäristö- ja populaatiomallinnuksia hyödyntäen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle laaditussa maa- ja merikotka sekä sääksi -selvityksessä on hyödynnetty ko.

maakotkan pesintää yhtenäkkään vuotena. Pesät sijaitsevat varsin kaukana 2,7 ja 4,6 kilometrin etäisyydellä lähimmistä suunnitelluista Piikkilänviidan tuulivoimahankkeen tuulivoimalaitoksista. Pesintätilanteen epäselvyyden vuoksi Metsähallituksen elinympäristömalli ei todennäköisesti kuvaa maakotkan todellisia lentoaikoja reviirillä.

Koska käsitystä todellisesta reviirinkäytöstä ei ole ja elinympäristömallin käyttöön liittyy Piikkilänviidan reviirin tapauksessa selkeitä epävarmuustekijöitä, **maakuntakaavassa ei tulisi rajata alueita pois jatkosuunnittelusta tässä vaiheessa.**

Isojoen kunta näkee maakotkan suojelun tärkeänä, mutta rajausten laajuus maakotkan elinpiirin suojelemiseksi tulisi ratkaista hankekohtaisesti yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kun maakotkan liikkeistä alueella on saatu lisää tietoa. Tuulivoimaosayleiskaavan selvitysten tulee joka tapauksessa osoittaa, että maakotkareviirille ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia. Näin ollen maakuntakaavan rajauksen pienentäminen ei ole perusteltua.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa maakotkan mahdollinen reviiri ja sen käyttö voidaan tutkia tarkemmin ja sen perusteella valita tarvittaessa soveltuvat lieventämiskeinot. Lieventämiskeinoja on monia tuulivoimaloiden poistamisen lisäksi, kuten:

mallinnuksia maakuntakaavatasoisella tarkastelulla. Selvityksessä on käytetty Metsähallituksen pesä- ja reviiraineistoja.

Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajausta on maakuntakaavassa tarkistettu kaavaluonnoksen jälkeen perustuen yllä mainittuun maakotkareviireihin kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointiin sekä pienialaisiin etäisyystarkistuksiin suhteessa vakituiseen ja loma-asutukseen.

Maakuntakaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen mukaan Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen rajausta tulisi edelleen tarkistaa suhteessa maakotkaan kohdistuviin vaikutuksiin. Lausunnoissa on tuotu esiin mm. merkittävän törmäysriskirajan 0,05 tai 0,06 törmäystä/vuosi/reviiri hyödyntäminen. Maakuntakaavaehdotuksessa käytetty riskiraja on 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri, eli lausunnoissa esitetty raja-arvon muutos johtaisi entistä tiukempaan tuulivoimaloiden alueen rajaamiseen. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa on tuotu esiin Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen sijoittuminen keskeiselle muuttolinnuston päämuuttoreitille. Myös tähän liittyviä tuulivoimaloiden alueiden rajausmuutoksia ja vaikutusten arviointeja tulee lausuntojen mukaan tarkastella maakuntakaavan jatkovalmistelussa. Lausunnoissa tuodaan esiin myös metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset, jotka tulisi huomioida

- Yhden tai useamman tekopesän rakentaminen kauemmaksi tuulipuistosta
- Tuulivoimalan yhden lavan maalaaminen mustaksi
- Erilaisten teknisten apuvälineiden hyödyntäminen, kuten kamera- ja tutka-avusteinen roottoreiden pysäytysautomaattikka sekä äänivaroitin, joka äänellä karkottaa lähestyvän kotkan

Tuulivoimahankkeen vaikutukset maakotkaan tutkitaan YVA-menettelyn ja tuulivoimaosayleiskaavan yhteydessä, perustuen alueella tehtyihin linnustoseurantoihin ja varmistaa siten reviirin säilyminen elinkelpoisena. Kotkalle voidaan lisäksi tehdä GPS-seuranta, jossa kotka nukutetaan ja pannoitetaan GPS-seurantalaitteella. Seurannan jälkeen tiedetään vasta todellinen elinalue ja täten voidaan arvioida myös vaikutuksia tarkemmin.

Hankkeen tarkat YVA-selvitykset tuottavat huomattavasti tarkempaa tietoa hankkeen mahdollisesta laajuudesta paitsi maakotkan, myös muiden ympäristötekijöiden perusteella. Maakotkan reviiri ja elinolosuhteet tullaan huomioimaan hankkeen suunnittelussa, ja tämän vuoksi Isojoen kunta katsoo, että alue tulisi sisällyttää maakuntakaavaan vähintään maakuntakaavaluonnoksen laajuudessa.

Maakotkan huomiointi alueella voidaan toteuttaa maakuntakaavan ehdotusluonnoksen merkinnät, määräykset ja kohdeluettelo -dokumentin mukaisella määräyksellä.

maakuntakaavan tuulivoimasuunnittelussa sekä Suomenselän että Lauhanvuoren populaatioiden alueella.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioimaan kaavaehdotuksen tapaan käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet rajataan vakiintuneilla maakotkan reviireillä ydinreviirien ulkopuolelle (4 km pesästä).

Kaavaselostukseen tullaan lisäämään tieto siitä, että tuulivoimayleiskaavoissa tulee hyödyntää maakotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa parasta saatavilla olevaa asiantuntijatietoa, jonka mukaisesti merkittävän törmäysriskin raja on laskemassa 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määriteltäessä tuulivoima-alueiden myllymääriä, -sijainteja ja -korkeuksia.

Ennen maakuntakaavaehdotuksen asettamista julkiseen kuulemiseen tullaan käymään neuvottelu Luonnonvarakeskuksen kanssa metsäpeuraan liittyvistä vaikutuksista.

Kyseisessä määräyksessä todetaan, että "*Tuulivoimaloiden alueen 21 (Piikkilänviita) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin*". **Pidämme tätä kaavamääräystä riittävänä ohjauksena maakuntakaavan osalta, eikä uusia aluerajauksia tulisi tehdä.**

Hanhimaan (Surmankeitaan) tuulivoima-alue:

Surmankeitaan tuulivoimapuiston alue sijaitsee Isojoen kunnassa noin viiden kilometrin etäisyydellä keskustaajamasta länteen. Hankealueen koko on noin 1660 hehtaaria ja se on pääosin metsätalouskäytössä.

Surmankeitaan tuulivoimapuiston YVA-ohjelma sekä osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma ovat olleet nähtävillä 12.5.2021 –11.6.2021. Suunnittelun tavoitteena on mahdollistaa enintään 22 uutta tuulivoimalaa käsittävän tuulivoimapuiston rakentaminen. Tavoitteena on lisäksi huomioida alueen luonnon erityispiirteet sekä lieventää rakentamisen mahdollisia kielteisiä vaikutuksia ympäristölle.

Maakuntakaava 2050-ehdotuksessa suunnittelualueelle on osoitettu tuulivoimaloiden alue. Aluemerkinä sijoittuu pääosin Surmankeitaan hankealueen rajauksen sisälle. Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa maakuntakaava 2050-viranomaisehdotuksessa Surmankeitaan tuulivoimaloiden aluemerkinä on muutettu sekä alkuperäisestä hankealueesta että kaavaluonnoksesta.

Tuulivoimahankkeessa voidaan tutkia mahdollisuutta toteuttaa tuulivoima-alue maakuntakaavan rajausta laajempänä. Ks. tarkemmin vastineen loppu.

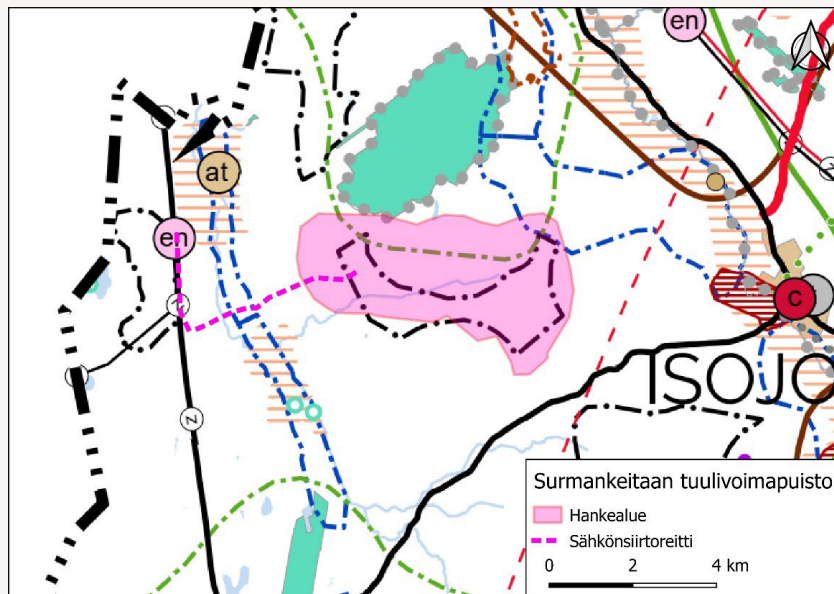
Ks. oheisen lisäksi vastineen aiemmat kohdat.

Hanhimaan tuulivoimaloiden alueen rajausta on maakuntakaavassa tarkistettu kaavaluonnoksen jälkeen pieneltä osin perustuen etäisyystarkistuksiin suhteessa vakituiseen ja loma-asutukseen.

Maakuntakaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen mukaan Hanhimaan tuulivoimaloiden aluetta tulisi edelleen tarkastella suhteessa muuttolinnustoon kohdistuviin vaikutuksiin huomioiden ylimaakunnalliset vaikutukset. Lausunnoissa tuodaan esiin myös metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset, jotka tulisi huomioida maakuntakaavan tuulivoimasuunnittelussa sekä Suomenselän että Lauhanvuoren populaatioiden alueella.

Hanhikeitaan tuulivoimaloiden alueen laajentaminen alueen pohjoisosasta ei ole maakuntakaavassa mahdollista, koska raja-alue ulottuisi tällöin lähemmäs Natura-alueita ja vaatisi alueen Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten uudelleenarviointia. Arviointia ja alueen täsmentymistä

Maakuntakaava 2050:n viranomaisehdotuksessa Hanhimaan (kunnan kaavoituksessa Surmankeitaan) tuulivoimaloiden aluemerkinä on supistettu luonnosvaiheeseen nähden. **Maakuntakaavan tuulivoimaloiden aluemerkinä tulee laajentaa pohjois- ja länsiosasta siten, että rajausta olisi suunnilleen Surmankeitaan tuulivoimaosayleiskaavan rajauksen mukainen.** Vaikka maakuntakaavassa aluemerkinä esitetään maakunnan mittakaavassa, helpottaisi rajauksen selkeyttäminen tulkintoja hahmoteltaessa alueelle sopivaa toimintaa maakunnan mittakaavassa.

voidaan tehdä tältä osin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Tuulivoimahankkeessa voidaan tutkia mahdollisuutta toteuttaa tuulivoima-alue maakuntakaavan rajausta laajempänä. Ks. tarkemmin vastineen loppu.

Yllä olevassa kuvassa Surmankeitaan osayleiskaavan hankealue suhteessa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050-viranomaisehdotukseen. (FCG)

Hankealueen pohjoisosaan sijoittuu kaksi lomarakennusta, jotka ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannan mukaan lomarakennuksia, mutta kunnan rakennusvalvonnan tietojen mukaan muussa kuin lomarakennuskäytössä. Näitä rakennuksia ei ole tarpeen huomioida maankäytön suunnittelussa niiden ollessa muussa kuin lomarakennuskäytössä.

Surmankeitaan tuulivoimapuiston YVA-selostus on parhaillaan valmistelun loppuvaiheessa, sillä selvitykset on toteutettu ja raporttia viimeistellään. YVA-selostuksesta tullaan pyytämään myös Etelä-Pohjanmaan liiton lausunto. Surmankeitaan tuulivoimapuiston alueella ei ole ympäristövaikutusten arviointiselvityksen valmistelun pohjalta tiedossa sellaisia toimintoja tai reunaehtoja, jotka asettaisivat merkittäviä esteitä tai rajoituksia hankkeen toteuttamiselle.

Muut huomiot:

Kaavan on tällä hetkellä merkitty Isojoen kirkonkylän ja mäkikaupungin teollisuusalue. Kaavakarttaan tulisi myös merkitä pettenkankaan teollisuusalue.

Tieverkoston kunnossapidon ja parantamisen vähäiset määrärahat tuovat haasteita erityisesti alemman aseisen

Teollisuus- ja varastoalueen merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastoalueet. Pettenkankaan teollisuusalue ei ole maakunnallisesti merkittävä ja sille ei osoiteta maakuntakaavassa teollisuus- ja varastoalueen merkintää.

Seututien 661 Pöntäne-Isojoki toteuttamaton osuus on merkitty maakuntakaavaan merkittävästi parannettavaksi

tieverkon ylläpidolle ja sitä kautta yritysten saavutettavuudelle ja alkutuotannon tuotteiden kuljetusketjuille. Maakunnan elinkeino- ja aluerakenteesta johtuen alemman asteisella tieverkolla on Isojoelle erityisen tärkeä merkitys. Seututien 661 kunnostuksen loppuun saattaminen on elintärkeä asia Isojoen sekä muiden alueen kuntien ja kaupunkien kuljetuksille rannikolle sekä toisinpäin.

Isojoen kohdalla seututien 661 korjaussuunnitelma on valmis. Kunnostus on aloitettu 663 ja 661 risteyksestä kohti Isojokea, mutta työ on rahoituksen puututtua jäänyt kesken. Kunnostus työ tulisi tehdä valtatie 8:lle saakka. Isojoen kunta pitää tärkeänä, että tie 661 merkitään maakuntakaavassa merkittävästi parannettavaksi väyläksi. Parannustoimenpiteet tulee ulottaa koko tieyhteyden varrelle valtatie 8 saakka.

Maakuntakaavalla on pyrittävä luonnonvarojen kestäväään käyttöön edistämällä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttamista sekä yhteensovittamalla luonnonvaroihin ja

maantiekseksi. Osuudella on voimassa oleva tiesuunnitelma. Muita kuin tiesuunnittelultaan täysin tai lähes valmiita seututeitä ei ole merkitty maakuntakaavaan.

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä 4 §:ssä todetaan, että "seututiet palvelevat seutukuntien liikennettä ja liittävät näitä valta- ja kantateihin." Maakuntahallituksen hyväksymässä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnosvaiheen yleisvastineessa todetaan, että tieverkon parannusmerkinnät "kohdistetaan valtatie- ja kantatieverkolle sekä niille seututeille, joilla on laadittu tai laadinnassa tiesuunnitelma. Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä mukaan yhdystiet ovat muita kuin valtakunnallista ja maakuntien välistä, maakunnallista tai seutukuntien liikennettä palvelevia maanteitä. Ne vastaavat yleensä paikalliseen liikennetarpeeseen. Yhdysteiden kehittämistä tuetaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta sekä muilla edunvalvontatoimenpiteillä."

Maantien "uusi- tai merkittävästi parannettava" -merkintää ei uloteta koskemaan voimassa olevaa tiesuunnitelma-aluetta laajemmalle. Kuitenkin nekin tie- ja rataverkon kehittämiskohteet, joita ei merkitä maakuntakaavaan, voidaan huomioida Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Merkitään tiedoksi.

elinympäristöihin kohdistuvia käyttöpaineita.

Maakuntakaavalla on tuettava mineraalien, kaivannaisten ja turvemaiden kestävää käyttöä varmistaen raaka-aineiden riittävä saatavuus.

Biotalous on pyrittävä edistämään turvaamalla maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset sekä niihin kytkeytyvien elinkeinojen kehittäminen. Turvetuotanto on myös turvattava, koska kasveturpeen käyttö on merkittävää ja sivutuotteena saatava lämmitysturpeelle on aina käyttöä. Isojoen osalta on elintärkeää huomioida maa- ja metsätalouden kehittäminen ja mahdollistaminen, koska sillä on merkittävä osuus kunnan elinvoimasta.

Maakuntakaavaehdotuksessa on määritelty kylästatus yhdelle kylälle (kärjenkoski). Tämän lisäksi kunnan alueelle on määritelty kaksi suurempaa kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhykettä. Isojoen kunta pitää näitä muutoksia verrattuna kaavaluonnokseen hyvinä ja tarpeellisina. Isojoella esimerkiksi kyläseurat toimivat kunnan alueella aktiivisesti ja osallistuvat kunnan elinvoiman kehittämiseen.

Isojoen kunnan alueelle tulisi tarkastella ja merkitä ruuantuotannon ydinvyöhyke/ydinvyöhykkeitä. Isojoella on yhtenäisiä peltoalueita ja paljon maa- ja metsätaloutta. Maakuntakaavan ehdotuksen mukaan tällaisten alueiden kehittämisessä ja suunnittelussa tulee tukea maaseutuasumisen sekä maa- ja metsätalouden ja muiden

Maakuntakaavassa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvia alueita kasvu- ja ympäristöturpeen saatavuus sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteiden mahdollisuudet huomioiden. Energiaturpeen osalta kaavaratkaisuun on vaikuttanut keskeisesti energiaturpeen huoltovarmuuskulma.

Merkitään tiedoksi.

Ruoantuotannon ydinvyöhykkeen merkinnällä osoitetaan maaseutuasumisen ja ruoantuotannon ydinalueita maakunnan laajimpien yhtenäisten peltoalueiden yhteydessä. Isojoen alueella maatalousvaltaiset alueet ovat ruoantuotannon kannalta merkittäviä, mutta pinta-alaltaan liian pieniä merkittäväksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeen merkinnällä.

maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Laajojen yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden säilymistä maaseutuelinkeinojen käytössä tulee edistää.

Liikennejärjestelmän kehittämisessä on huomioitava maaseutuelinkeinojen vaatima maatalouskone- sekä raskas liikenne. Alueella syntyvää biomassojen käyttöä biokaasuksi pyritään edistämään. Isojoen kunta toivoo, että näitä alueita tarkasteltaisiin kunnan kohdalla uudelleen ja merkittäisiin mahdolliset soveltuvat alueet.

Isojoen kunnan eteläiselle ja kaakkoiselle alueelle on merkittyviheryhteystarve. Merkitty viheryhteys kuuluu Kauhanevan- Pohjankankaan-Mustasaarenkeitaan-Haapakeitaan-Huidankeitaan alueeseen, joka yhdistyy maakuntarajaan. Viheryhteydet ovat metsä-, suo- ja peltoalueiden muodostamia ketjuja, jotka yhdistävät toisiinsa laajoja metsä- ja suoalueita. Viheryhteydet muodostavat liikumis- ja leviämisreittejä eläimille ja kasveille. Kaavassa osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä viheryhteystarpeet, joilla on erityistä merkitystä ekologisen verkoston kannalta. Merkinnän kohdalla voi olla useita eri maankäyttömuotoja.

Isojoen kunnan näkemyksen mukaan maakuntakaavassa ei tulisi ottaa kantaa viheryhteystarpeisiin, sillä ne voivat aiheuttaa tulkintaerimielisyyksiä tulevaisuudessa alueiden käytöstä. On kuitenkin tärkeää, että kaavassa on mainittu merkinnän sallivan mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen alueella.

Lisäksi Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että Isojoen laajimpien peltoalueiden ympärille on maakuntakaavaehdotuksessa merkitty kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhykkeet. Näitä kahta kehittämisvyöhyketyyppeä ei ole maakuntakaavaehdotuksessa merkitty samoille alueille päällekkäin, sillä vyöhykkeiden suunnittelumääräykset ovat osin samansisältöiset.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien

Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvitykseen tulisi huomioida Isojoen kunnassa käynnissä oleva Kodesjärven ennallistamishanke (helmi -ohjelma) ja sen tavoitteet ja tehdyt toimenpiteet. Nämä toimenpiteet ja tavoitteet tulisi merkitä kaavaan, jotta olisi jatkossakin mahdollista jatkaa järven kunnostamishanketta ja saada järvi pelastettua umpeen kasvamiselta. Isojoen kunnalle olisi tärkeää saada järvi palautettua lintuvesistöksi ja virkistyskäyttöön. Kaavassa tulisi jotenkin ilmetä, että kodesjärven palauttamista lintuvesi- ja virkistyskäyttöön tulisi edistää.

Lisättiin lausuntoon seuraava: Viranomaisneuvotteluissa on käyty tuulivoima-alueisiin liittyen keskustelua, että kaavaselostukseen lisättäisiin maininta siitä, että tuulivoimaloita on mahdollista sijoittaa maakuntakaavan rajauksen ulkopuolelle, mikäli niiden vaikutukset on arvioitu kaavahankkeessa ja ne sijaitsisivat maakuntakaavassa esitetyn tuulivoima-alueen läheisyydessä.

ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Kodesjärvelle osoitetaan maakuntakaavassa luonnonsuojelualueen ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen merkinnät. Luonnonsuojelualueen suunnittelumääräyksen mukaan: *Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella voidaan kuitenkin valtion luonnonsuojeluviranomaisen niin salliessa toteuttaa alueen suojeluarvojen säilyttämiseksi ja palauttamiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.*

Luonnonsuojelualueen suunnittelumääräys mahdollistaa ja tukee Kodesjärven ennallistamistoimia. Kaavan taustaselvitykseen ei tehdä tältä osin täydennyksiä.

Maakuntakaavaehdotuksen tuulivoimaloiden alue -merkinnän kaavaratkaisun kuvaus sisältää seuraavan ohjeen:

"Maakuntakaava osoittaa sille tarkoitettulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Maakuntakaavan rajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoisin selvityksin varmistuttava, etteivät maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu.

Mikäli tässä vaiheessa päädytään tekemään maakuntakaavaan tuulivoimala-alueisiin liittyviä rajauksia, mahdollisuus voimaloiden sijoittumiseen myös maakuntakaavassa mainitun alueen läheisyyteen, mutta kaavarajauksen ulkopuolelle, on kirjattava selkeästi maakuntakaavaan.

Tämä kirjaus on tärkeä siksi, että tuulivoimahankkeessa yksittäinen hankealue tutkitaan ympäristövaikutusten arvioinnissa huomattavasti tarkemmin, mitä on mahdollista tutkia maakuntakaavoituksen aikana.

Maakuntakaavan aluerajaukset voivat siis tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Maakuntakaavan alueiden täsmentymisessä keskeistä on arvioida toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin merkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina. Maakuntakaavan aluerajausten tarkentuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua ja harkintaa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alue osoittaa tuulivoimamylyille soveltuvaa sijaintia, jolloin esimerkiksi melualueet voivat sijoittua rajausten ulkopuolelle."

Isonkyrön kunta

Isonkyrön kunnan kaavaluonnoksesta antamaan lausuntoon annetut vastineet sekä kaavaehdotus:

Keskustatoimintojen alakeskukset:

Isonkyrön kunta esitti kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa harkittavaksi, että keskustatoimintojen alakeskuksen merkintänä lisätään Tervajoen Ydinkeskustanalue. Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

todennut, että Tervajoki on osoitettu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena, jolla osoitetaan asumiseen, palvelu-, teollisuus- ja työpaikkatoimintoihin sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat alueet. Alue tulee tarkemmassa suunnittelussa suunnitella ensisijaisesti asumiselle, työpaikkatoiminnoille ja palveluille. Alueen suunnittelumääräyksen mukaan: "Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka eheyttää yhdyskuntarakennetta, vahvistaa taajaman omaleimaisuutta sekä turvaa ympäristö-, virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvot. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja lähivirkistysmahdollisuudet sekä kävely- ja pyöräily-yhteydet." Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueina on pääosin osoitettu kuntakeskukset ja keskustatoimintojen alakeskuksina mm. entisiä kuntakeskuksia. Taajamatoimintojen alueina osoitetaan merkittävät taajamat sekä kylämerkinnällä merkittävimmät kylät. Etelä-Pohjanmaalla ei ole käytössä Pohjanmaan maakuntakaavaa vastaavaa lähipalvelukeskuksen merkintää, jolla Tervajoki on aiemmin osoitettu. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että taajamatoimintojen alueen merkintä tukee Tervajoen kehittämistä ja on alueelle riittävä. Kaavaehdotus on kaavaluonnoksen mukainen.

Kylät:

Isonkyrön kunta esitti kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa harkittavaksi, että kylämerkintä lisätään Orismalan ja Kylkkälän kylän kohdalle. Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että kylämerkinnällä osoitetut kylät ovat asukasmäärältään merkittävimpiä kyliä, pääosin yli 200 asukkaan keskittymiä, joihin sijoittuu tyypillisesti yksi tai useampi lähipalvelu ja useimmin kymmeniä työpaikkoja. Maakuntakaavaan osoitettavien kylien tulee olla seudullisesti merkittäviä. Kylien osoittamisessa on pyritty huomioimaan 2000-luvun kehitys, jolloin kylämerkintä on osoitettu asukas- ja työpaikkamäärältään kehittyviin tai asukas- ja työpaikkamäärän säilyttäneisiin kyliin, vaikka niiden nykyinen väestömäärä ei yltäisi 200 asukkaaseen. Kylä-merkinnällä osoitetuilla kylillä maankäytön suunnittelu tulisi pyrkiä toteuttamaan yleiskaavoituksen kautta. Orismalan ja Kylkkälän kylät ovat YKR-seuranta-aineiston perusteella osa Isonkyrön yhtenäistä taajama-aluetta, jonka vuoksi niitä ei ole Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksessä tunnistettu erillisiksi kyliksi. Kylkkälä sijaitsee varsin lähellä Tervajoen taajamaa, jonka vuoksi sitä ei ole tarkoituksenmukaista merkitä erilliseksi kyläksi. Orismala sijoittuu etäämmälle ja muodostaa oman alueen, jossa kylämerkinnän kriteerit täyttyvät. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotukseen lisätään Orismalan kylämerkintä. Maakuntakaavan kylämerkintäkokonaisuutta tarkastellaan vielä maakuntakaavaehdotukseen mm. Etelä-Pohjalaiset kylät ry:n toimittaman eteläpohjalaisen

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

kyläyhdistystoiminnan aktiivisuudesta kertovan aineiston perusteella.

Kaavaehdotuksessa merkinnät ja määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjaan on lisätty Valtaala-Orismala - kylämerkintä.

Teollisuus- ja varastoalueet:

Isonkyrön kunta esitti kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa harkittavaksi, että teollisuus- ja varastoalueen merkintä lisätään Tervajoelle vireillä olevan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen mukaisesti junanradan eteläpuolelle.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että maakuntakaavan T-merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastoalueet. Tervajoen asemakaavassa osoitettu alue on pienialainen ja osoitettu TY-merkinnällä, jolla tarkoitetaan teollisuusrakennusten korttelialuetta, jossa ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia. Näin ollen Tervajoen teollisuusrakennusten korttelialue ei vaadi maakuntakaavamerkintää.

Matkailupalvelujen alueet:

Isonkyrön kunta esitti kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa harkittavaksi, että Kyrö Distilleryn, Kyrönmaan maatalousmuseon, Napuen taistelun muistomerkin ja Perttilän

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

riippusillan käsittämä alue sekä Kalliojärven alue merkitään matkailupalveluiden alueena.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että matkailupalvelujen alueen (RM) merkinnällä on osoitettu matkailun kannalta vetovoimaisimmat kohteet. Kohteet muodostuvat käyntikohteen sekä siihen liittyvien matkailupalvelujen ja majoitustoiminnan kokonaisuudesta. Kyrö Distilleryn, Kyrönmaan maatalousmuseon, Napuen taistelun muistomerkin ja Perttilän riippusillan muodostama alue koostuu merkittävistä käyntikohteista, mutta kokonaisuus ei sisällä majoituspalveluita, jotka ovat edellytyksenä RM-merkinnälle. Alue kuuluu taajamatoimintojen alueeseen, jota voi kehittää monipuolisesti myös matkailutoiminnoille.

Ampumarata:

Isonkyrön kunta esitti kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa selvitettäväksi, tulisiko maakuntakaavassa osoittaa lisäksi seuraavat ampumaradat:

- Lapinmäen ampumarata Isokyrö
- Orismalan Metsästysseura r.y Eräsalon ampumarata

Lapinmäen ampuradan laukausmäärä on ympäristölupahakemuksen 6.2.2023 mukaan 16000-31000 laukausta vuodessa. Eräsalon ampuradan laukausmäärä on 7800 laukausta vuodessa.

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että seudullisesti merkittävät ampumaradat osoitetaan maakuntakaavassa. Seudullisuus muodostuu laukausmäärästä (pääosin yli 10 000 laukasta / v), ratojen monipuolisuudesta, alueen soveltuvuudesta ympäristönsä puolesta sekä saavutettavuudesta. Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ampumarataselvityksen (2015) mukaan Lapinmäen ampumaradan laukausmäärä on alle 10 000 laukausta vuodessa, ratoina ovat pienoiskivääri- ja pienoispistooliradat ja ampumarata sijaitsee 0,6 km päässä asemakaavoitetulta alueelta ja 0,2 km päässä lähimmästä asunnosta. Vuonna 2015 on ollut suunnitelmia radan turvallisuusrakenteiden parantamiseksi. Selvityksen mukaan Orismalan ampumaradan laukausmäärä on 9000, ratoina on hirvi- ja trap-radat sekä kaksi skeet- ja kaksi kiväärirataa. Etäisyys asemakaavoitettuun alueeseen on yli 10 km ja lähimpään asuntoon 2 km. Vuonna 2015 ympäristölupa on ollut haussa ja alueen kehittämiseksi on ollut suunnitelmia. Molempien ratojen luokitus on arvioitu selvityksessä vähäiseksi. Liitto arvioi, että maakuntakaavaehdotukseen voidaan lisätä Lapinmäen ampumarata Pohjanmaan maakuntakaavan mukaisesti.

Kaavaehdotukseen on lisätty merkinnät ja määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjaan Lapinmäen ampumarata.

Maantie, uusi tai merkittävästi parannettava:

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että säännöllisillä ohituskaistaosuuksilla varauduttavien tieosuuksien listassa valtatie 18 osalta on mainittu "Seinäjoki-Isokyrö". Kohde tulisi muuttaa muotoon "Seinäjoki-Tervajoki", kuten se on mainittu taulukossa 10 parannettava tieosuutena.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että muutetaan tekstit vastaamaan toisiaan, ja että kaavakartassa merkintä ulottuu maakuntarajaan saakka.

Kaavaehdotuksen tekstissä muotoilu on nyt: "Valtatiellä 18 / Seinäjoki - Tervajoki (Isokyrö) (vt 18)".

Eritasoliittymä:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että suunniteltujen ja tarpeellisten eritasoliittymien listaan lisätä valtatielle 18 Tervajoelle eritasoliittymä yleiskaavan ja asemakaavaehdotuksen mukaisesti osana valtatie 18 pitkän tähtäimen kehittämistä.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että lisätään merkintä 'Liittymä, uusi tai merkittävästi parannettava' -merkintä kaavaehdotukseen.

Kaavaehdotukseen on lisätty valtatielle 18 merkintä: "Mt 7023 (Asematie) / uusi etl /Isonkyrön Tervajoki"

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

Päävesijohdot:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että merkintä "Sarvikangas-Isokyrö" tulee muuttaa muotoon "Kokkookangas-Isokyrö", koska vedenottoalue on käytännössä Kokkookankaalla. Mikäli maakuntakaavassa esitetään päävesijohtoyhteys Vähäänkyröön ja Vöyrille, tulisi listaan lisätä myös "Isokyrö-Ylistaro".

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että selvitetään merkintöjä ja lisätään muutokset ehdotuksen mukaisesti.

Kaavaehdotukseen sisältyvät Isonkyrön osalta merkinnät:

Päävesijohto Kunta

Seinäjäki-Ylistaro-Isokyrö-maakuntaraja Seinäjäki, Isokyrö

Isokyrö-Vähäkyrö-Tuovila Isokyrö

Isokyrö-Kokkoonkangas Isokyrö

Voimajohto, 100 kV / 200 kV:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta esitti harkittavaksi, että taulukkoon lisätään omana kohtanaan "Kattiharju-Seinäjäki" olemassa olevassa johtokäytävässä kehitettävänä yhteytenä.

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

Lausunnossa on kerrattu Etelä-Pohjanmaan liiton vastine luonnosvaiheessa.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että maakuntakaavaluonnokseen on merkitty ne tuulivoimala-alueiden sähkönsiirtoyhteydet, joiden sijainti on varmistettu (lunastuslupavaihe). Tuulivoimala-alueiden siirtoyhteyksien tarvemerkintöjä ei ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti merkitä, mutta asiassa seurataan uuden tuulivoimaoppaan ohjeistusta. Ehdotukseen tullaan kirjaamaan se, minkä sähköaseman kautta alue todennäköisimmin tullaan liittämään kanta- tai alueverkkoon. Mikäli kaavaselostukseen lisätään tiedot tuulivoima-alueiden sähkönsiirrosta, sen yhteydessä mainitaan "Kattiharju-Seinäjoki" olemassa olevassa johtokäytävässä kehitettävänä yhteytenä.

Kaavaehdotuksessa Kattiharju-Seinäjoki-Tuovila on esitetty "voimajohto, yhteystarve" -merkinnällä.

Yhdyskuntateknisen huollon alue:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että taulukkoon 27 tulisi lisätä Kyrönmaan Jätevesi Oy:n hallinnoima Hyyriän jätevedenpuhdistamo, koska sillä on seudullista merkitystä Isonkyrön ja Vaasan Vähäncyrön jätevesien puhdistamona.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liittoon on todennut, että se lisätään ehdotuksen mukaisesti.

Kaavaehdotuksessa ei ole kuitenkaan Hyyriän jätevedenpuhdistamoa lisättynä.

Kaavaselostuksessa mainitaan ne yhdyskuntateknisen huollon alueet, joille osoitetaan maakuntakaavassa kohdemerkintä. Hyyriän jätevedenpuhdistamolle ei osoiteta maakuntakaavassa yhdyskuntateknisen huollon alueen merkintää, koska jätevedenpuhdistamo sijaitsee Vähäncyrössä Pohjanmaan maakunnan alueella.

Viheryhteystarve:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että taulukossa 30 on nimetty "Hirvijärven-Varpulan alue - Orisbergin alue - Levanen - Pässilänvuoren Sikavuoren alue". Vaikutusalueen kuntina mainitaan Seinäjoki, Lapua ja Ilmajoki. Kuntalistaan tulee lisätä Isokyrö. Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto totesi, että lisätään Isokyrö vaikutusalueen kuntiin. Edelleen kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että taulukossa 30 on edelleen nimetty "Taalasnevan alue - Isokyrön pohjoisraja/maakuntaraja Isokyrö". Aluerajausta tulee tarkistaa suppeammaksi ja tarkkarajaiseksi huomioiden mm. Kattiharjun tuulivoimapuiston lainvoimainen osayleiskaava ja tuulivoima-alueiden mahdollinen laajentuminen. Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto totesi, että merkintä perustuu laajojen yhtenäisten metsä- ja suoalueiden muodostamiin ekologisiin yhteyksiin. Merkintätyyppi on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, eli voi olla päällekkäinen mm. tuulivoimaloiden alueen kanssa. Viheryhteystarpeen huomioiminen tuulivoimahankkeessa tarkoittaa mm. sitä, että suunnittelussa on pyrittävä voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisuilla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista ja ekologisten yhteyksien katkeamista. Kattiharjun tuulivoimaloiden alueen raja on maakuntakaavassa

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

osayleiskaavan mukainen. Alueen laajentaminen vaatisi myös laajemman maakuntakaavamerkinnän.

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta on todennut, että Talasnevan alueen kirjoitusasu tulee korjata Taalasnevasta Talasnevaksi. Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto totesi, että korjataan Talasnevan kirjoitusasu.

Maakuntakaavaehdotuksessa Talasnevan kirjoitusasu on korjattu. Sen sijaan kuntalistaan ei ole lisätty Isoakyröä kohteen "Hirvijärven-Varpulan alue - Orisbergin alue - Levanevan - Pässilänvuoren - Sikavuoren alue" -kohdalle.

Tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että taulukkoon tulee lisätä "Kokkokangas / Sarvikangas Isokyrö". Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että Kokkokangas on mukana kaavakartalla ja pohjavesialueiden kohdelistalla. Muutetaan Kokkokankaan sijaintikunnat kohdeluettelossa järjestykseen Isokyrö, Seinäjoki, Kauhava, mikä vastaa pohjavesialueen pinta-alallista sijoittumista kunnissa. Alueen nimi on lähtöaineistossa ja peruskartalla Kokkokangas.

Kaavaehdotuksessa merkinnät ja määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa Kokkokankaan kohdalla sijaintikunnat on muutettu järjestykseen "Isokyrö, Seinäjoki, Kauhava".

Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue:

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että Isossakyrössä on voimassa kalliokiviainesluvut Ruusupurolla, Paanatie varressa sekä Kytöläntien varressa. Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että merkinnällä osoitetaan maakunnan kiviaineshuollon kannalta määrällisesti, laadullisesti ja/tai sijainnin perusteella merkittäviä kiviainesvaroja. Merkinnät perustuvat POSKI-hankkeeseen, johon on kuulunut mm. GTK:n kartoitus uusista kalliokiviainesten ottoalueista. POSKI-hankkeesta on ollut kaavaluonnokseen käytettävissä väliraportti ja hankkeessa tehtävät inventoinnit ovat jatkuneet kesällä 2023. POSKI-hankkeen valmisteluaineistossa on alueita Orisbergin-Seljänkankaan, Laurolan-Palokylän, Leipimaan-Peräkylän ja Tulisalon alueilta, mutta ne luokiteltu hankkeessa luokkaan soveltumaton tai osittain soveltuva alue. Kaavaehdotuksessa huomioidaan valmiin POSKI-hankkeen mukaiset maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvat alueet. Maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvien alueiden kohdeluettelo lisätään ehdotusvaiheessa.

Kaavaehdotuksessa asiakirjassa merkinnät ja määräykset sekä kohdeluettelo on seuraavat kohteet Isostakyröstä:

Kohteen nimi Kunta

Niemenmaanmäki Isokyrö

Tuomaanmäki Isokyrö

Vuoressalo Isokyrö

Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että listaan tulee lisätä "Korkoistenvuori-Takaisenmäki" 73 ha:n kallioalue Pohjanmaan maakuntakaavan mukaisesti.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että Korkoistenvuori-Takaisenmäki on osoitettu kaavaluonnoksessa arvokkaan harjualueen tai muun geologisen muodostuman merkinnällä ja mainittu kohdeluettelossa (Seinäjoki, Isokyrö).

Energiahuollon alue:

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta esitti harkittavaksi, tulisiko taulukkoon 34 lisätä Kattiharjusta tuulivoimapuiston tarpeita palveleva Seljänkankaan muuntamoalue.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että muuntamomerkinnät on käsitelty liiton ja Fingridin työneuvottelussa. Fingrid on ilmoittanut, että Kattiharjun tuulivoimalan voimansiirtolinjaa yhdistetään kantaverkkoon muualla, joten Seljänkankaan muuntamoa ei tarvitse rakentaa.

Tuulivoimaloiden alue:

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa Isonkyrön kunta totesi, että kaavakartalla ja taulukossa 35 esitetty Kattiharjun alue 9974 puuttuu tekstiosiesta, jonne se tulisi myös lisätä.

Vastineessaan Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että tekstiosiossa tuodaan esiin tuulivoima-aluekohtaisia huomioita liittyen esimerkiksi luonto- tai maisemavaikutuksiin. Näiden yhteydessä Kattiharjusta ei ole ollut tiedossa erityisiä esiin nostettavia huomioita. Kattiharjusta tuodaan kuitenkin esiin, että "Kattiharjun tuulivoimaloiden alue (9974) on osoitettu vastaavalla merkinnällä Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040. Kaavaratkaisussa on Pohjanmaan maakuntakaavan lisäksi huomioitu alueen tuulivoimaosayleiskaavan rajaukset ja voimalasijainnit".

Kaavaehdotus on vastineessa esitetyn mukainen.

Kunnanhallitus päättää, että Isonkyrön kunta esittää lausuntonaan maakuntakaavaehdotuksesta seuraavaa:

Kaavaehdotukseen tulee lisätä Orismalan Metsästysseura ry:n Eräsalon ampurata, joka täyttää seudullisesti merkittävän ampumaradan kriteerit. Radan käyttäjät ovat laajalta alueelta Seinäjoen ja Vaasan seudun kunnista. Toimintaraportin mukaan vuoden 2022 laukausmäärät haulikkoradoilla olisivat noin 21900 laukausta ja kivääriradoilla noin 6500 laukausta.

Hyyriän jätevedenpuhdistamo ei ole lisätty yhdyskuntateknisen huollon alueeksi vastineessa luvatusi ja

Tarkastellaan mahdollisuutta merkitä Eräsalon ampumarata maakuntakaavaehdotukseen.

Kaavaselistuksessa mainitaan ne yhdyskuntateknisen huollon alueet, joille osoitetaan maakuntakaavassa kohdemerkintä.

se tulee lisätä seudullisesti merkittävänä jätevedenpuhdistamona.

Viherysteystarpeissa kuntalistaan tulee lisätä Isokyrö kohteen "Hirvijärven-Varpulan alue - Orisbergin alue - Levanen - Pässilänvuoren - Sikavuoren alue" -kohdalle.

Lisäksi Isonkyrön kunta huomauttaa, että kunnan nimi tulee kirjoittaa aineistossa oikein (esim. Isossakyrössä ja Isoonkyröön).

Hyyriän jätevedenpuhdistamolle ei osoiteta maakuntakaavassa yhdyskuntateknisen huollon alueen merkintää, koska jätevedenpuhdistamo sijaitsee Vähässäkyrössä Pohjanmaan maakunnan alueella.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 päättänyt poistaa viheryhteystarve-merkinnän maakuntakaavaehdotuksesta. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa.

Tarkistetaan kirjoitusasut.

Kankaanpään kaupunki

Kaupunginhallitus toteaa, että Kankaanpään kaupungilla ei ole huomauttamista kaavaehdotuksesta.

Vastine

Merkitään tiedoksi.

Karijoen kunta

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Karjjoen kunnanhallitus on käsitellyt Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotusta kokouksessaan 15.1.2024 § 8, ja antaa kaavaehdotuksesta lausuntona seuraavaa:

Karjjoen kunta esittää Kauhava-Seinäjoki-Kauhajoki – kasvukäytävän jatkamista maakuntarajan yli Kaskisiin. Kasvukäytävän jatkamista tukevat isot suunnitteilla olevat teolliset investoinnit Kaskisiin ja Kristiinankaupunkiin, joilla on toteutuessaan merkittävä vaikutus alueen kehittymiseen ja kasvuun myös Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella. Tässä yhteydessä tulisi huomioida myös tien 663 kehittäminen Kauhajoki-Karjjoen-Lapväärtti välillä vastaamaan raskaan liikenteen tarpeita.

Karjjoen kuntaan ja naapurikuntiin on suunnitteilla ja rakenteilla runsaasti energiatuotannon hankkeita, joiden myötä myös sähköön siirtotarpeet kasvavat. Luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja maanomistajien omaisuussuojan kannalta on kohtuutonta, että sähköön siirtolinjoja rakennetaan useita vierekkäin. Maakuntakaavassa

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan kaavakartalla Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisyöhyke, joka jatkuu suunnittelumääräyksen mukaisesti Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle ulottuvalla osuudella tavaralogistiikkaan sekä tavaravirtojen tie- ja ratakuljetusten yhteensovittamiseen kohdistuvana merkintänä. Etelä-Pohjanmaan liitto on yhteensovittanut merkinnän kuvausta etenkin Kauhajoki-Teuva -osuudella Pohjanmaan maakuntakaavan kanssa.

Kehityskäytävämerkinnällä osoitetaan ensisijaisesti ne maakunnan yhteysvälit, joissa on suurin tarve maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiselle. Liikenteen selvityksissä kantatien 67 ja valtatie 19 merkittävimmät yhteensovittamisen tarpeet osuvat Kauhajoki-Kauhava -välille

Merkitään seututien 663 kehittämistarve tiedoksi ja tarkastellaan sen kirjaamista maakunnan parhaillaan päivitettävään liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpideluettelo.

Maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jossa määrätään sähkönsiirtolinjojen toteutukseen liittyvästä vaikutusten arvioinnista sekä siitä, että sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien

tulee selkeästi ohjata uudet sähkön siirtoyhteydet hyödyntämään olemassa olevia johtoreittejä ja yhteispylväitä.

Maakuntakaavassa matkailun ja virkistyskehit-
tämisyöhykkeinä osoitetaan luontomatkailun ja
virkistysvetovoima-alueet. Alueisiin sisältyvät mm.
kansallispuistot, Unesco Geopark -alue sekä luonnonsuojelu-

tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Liitto jakaa lausunnossa esiin nostetun huolen uusien sähkönsiirtolinjojen haittavaikutuksista. Liitto on 1.12.2022 julkaisemassaan kannanotossa katsonut, että tuulivoiman johdosta kasvaneen sähkönsiirron oikeudenmukainen toteuttaminen vaatii uusia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Liitto on esittänyt, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät

1. valmistelevaan lainsäädäntöä ja ohjeistusta niin, että uusien suurjännitelinjojen rakentaminen uusiin maastokäytäviin on viimesijainen toteuttamisvaihtoehto
2. edellyttämään suurjännitevoimalinjojen toteuttamista peltoalueella yksinomaan ns. peltopylvästyypeillä
3. määrittelemään uudelleen maanomistajille maksettavien korvausten perusteita

Laajennetaan matkailun ja virkistyskehit-
tämisyöhykettä Unesco-Geopark -rajausta mukaillen sisältämään Karijoen ja Isojoen maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

ja maisema-alueita, joista on mahdollista kehittää matkailu- ja virkistystoimintaa palvelevia laajoja kokonaisuuksia. Suupohjan matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeen tulisi ulottua laajemmin kattamaan Geopark-alueen luontokohteet Karijoen kunnan alueella aina kuntakeskukseen saakka.

Kauhajoen kaupunki

Luonnosvaiheen jälkeen kaavaan tehdyt Kauhajokea koskevat muutokset:

Koko maakuntaa koskevat yleiset suunnittelumääräykset:

- Aurinkoenergian tuotantoalueita, sähkönsiirtoa sekä kaasunsiirtoa koskevat yleisiä suunnittelumääräyksiä on täydennetty. Aurinkoenergian tuotantoa koskevaa suunnittelumääräystä on muutettu muotoon: "Laajat aurinkoenergia-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille ja viljelyskäytössä oleville peltoalueille."
- Yleisiin suunnittelumääräyksiin on lisätty tuulivoima-alueita ja niiden sähkönsiirtoa koskevia määräyksiä ml. määräys ottaa huomioon hankkeen vaikutukset ja hankkeiden yhteisvaikutukset kansallispuistoihin.
- Suunnittelumääräys "Alueidenkäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota maankäytön vaatimiin energiantuotannon ratkaisuihin uusiutuvia energialähteitä hyödyntäen" on poistettu.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

Aluerakenne:

- Aronkylään on lisätty T/kem kohdemerkintä.
- Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhyke -merkintää on laajennettu Aronkylässä lännen suuntaan.
- Sotkan urheilukeskuksen yhteyteen osoitetun ampumaradan (ea) kohdemerkintää ei ole muutettu Ampuma ja harjoitusalueeksi (EAH). Kohteen nimeksi on muutettu Sotkan ampumaradat.
- Suunnittelumääräys "Keskustatoimintojen ja muun taajaman väliseen alueeseen tulee kiinnittää huomiota" on poistettu.
- Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisvyöhykettä on jatkettu länteen päin. Merkinnän kuvaukseen on lisätty:
"Kehittämisvyöhyke jatkuu Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle painottuen tavaraliikenteeseen ja –logistiikkaan". Suunnittelumääräykseen on lisätty: "Maankäytön suunnittelussa on huomioitava raide- ja tieliikenteen yhteensovittaminen sekä henkilöliikenteessä että tavaralogistiikassa. Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle ulottuvalla osuudella kehittämistarve kohdistuu tavaralogistiikkaan sekä tavaravirtojen tie- ja ratakuljetusten yhteensovittamiseen".

Liikenne ja teknisen huollon verkostot:

- Tokerotien (672) merkintä muutettu: Seututie tai pääkatu, ja sille on osoitettu merkintä Tien luokituksen muutos. Merkinnällä osoitetaan tien toiminnallisen luokan muutostarpeet.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

- Sarantie on huomioitu merkinnällä Seudullisesti merkittävä yhdystie.
- Kevyenliikenteen yhteystarve -merkintä on osoitettu Kauhajoelta Kurikkaan.
- Voimajohdon yhteystarve -merkintä on lisätty Kainaston sähköaseman ja Sahankylään suunnitellun uuden sähköaseman välille.
- Eteläisen yhdystien ja Rahikkatien risteys on merkitty Liittymä, uusi tai merkittävästi parannettava -merkinnällä.
- Kevyen liikenteen yhteystarve -merkintä on lisätty Kurikasta Kauhajoelle.
- Uusi tai merkittävästi parannettava maantie -merkinnän kaavamääräyksiin on lisätty "Kantatiellä 44, tiejaksolla Kauhajoelta etelään (kt44) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Hyypänjokilaakson maisemanhoitoalueen perustamispäätös sekä sen käyttö- ja hoitosuunnitelma".
- Suupohjan rataa koskevaa suunnittelumääräystä on lyhennetty.

Viherrakenne:

- Uusi ohjeellinen ulkoilureitti -merkintä on lisätty Teuvan Parrasta Nummijärvelle.
- Ohjeellisen melontareitin merkintä on jatkettu Aronkylästä Kauhajoen keskustaan.
- Virkistyskohde-merkintä on siirretty Hyypänjokilaaksossa Panttikylän lintutornin kohdalta Hyypänmajan kohtaan. Merkinnän nimeen on lisätty sana "kohde".

Merkitään tiedoksi.

- Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -merkintöjä ei ole muutettu Kauhajoen alueella.
- Kiviluoman laidun ja Käpylänmaa on merkitty maakunnallisesti arvokkaiksi perinnebiotoopeiksi.
- Viheryhteystarve -merkinnän suunnittelumääräyksestä on poistettu lause "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee määrittää viheryhteyden tarkempi sijainti ja varmistaa maastokäytävän riittävä leveys".

Luonnonvarat ja energian tuotanto:

- Uusi Tuulivoimaloiden alue -merkintä on lisätty Kankalonselän hankealueelle.
- Suolakankaan ja Harjannevan tv-alueiden rajauksia on pienennetty.
- Sahankylään on lisätty Energiahuollon alue -kohdemerkintä (en), jolla osoitetaan maakunnallisesti merkittävän energiahuoltoa palvelevan laitoksen ja kantaverkon muuntamoiden alueet.
- Aurinkovoiman tuotanto -merkinnät on poistettu koko kaavasta, muutettu yleismääräykseksi.
- Turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintöihin ei ole tehty muutoksia.
- Tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue -merkinnät on päivitetty uuden kartoituksen mukaiseksi.
- Seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden raja on säilytetty seitsemänä.
- Tuulivoimaloiden suunnittelumääräyksiin on lisätty määräys huomioida vaikutukset kansallispuistoihin ja asutukseen.
- Maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuva alue -merkintä on

Merkitään tiedoksi.

Kauhajoella Korkiakankaalla, Kankalonselällä, Puskanmäellä, Suolakankaalla ja Paskonkalliolla.

- Arvokas harjuaalue tai muu geologinen muodostuma -merkintää ei ole lisätty Sianselkä/Kolmentuulenlakki -muodostelmalle.

Kulttuuriympäristö:

- Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -merkintä on poistettu Puskankylän entiseltä koululta ja Aronkylän keskustalta.

- Asemakaavalla suojellulle Korpi-Aron suurelle pohjalaistalolle on lisätty Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -merkintä.

- Nummijärven kirkon merkintä on Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

- Kyrönkankaantien merkintä on muutettu Valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

- Selostukseen on lisätty tekstiä, miten huomioida kulttuuriympäristö suunnittelussa.

Kaupunginhallitus esittää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksesta seuraavat huomiot:

Viheryhteystarve-merkinnän vaikutukset maa- ja metsätaloudelle ovat herättäneet keskustelua. Kaavaehdotuksen esittelyssä on tuotu esille, että viheryhteystarve-merkintä on muutettu ominaisuusmerkinnäksi. Kauhajoki huomauttaa, että kaavadokumenteissa merkintä on edelleen kehittämisperiaatemarkintä.

Merkitään tiedoksi. Maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohdemerkintä on lisätty maakuntakaavan luonnosvaiheen jälkeen Korpi-Aron lisäksi myös kohteelle Ala-Mattila. Molemmat kohteet sisältyivät maakuntakaavan luonnosvaiheessa osoitettuun Aronkylän keskustan alueeseen, joka on poistettu kaavasta.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää huomiosta koskien kaavadokumentteja. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 päättänyt poistaa viheryhteystarve-merkinnän maakuntakaavaehdotuksesta. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa

Kauhajoki esittää, että seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden rajaa ei pienennettäisi nykyisestä kymmenestä. On huomioitava, että hankkeita toteutuu myös yli kunta- ja maakuntarajojen.

koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa.

Maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja (10 voimalaa) on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm. maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit.

Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät.

Kauhajoen kaupungin maakuntakaavaluonnoksesta esittämät huomiot ja muutosehdotukset on huomioitu kaavaehdotuksessa muilta osin riittävällä tavalla.

Merkitään tiedoksi.

Kauhavan kaupunki

Vastine

Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä.

Kauhavan kaupunki toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kauhavan kaupunki kiittää maakuntaliittoa hyvästä yhteistyöstä kaavaprosessin aikana ja toteaa, että sillä ei ole huomauttamista kaavaehdotuksesta.

Maakuntakaavaehdotus on laadittu asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja kaupungin luonnosvaiheen lausunto on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi todetaan, että tiedottaminen, kaupungin kanssa käydyt neuvottelut ja osallistaminen ovat näkyneet positiivisena asiana koko kaavaprosessin ajan. Tiivis yhteistyö on mahdollistanut avoimen vuoropuhelun erilaisista näkemyksistä ja tarpeista. Myös aineistojen jakaminen karttapalvelussa on helpottanut aineistoihin tutustumista.

Kauhavan kaupungille on tärkeää oman alueen kehittämisen ja kehittymisen turvaaminen. Tämän vuoksi maakuntakaavan tulee

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää myönteisistä huomioista koskien maakuntakaavatyön vuorovaikutusta.

olla mahdollistava, ei tulevaisuuden kehittymismahdollisuuksia estävä tai poissulkeva.

Kauhavan kaupunki edellyttää, että Etelä-Pohjanmaan liitto turvaa edunvalvonta-tehtävässään maakunnan toimintaedellytykset kaikilla elinkeinoelämän osa-alueilla, oli niistä sitten maakuntakaavassa merkintää tai ei.

Ruuantuotannon ydinalueen tulee kattaa koko Kauhavan kaupungin alueen.

Viheralueyhteydet Kauhavan kaupungin alueelta tulee poistaa.

Merkitään tiedoksi.

Ruuantuotannon ydinvyöhykkeen merkinnällä osoitetaan maaseutuasumisen ja ruuantuotannon ydinalueita laajojen yhtenäisten peltoalueiden yhteydessä. Kauhavan laajimpien yhtenäisten peltoalueiden ympärille on maakuntakaavassa osoitettu ruuantuotannon ydinvyöhykkeen merkintä. Merkintää ei ole tarkoituksenmukaista ulottaa koko kaupungin ympärille.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Keuruun kaupunki

Keuruun kaupunki esittää, että Seinäjoki - Alavus - Ähtäri - Keuruu - Jyväskylä -rata merkittäisiin maakuntakaavaan merkittävästi parannettavana ratana. Radan sähköistys on ajankohtainen mm. Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta, Vaasan satamasta alkavana poikittaisyyhteytenä sekä pääradan rinnakkaisreittinä välillä Tampere - Seinäjoki.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maakuntakaava 2050 ehdotusvaiheen kaavaselostuksessa todetaan Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä rataa koskevassa Rautatie -merkinnän suunnittelumääräyksessä, että "rataosuudella on varauduttava liikenteen kapasiteetin lisäämiseen, tasoristeysten poistamiseen, tarpeellisiin perusparantamistoimenpiteisiin ja radan sähköistämiseen".

Radalle ei ole kohdistettu "Rautatie, merkittävästi parannettava" -merkintää, koska parantamismerkinnät on kohdistettu niihin rataosiin, joiden parantamisella on vaikutuksia maankäyttöön ja muuhun liikenneverkkoon. Radan sähköistämisellä tulee olemaan vaikutuksia mm. radan ja valtatie 18 tasoylikäytäviin, mutta kehittämistarpeet on huomioitu jo valtatie parantamismerkinnässä.

Sähköistämiseen liittyvät toimenpiteet tutkitaan Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä -radan sähköistämisen tarveselvityksessä ja ne voidaan liittää osaksi Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Kristiinankaupungin kaupunki

Kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto päätti antaa seuraavan lausunnon:

Kirjaukset sähkönsiirroista ovat hyviä. Kristiinankaupungin kaupunki on pitkään vaatinut, että sähkönsiirrot tulisi toteuttaa maakaapelin tai olemassa olevien johtokäytävien kautta, jotta vaikutukset luontoon minimoituisivat.

Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

Sähkönsiirron yleistä suunnittelumääräystä on kehitetty siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä.

Kristiinankaupunki ehdottaa, että Etelä-Pohjanmaan liitto ottaisi huomioon ominaisuusmerkinnällä yhteystarpeen Kaskinen-Seinäjokiradalta Kristiinankaupunkiin silmällä pitäen suunnitteilla olevia teollisuushankkeita kaupunkiimme

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto on jatkanut maakuntakaavaehdotuksessa Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisyöhykettä kohti Pohjanmaan maakuntarajaa. Merkinnällä on näin yhteensovitettu maakuntakaavojen merkintöjä ja huomioitu ylimaakunnallinen kehittämistarve. Suunnittelumääräyksen mukaan Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle ulottuvalla osuudella kehittämistarve

kohdistuu tavaralogistiikkaan sekä tavaravirtojen tie- ja ratakuljetusten yhteensovittamiseen.

Kuortaneen kunta

Kuortaneen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta. Kunta on lausunut aiemmin Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnoksesta (kunnanhallitus 6.3.2023 § 309). Nämä huomiot ja kommentit ovat edelleen voimassa myös kaavaehdotusta koskien. Kunta kuitenkin täydentää kaavaluonnoksesta antamaansa lausuntoa kaavaehdotusta koskien seuraavilla huomioilla:

Kunta kiinnittää tyytyväisyydellä huomioita, että maakuntakaavaehdotuksessa Seinäjoen ja Kuortaneen Mäyryn väliselle seututie 697:lle on merkitty toiminnallisen luokan muutos seututiestä kantatieksi. Jo tämä on edistysaskel tien kehittämisen kannalta, vaikkakin tavoitteena tulisi edelleen olla valtatie 18:n linjaaminen kulkemaan Mäyryn kautta hyödyntäen samalla kantatie 66:ta (vuonna 2022 tehdyn pääsuuntaselvityksen niin sanotun VE2-vaihtoehdon mukaisesti Mäyrystä Alavuden aseman kohtaan tai Alavudella kantatie 66:n ja valtatie 18:n tämänhetkiseen kohtauspaikkaan). Samalla tulisi yhä luopua maakuntakaavaehdotukseen sisältyvistä merkinnöistä valtatie uusista linjausvaihtoehdoista Seinäjoen (Nurmon) Kouran ja Alavuden

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus tienpitäjänä on tehnyt pääsuuntaselvityksen pohjalta ratkaisun, että valtatie 18 päälinjausta ei muuteta kulkemaan Mäyryn kautta. Vaihtoehtojen vertailut on tehty ja perustelut esitetty pääsuuntaselvityksessä.

Seinäjoen Kouran ja Alavuden Sydänmaan linjausvaihtoehdot on merkitty maakuntakaavaan "Maantie, uusi tai merkittävästi parannettava" -merkinnällä. Merkintä sinällään ei ota kantaa tien toiminnalliseen luokitukseen.

Sekä Kouran että Sydänmaan kohdissa merkintään liittyy (mahdollisesti tulevaisuudessa sähköistetyn) rautatien

Sydänmaan kautta. Valtatien linjaamista Mäyryn kautta tukee muun muassa se, että Kuortaneen kunta aikoo vuosien 2024-2026 taloussuunnitelmaansa sisällytetyn mukaisesti toteuttaa kyseisinä vuosina tievalaistuksen Mäyrystä Seinäjoen rajalle.

Maakuntakaavaehdotukseen on sisällytetty Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisyöhyke, jonka sisällä vielä suppeammin Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisyöhyke välillä Kurikka-Lapua. Kehittämisyöhykkeisiin liittyy esimerkiksi lähi- ja kaukoliikenteen sekä maankäytön yhteensovittaminen. Kuortaneen kunta painottaa vahvasti, että maakunnassa tulee olla myös länsi-itäsuuntaisia kehittämisyöhykkeitä ja huomioida näin Etelä-Pohjanmaan tasapuolinen kehittäminen. Lisäksi kunta korostaa Kuortaneen kuuluvan Seinäjoen työssäkäyntialueeseen ja olevan näin luontainen osa Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisyöhykettä, mikäli sellainen maakuntakaavaan sisällytetään. Tällöin vyöhyke tulee laajentaa koskemaan myös Kuortanetta.

tasoristeyskysymyksen ratkaiseminen, Tien nykyinen liikennemäärä on noin 2000 ajoneuvoa vuorokaudessa, mikä jo sinällään edellyttää toimenpiteitä tasoristeysturvallisuuden kehittämiseksi.

Seinäjoen kaupunki on 20.11.2023 päättänyt käynnistää Rahkolan osayleiskaavan laatimisen. Alueen läpi kulkee toinen Kouran kohdan uusista linjausvaihtoehdoista. Kaavoituksessa tulee ratkaistavaksi, varaudutaanko tulevaisuudessa tähän linjausvaihtoehtoon.

Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisyöhyke sekä Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisyöhyke perustuvat näiden alueiden olemassa olevaan asutuksen, palveluiden ja työpaikkojen osalta tiheään yhdyskuntarakenteeseen, joka asettaa vyöhykkeiden alueilla maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiselle maakunnallisesti katsoen erityisiä paineita. Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisyöhykkeen alueella katsotaan lisäksi olevan erityinen tarve seudulliselle yhteistyölle.

Etelä-Pohjanmaalla ei sijaitse länsi-itäsuuntaisesti vastaavia alueita tai vyöhykkeitä, joilla asutus, palvelut ja työpaikat olisivat sijoittuneet yhtä tiiviisti ja nauhamaisesti. ja jotka asettaisivat maankäytön ohjaukselle vastaavia tarpeita maakuntakaavan tarkkuustasolla. Länsi-itäsuuntaista kehittämistyötä tuetaan maakuntakaavassa ennen kaikkea liikenteen merkinnöillä.

Kuortaneen ja Alajärven välisen maantie 711:n tiesuunnittelu on edennyt ja luonnos alkaa olemaan valmiina. Tiesuunnitelma koskee väliä Kuortaneen Ruona – Alajärven Menkijärvi, mikä ei täytä tien Kuortaneen ja Alajärven välisen osuuden kokonaiskehittämisen tarvetta. Tulevaisuudessa tien merkittävä parantaminen tulee ulottaa koko Kuortaneen ja Alajärven välille. Kuortaneen kunta toteaa tyytyväisyydellä, että maakuntakaavaehdotuksessa tien merkittävän parantamistarpeen merkintä koskee edelleen koko kyseistä väliä. Kuitenkin edelleen on syytä selvittää myös tien pohjavesialueet kiertävää vaihtoehtolinjausta ja merkitä tämä maakuntakaavaan potentiaalisena vaihtoehtona.

Kuortaneen kunta on maakuntakaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa esittänyt teollisuuden

Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisvyöhykkeen määrittelemiseksi on käytetty Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutu-alueluokitusta (2018) sekä tilastotietoja työmatkaliikumisesta ja asioinnin suuntautumisesta. Kaupunkiseudun kehittämisen vyöhykkeeseen kuuluvat Seinäjoen kaupungin kehysalue ja siihen kytkeytyvät Ilmajoen, Kurikan ja Lapuan keskustaajamien alueet. Näiden kuntien välillä työmatkaliikumisen ja asioinnin määrä poikkeaa selvästi ympäröivästä alueesta.

Maakuntakaavassa seututie 711 on merkitty merkittävästi parannettavaksi tieosuudeksi koko kantatien 66 ja valtatie 16 välinen osuus. Siten voidaan varmistaa koko yhteysvälin yhtenäinen palvelutaso. Kuten kunnan lausunnossa todetaan, tiesuunnittelu on parhaillaan käynnissä Ruonan (Pohjoispuolen) ja Menkijärven välisellä osuudella. Muilta osin tiesuunnittelupäätöksiä ei ole tehty.

Maakuntakaavaan on merkitty uusina tai vaihtoehtoisina tielinjauksina ne tieosuudet, joiden linjauksista on tehty vähintään esisuunnittelutasoinen tarkastelu. Tällaista tarkastelua ei mt 711 kohdalta ole tehty. Maakuntakaava ei estä selvittämässä myös uusia, vaihtoehtoisia tielinjauksia. Mahdolliset kaavoitukselliset kysymykset ratkaistaan selvityksen perusteella.

Etelä-Pohjanmaan liitto on luonnosvaiheessa antamansa vastineen jälkeen tarkistanut alueen kaavoitustilannetta.

kehittämisyöhyke -merkintää kunnan keskustaajaman eteläosasta kantatie 66:n molemmin puolin olevalle alueelle Mäyrin risteykseen asti, kattaen muun muassa Sampolan ja Haaviston teollisuusalueet. Lausuntoon antamassaan vastineessa Etelä-Pohjanmaan liitto on todennut, että alueelle voidaan merkitä teollisuuden kehittämisyöhyke ehdotuksen mukaan. Kuortaneen kunta kiinnittää huomiota, että maakuntakaavaehdotuksessa merkintää ei kuitenkaan kyseisellä alueella ole. Kunta esittääkin siis edelleen, että kyseinen alue merkittäisiin maakuntakaavaan teollisuuden kehittämisyöhykkeeksi.

Maakuntakaavaehdotuksessa Etelä-Pohjanmaalle on merkitty runsaasti viheryhteystarpeita. Kuortaneen kunta korostaa, että yhteydet eivät ole lainsäädännön velvoittamia ja rajoittavat maanomistajien yhdenvertaisuutta. Näistä nähdään olevan enemmän haittaa kuin hyötyä, ja niiden olevan mahdollinen riski elinkeinotoiminnalle. Kunta esittää, että maakuntakaavaan ei sisällytetä viheryhteystarve-merkintöjä.

Oikeusvaikutteisessa, vuonna 2008 hyväksytyssä Kuortaneen, Keskustan ja Mäyrin osayleiskaavassa on lausunnossa teollisuusvyöhykkeeksi esitetylle alueelle merkitty kantatien 66 itäpuolelle MY-merkinnällä maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja ja joilla on sallittua vähäinen haja-asutusluontoinen sekä maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen. Tien länsipuolelle yleiskaavassa on merkitty MY-alueita sekä AP-alueita eli pientalovaltaisia asuinalueita. Etelä-Pohjanmaan liitto ei pidä yleiskaavan merkintöihin perustuen tarkoituksenmukaisena merkitä alueelle teollisuustoiminnan kehittämisyöhykettä.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeet, joilla pyritään turvaamaan Etelä-Pohjanmaalle tärkeän maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä sekä matkailun ja virkistyksen kehittämisyöhykkeet, joilla pyritään edistämään muun muassa Kuortaneelle merkittävän matkailuelinkeinon huomioimista maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.

Vastaava ekologisen yhteystarpeen merkintä on ollut esimerkiksi Pohjanmaan maakuntakaavassa vuodesta 2020 alkaen. Etelä-Pohjanmaan liitto on pyrkinyt selvittämään merkinnästä Pohjanmaan alueen metsänomistajille tai metsätalouselinkeinolle mahdollisesti aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia. Liiton tietoon ei ole tullut tällaisia vaikutuksia.

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden toteutumista maakuntakaavan tulee edistää, sekä maakuntakaavan sisältövaatimukset, joissa maakuntakaavassa huomioon otettavat teemat on käsitelty tavoitetasoisesti.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy muun muassa tavoite "Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä." ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa "alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN".

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin tavoitteisiin perustuen Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntastrategiassa ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on asetettu erilaisia maakunnallisia tavoitteita monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi.

Sähkönsiirtoa koskevien merkintöjen osalta kunta toteaa, että rakennettavat sähkönsiirtolinjat eivät saa tuoda haittoja metsänhoitomahdollisuuksille.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Aiemmin mainitut kansalliset ja alueelliset tavoitteet ja sisältövaatimukset on huomioitava myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Tavoitteiden täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Etelä-Pohjanmaalle on suunnitteilla lukuisia energiantuotantoinvestointeja, jotka toteutuessaan edellyttävät myös sähkönsiirtoinfrastruktuurin rakentamista. Maakuntakaavaehdotukseen sisältyy seuraava sähkönsiirtoa koskeva yleinen suunnittelumääräys: *"Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin.*

Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin

Maakuntakaavaehdotukseen on sisällytetty luonnosvaiheeseen nähden merkittävä muutos koskien Kuortaneen kunnan alueen tuulivoimamerkintöjä. Napalankallioiden osalta on poistettu tuulivoimaloiden alueen merkintä johtuen maakotkavaikutuksista. Kuortaneen kunta tuo esille, että maakuntakaavan tulee olla mahdollistava ja katsoa kauas tulevaisuuteen. Esimerkiksi erilaiset tulevaisuuden teknologiat tai esimerkiksi voimaloiden korkeuden tai määrän muutos saattavat tuoda uusia mahdollisuuksia, jolloin maakuntakaavaan sisällytetyt ratkaisut eivät saa olla esteenä mahdolliselle tuulivoimarakentamiselle myös paikoille jotka eivät tämän hetken arvion mukaan välttämättä rakentamista mahdollista. Mahdolliset rajoitukset tuleekin katsoa hankekohtaisesti, ei maakuntakaavatasolla. Näin siis tuulivoimamerkintä tulee jättää maakuntakaavaan myös Napalankallioita koskien.

yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein."

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen maakuntakaavoissa on valtakunnallinen periaate. Tuulivoimarakentamisen keskittämisen maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoima-alueille on katsottu edistävän valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, vähentävän tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottavan tuulivoimarakentamisen ja muun alueiden käytön yhteensovittamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan "Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus." Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu (2016) -oppaassa todetaan esimerkiksi tuulivoima-alueiden linnustoon kohdistuvien vaikutusten osalta, että otettaessa huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Kuortaneen ja Alavuden rajalla sijaitsevan varalaskupaikan ympärille on varattu suoja-alue ja suojavyöhyke. Alueella sijaitsee myös kaksi merkittävää virkistyskohdetta: Sarvikkaan kosket sekä Kaatialan louhos. Kuortaneen kunta haluaa varmistaa, etteivät kyseiset merkinnät rajoita virkistyskohteiden kehittämistä ja rakentamista muun muassa melulle herkkien toimintojen rakentamisen ja rakennuskorkeuden rajoitusten vuoksi.

Kunta huomioi kiitoksin, että Kuortaneen ampumarataa koskien maakuntakaavaehdotuksessa on ea-merkintä (seudullisesti merkittävä ampumarata).

Maakuntakaavan selvitysten ja vaikutusten arviointien tulos on, että Napalankallioiden alueelle ei ole mahdollista toteuttaa seudullista tuulivoima-aluetta. Syynä ovat reviirikohtaisesti tarkastellut yhteisvaikutukset maakotkaan ja vaikutukset Kuortaneenjärven valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Alueella käynnissä olevan tuulivoimahankkeen yksityiskohtaisemmat ympäristövaikutusten arvioinnit ovat päätyneet samankaltaiseen lopputulokseen.

Lausunnossa mainitut suoja-alue ja suojavyöhyke koskevat tieverkkoon kuuluvan Puolustusvoimien varalaskupaikan ympärille merkittyjä suoja-aluetta ja -vyöhykettä, joiden sisällä esimerkiksi korkea rakentaminen on rajoitettua. Virkistyskohteiden kehittäminen tällä alueella on sallittua ja mahdollista, mutta huomioon on otettava suoja-alueen ja -vyöhykkeen suunnittelumääräykset.

Merkitään tiedoksi.

Kurikan kaupunki

Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä.

Vastine

Kaupunginhallitus esittää lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksesta seuraavaa:

Kurikan kaupunginhallitus on 20.3.2023 § 65 käsitellyt lausunnon antamista maakuntakaavaluonnoksesta ja tämän kaavaluonnoksesta annetun lausunnon ohella kaupunki haluaa edelleen nostaa esille seuraavat asiat huomioitavaksi lausunnossaan kaavaehdotuksesta:

Aluerakenne

Keskustatoimintojen alueen C-merkintää ei ole kaavaehdotuksessa ulotettu Magneettiin asti, vaan kaavaselostuksen mukaan se kattaa ydinkeskustan lisäksi Huovintien alueen. Mikäli C-merkintää ei voi laajentaa, kaupunki tulkitsee uuden kaavaluonnoksen mukaisen ja voimassa olevan maakuntakaavan mukaisen Magneetin alueen KMmerkinnän sallivan myös päivittäistavarakaupan sijoittumisen alueelle. Näin ollen kaupungilla on mahdollisuus yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollistaa myös päivittäistavarakaupan sijoittuminen alueelle.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Vähittäiskaupan suuryksikön merkinnällä (km) osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikön alue, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle (C, c, ca). Liitto pyytää huomioimaan KM-merkinnän suunnittelumääräyksen kohdat "vähittäiskaupan suuryksikön tarkempi sijoittuminen ja mitoitus on suunniteltava siten, ettei sillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen" ja "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen saavutettavuuteen myös joukko- ja kevyellä liikenteellä on kiinnitettävä erityistä huomiota." Kurikan Magneetin alueelle on osoitettu 15 000 k-m²:n vähittäiskaupan enimmäiskerrosala. Vähittäiskaupan käsite sisältää päivittäistavara- ja erikoistavarakaupan. Magneetin alueella ei ole vähittäiskaupan suuryksikön suunnittelumääräyksessä erikseen rajoitettu päivittäistavarakaupan kerrosalaa.

Kaupunki on aiemmassa lausunnossaan pyytänyt huomioimaan myös Miedon kylän kylämerkinnällä, joka on osoitettu kaavaehdotuksessa kylämerkinnällä (at).

Liikenne ja teknisen huollon verkostot

Magneetin liittymä sekä Kivistönkylän (Vuohiluoman) liittymä on merkitty kaavaehdotuksessa merkittävästi parannettaviksi liittymiksi. Kurikan kaupunki pitää tärkeänä Kivistönkylän risteysalueen toteutumista hyväksytyn tiesuunnitelman mukaisesti sekä Magneetin risteysalueen parantamista.

Raideliikenteen parantaminen Kurikan alueella ja mahdollistaminen henkilöliikenteen avaamiselle tulevaisuudelle tukee kestävä kehityksen periaatteita Kurikka-Seinäjoki välillä, jossa tapahtuu pendelöintiä. Seinäjoki - Kaskinen -rautatie on merkitty kaavaehdotuksessa merkittävästi parannettavaksi rautatieksi ja radalle on merkitty Kurikan keskustaan liikennepaikka henkilöliikenteen tarpeisiin.

Kaupunki on luonnosvaiheen lausunnossaan painottanut Jalasjärvi-Laihia välisen tieosuuden sisällyttäminen pääväyläsetuksen mukaisiin pääväyliin. Vt 3 huomioimisen E-12 tienä ja TEN-T verkkoon kuuluvana tieyhteytenä ja pohjoismaisena tieyhteytenä Moi-Ranasta Helsinkiin. Pääväyläsetuksen mukaisena pääväylänä on kaavaehdotuksessa osoitettu valtatie 3 osuus Jalasjärvi - Pohjanmaan maakunnan raja, joka ei ole kuulunut tähän saakka pääväyliin.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään huomiot tiedoksi.

Muita liikenteeseen liittyviä merkintöjä:

Kaavaehdotuksessa kaksiajorataisina (2+2-kaistaisina) valta- tai kantatienä maakuntakaavassa osoitetaan:

- Kantatie 67 / Seinäjoki - Ilmajoki
- Valtatie 3, kantatie 67 /yhteinen osuus Kurikan Tuiskulassa.

Luonnonvarat ja energian tuotanto

Seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden raja on kaavaehdotuksessa pysytetty seitsemässä voimalassa, joka on voimassa olevan vaihemaakuntakaavan määrää (10) pienempi. Perusteluna on nykyisten voimaloiden suurempi koko ja teho. Kurikan kaupunki pitää edelleen parempana vaihtoehtona vaikutusten arvioinnin ja minimoimisen kannalta voimaloiden keskittämisen isompiin kokonaisuuksiin kuin useampaan pienempään kokonaisuuteen alueellaan. Näin ollen Kurikka esittää, että merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden rajaa ei laskettaisi nykyisestä kymmenestä.

Maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja (10 voimalaa) on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7 voimalaan. Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellut voimalat voivat aiheuttaa merkittävämpiä vaikutuksia (mm. maisemavaikutukset, linnusto) kuin aiemmin käytössä olleet voimalatyypit.

Seudullisuuden rajan laskeminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle.

Kaavaluonnoksessa olleet aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkinnät on poistettu kaavaehdotuksessa. Aurinkovoiman toteuttamista ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä.

Sähkön siirron osalta Kurikka on edellyttänyt aiemmassa lausunnossaan, että maakuntakaava ohjaa sähkön siirron ja sen suunnittelu- ja varaukset toteutumaan olemassa olevaa reitistöä pitkin, samoja pylviä täysimääräisesti hyödyntäen niin paljon kuin vain on mahdollista. Voimalinjarakentamisessa on oleellista tehdä enemmän yhteistyötä eri toimijoiden kesken, ettei jokainen toimija rakenna omaa voimalinjaansa erilleen. Sähkön siirron toteuttaminen uusille reiteille tuottaa merkittäviä haittavaikutuksia niin kunnan, maakunnan kuin kansallisen tason mittareilla. Mikäli uusia pylviä on pystytettävä, on käytettävä haruksettomia peltopylväitä.

Kaavaselostuksessa on mainittu, että sähkön siirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkön siirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman

Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella on mahdollista sijoittaa maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle 1–9 voimalan tuulivoimapuistoja. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkön siirron tarpeet keskittyvät.

Merkitään tiedoksi ja todetaan, että aurinkoenergiaan liittyvää suunnittelumääräystä tullaan edelleen kehittämään kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen pohjalta.

Koko maakuntaa koskevaa sähkön siirron suunnittelumääräystä on kehitetty kaavaluonnoksesta annettujen lausuntojen ja käytyjen neuvottelujen perusteella, kuten lausunnosta käy ilmi. Maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana ei ota tarkemmin kantaa käytettäviin pylvästyyppeihin.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkön siirron suunnittelumääräystä.

Liitto jakaa lausunnossa esiin nostetun huolen uusien sähkön siirtolinjojen haittavaikutuksista. Liitto on 1.12.2022 julkaisemassaan kannanotossa katsonut, että tuulivoiman johdosta kasvaneen sähkön siirron oikeudenmukainen toteuttaminen vaatii uusia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Liitto on esittänyt, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät

1. valmistelevaan lainsäädäntöä ja ohjeistusta niin, että uusien suurjännitelinjojen rakentaminen uusiin maastokäytäviin on viimesijainen toteuttamisvaihtoehto

vähäisin vaikutuksin. Lisäksi selostuksessa mainitaan, että lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

Kulttuuriympäristö

Kaupunki on toivonut luonnosvaiheen lausunnossaan listauksen uudelleen läpikäyntiä, jossa huomioidaan mm. korjausten mahdollisuudet ja maanomistus. Esimerkiksi Kärkytie 1:n korjaaminen on erittäin haastavaa ja vaatisi Kurikan kaupungilta useiden miljoonien sijoittamisen kiinteistöön. Lisäksi Tuiskulan koulu sijaitsee aivan tien vieressä ja suojelusta olisi haittaa, mikäli vieressä olevaa tielinjaa tullaan jossain vaiheessa kehittämään (leventämään). Kärkytie 1 on kaavaehdotuksessa edelleen osa maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Myös Tuiskulan vanhalle koululle on ehdotuksessa pysytetty merkintä maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

2. edellyttämään suurjännitevoimalinjojen toteuttamista peltoalueella yksinomaan ns. peltopylvästyypeillä
3. määrittelemään uudelleen maanomistajille maksettavien korvausten perusteita

Liitto toteaa luonnosvaiheen tavoin, että maakuntakaavassa osoitetaan selvityksiin ja arvotukseen perustuvat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Inventoinneissa ja arvotuksessa Tuiskulan koulu ja Kärkytie 1 kuuluvat Etelä-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotuksen korkeimpaan luokkaan ja ne säilyvät maakunnallisesti merkittävänä rakennetun kulttuuriympäristön (MKY) kohteina. Kohteiden korjausmahdollisuus tai jatkokäyttömahdollisuudet vaativat asiaan perehtymistä ja tarkemman tason suunnittelua, joten kohteiden suojelu ratkeaa lopullisesti kuntakaavoituksen yhteydessä, purkulupahakemusmenettelyn tai erillislakien kautta. Kärkytie 1:n mahdollinen suojelupäätös tai purkulupa ratkeaa vireillä olevassa asemakaavaprosessissa. Toisin sanoen maakuntakaavan merkintä ei ole suora suojelumerkintä, vaan tarkoittaa sitä, että rakennuksen suojelu tulee tutkia kuntakaavassa, purkulupamenettelyllä tai erillislain kautta.

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä ehdotuksen lausunnosta seuraavin lisäyksiin:

- kaupunginhallitus päätti delegoida kaupungingeodeetiille, liikuntatoimen päällikölle ja kulttuuripäällikölle ulkoilu- ja virkistysalueiden luetteloinnin ja edellyttää merkittävimpien alueiden lisäämistä Kurikan alueella maakuntakaavaan
- viheryhteystarvekäytävät poistetaan maakuntakaavasta

- tuulivoima-aluetta ei rajoiteta Kurikan Kröninkankaalla maakuntakaavassa

Maakuntakaavan koko maakuntaa koskevassa liikenteen suunnittelumääräyksessä määrätään liikenneväylien ja liittymien suunnittelussa ja toteutuksessa ottamaan huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristöarvoihin.

Merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Kröninkankaan tuulivoima-alue on poistettu luonnosvaiheen jälkeen maakuntakaavaehdotuksesta johtuen sen

Kurikan kaupunginhallituksen 22.1.2024 § 19 lausunnon täydennys

Kurikan alueen ulkoilu- ja virkistysalueiden lisääminen maakuntakaavaan

- Lamminjärvi tulisi lisätä virkistysalueeksi (Närvijoki, Pitkämä ja Saarijärvi siellä jo ovat)
- Niemenkylän maauimalan alue tulisi lisätä virkistysalueeksi
- Sarvijoen maauimalan alue tulisi lisätä virkistysalueeksi
- Ohjeellinen ulkoilureitti (luontoreitti/hiitoreitti) Polvenkylä - Niinistö - Säläisjärvi tulisi lisätä

pienialaisuudesta sekä vakituisen ja loma-asutuksen läheisyydestä. Maanmittauslaitoksen maastotietokannan asuin- ja lomarakennusten aineistojen ajantasaisuus on varmistettu Kurikan kaupungin rakennustiedoista. Etäisyys vakituisen ja loma-asutukseen on selvästi alle 1,5 km, mikä on huomioitu maakuntakaavan potentiaalisten tuulivoima-alueiden tarkastelussa etenkin uusien, rakentumattomien tuulivoima-alueiden osalta. Aluetta tarkastellaan vielä kertaalleen ennen maakuntakaavaehdotuksen julkista kuulemistä viimeisimpien tietojen valossa.

Lamminjärven uimaranta lisätään maakuntakaavaan virkistysalueen merkinnällä. Kyseessä on yleinen uimaranta keskeisellä sijainnilla, ja alueella on uimarannan lisäksi muitakin virkistyspalveluita.

Kurikan Jurvan alueella on maakunnallisesti katsoen poikkeuksellisen monta maauimalaa. Närvijoen, Sarvijoen ja Niemenkylän maauimalat tarjoavat erityisesti kesäaikaan monipuolisesti virkistyspalveluita. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että näistä seudullisesti merkittävin on Närvijoen maauimalan alue, joka on merkitty maakuntakaavaehdotukseen. Närvijoen maauimalan alueella sijaitsee useita erilaisia virkistyspalveluita ja sen katsotaan palvelevan monipuolisimmin erilaisia kävijöitä. Närvijoen maauimala on merkitty myös voimassa olevaan

- Kevyen liikenteen yhteystarve Kurikka-Jurva -välille (yhteys Kurikasta Jalasjärvelle jo on siellä)

kokonaismaakuntakaavaan. Liitto katsoo, että Sarvijoen ja Niemenkylän maauimaloiden alueet ovat palvelutasoltaan hieman suppeampia ja ne katsotaan siten paikallisesti merkittäviksi virkistyskohteiksi, joita ei merkitä maakuntakaavaan.

Polvenkylä – Niinistö – Säläisjärvi -reitti on liiton tietojen mukaan luonteeltaan vain talviaikaan käytössä oleva hiihtolatureitti. Maakuntakaavaan merkitään ohjeellisen ulkoilureitin merkinnällä lähtökohtaisesti vain ympärivuotisesti käytössä olevia seudullisesti merkittäviä ulkoilureittejä, joita ei ole sidottu tiettyyn kulkutapaan.

Pyöräliikenteen yhteystarve -merkinnät on osoitettu seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävimmille yhteysväleille. Etelä-Pohjanmaan pyöräliikenneverkko selvityksen mukaan Kurikka-Jurva-väli ei nouse maakunnan keskeisimpien yhteyksien joukkoon. Selvityksen perusteella maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty yhdeksän yhteysvälin merkitsemistä kaavaan. Selvityksessä oli mukana 32 eri yhteysväliä.

Kurikka-Jurva -yhteyttä on mahdollista kehittää myös ilman maakuntakaavan merkintää.

Laihian kunta

Laihian kunnalla ei ole lausuttavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotukseen.

Vastine

Merkitään tiedoksi.

Lappajärven kunta

Lappajärven kunta lausuu seuraavaa:

Iso-Saapasnevan tuulivoima-alue tulee palauttaa luonnosvaiheen kokoon. Nykyinen ehdotusvaiheen alue on pienentynyt huomattavasti alkuperäisestä. Lappajärven kunta katsoo, että aluetta ei tule pienentää.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maakuntakaavan taustaselvityksenä toimivassa tuulivoimaselvityksessä on potentiaalisia tuulivoima-alueita kartoitettu ns. poissulkevan paikkatietoanalyysin avulla ja potentiaalisiksi tunnistetuille kohteille on tehty yleispiirteiset vaikutusten arvioinnit. Tuulivoimaselvityksen vaikutusten arviointeja on täydennetty lisäselvityksissä mm. maisemavaikutusten ja lajiston (maakotka, merikotka, sääksi, metsäpeura, susi) osalta. Maakuntakaavan rajaukset perustuvat maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, tuulivoima-alueiden kaava- ja YVA-tietoihin sekä alueista käytyihin neuvotteluihin. Maakuntakaavassa tulee huomioida tuulivoiman yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset.

Iso Saapasnevan alueen rajaukseen ovat vaikuttaneet etenkin etäisyys vakituiseen ja loma-asutukseen, sekä vaikutukset metsäpeuraan ja Lappajärven maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet kuvaavat tuulivoimaloiden sijaintialueita maakuntakaavan yleispiirteisellä tarkkuustasolla. Liitto muistuttaa, että aluerajaukset voivat tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Maakuntakaavan alueiden täsmentymisessä keskeistä on arvioida, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin merkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina.

Liitto tuo esiin, että maakuntakaavassa osoitetaan seudulliset (vähintään 7 voimalaa) tuulivoimaloiden alueet. Tätä pienempiä paikallisia tuulivoimahankkeita (1-6 voimalaa) voidaan suunnitella myös maakuntakaavassa osoitettujen tv-alueiden ulkopuolelle. Tällöin tulee osana suunnittelua varmistua siitä, että tuulivoima-alue on alueelle osoitettujen maakuntakaavan merkintöjen ja suunnittelumääräysten, sekä maakuntakaavan tavoitteiden mukainen.

Maakuntakaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen perusteella Iso Saapasnevan alueen soveltuvuutta seudulliseen tuulivoiman tuotantoon tulee kaavan jatkovalmistelussa tarkastella erityisesti metsäpeurojen

Lappajärven kunta katsoo, että Lamminnevan alueelle tulisi mahdollistaa tuulivoima-alue.

Metsäpeuroista tehty selvitys on niin suppea, joten käytännössä se ei tuota mitään sellaista tietoa, miten tuulivoima vaikuttaa niiden elinoloihin. Koska tietoa ei ole tai kaikki tieto on oletuksellista, tulee tuulivoima-alueet pitää luonnosvaiheen tasolla, eikä niitä tule pienentää.

keskeisen vaellusreitin turvaamisen kannalta. Saadut lausunnot Iso Saapasnevan alueesta (kaavaehdotus, Natura-arviointi) ovat kriittisiä (mm. ELY-keskus, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus, Suomen riistakeskus).

Lamminnevan alue on tunnistettu potentiaalisena tuulivoima-alueena pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä (selvitysalue 29), mutta se on jätetty pois kaavan jatkovalmistelusta Puolustusvoimien kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella. Alueelle ei tulla osoittamaan maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintää.

Etelä-Pohjanmaan liitto on yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa tilannut Luonnonvarakeskukselta selvityksen keskeisistä metsäpeura-alueista. Luonnonvarakeskuksessa tehdään metsäpeuran kannanseurantaa ja sitä tukevaa tutkimusta. Selvitykseen liittyy olennaisena osana paikkatietoaineistot, joiden analyysit perustuvat 108:n pantapeuran noin 0,5 milj. paikannukseen vuosina 2010-2021. Paikkatietoaineisto sisältää keskeisiä maankäytön suunnittelussa huomioitavia asioita: kesä-, syksy-, talvi- ja kevätvaellukseen käytetyt alueet sekä kevät- ja syysvaellukset. Lisäksi aineistossa on malliennusteet laajan mittakaavan (populaation taso) kesä- ja talvielinympäristöjen sijoittumisesta sekä asiantuntijanäkemyks tärkeimmistä metsäpeura-alueista.

Selvitys ja siihen liittyvä paikkatietoaineisto perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon metsäpeuran

elinympäristön käytöstä, ja selvitys täyttää maakuntakaavalle asetetun riittävien selvitysten vaatimustason. Tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan ei vielä ole, mutta sitä ollaan tuottamassa parhaillaan käynnissä olevassa Luonnonvarakeskuksen ja tuulivoima-alan toimijoiden hankkeessa Metsäeläinten esiintyminen ja elinympäristöjen käyttö tuulivoiman lähialueilla (WINDLIFE). Koska tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista ei vielä ole olemassa, on metsäpeuran levinneisyysalueelle sijoittuvassa tuulivoimasuunnittelussa noudatettava erityistä varovaisuutta. Liitto tuo myös esiin, että luonnonsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa "kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa" (luonnonsuojelulaki 7 §).

Valmisteilla olevan uuden tuulivoimaoppaan mukaan maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että metsäpeuran hyödyntämien vaellusreittien ja laidunalueiden läheisyyteen osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden jatkotarkastelussa tulee arvioitavaksi, ovatko kaavassa osoitettavat alueet

Viherkäytävät (viheryhteystarve) tulee poistaa ehdotuksesta, koska ne eivät perustu lakiin. Viherkäytävät saattaisivat rajoittaa metsätaloutta tai aiheuttaa haittaa metsänomistajille.

toteuttamiskelpoisia myös Suomenselän metsäpeurakantaan kohdistuvat yhteisvaikutukset huomioiden.

Ennen maakuntakaavaehdotuksen asettamista julkiseen kuulemiseen tullaan käymään neuvottelu Luonnonvarakeskuksen kanssa metsäpeuraan liittyvistä vaikutuksista.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeet, joilla pyritään turvaamaan Etelä-Pohjanmaalle tärkeän maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä sekä matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeet, joilla pyritään edistämään muun muassa Lappajärvelle merkittävän matkailuelinkeinon huomioimista maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.

Vastaava ekologisen yhteystarpeen merkintä on ollut esimerkiksi Pohjanmaan maakuntakaavassa vuodesta 2020 alkaen. Etelä-Pohjanmaan liitto on pyrkinyt selvittämään

merkinnästä Pohjanmaan alueen metsänomistajille tai metsätalouselinkeinolle mahdollisesti aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia. Liiton tietoon ei ole tullut tällaisia vaikutuksia.

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden toteutumista maakuntakaavan tulee edistää, sekä maakuntakaavan sisältövaatimukset, joissa maakuntakaavassa huomioon otettavat teemat on käsitelty tavoitetasoisesti.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy muun muassa tavoite "Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä." ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa "alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN". Jo näiden kirjausten perusteella maakuntakaavan viheryhteystarve-merkinnän voidaan katsoa perustuvan lakiin.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin tavoitteisiin perustuen Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntastrategiassa ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on asetettu erilaisia maakunnallisia tavoitteita monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Nykälänniemestä ja Halkosaaren alueelta tulee poistaa valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen merkintä, koska merkintä ei tue Lappajärven kunnan nykystrategiaa. Lappajärven kunnan nykyisessä strategiassa pyritään mahdollistamaan korkealle rakentaminen ja näin ollen merkintä tulee poistaa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 päättänyt poistaa viheryhteystarve-merkinnän maakuntakaavaehdotuksesta. Aiemmin mainitut kansalliset ja alueelliset tavoitteet ja sisältövaatimukset on huomioitava myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Tavoitteiden täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Tämä on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n mukaan otettava huomioon valtion viranomaisten toiminnassa, maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa. MRL:n maakuntakaavaa koskevien sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön arvon vaalimiseen. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden merkinnät perustuvat koko maakuntaa koskeviin vuosina 2013-2014 tehtyihin selvityksiin, jotka on tehty valtakunnallisten ohjeiden ja arvotuskriteerien mukaisesti.

Maisema-alueet ja niiden rajaukset määräytyvät tunnistettujen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön tekijöiden mukaan.

Rajaukset noudattavat esim. metsänreunoja, metsäselänteitä, yhtenäisiä peltoalueita, vesistöjä ja taajama-alueita.

Nykälänniemen Halkosaaren alue kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Lappajärven kulttuurimaisemat.

Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maakuntakaavan suunnittelumääräys on seuraava:

"Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota."

Arvokkaat maisema-alueet on osoitettu erityisominaisuus-merkinnällä, joka ei kategorisesti estä alueen kaavoittamista tai rakentamista. Alueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun päätavoitteet liittyvät luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön tekijöiden turvaamiseen, joten suunnittelun lähtötiedoksi tulee laatia kaavatason tarkkuutta vastaavat luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvitykset.

Yleis- ja asemakaavaprosessissa tutkitaan mahdollisen rakentamisen määrä ja sijainti suhteessa maisemaan, luonto-

Maakunnallisesti (tai valtakunnallisen) arvokkaan maisema-alueen suunnittelumääräystä tulee tarkentaa. Suunnittelumääräyksessä puhutaan ajallisesta kerroksellisuudesta, joka ei ole ohjeena ymmärrettävä.

Maakotkien selvityksessä ei ole ollut mahdollisuutta tarkkoihin reviirikohdaisiin maastonselvityksiin, vaan lentomäärät on tehty oletettujen määrien perusteella. Koska tutkittua tietoa ei ole, niin tällöin annetun selvityksen perusteella ei tule poistaa tai pienentää tuulivoima-alueita. Myös esitetty törmäystarkastelu on hyvin kyseenalainen ja arveluttava.

ja kulttuuriympäristöön sekä niiden arvo- ja erityispiirteisiin. Merkittävää on rakentamisen sopeutuminen kolmiulotteiseen maisemarakenteeseen ja maiseman pääelementteihin, kuten avoimiin peltoalueisiin, metsäselänteisiin, vesistöihin, perinteiseen asutusrakenteeseen ja tärkeisiin näkymiin.

Maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajausta säilytetään.

Ajallinen kerroksellisuus on yleinen käsite maankäytön suunnittelussa rakennetun ympäristön arvoja kuvattaessa. Ajallisella kerroksellisuudella tarkoitetaan eri aikakausien luonnonprosessien ja/tai ihmistoiminnan jättämiä jälkiä tietyllä alueella. Ajallisella kerroksellisuudella tarkoitetaan esim. samalla alueella esiintyviä luonnonmuistomerkkejä, muinaismuistoja ja eri vuosisatojen tai vuosikymmenten rakennuksia sekä rakenteita. Suunnittelumääräys säilytetään ennallaan.

Maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana ei edellytä maakotkaan liittyvien maastonselvitysten laatimista. Maakuntakaavassa vaikutuksia voidaan arvioida olemassa olevia reviiritietoja ja elinympäristö- ja populaatiomallinnuksia hyödyntäen.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle on tilattu yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa selvitys tuulivoiman vaikutuksista maa- ja merikotkaan sekä sääkseen. Selvityksessä käytetyt tiedot maakotkan mm.

käyttäytymisestä, käytetyt väistökertoimet sekä elinympäristö- ja lentosummamallinnus perustuvat tieteellisiin tutkimuksiin. Selvityksessä on käytetty Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoja.

Maakuntakaavassa ei suunnitella alueille sijoittuvien tuulivoimaloiden määrää, korkeutta tai sijoittumista, joten selvityksessä on käytetty mallinnusten pohjana teoreettista voimalasijoittelua (800 x 800 m hila).

Valmisteilla olevan uuden tuulivoimaoppaan mukaan maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että herkkien lajien pesimisreviireille osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset sekä maakunta- että reviiritasolla. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioimaan kaavaehdotuksen tapaan käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet rajataan

Esitys tuulivoima-alueen lisäämisestä maakuntakaavaan Etelä-Pohjanmaan liitolle (29.1. saapunut lisäys)

Lappajärven kunta on käynyt keskustelua Pohjan Voima Oy:n kanssa mahdollisesta tuulivoima-alueesta Lappajärven kunnassa. Tuulivoima-alue sijoittuisi Tervaskankaan alueelle.

Tällä hetkellä Etelä-Pohjanmaan liitto valmistelee uutta maakuntakaavaa. Maakuntakaavaan tulee esittää mahdolliset, potentiaaliset tuulivoima-alueet, jonne isompia tuulivoimakokonaisuuksia voidaan tulevaisuudessa rakentaa.

Alueelle olisi sijoitettavissa noin 15 tuulivoimalaa.

Lappajärven kunnanhallitus esittää Etelä-Pohjanmaan liitolle:

vakiintuneilla maakotkan reviiireillä ydinreviirien ulkopuolelle (4 km pesästä).

Kaavaselostukseen tullaan lisäämään tieto siitä, että tuulivoimayleiskaavoissa tulee hyödyntää maakotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa parasta saatavilla olevaa asiantuntijatietoa, jonka mukaisesti merkittävän törmäysriskin raja on laskemassa 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määriteltäessä tuulivoima-alueiden myllymääriä, -sijainteja ja -korkeuksia.

Liitteen mukainen alue on tunnistettu potentiaalisena tuulivoima-alueena pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä, mutta se on jätetty pois kaavan jatkovalmistelusta Puolustusvoimien kanssa käytyjen

1. Etelä-Pohjanmaan liitto selvittää voidaanko liitteen mukainen tuulivoima-alue lisätä valmisteilla olevaan maakuntakaavaan.

2. Tuulivoima-alue lisätään valmisteilla olevaan maakuntakaavaan, mikäli se on mahdollista.

neuvottelujen perusteella. Alueelle ei tulla osoittamaan maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintää.

Lapuan kaupunki

Lapuan kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä sekä edellisen lausunnon perusteella tehdyistä muutoksista.

Aluerakenne

Valtateiden 19 ja 16 risteyksessä sijaitseva Novaparkin alue on elinkeinoelämän kilpailukyvyn kannalta tärkeä yritystoiminnan alue, jossa voimassa oleva asemakaava sallii alueelle rakennettavan 58 000 k-m².

Lapuan kaupunki muistuttaa ja pyytää palauttamaan vähittäiskaupan suuryksikön alueen kokonaisrakennusoikeuden 58 000 k-m²:iin.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskustatoimintojen alue. Keskustojen ulkopuolisille alueille vähittäiskaupan seudullisesti merkittäviä suuryksiköitä voidaan sijoittaa maakuntakaavalla MRL:n vähittäiskauppaa koskevien erityisten säädösten (§ 71 a-d) nojalla selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen. Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa II ja sitä varten laadituissa kaupan selvityksissä on tarkasteltu Lapuan Novaparkin vähittäiskaupan suuryksikön merkintää ja alue on todettu soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintipaikaksi (enimmäismitoitus 20 000 k-m²). Alue on rakentumaton, joten Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että mitoitus on edelleen riittävä. Maankäytön tilanne ei ole olennaisesti muuttunut vaihemaakuntakaavan II voimaantulosta. Alueella voimassa

Viherrakenne

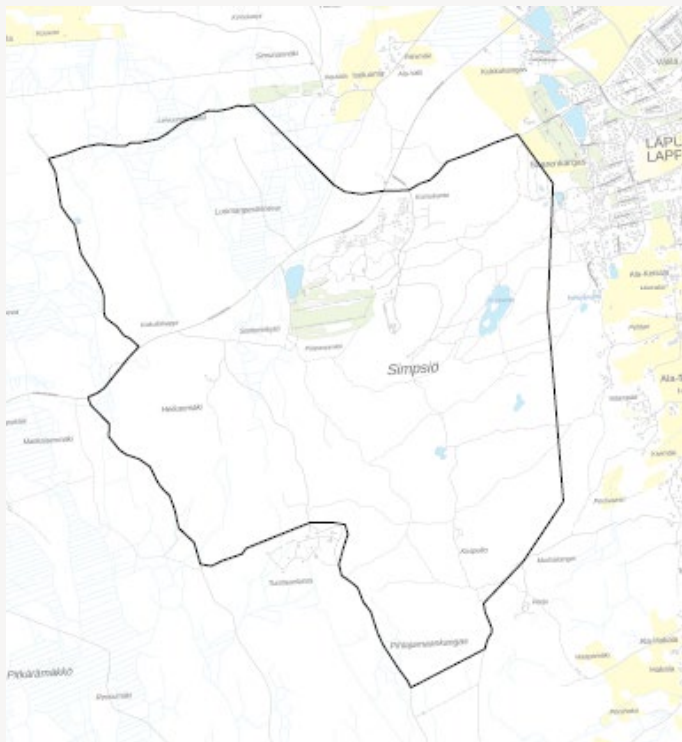
Simpsio on määritelty maakuntakaavaehdotuksessa maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi alueeksi. Simpsiövuori on merkitty arvokkaaksi harjualueeksi tai muuksi geologiseksi muodostumaksi sekä alueella on valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde "Kirkkotie".

Lapuan kaupunki aikoo tulevaisuudessa kehittää Simpsiön aluetta matkailun ja virkistyksen osalta. Lapuan kaupunki esitti luonnosvaiheessa virkistysalueen laajentamista. Lapuan kaupunki muistuttaa ja pyytää laajentamaan Simpsiön virkistysaluetta esitetyn aluerajauksen mukaisesti (Liite1).

olevat asema- ja yleiskaavat ohjaavat kehitystä ja niiden rakennusoikeudet ovat edelleen voimassa. Maakuntakaavassa osoitettu mitoitus astuu voimaan, mikäli kuntakaavoja muutetaan.

Merkitään tiedoksi.

Keskustellaan vielä Lapuan kaupungin kanssa virkistysalueen rajauksesta.

Liite 1.

Lisäksi Lapuan kaupunki pyytää viheryhteystarpeen uudelleen tarkastelua. Viheryhteystarve kulkee osittain Lapuan kaupungin alueella. Kaavaehdotuksen mukaan viheryhteystarpeilla osoitetaan alueet, joilla on erityistä merkitystä ekologisen verkoston kannalta. Lapuan kaupunki katsoo, että viheryhteystarpeiden mukaiset ekologiset arvot voidaan säilyttää ilman, että niitä esitetään maakuntakaavassa viheryhteystarpeina. Lapuan kaupunki pyytää poistamaan

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästännyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien

maakuntakaavaehdotuksesta viheryhteystarpeen, joka on osoitettu Lapuan kaupungin alueelle.

Maakuntakaavassa on esitetty tulvariskialueita, joilla osoitetaan valtakunnallisesti nimetty merkittävä tulvariskialue. Alueella vesistöjen pinnan nousu voi aiheuttaa huomattavia tulvavahinkoja. Päätökset valtakunnallisesti merkittävistä tulvariskialueista ovat määräaikaisia. Tällä hetkellä on käynnistymässä uusi kuuleminen tulvariskialueiden määrittämisestä. Nykyisen suunnittelukauden aikana on tehty selvityksiä Lapuan tulvariskitilanteen tarkistamiseksi. Uuden 1D/2D-mallin 1/100 tulvan mukaan tulvavaarassa olevien rakennusten määrä on huomattavasti pienempi kuin aikaisemmin laadituissa tulvamalleissa. Tästä johtuen Lapuan alueen määrittäminen valtakunnallisesti merkittäväksi tulvariskialueeksi on epävarmaa. Tämä tulisi ottaa huomioon maakuntakaavassa ja kaavaselostuksesta tulisi käydä ilmi, että kyseessä on määräaikaisesti määritettävät alueet.

Kulttuuriympäristö

Maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa ja ylläpidossa on huomioitava arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön sekä luonnonperinnön turvaaminen. Tarkemmassa suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa tulee turvata sekä edistää kylä- ja kaupunkikuvan

ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Maakuntakaavasta poistetaan tulvariskialueen merkintä ja tulvariskien huomioimista tullaan ohjaamaan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä.

Merkitään tiedoksi.

rakennusperinnön arvojen säilymistä ja kehittämistä. Uusi rakentaminen ja ympäristön kehittäminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.

Maakuntakaavaselostuksen mukaan maakuntakaavaehdotus perustuu Etelä-Pohjanmaan maakunnalliseen rakennusinventointiin ja Etelä-Pohjanmaan maakunnalliseen uudempien kohteiden rakennusinventointiin. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa ja ylläpidossa on huomioitava arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön sekä luonnonperinnön turvaaminen. Tarkemmassa suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa tulee turvata sekä edistää kylä- ja kaupunkikuvan rakennusperinnön arvojen säilymistä ja kehittämistä. Uusi rakentaminen ja ympäristön kehittäminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (MKY) pohjautuvat Saatsi Arkkitehtien vuonna 2021 valmistuneeseen Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotuksen merkittävimpiin kohteisiin.

Lapuan keskusta esitetty maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön aluerajaus, Lapuan keskusta on suurilta osin määritelty vuonna 2017 tehdyn Etelä-Pohjanmaan maakunnallisen rakennusinventoinnin aluerajauksen mukaan. Alue on laaja ja suurin osa arvotetuista rakennuksista sijaitsee jokivarren läheisyydessä ja

Merkitään tiedoksi.

Vanhemman kulttuuriympäristön vuonna 2017 valmistuneen selvityksen aluerajaukset ovat joiltain osin laajoja ja inventointialuemaisia. Alueiden arvokkaimmat yksittäiset rakennukset/pihapiirit on esitetty vanhemman rakennuskannan osalta Etelä-Pohjanmaan maakunnallisessa rakennusinventoinnissa 2016-2017 ja Etelä-Pohjanmaan

Kauppakadun varrella. Peltosen liiketalo on purettu. Myös selvityksissä viitataan Kauppakatuun ja nostetaan esille yksittäisiä arvorakennuksia. Nykyisen aluerajauksen määrittämiseen ei ole perusteita. Lisäksi Ilkan 1800-luvun talonpoikaispihaa ei enää ole. Tulipalo tuhosi Ilkan talon vuonna 2023.

Lapuan kaupunki pitää hyvänä, että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet on tunnistettu ja että ne huomioidaan myöhemmin alueella yleis- ja asemakaavojen laadinnassa. Lapuan kaupungin mukaan kohteita ei kuitenkaan tulisi esittää maakuntakaavassa aluemerkinä. Jos merkittävät kulttuuriympäristöt halutaan esittää maakuntakaavassa, tulisi ne esittää yksittäisinä kohteina, joita olisivat Lapuan kaupungintalo, Lahdentalo ja Jukantupa sekä nuorisotalo miljöineen.

Maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty runsaasti maakunnallisesti rakennettuja kulttuuriympäristöjä myös Lapuan keskustan ulkopuolella. Usean tunnistetun maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön läheisyyteen on esitetty tunnistettua kulttuuriympäristöä laajempi aluemerkinä. Näitä ovat Hellanmaantien ja Raamatuntien asutus, Hourunkoskentien asutus, Kuortaneentien pohjalaistalot ja Kauhajärven kylä.

uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2021. Alueiden rajausta tarkentuu kuntakaavoituksen yhteydessä. Merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ovat maakuntakaavassa säännöllisesti päivitettävä kokonaisuus. On myös huomioitava, että merkinnän kohdeluettelo arvotuksineen on aikasidonnainen ja muuttuva.

Kulttuuriympäristöjen säilyttämisessä ja kehittämisessä on tavoitteena kehittää aluemaisia kohteita ja nivoa uusi rakentaminen korostamaan alueen arvoja ja erityispiirteitä. Pelkkä yksittäisten rakennusten huomioiminen irrallisina osina muusta kokonaisuudesta ei tuota laadukasta ympäristöä. Aluemaiset kokonaisuudet osoittavat tarpeen kulttuuriympäristön huomioimiseen ko. alueella tarkemmassa suunnittelussa. Arvokkaimpien alueiden rajausta tarkentuu kuntakaavoituksen yhteydessä, missä rakennettuun ympäristöön voidaan paneutua maakuntakaavatasoa tarkemmin.

Katso rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat vastineet edellä.

Lapuan kaupunki pyytää edellä mainittujen maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen merkintöjen uudelleen tarkastelua. Näitä tunnistettuja maakunnallisesti merkittyjä kulttuuriympäristöjä ei tulisi esittää maakuntakaavatasolla alueina. Kyseessä olevat maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ovat kapea-alaisia ja muodostuvat yksittäisistä tunnistetuista kohteista eikä niiden perusteella voida esittää koko kylän asutusta maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Mikäli ne halutaan esittää maakuntakaavassa, tulisi tunnistetut maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt esittää pistemäisinä kohteina. Tunnistetut kulttuuriympäristöt otetaan huomioon yleiskaavojen ja asemakaavojen yhteydessä.

Lapuan kaupunki pyytää myös tarkennusta Antilan ja Honkimäen maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön määrittämiseen. Maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi on ehdotettu myös Osuuskaupan viljasiiloja. Näille on myönnetty purkulupa 16.6.2023, joten merkintä maakuntakaavassa ei ole tarpeellinen.

Katso rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat vastineet edellä.

Honkimäen pihapiiri on merkitty maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi seuraavin perustein

- Luonnosvaiheessa tullut mielipide
- Kioskin inventointitiedot
- Honkimäen talo ja pihapiiri on maakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2005:ssa
- Alueellisen vastuumuseon näkemys
- Kohdetta on kunnostettu viime vuosina esimerkillisesti perinteistä rakentamistapaa kunnioittaen.

Lapuan kaupungilla ei ole muuta huomauttamista maakuntakaavaehdotuksesta.

Honkimäen pihapiiri säilytetään maakuntakaavassa kohdemerkinnällä. Kaavaselostuksen liitteessä "Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt" tullaan esittämään pihapiirin tarkempi raja.

Antilan talo kuuluu 2017 selvityksessä maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen Poutuntien ja Härsiläntien asutus-alueeseen. Antilan talon kohdemerkintä poistetaan ja se lisätään edellä mainittuun alueeseen.

Alueellisen museon ja ELY:n kanssa käydyssä neuvotteluissa on päädytty siihen, että kohdemerkintä poistetaan maakuntakaavasta vasta siinä vaiheessa, kun kohde on purettu. Eli purkuluvan saaneen, mutta maakuntakaavan teon hetkellä vielä fyysisesti olemassa olevan rakennuksen merkintä säilytetään maakuntakaavassa.

Seinäjoen kaupunki

Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä.

Seinäjoen kaupungin lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Seinäjoen kaupunki antoi maakuntakaavaluonnoksesta lausunnon maaliskuussa 2023. Seinäjoen kaupunki katsoo, että lausunnossa esitetyt huomiot ja toiveet kauppaa, tuulivoimaa, liikenneverkkoa, maatalousliikennettä ja kulttuuriympäristöä koskien on otettu huomioon riittävällä tavalla.

Seinäjoen kaupunki kiinnittää huomiota maakuntakaavaehdotuksessa kuitenkin vielä seuraaviin asioihin.

Aluevaraukset, kohdemerkinnät ja kulttuuriympäristö:

Seinäjoen kaupunki pitää tarkoituksenmukaisena Seinäjoen Roveksen kaupallisen vyöhykkeen (km1) muutosta Kuortaneentien varressa huomioiden alueen toteutunut maankäyttö ja kuntakaavoituksen jatkoedellytykset alueella.

Vaikka teollisuus- ja varastoalueen (t) -merkinnän yhteydessä on mahdollistettu yksityisemässä suunnittelussa osoittaa teollisuuslaitoksia, jotka käsittelevät vaarallisia kemikaaleja, voisi t/kem merkinnän osoittamista harkita seuraavassa virallisessa kaavaehdotusvaiheessa osin Rahkolan eteläpuolisille alueille ja Haapamäen radan eteläpuolisille alueille. Alue on tulevaisuudessa potentiaalinen rautatieliikenteen logistinen keskus, mikä saattaisi edesauttaa laitosten sijoittumista alueelle.

Kiertotalouden ja jätehuollon alueen (ej) -kohdemerkintä on osoitettu Itäväylän itäpuolelle pääradan läheisyyteen.

Merkitään tiedoksi.

Tarkastellaan t/kem-merkinnän osoittamista lausunnossa ehdotetulle alueelle.

Maakuntakaavaehdotukseen sisältyvä ej-merkintä on osoitettu Kalliosalon alueelle, jossa sijaitsee koko maakuntaa palveleva

Lakeuden etapin jäteasema sijoittuu Haapamäen radan pohjoispuolelle Laulateentien varteen. Seinäjoen kaupungin maankäytön esiselvityksissä on tuon nykyisen jäteaseman ympäristö lähialueineen katsottu olevan mahdollinen tulevaisuuden kiertotalouden alue. Seinäjoen kaupunki katsoo, että kohdemerkinnän oikeampi paikka on Haapamäenradan varressa ja sen pohjoispuolella.

Seinäjoen kaupunki pitää perusteltuna, että Koskelankylä on otettu mukaan maakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin.

Seinäjoen kaupunki pitää hyvänä, että Kulttuuriympäristökohteet on luetteloitu selkeästi Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjaan. Seinäjoen kaupunki huomauttaa, että luettelosta puuttuu Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö kohdasta Seinäjoen rautatieasema-alue. Seinäjoen rautatieasema-alue on kuitenkin merkitty kaavaehdotuskarttaan.

Viheryhteyksien tarpeellisuus tulee arvioida uudelleen.

asfaltin kierrätysasema. Tarkastellaan ej-merkinnän sijaintia/mahdollista toista ej-merkintää Seinäjoen kaupungin ehdotuksen perusteella.

Merkitään tiedoksi.

Tarkistetaan RKY-luettelo Seinäjoen rautatieaseman osalta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien

Seinäjoen kaupungilla ei muuta huomautettavaa.

ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Soinin kunta

Kaavaluonnosvaiheessa Soinin kunta lausui Seututien 697 tärkeästä merkityksestä Keski-Suomen rajalta kohti maakunnan keskusta. Kaavaehdotuksessa kyseisen tien toiminnallinen tieluokka oltaisiin nostamassa seututiestä kantatieksi välillä Seinäjoki-Mäyry. Soinin kunta esittää että kantatie -määritelmä jatkettaisiin maakunnan rajalle saakka. Tällä turvattaisiin merkittävää määrää raskasta liikennettä sekä työmatkapendelöintiä Soinista Seinäjoelle saakka. Määritelmän nosto Mäyryn ja maakunnan rajan välillä toisi kantatien saavutusalueelle myös kantatien 68 joka on seudulle tärkeä kulkuväylä sekä Pirkanmaan että rannikon suuntaan.

Soinin kunta on tyytyväinen, että kahden teollisuusalueemme välille on muodostettu "Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhyke" jolla osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien teollisuus- ja varastoalueiden

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Ehdotusvaiheessa maakuntakaavaan on merkitty "tien luokituksen muutos" -merkinnällä ne yhteysvälit, jotka Väyläviraston (2023) selvityksessä on tutkittu. Selvityksen tulosten perusteella vain yksi yhteysväli (mt 7041) täytti mahdolliselle muutokselle asetetut kriteerit.

Etelä-Pohjanmaan liitto ei näe tarpeelliseksi tavoitella mt 697 toiminnallisen luokan nostoa Kuortaneen ja Soinin välisellä tieosalla. Liitto kuitenkin tunnistaa tieosan paikallisen merkityksen ja toteaa, että maanteiden kunnossapito- ja parantamistoimia edistetään edunvalvonnalla ja mm. liikennejärjestelmäsuunnittelulla myös mt 697:n osalta.

Merkitään tiedoksi.

kehittämisyöhykkeet liikenteellisesti hyvin saavutettavilla sijaintipaikoilla.

Maakuntakaavaehdotuksessa Etelä-Pohjanmaalle on merkitty runsaasti viheryhteystarpeita. Soinin kunta korostaa, että yhteydet eivät ole lainsäädännön velvoittamia ja rajoittavat maanomistajien yhdenvertaisuutta. Näistä nähdään olevan enemmän haittaa kuin hyötyä, ja niiden olevan mahdollinen riski elinkeinotoiminnalle. Kunta esittää, että maakuntakaavaan ei sisällytetä viheryhteystarve-merkintöjä.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi matkailun ja virkistystyksen kehittämisyöhykkeet, joilla pyritään edistämään muun muassa Soinille merkittävän matkailuelinkeinon huomioimista maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.

Vastaava ekologisen yhteystarpeen merkintä on ollut esimerkiksi Pohjanmaan maakuntakaavassa vuodesta 2020 alkaen. Etelä-Pohjanmaan liitto on pyrkinyt selvittämään merkinnästä Pohjanmaan alueen metsänomistajille tai metsätalouselinkeinolle mahdollisesti aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia. Liiton tietoon ei ole tullut tällaisia vaikutuksia.

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden toteutumista maakuntakaavan tulee edistää, sekä maakuntakaavan sisältövaatimukset, joissa

maakuntakaavassa huomioon otettavat teemat on käsitelty tavoitetasoisesti.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy muun muassa tavoite "Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä." ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa" alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN".

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin tavoitteisiin perustuen Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntastrategiassa ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on asetettu erilaisia maakunnallisia tavoitteita monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästännyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Aiemmin mainitut kansalliset ja alueelliset tavoitteet ja sisältövaatimukset on huomioitava myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Tavoitteiden täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi

Maakuntakaavassa on merkittynä päävesijohtolinjat Alajärven Möksyn sekä Soinin keskustan välillä sekä Ähtärin Ähtärinrannan sekä Soinin keskustan välillä. Jälkimmäinen tieto on osittain virheellinen, koska päävesijohtoa ei kulje Soinissa Kukonkylän ja Kirkonkylän välillä.

kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Merkitään tiedoksi ja tehdään tarvittavat korjaukset kaava-aineistoihin.

Teuvan kunta

Vastine

Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Suupohjan radan merkitys ja perusparannustarve on kaavassa huomioitu merkinnällä rautatie, merkittävästi parannettava. Teuvan asema on merkitty uutena liikennepaikkana kehitettäväksi; tarkempi merkin selitys puutermiinaali.

Merkitään tiedoksi.

Teuvan aseman kohtaan on maakuntakaavaehdotukseen merkitty sekä liikennepaikka (Duoraitiojunaliikenteen mahdollisuudet –selvitys) että puutermiinaali.

Varmistetaan, että hyväksyttävässä maakuntakaavakartassa merkinnät erottuvat selvemmin toisistaan.

Turvetuotantoalueita on merkitty ehdotukseen, mutta kasvihuonetuotannon ja huoltovarmuuden näkökulmasta liian vähän. Alueet tulee olla myös riittävän kokoisia, että tehokas vesiensuojelu voidaan taloudellisesti järjestää. On hyvin todennäköistä, että haketta ei valtakunnallisesti pystytä talvella saamaan riittäviä määriä lämmitykseen.

Maakuntakaavan turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus pidetään kaavan jatkovalmistelussa ennallaan.

Maakuntakaavassa osoitettavat alueet ovat vähintään 50 hehtaarin kokoisia (pl. nykyisten tuotantoalueiden laajennusalueet, jotka voivat olla alaltaan pienempiä).

Aurinkosähköalue-merkinnät on poistettu kokonaan maakuntakaavaluonnoksen esilläolon jälkeen.

Seinäjoelta Kauhajoelle on merkitty kevyen liikenteen yhteystarve. Yhteysterve olisi syytä jatkaa Teuvalle saakka, jotta esim. Kauhajoen Kainaston ja Teuvan Riipinkylän kevyen liikenteen tiet saataisiin yhdistetyksi. Sähköpyöräily on muuttanut nopeasti kevyen liikenteen yhteystarvetta ja pidentänyt kuljettavia matkoja.

Tuulivoima-alueiksi kaavaehdotukseen on nyt merkitty Paskoonharjun alue, sen länsipuolella oleva Paulakankaan alue, Norinkylän Viiatin alue Kurikan rajalla, Karijoki-Teuva rajalla oleva Lautamäen alue, sekä uusimpana Riipistä

Laajojen aurinkoenergian tuotantoalueiden sijoittumista ohjataan maakuntakaavassa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jota kehitetään edelleen kaavaehdotuksesta saadun palautteen pohjalta.

Pyöräliikenteen yhteystarve -merkinnät on osoitettu seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävimmille yhteysväleille. Etelä-Pohjanmaan pyöräliikenneverkkoselvityksen mukaan Kurikka-Teuva -väli ei nouse maakunnan keskeisimpien kehitettävien yhteyksien joukkoon. Selvityksen perusteella maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty yhdeksän yhteysvälin merkitsemistä kaavaan. Selvityksessä oli mukana 32 eri yhteysväliä. Yhteystarvemerkintä ei ota kantaa siihen, miten ja mihin yhteys on toteutettu.

Etelä-Pohjanmaan liitto kuitenkin tunnistaa tarpeen jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien kehittämiseen koko maakunnan alueella. Kauhajoki-Teuva -yhteyttä on mahdollista kehittää myös ilman maakuntakaavan merkintää. Liitto kannustaa kuntaa selvittämään Teuvan keskustasta Riippin saakka olemassa olevan pyörätieyhteyden jatkomahdollisuuksia Äystön kylään saakka tai ainakin kylän kohdalla.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palautteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen,

pohjoiseen Kurikan rajalle ulottuva Siltanevan alue. Teuvaa koskevista tuulivoima-alueista on kaavassa annettu seuraavat tarkennukset:

- Tuulivoimaloiden alueen 22 (Perkiönmäki, Karijoki ja Teuva) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin, ohjeellisiin ulkoilureitteihin Parra-Peurajärvi-Pohjanmaa ja Suksenjärvi-Pappilankangas sekä alueen lähellä sijaitsevaan Suksenjärvi-Peninjärvi virkistysalueeseen,
- Tuulivoimaloiden alueen 9993 (Haapikangas, Teuva) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.
- Tuulivoimaloiden alueen 43 (Siltaneva, Teuva ja Kurikka) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

Nori-Kärppiö välille ehdotuksessa on merkitty voimajohdon yhteystarve, ja Närpiön puolelta Horontien varteen nykyiselle voimalinjalte on merkitty pala uutta linjaa, mutta muita yhteystarpeita ei ole merkitty, vaikka suunnitelmissa on lukuisia merkittäviä voimajohtoja kunnan pohjoisosasta Kärppiön sähköasemalle ja Teuvan kautta Kristiinan Åbackan asemalle. Uudet voimajohtaukeat muuttavat todellisuudessa maisemaa oleellisesti enempi, kuin ehdotuksessa monet muut nyt huomioidut asiat. Sähköasemien läheisyydessä voimalinjat

aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Tuulivoimaloiden alueiden sähkönsiirtoyhteyksien merkitsemisen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto on noudattanut Ympäristöministeriön asiaa koskevaa ohjeistusta: Jos voimajohdon linjaus ei ole tiedossa, mutta tuulivoima-alueesta on tehty verkkoselvitys ja liityntäpiste sähköverkkoon on tiedossa, merkitään liityntäjohto maakuntakaavaan yhteystarvetta osoittavalla merkinnällä. Mikäli liityntäpiste sähköverkkoon ei ole tiedossa, ei maakuntakaavakartalle ole tarkoituksenmukaista osoittaa yhteystarvemerkinä,

voi muodostua yksittäisille maanomistajille katastrofaaliseksi. On kohtuutonta että esim. Korsnäsän merituulivoima-alueelta suunnitellaan kahta vierekkäistä saman toimijan voimalinjaa usean kunnan läpi Åbackin sähköasemalle Kristiinään. Maakuntakaavassa ei voida kuitenkaan ennakoida kaikkia tulevia ja nopeasti lisääntyviä sähkönsiirtotarpeita, ja siksi voimajohdoista ja suunnitteilla olevista voimajohdoista pitäisi ylläpitää erillistä maakuntarajat ylittävää ajantasaista suunnitelmaa, koska ne muuttavat maisemaa ja rajoittavat maankäyttöä oleellisella tavalla.

Valmistelijan esitys:

Kauhava-Kauhajoki –kasvukäytävä merkintä on nyt ulotettu ehdotuksessa Teuvan ja Kauhajoen kuntarajalle, kun se aikaisemmin oli vain Kauhajoelle saakka; se tulisi Teuvan kunnan aiemmin esittämän mukaisesti jatkaa maakuntarajan yli Kaskisiin. Tätä tukevat myös isot suunnitteilla olevat teolliset investoinnit Kaskisiin ja Kristiinankaupunkiin.

Kaavaselostuksessa on esitetty tiedot, mihin sähköasemaan tuulivoima-alueiden sähkönsiirtoyhteys todennäköisimmin liitetään. Etelä-Pohjanmaan liitto tarkistaa alueella tehtävien verkkoselvitysten ajantasaiset tiedot ja täydentää tarvittaessa yhteystarvemerkeitä.

Etelä-Pohjanmaan liitto merkitsee tiedoksi esityksen maakuntarajat ylittävästä ajantasaisesta voimajohtoreittien suunnitelmasta. Etelä-Pohjanmaan liitto pyrkii edistämään voimajohtolinjojen kokonaissuunnittelua esimerkiksi osana energiahankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Maakuntakaavaehdotuksen kartassa osoitetaan lausunnon mukaisesti Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehittämisyöhyke, joka jatkuu suunnittelumääräyksen mukaisesti Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle ulottuvalla osuudella tavaralogistiikkaan sekä tavaravirtojen tie- ja ratakuljetusten yhteensovittamiseen kohdistuvana merkintänä. Etelä-Pohjanmaan liitto on yhteensovittanut merkinnän kuvausta etenkin Kauhajoki-Teuva -osuudella Pohjanmaan maakuntakaavan kanssa.

Kehityskäytävämerkinnällä osoitetaan ensisijaisesti ne maakunnan yhteysvälit, joissa on suurin tarve maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiselle. Liikenteen selvityksissä kantatien 67 ja valtatie 19 merkittävimmät yhteensovittamisen tarpeet osuvat Kauhajoki-Kauhava -välille

Kevyen liikenteen yhteystarve olisi syytä jatkaa Kauhajoelta Teuvalle saakka, jotta esim. Kauhajoen Kainaston ja Teuvan Riipinkylän kevyen liikenteen tiet saataisiin yhdistetyksi. Sähköpyöräily on muuttanut nopeasti kevyen liikenteen yhteystarvetta ja pidentänyt kuljettavia matkoja.

Äystö-Riippi kylämerkintä on syytä siirtää Riipin kylältä Äystön rajalle, kuten se aiemmin oli (arvokkaan harjuaalue-merkinnän itäpuolelle).

Riipin entisen koulun kohdalta on syytä poistaa maakunnallisesti merkittävä rakennus -kohdemarkintä, koska koulu on vuosia sitten siirtynyt osaksi teollisuusrakennusta, kuten aikaisemmin on ilmoitettu.

Voimajohdoista ja suunnitteilla olevista voimajohdoista pitäisi ylläpitää erillistä maakuntarajat ylittävää ajantasaista suunnitelmaa, koska ne muuttavat maisemaa ja maankäyttöä oleellisella tavalla. Vaatimus yhteispöytäkirjan käytöstä pitäisi olla maakuntakaavassa.

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy valmistelijan esityksen.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan heti kokouksessa.

Ks. vastine asiaan ylempänä.

Tarkistetaan Äystö-Riippi kylämerkinnän sijainti.

Kohdemarkintä poistetaan. Koulurakennus ja sen lähiympäristö on muuttunut voimakkaasti. Koulurakennus on muutettu osaksi teollisuusyritystä liittämällä se teollisuushalliin.

Liitto kannattaa ajatusta ajantasaisesta voimajohtolinjojen suunnitelmasta. Maakuntakaavassa osoitetaan olemassa olevat voimajohdot ja voimajohtojen yhteystarpeet, jotka perustuvat selvityksiin tai yleisempiin, ilmoitettuihin yhteystarpeisiin.

ks. lisäksi vastineen muut osiot

Käsittely: Kunnanhallitus päätti keskustelun jälkeen tehdä yksimielisesti ehdotukseen seuraavat lisäykset:

1) *"Maakuntakaavaehdotuksessa Etelä-Pohjanmaalle on merkitty runsaasti viheryhteystarpeita. Teuvan kunta korostaa, että yhteydet eivät ole lainsäädännön velvoittamia ja rajoittavat maanomistajien yhdenvertaisuutta. Näistä nähdään olevan enemmän haittaa kuin hyötyä ja niiden olevan mahdollinen riski elinkeinotoiminnalle. Kunta esittää, että maakuntakaavaan ei sisällytetä viheryhteystarve-merkintöjä."*

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeet, joilla pyritään turvaamaan Etelä-Pohjanmaalle tärkeän maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.

Vastaava ekologisen yhteystarpeen merkintä on ollut esimerkiksi Pohjanmaan maakuntakaavassa vuodesta 2020 alkaen. Etelä-Pohjanmaan liitto on pyrkinyt selvittämään merkinnästä Pohjanmaan alueen metsänomistajille tai metsätalouselinkeinolle mahdollisesti aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia. Liiton tietoon ei ole tullut tällaisia vaikutuksia.

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden toteutumista maakuntakaavan

tulee edistää, sekä maakuntakaavan sisältövaatimukset, joissa maakuntakaavassa huomioon otettavat teemat on käsitelty tavoitetasoisesti.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy muun muassa tavoite "Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä." ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa " alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN".

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin tavoitteisiin perustuen Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntastrategiassa ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on asetettu erilaisia maakunnallisia tavoitteita monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästännyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Aiemmin mainitut kansalliset ja alueelliset tavoitteet ja sisältövaatimukset on huomioitava myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Tavoitteiden täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi

2) Kohta "Vaatus yhteispylväiden käytöstä pitäisi olla maakuntakaavassa" täydennetään muotoon "*Vaatus yhteispylväiden käytöstä pitäisi olla maakuntakaavassa ja voimalinjojen rakentamisessa tulisi ensi sijassa käyttää maakaapelia*".

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yllä mainituilla lisäyksillä.

kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskien suunnittelumääräys, jonka mukaan energiahankkeiden liittäminen sähköverkkoon tulee toteuttaa ensisijaisesti keskittäen samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin. Suunnittelumääräyksen mukaan sähkönsiirron suunnittelussa on myös arvioitava mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein:

Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin.

Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Vaasan kaupunki

Vastineessa Vaasan kaupungin lausuntoon maakuntakaavaluonnoksesta, Etelä-Pohjanmaan liitto vastasi täydentävänsä kaavaselostukseen uusimmat tiedot ja jäljellä olevan kaupan määrän Tervajoen kaupan alueella Vaasan kaupungin kaupallisen selvityksen mukaan.

Maakuntakaavaehdotuksen selostuksen Tervajoen kauppa-alueetta koskevan kaavaratkaisun kuvauksessa mainitaan, että alueella on tällä hetkellä paljon tilaa vaativaa erityiskauppaa n. 24 000 k-m²:n verran (Santasalo, 2014), mikä merkitsee sitä, että maakuntakaava mahdollistaa alueella paljon tilaa vaativan kaupan laajentamisen n. 26 000 k-m²:llä. Luvut perustuvat vuonna 2014 laadittuun Vaasan kaupalliseen selvitykseen ja ne tulisi päivittää uusimman vuonna 2023 valmistuneen selvityksen mukaisiksi.

Uusimman Vaasan kaupallisen selvityksen (WSP/ Santasalo, 2023 s. 34) mukaan Tervajoen nykyisen liiketilan pinta-ala vuonna 2022 on Vaasan puolella noin 13 500 k-m² ja Isokyrön puolella 15 500 k-m². Näin ollen uutta kaupan pinta-alaa voisi alueelle sijoittaa 21 000 k-m². Selvitys on tämän lausunnon liitteenä. Vaasan kaupallinen selvitys (2023) osa Vaasan yleiskaava 2040 kaava-aineistoa, joka julkaistaan luonnoksen nähtävillä olon yhteydessä vuoden 2025 aikana.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta sekä Vaasan kaupungin lausunnossaan muistuttamista Tervajoen kaupan alueen päivitetyistä tiedoista. Etelä-Pohjanmaan liitto päivittää tiedot kaavaratkaisun kuvaukseen.

Muilta osin Vaasan kaupungilla ei ole huomautettavaa.

Vimpelin kunta

Vimpelin kunta lausuu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotusaineistosta seuraavaa:

1. Vimpelin kunta katsoo, että alueellamme olevia tuuli- ja aurinkoenergia-alueita ei tule pienentää tai kieltää maakuntakaavassa. Metsäpeurojen laiduntamisalueet ja niiden aiheuttamat rajoitukset tai kiellot tuulivoiman rakentamisen osalta tulee poistaa maakuntakaavasta Vimpelin kunnan alueelta.
Metsäpeuroista ei ole toistaiseksi olemassa olevaa laajamittaista ja vertaisarvioitua tutkimusta, jonka pohjalta maakuntakaavaan voisi tehdä rajoituksia tuulivoiman rakentamisen suhteen. Metsäpeurojen osalta tehdyt rajoitukset eivät näin ollen perustu faktapohjaiseen tietoon vaan olettamukseen ilman tieteellistä pohjaa. Koska tietoa ei ole tai kaikki tieto on oletuksellista, tulee tuulivoima-alueet pitää luonnosvaiheen tasolla, eikä niitä tule pienentää.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maakuntakaavassa annetaan laajojen aurinkoenergian tuotantoalueiden vaikutusten arviointiin ja sijoittumiseen liittyen koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jota täydennetään saadun lausuntopalautteen pohjalta. Kaavaehdotuksessa ei ole enää luonnosvaiheen tapaan osoitettu aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintöjä.

Etelä-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että maakuntakaavassa ei osoiteta metsäpeurojen laidunnusalueita.

Metsäpeura on Suomen alkuperäiseen lajistoon kuuluva peuran alalaji. Laji kuuluu luontodirektiivin liitteeseen II ja on suojelustatukseltaan silmälläpidettävä. Metsäpeura on suojeluperusteena mm. Ruokkaannevan Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella Vimpelissä. Luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan "Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää".

Etelä-Pohjanmaan liitto on yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa tilannut Luonnonvarakeskukselta selvityksen keskeisistä metsäpeura-alueista.

Luonnonvarakeskuksessa tehdään metsäpeuran kannanseurantaa ja sitä tukevaa tutkimusta. Selvitykseen liittyy olennaisena osana paikkatietoaineistot, joiden analyysit perustuvat 108:n pantapeuran noin 0,5 milj. paikannukseen vuosina 2010-2021. Paikkatietoaineisto sisältää keskeisiä maankäytön suunnittelussa huomioitavia asioita: kesä-, syksy-, talvi- ja kevätvaellukseen käytetyt alueet sekä kevät- ja syysvaellukset. Lisäksi aineistossa on malliennusteet laajan mittakaavan (populaation taso) kesä- ja talvielinympäristöjen sijoittumisesta sekä asiantuntijanäkemykset tärkeimmistä metsäpeura-alueista.

Selvitys ja siihen liittyvä paikkatietoaineisto perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon metsäpeuran elinympäristön käytöstä, ja selvitys täyttää maakuntakaavalle asetetun riittävien selvitysten vaatimustason. Tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan ei vielä ole, mutta sitä ollaan tuottamassa parhaillaan käynnissä olevassa Luonnonvarakeskuksen ja tuulivoima-alan toimijoiden hankkeessa Metsäeläinten esiintyminen ja elinympäristöjen käyttö tuulivoiman lähialueilla (WINDLIFE). Koska tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista ei vielä ole olemassa, on metsäpeuran levinneisyysalueelle sijoittuvassa tuulivoimasuunnittelussa noudatettava erityistä varovaisuutta. Liitto tuo myös esiin, että luonnonsuojelulain mukaisessa

Maakotkien selvityksessä ei ole ollut mahdollisuutta tarkkoihin reviirikohtaisiin maastonselvityksiin vaan lentomäärät on tehty oletettujen määrien perusteella. Koska tutkittua tietoa ei ole, niin tällöin annetun selvityksen perusteella ei tule poistaa tai pienentää tuulivoima-alueita. Sen sijaan tarkemmat rajoitukset tulee tehdä ympäristövaikutusten arvioinnin avulla, jota varten kyseinen toimenpide on luotu.

päätöksenteossa "kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa" (luonnonsuojelulaki 7 §).

Valmisteilla olevan uuden tuulivoimaoppaan mukaan maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että metsäpeuran hyödyntämien vaellusreittien ja laidunalueiden läheisyyteen osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden jatkotarkastelussa tulee arvioitavaksi, ovatko kaavassa osoitettavat alueet toteuttamiskelpoisia myös Suomenselän metsäpeurakantaan kohdistuvat yhteisvaikutukset huomioiden.

Maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana ei edellytä maakotkaan liittyvien maastonselvitysten laatimista. Maakuntakaavassa vaikutuksia voidaan arvioida olemassa olevia reviiritietoja ja elinympäristö- ja populaatiomallinnuksia hyödyntäen.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle on tilattu yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa selvitys tuulivoiman vaikutuksista maa- ja merikotkaan sekä

sääkseen. Selvityksessä käytetyt tiedot maakotkan mm. käyttäytymisestä, käytetyt väistökertoimet sekä elinympäristö- ja lentosummamallinnus perustuvat tieteellisiin tutkimuksiin. Selvityksessä on käytetty Metsähallituksen pesä- ja reviiriaineistoja.

Maakuntakaavassa ei suunnitella alueille sijoittuvien tuulivoimaloiden määrää, korkeutta tai sijoittumista, joten selvityksessä on käytetty mallinnusten pohjana teoreettista voimalasijoittelua (800 x 800 m hila).

Valmisteilla olevan uuden tuulivoimaoppaan mukaan maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että herkkien lajien pesimisreviireille osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset sekä maakunta- että reviiritasolla. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioimaan kaavaehdotuksen tapaan käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi

2. Viherkäytävät (viheryhteystarve) tulee poistaa ehdotuksesta, koska ne eivät perustu lakiin. Viherkäytävät hyvin suurella todennäköisyydellä tulee rajoittamaan metsätaloutta tai aiheuttamaan haittaa metsänomistajille.

maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet rajataan vakiintuneilla maakotkan reviiireillä ydinreviirien ulkopuolelle (4 km pesästä).

Kaavaselostukseen tullaan lisäämään tieto siitä, että tuulivoimayleiskaavoissa tulee hyödyntää maakotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa parasta saatavilla olevaa asiantuntijatietoa, jonka mukaisesti merkittävän törmäysriskin raja on laskemassa 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määriteltäessä tuulivoima-alueiden myllymääriä, -sijainteja ja -korkeuksia.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeet, joilla pyritään turvaamaan Etelä-Pohjanmaalle tärkeän maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä sekä matkailun ja virkistyskehtämisyöhykkeet, joilla pyritään edistämään muun muassa Järvi-Pohjanmaan alueelle merkittävän matkailuelinkeinon huomioimista maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja

sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.

Vastaava ekologisen yhteystarpeen merkintä on ollut esimerkiksi Pohjanmaan maakuntakaavassa vuodesta 2020 alkaen. Etelä-Pohjanmaan liitto on pyrkinyt selvittämään merkinnästä Pohjanmaan alueen metsänomistajille tai metsätalouselinkeinolle mahdollisesti aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia. Liiton tietoon ei ole tullut tällaisia vaikutuksia.

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden toteutumista maakuntakaavan tulee edistää, sekä maakuntakaavan sisältövaatimukset, joissa maakuntakaavassa huomioon otettavat teemat on käsitelty tavoitetasoisesti.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy muun muassa tavoite "Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä." ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa " alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN". Jo näiden kirjausten perusteella maakuntakaavan viheryhteystarve-merkinnän voidaan katsoa perustuvan lakiin.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin tavoitteisiin perustuen Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa

3. Elinkeinoelämän osalta Järviseudulle tulee lisätä "elinkeinoelämän kasvukäytävä" merkintä, sillä seutukunnastamme lähtee noin 30 prosenttia koko Etelä-Pohjanmaan viennistä. Olemme maakunnallisesti, sekä kansallisesti merkittävä elinkeinoelämän keskittymä, johon on odotettavissa lähivuosina vähintään kymmenien miljoonien lisäinvestointeja teollisuuteen. Nykyiset ehdotukset rajoituksineen tulevat tuhoamaan Vimpelin ja koko seutukunnan kyvyn investoida alueen elinvoimaan ja kasvuun.

maakuntastrategiassa ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on asetettu erilaisia maakunnallisia tavoitteita monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästännyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Aiemmin mainitut kansalliset ja alueelliset tavoitteet ja sisältövaatimukset on huomioitava myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Tavoitteiden täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Järviseudun merkittävä teollisuustoiminta on huomioitu maakuntakaavaehdotuksessa muun muassa Vimpelistä Alajärvelle ulottuvalla teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeen merkinnällä, joka on selkeästi kaikkein laajin maakuntakaavassa osoitettavista teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeistä. Merkintä ulottuu Vimpelin keskustaajamasta Alajärven Hoiskoon. Suunnittelumääräyksen mukaan "Aluetta tulee kehittää monipuolisen teollisuuden ja sitä tukevien alojen kohdealueena."

Olemme merkittävä elinkeinoelämän keskittymä, emmekä syrjäseudulla sijaitseva reservaatti. Maakuntakaavan tulee mahdollistaa kasvua, sovittaen alueen biodiversiteetin, kestävän kehityksen, mutta ennen kaikkea ihmisten mahdollisuuden elää ja yrittää yhteen.

Lisäksi Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaava on ensisijaisesti maankäytön suunnittelun työkalu, ja maakuntakaavassa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä edistetään mm. mainituilla teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeiden merkinnöillä sekä liikenteeseen liittyvillä merkinnöillä.

Esimerkiksi maakuntakaavaehdotukseen sisältyvät Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisvyöhyke sekä Vaasa-Seinäjoki -kehittämisvyöhyke osoittavat alueita, joissa paineet maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiselle ovat kaikkein suurimmat johtuen asutuksen, palveluiden ja työpaikkojen tiheydestä. Vastaavan kehittämisvyöhykkeen merkintä ei sellaisenaan sovellu Järviseudulle, jossa asutuksen ja työpaikkojen tiheys ei ole yhtä suurta ja siten paine maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiselle on vähäisempi.

Maakuntakaavassa ei osoiteta "elinkeinoelämän kasvukäytävä"-merkintää. Elinkeinoelämän kasvukäytäviä osoittava merkintä olisi uusi merkintätyyppi, mikä edellyttäisi maakuntakaavassa MRL:n mukaista selvitystä, jonka perusteella vastaavat alueet olisi mahdollista osoittaa koko maakunnan alueella. Maakuntakaavan laadinta-aikataulussa ei ole tässä vaiheessa varauduttu uusien laajojen selvitysten laatimiseen.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotus ei Etelä-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan sisällä Vimpelin elinkeinoelämän kasvua rajoittavia merkintöjä tai rajoituksia.

Ähtärin kaupunki

Päätösesitys (vs. kja):

Aikaisemmin annetun lausunnon lisäksi Ähtärin kaupunki esittää, että Seinäjoki – Jyväskylä välisen rautatien parantamiseen kiinnitettäisiin huomiota. Rataosuus esitetään muutettavaksi luokittelultaan rautatieksi, johon kohdistuu merkittävä parantaminen. Kyseinen yhteys on tärkeä osa maakunnallista ja valtakunnallista poikittaisliikennettä, jonka kehittäminen yhä edelleen usein jää liian vähälle huomiolle. Yhteys palvelee merkittäväällä tavalla alueen asukkaita ja sen elinvoimaa. Radan parantaminen ja sähköistäminen olisi ajankohtaista myös Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta.

Päätös:

Kokouksessa esittelijä täydensi päätösesitystään seuraavasti:

" Radan parantaminen ja sähköistäminen olisi ajankohtaista myös Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta, huomioiden myös kaupungin alueella sijaitseva puolustusvoimien yksikkö."

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maakuntakaava 2050 ehdotusvaiheen kaavaselostuksessa todetaan Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä rataa koskevassa Rautatie -merkinnän suunnittelumääräyksessä, että "rataosuudella on varauduttava liikenteen kapasiteetin lisäämiseen, tasoristeysten poistamiseen, tarpeellisiin perusparantamistoimenpiteisiin ja radan sähköistämiseen".

Radalle ei ole kohdistettu "Rautatie, merkittävästi parannettava" -merkintää, koska parantamismerkinnät on kohdistettu niihin rataosiin, joiden parantamisella on vaikutuksia maankäyttöön ja muuhun liikenneverkkoon. Radan sähköistamisella tulee olemaan vaikutuksia mm. radan ja valtatie 18 tasoylikäytäviin, mutta kehittämistarpeet on huomioitu jo valtatie parantamismerkinnässä.

Sähköistämiseen liittyvät toimenpiteet tutkitaan Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä -radan sähköistämisen tarveselvityksessä ja ne voidaan liittää osaksi Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Maakuntien liitot

Keski-Pohjanmaan liitto	Vastine
Keski-Pohjanmaan liitto kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa hyvin laaditusta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotusaineistosta. Energiamurroksen ja vihreän siirtymän maankäytön hankkeet ovat vaikutuksiltaan laajoja. Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla on alueelliset liittymäpinnat Evijärven, Lappajärven ja Vimpelin kuntien sekä Alajärven kaupungin kohdilla. Näillä maakuntiemme rajavyöhykkeillä maankäytön merkinnät vaikuttavat myös maakuntarajan ylitse ja nämä vaikutukset tulee yhdessä sovittaa molemmille maakunnille sopiviksi. Keski-Pohjanmaan liitto pitää kaavaselostuksessa tuulivoimaan liittyviä aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä hyvinä, tärkeiden kohdekohtaisten asioiden nostamisessa esiin yksityiskohtaisempaa suunnittelua varten. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo on hyvin laadittu ja selkeä. Keski-Pohjanmaan liitolla ei ole muutoin huomautettavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotukseen.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy Keski-Pohjanmaan liiton näkemykseen siitä, että maakuntien raja-alueiden maankäyttökysymykset edellyttävät yhteistyötä ja yhteisvaikutusten arviointia erityisesti energiantuotantohankkeiden osalta. Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Keski-Pohjanmaan liittoa hyvästä yhteistyöstä muun muassa tuulivoimaselvityksen yhteydessä ja toivoo hyvän yhteistyön jatkuvan myös tulevaisuudessa. Merkitään tiedoksi.

Keski-Suomen liitto

LAUSUNTO ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVASTA 2050

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on edennyt ehdotusvaiheen viranomaiskuulemiseen (MRA 13 §). Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 laaditaan koko maakunnan kattavana ja ns. kokonaismaakuntakaavana. Tarkasteltavia maankäytön teemoja ovat aluerakenne, liikenne ja teknisen huollon verkostot, viherrakenne, luonnonvarat ja energiantuotanto sekä kulttuuriympäristö. Uusi maakuntakaava korvaa voimaan tullessaan nykyiset maakuntakaavat. Maakuntakaavan avulla luodaan alueidenkäytölliset edellytykset maakuntastrategian kehittämistavoitteiden toteuttamiselle.

Luonnosvaiheesta saadun palautteen sekä valmistuneiden taustaselvitysten perusteella on ehdotusvaiheen aineistoon tehty muutoksia. Muutokset koskevat mm. kaavamerkintöjä ja suunnittelumääräyksiä sekä kaavaselostuksen tekstejä ja vaikutusten arviointia. Muutoksia on tehty kaikkiin maakuntakaavan teemoihin. Energiantuotantoon liittyen on kaavaehdotukseen lisätty kolme uutta tuulivoimaloiden aluetta (Niittuneva, Siltaneva, Kankalonselkä) ja poistettu kolme aluetta (Napalankalliot, Kröninkangas, Kulmasaarenmäki). Myös tuulivoima-alueiden suunnittelumääräyksiä on täydennetty ja alueisiin on tehty

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

rajausmuutoksia mm. lajistoon kohdistuvien vaikutusten ja asutuksen läheisyyden vuoksi. Kaavaehdotuksessa osoitetaan kaikkiaan 45 tuulivoimaloiden aluetta.

Maakuntakaavamerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, vähintään 7 tuulivoimalan sijoittamiseen soveltuvat alueet. Kaavaehdotuksesta on poistettu aurinkoenergian tuotantoon soveltuvat alueet.

Aurinkoenergian tuotantoa ohjataan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä, jota on täydennetty ehdotusvaiheeseen.

Osana maakuntakaavaprosessia on laadittu luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi (Lsl 35 §) kaavaan ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista Natura 2000-alueisiin. Varsinaisen Natura-arvioinnin tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa. Natura-arvioinnin lausunnoissa esitetyistä mahdollisista muutostarpeista ja täydennyksistä tullaan neuvottelemaan erikseen ja ne huomioidaan kaavan jatkovalmistelussa.

Liikenteen osalta Keski-Suomen liitolla ei ole täydennettävää luonnosvaiheessa antamaansa lausuntoon. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 viherrakenne-kokonaisuus sisältää virkistykseen sekä luonnon- ja maisema-arvoihin kytkeytyviä alueita ja reittejä. Viherrakenteeseen liittyviä elementtejä on ansiokkaasti tunnistettu kaavaratkaisussa myös kehittämisperiaatemerkinnöin (esim. viheryhteystarpeet). Viherrakennekokonaisuuteen liittyvillä merkinnöillä tuetaan mm. sujuvampaa tuulivoimatuotantoon varattujen alueiden

toteutumisesta, jos keskeinen toteutussuunnitteluratkaisuissa huomioitava kokonaisuus on esitetty yleispiirteisemmässä ja tarkempaa suunnittelua ohjaavassa maakuntakaavassa.

Pirkanmaan liitto

Vastine

Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä.

Maakuntahallitus päättää esittää lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotuksesta seuraavaa:

Pirkanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 viranomais ehdotuksesta. Kaavan suunnittelusisällössä on yhtymäkohtia Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan kanssa, erityisesti viherrakennetta sekä tuulivoimaa ja sähkönsiirtoa koskevien merkintöjen osalta. Samanaikaisesti laadittavana olevat kaavat luovat hyvän edellytyksen yhteensovittamistyölle maakuntien raja-alueella. Pirkanmaan liitto on osaltaan yhdenmukaistanut vaihemaakuntakaavan merkintöjään kyseisellä alueella.

Pirkanmaan liitto tuo Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan suunnitteluun liittyen tietoon, että Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan yhteydessä on käynnissä selvitykset koskien vaihemaakuntakaavan kokonaisvaikutuksia sekä vaikutuksia Natura-alueisiin, maakotkiin, susiin ja metsäpeuroihin. Kaikki selvitykset on tarkoitus saada valmiiksi kevääseen mennessä.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä siitä, että samanaikaisesti toteutuva maakuntakaavatyö on helpottanut ylimaakunnallisten kysymysten yhteensovittamista ja kiittää Pirkanmaan liittoa hyvästä yhteistyöstä.

Merkitään tiedoksi.

Pirkanmaan liitto toteaa, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on muokkautunut ja täydentynyt monelta osin myönteiseen suuntaan ehdotusvaiheeseen. Maakuntakaavaan on muun muassa lisätty yleismääräys kaasun siirrosta. Tältä osin Pirkanmaan liitto esittää määräystä täydennettäväksi ylimaakunnallisen ja valtakunnallisen yhteistyön osalta.

Etelä-Pohjanmaa ja Pirkanmaa kytkeytyvät aluerakenteellisesti toisiinsa erityisesti Suomen pääradan ja valtatie 3 myötä. Molempien väylien merkitys valtakunnalliselle pitkän matkan liikenteelle on erittäin suuri, ja Pirkanmaan liitto pitää yhteyksien parantamista tärkeänä tavoitteena. Näiden yhteyksien kaavamerkinnot Pirkanmaan suuntaan ovat yhtenevät Pirkanmaan maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman merkintöjen ja tavoitetasojen kanssa. Valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen sekä länsisuomalaisen yhteistyön näkökulmasta Pirkanmaan liitto pitää erittäin tärkeänä myös pääradan merkittävää parantamista Seinäjoelta edelleen pohjoiseen.

Maakuntien raja-alueen viherrakenteen sekä tuulivoimatuotantokokonaisuuden osalta Pirkanmaan liitto haluaa vielä kiinnittää kaavaehdotuksen osalta huomiota yhteensovittamistarpeisiin. Etelä-Pohjanmaan eteläosien ja Pirkanmaan pohjoisosien muodostamalle alueelle kohdentuu runsaasti luontoon ja virkistykseen liittyviä arvoja sekä tuulienergian tuotannon kehittämispainetta. Alueella on jo

Etelä-Pohjanmaan liitto kannattaa esitettyä täydennystä ja tarkentaa kaasunsiirtoa koskevaa yleistä suunnittelumääräystä Pirkanmaan liiton ehdotukseen perustuen.

Merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy näkemykseen siitä, että maakuntien rajalla tuulivoimatuotannon sekä virkistys- ja luontoarvojen yhteensovittamisella sekä kokonaisvaikutusten arvioinnilla on merkittävä rooli.

käynnissä lukuisia eri suunnittelu- ja toteutusvaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Kokonaisvaikutuksilla ja yhteensovittamisella onkin erityisen merkittävä rooli.

Tässä yhteydessä Pirkanmaan liitto haluaa nostaa esiin Pirkanmaan rajalle sijoittuvan Peurainnevan alueen (nro 9). Alue rajautuu eteläosistaan Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettuun maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen, joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä (MK). Samalla aluekokonaisuudella, molemmin puolin maakuntarajaa sijaitsee useita suoluontotyyppisiin perustuvia suojelu- ja Natura-alueita. Lisäksi alueen eteläpuolella sijaitsee Kihniön Käskyvuoren alue, jonka kehittämiseen kunta on vahvasti panostanut ja jolla on tärkeä merkitys Kihniön matkailulle. Käskyvuori on merkitty mm. retkeily- ja ulkoilualueena Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 ja se on osa Lauhanvuori-Hämeen kangas Unesco Global Geopark -kokonaisuutta. Peurainnevan aluetta ympäröivien erilaisten luonto- ja virkistysarvojen vuoksi onkin tarpeen kiinnittää erityistä huomiota itse tuulivoima-alueen lisäksi sähkönsiirron toteuttamisen mahdollisuuksiin ja vaikutuksiin. Pirkanmaan liitto katsoo, että matkailuun ja virkistykseen kohdistuvat vaikutukset tulisi viherrakenteen ohella tunnistaa jatkosuunnittelussa.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tarkastellaan ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden, Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, tarkentuneiden aluekohtaisten tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella. Peurainnevan alueella tarkastellaan mahdollisuuksia vähentää rajausmuutoksilla Pirkanmaan puolelle kohdistuvia vaikutuksia sekä aluekohtaisen suunnittelumääräyksen täydentämistä luonto- ja virkistysarvojen osalta.

Maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jossa määrätään sähkönsiirtolinjojen toteutukseen liittyvästä vaikutusten arvioinnista sekä siitä, että sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Pohjanmaan liitto

Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksesta 2050. Pohjanmaan liiton mielestä kaavaratkaisu perustuu laadukkaisiin ja kaavatasoa ajatellen riittäviin selvityksiin, ja kaava-asiakirjat ovat havainnollisia ja helposti luettavia.

Pohjanmaan liitto laatii myös parhaillaan Pohjanmaan maakuntakaavaa 2050. Tarkoituksena on, että Pohjanmaan maakuntahallitus käsittelee kaavaehdotusta kokouksessaan 18.3. Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että molempien maakuntien maakuntakaavat laaditaan samanaikaisesti, varsinkin kun muutama päivitettävä teema on yhteinen. Koskien energiahuoltoa, maa-aineisten ottoa ja liikennejärjestelmää, liitot ovat tehneet yhteistyötä yhteisten selvitysten muodossa. Maakuntien maakuntakaavaratkaisuissa on näin ollen paljon yhtäläisyyksiä, mutta myös eroavaisuuksia mm. alueiden ominaispiirteiden vuoksi. Pohjanmaan liitto toivoo, että yhteistyö jatkuu koko kaavaprosessien ajan ja myös maakuntakaavojen toteuttamisvaiheessa.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta sekä myönteisistä huomioista koskien maakuntakaava-aineistoja.

Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo myös hyvän yhteistyön jatkuvan sekä kaavaprosessien aikana että maakuntakaavojen toteuttamisvaiheessa.

Sähkön siirron tarve tulee kasvamaan maakuntakaavojen toteutuessa. Sähkön siirto aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia ja siksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty koko maakunnan aluetta koskeva yleinen suunnittelumääräys sähkön siirron järjestämiselle. Etelä-Pohjanmaan liitto ehdotti lausunnossaan vastaavan suunnittelumääräyksen sisällyttämistä Pohjanmaan maakuntakaavaan 2050. Pohjanmaan maakuntakaavaehdotukseen 2050 sisällytetään sekä energiantuotantoa, -siirtoa ja -varastointia koskeva yleinen suunnittelumääräys, että yleinen suunnittelu suositus.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksesta 2050 löytyy Pohjanmaan maakunnan suuntaan useita liikenteellisiä kytköksiä ja yhdessä kehittämisen paikkoja, mikä on hyvä etenkin, kun asioita edistetään Länsi-Suomen liikennestrategian tasolla. Haasteena kuitenkin on rahoituksen niukkuus suhteessa toimenpiteiden määrään.

Pohjanmaan liitto on antanut lausunnon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnoksesta 2050 10.3.2023. Pohjanmaan liitto haluaa edelleen nostaa seuraavia asioita:

Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050 osoitetaan kehittämisperiaatemerkinä tavaraliikennevyöhykettä Suupohjan rannikkoseudun ja Seinäjoen kaupunkiseudun välillä. Suunnittelumääräyksessä sanotaan, että vyöhykettä tulee kehittää siten, että tavaraliikenteen toiminta- ja

Merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto on jatkanut maakuntakaavaehdotuksessa Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava - kehittämisvyöhykettä kohti Pohjanmaan maakuntarajaa. Merkinä on näin yhteensovitettu maakuntakaavojen merkintöjä ja huomioitu ylimaakunnallinen kehittämistarve.

kehittämisedellytykset turvataan. Pohjanmaan liitto toivoo, että kehittämisvyöhykettä osoitetaan myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050. Etelä-Pohjanmaan liitto kirjoitti vastineessaan, että Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava - kehittämisvyöhykettä jatketaan tavaraliikenteen kehittämiskäytävänä Kauhajoelta kohti maakuntarajaa.

Isojoki-Lapväärtinjoki kuuluu Unescon hyväksymiin kansainvälisiin Project Aqua -kohteisiin. Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050 alue osoitetaan ominaisuusmerkinnällä ja suunnittelumääräyksenä on, että alueen asema kansainvälisesti arvokkaana suojelukohteena tulee ottaa huomioon ja, että alueella tapahtuvissa toimenpiteissä tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistön veden laatuun. Pohjanmaan liitto ehdottaa, että alue osoitetaan myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050. Etelä-Pohjanmaan liitto kirjoitti vastineessaan, että harkitsee merkinnän lisäämistä maakuntakaavaehdotukseen.

Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050 Kyrönjoki on osoitettu tärkeänä vedenhankintaan soveltuvana pintavesialueena. Pohjanmaan liitto katsoo, että merkinnän tulisi jatkua myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050. Etelä-Pohjanmaan liitto kirjoitti vastineessaan, että harkitsee merkinnän lisäämistä maakuntakaavaehdotukseen.

Suunnittelumääräyksen mukaan Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle ulottuvalla osuudella kehittämistarve kohdistuu tavaralogistiikkaan sekä tavaravirtojen tie- ja ratakuljetusten yhteensovittamiseen.

Etelä-Pohjanmaan liitto on perehtynyt Project Aqua -statukseen ja päättänyt, että ei osoita tähän liittyen maakuntakaavamerkintää.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää Isojoki-Lapväärtinjoki-alueen arvoja merkittävänä ja katsoo, että Lapväärtinjokilaakson kuuluminen Natura 2000 -verkostoon turvaa vesistön arvoja valuma-alueen maankäytön suunnittelussa.

Maakuntakaavassa osoitetaan Lapväärtinjokilaakso Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen merkinnällä. Lisäksi mm. Isojoen-Lapväärtinjoen vesienhoidon toimenpideohjelmassa seurataan vesistön tilaa ja asetetaan siihen liittyviä tavoitteita ja parantamistarpeita sekä esitetään vesienhoidon toimenpiteitä.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää pintavesien laadun parantamista erittäin tärkeänä, mutta ei osoita maakuntakaavassa vedenhankinnan kannalta tärkeiden pintavesialueiden merkintöjä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050 ja Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2050 on Isonkyrön Tervajoen kohdalla yhteinen paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikön merkintä. Yksikön tai keskittymän kokonaiskerrosala saa molempien maakuntien osalta olla yhteensä enimmillään 50 000 k-m². Pohjanmaan liitto toteaa, että suunnittelumääräys on melkein sama molemmissa maakuntakaavoissa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toiveesta Pohjanmaan liitto lisäsi suunnittelumääräyksen loppuun, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kaupallisen toiminnan ja liikennejärjestelyjen yhteensovittamiseen sekä taajamakuvaan kummankin kunnan alueella. Etelä-Pohjanmaan liitto kirjoitti vastineessaan, että merkitään tiedoksi.

Pohjanmaan liitolla ei ole muuta huomautettavaa.

Vastaava huomio kaupallisen toiminnan ja liikennejärjestelyjen yhteensovittamisesta sekä taajamakuvaan huomioimisesta on lisätty Tervajoen kaupallista aluetta koskevaan suunnittelumääräykseen myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksessa. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan liitto aikoo päivittää kaavaratkaisun kuvaukseen alueen nykytilan kuvauksen perustuen vuonna 2023 valmistuneeseen Vaasan kaupungin kaupalliseen selvitykseen.

Satakuntaliitto

Satakuntaliitto kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa mahdollisuudesta antaa lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan ehdotusvaiheen aineisto on kokonaisuutena kattava ja selkeä. Verkkosivuilla esillä oleva

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta sekä myönteisistä huomioista koskien maakuntakaava-aineistoja.

karttapalvelu toimii hyvänä apuna Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksen lausuntoa laatiessa.

Satakuntaliitto eteläisenä naapurimaakuntana on kiinnittänyt Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmisteluvaiheen aineistoa koskevassa lausunnossaan huomiota erityisesti maakuntien raja-alueen läheisyyteen sijoittuviin maankäyttöratkaisuihin ja vaikutusten arviointiin.

Satakuntaliitto kiinnitti Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmisteluvaiheen aineistosta antamassaan lausunnossa huomiota erityisesti Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueeseen, mikä sijoittuu Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien rajavyöhykkeen valtakunnan mittakaavassa merkittävään luonnon ydinalueiden ketjumaiseen muodostelmaan Suomenselällä. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan kaavaluonnoksessa osoitetulla Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueella on vaikutuksia myös Satakunnan maakunnan alueelle ulottuvalle luonnon ydinalueelle, matkailuelinkeinolle ja virkistyskäytölle sekä Haapakeitaan Natura 2000-alueelle. Lisäksi Satakuntaliitto nosti esiin alueen maankäytön yhteisvaikutusten arvioinnin maakuntakaavoissa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ja vireillä olevien tuulivoimaloiden alueiden ja niihin liittyvien sähkönsiirtoverkostojen sekä mahdollisten aurinkoenergian tuotantoalueiden yhteisvaikutukset. Satakuntaliitto kiinnitti huomiota myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksessa osoitettuun Hukankeidas-Kangasjärvi-Satakunta moottorikelkkailureittiin, mikä suuntautui Satakunnan

maakunnan alueelle Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulle Mustasaarenkeitaan suon hiljaiselle alueelle ja sijoittui Haapakeitaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien suoalueiden välittömään läheisyyteen. Satakuntaliitto esitti lausunnossaan Etelä-Pohjanmaan liitolle työneuvottelun järjestämistä liittyen erityisesti raja-alueen läheisyyteen sijoittuviin maankäyttöratkaisuihin ja vaikutusten arviointiin.

Etelä-Pohjanmaan liitto on valmisteluvaiheen lausuntoihin antamien vastineiden mukaisesti tarkastellut tuulivoima-alueiden rajauksia kaavaehdotusvaiheeseen tehtyjen vaikutusten arviointien ja taustaselvitysten sekä hankkeissa tuotettujen selvitysten perusteella. Maakuntakaavan vaikutusten arviointityö on valmistunut kaavan ehdotusvaiheeseen, ja arviointiin on sisältynyt yhteisvaikutusten arviointia sekä ylimaakunnallisten vaikutusten arviointia. Natura-vaikutusten arvioinnin ja arvioinnista annettujen lausuntojen johtopäätökset eivät ole ehdotusvaiheen aineistoa laadittaessa olleet käytettävissä aikataulullisista syistä.

Etelä-Pohjanmaan liitto järjesti syksyllä työneuvottelun, jossa käytiin läpi Satakuntaliiton valmisteluvaiheen lausunnossa esittämiä kannanottoja ja Etelä-Pohjanmaan liiton esityksiä maakuntakaavaan tehtävistä muutoksista. Työneuvottelua hyödynnettiin myös laajemmin vireillä olevien maakuntakaavojen rajavyöhykettä koskeviin suunnittelukysymyksiin ja tiedonvaihtoon. Satakuntaliitto

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Satakuntaliittoa hyvästä työneuvottelusta.

kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa työneuvottelun järjestämisestä ja hyvästä yhteistyöstä.

Satakuntaliitto pitää hyvänä ratkaisuna, että Etelä-Pohjanmaan liitto on Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksessa supistanut Piikkilänviidan tuulivoimaloiden aluetta eteläosasta ja tarkentanut aluetta koskevaa suunnittelumääräystä erityisesti luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Laaditun Natura-vaikutusten arvioinnin ja arvioinnista annettujen lausuntojen johtopäätökset ovat keskeisiä maakuntakaavaehdotuksessa osoitetun Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueen jatkosuunnittelussa. Satakuntaliitto pitää hyvänä ratkaisuna, että Etelä-Pohjanmaan liitto on kaavaehdotuksessa myös poistanut moottorikelkkareitin osan, joka suuntautui Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulle Mustasaarenkeitaan suon hiljaiselle alueelle ja sijoittui Haapakeitaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien suoalueiden välittömään läheisyyteen.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää huomioista ja tuo esiin, että Natura-arvioinnissa esitetyt haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet (mm. tuulivoimaloiden alueiden rajausmuutokset ja suunnittelumääräykset) on huomioitu jo maakuntakaavan luonnosvaiheen ratkaisussa, mutta Natura-arvioinnista saadut lausunnot tulevat Satakuntaliiton lausunnossa esitetyn mukaisesti olemaan keskeisessä osassa maakuntakaavan jatkosuunnittelussa.

Viranomaiset

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	Vastine
Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotus 2050:n viranomaiskuulemisesta. Yleistä Luonnosvaiheen jälkeen ELY-keskus on käynyt liiton kanssa useita neuvotteluita, jotka ovat koskeneet luonnosvaiheen lausunnossa esille osoitettuja maakunnallisesti merkittäviä kaupallisia, liikenteellisiä ja tuulivoima-alueita koskevia varauksia sekä kulttuuri- ja luontoympäristöön liittyviä seikkoja. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoima-alueiden osalta ELY-keskus on antanut 22.11.2023 erillisen luonnonsuojelulain 35 § 2 mom. mukaisen lausunnon Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevista arvioinneista. Kaavaselostuksen mukaan Natura-arvioinnin lausuntopalautetta ei ole huomioitu viranomaisten lausuttavana olevassa kaavaehdotuksessa, mutta tuulivoimaloiden alueita on rajauksiltaan supistettu kaavaehdotukseen lausuntojen ja sidosryhmäyhteistyön pohjalta. Natura-arvioinnin lausunnoissa esitetyistä	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto sopii työneuvottelun ELY-keskuksen kanssa liittyen erityisesti Natura-arvioinnista saatuihin lausuntoihin.

mahdollisista muista muutostarpeista on syytä neuvotella vielä ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemista.

Maakuntakaavaehdotuksen tarkistukset Seinäjoen keskustatoimintojen vyöhykkeen, Roveksen alueen sekä Kauhajoen PowerParkin osalta perustuvat Ympäristöministeriön, ELY-keskuksen ja Etelä-Pohjanmaan liiton neuvottelutulokseen.

Teema 1. Aluerakenne

Alueidenkäyttö

Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava kehittämisvyöhykkeen ja puolustusvoimien käytössä olevien alueiden vaikutukset Natura 2000 -alueille eivät ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aiheuta tarvetta varsinaisen Natura-arvioinnin laatimiselle.

Asuminen ja elinkeinovyöhykkeet

Aluevarausten ja niiden ohjausvaikutusten osalta ELY-keskus pitää esitettyä ratkaisua perusteltuna eikä sillä ole niiden osalta erityistä huomautettavaa.

Kaupalliset palvelut

Kaupallisten palveluiden osalta selvitysaineistoa on päivitetty Seinäjoen Roveksen alueen ja Ala-härmän PowerParkin osalta

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Ympäristöministeriön, ELY-keskuksen ja Liiton välisten neuvottelujen pohjalta.

Maakuntakaavan Roveksen kaupallisen vyöhykkeen (km¹) merkinnän mukaan aluetta tulee ensisijaisesti kehittää muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten. Aluetta koskeva suunnittelumääräykseen sisältyy päivittäistavarakauppaa koskevia reunaehtoja, mutta se ei ota tarkemmin kantaa muuhun kuin päivittäistavarakaupan määrään.

Maakuntakaavassa esitetty PowerParkin päivittäistavarakaupan maksimi kerrosala 4000 k-m² on MRL:n mukainen, ja aluetta koskevan yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä tulee tarkemmin arvioida päivittäiskaupan rakentamisen määrä ja sen vaikutuksia Alahärmän keskustan palvelurakenteeseen ja kilpailukykyyn.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa on kuitenkin vielä syytä pohtia, ovatko suunnittelumääräykset kaikilta osin riittäviä keskusta-alueiden palvelujen turvaamisen osalta.

Teema 2. Liikenne ja teknisen huollon verkostot

Liikenteen merkintöjen osalta maakuntakaavaan on luonnosvaiheen jälkeen lisätty maanteiden toiminnallisen luokituksen muutostarpeita. ELY-keskus viittaa luonnosvaiheessa kaavasta annettuun lausuntoon ja toteaa, että muutostarpeita on esitetty myös sellaisille tiejaksoille, joilla ei Väyläviraston selvityksen (Maanteiden toiminnallisten

Suunnittelumääräykseen lisätään reunaehto myös ei tilaa vaativan erikoiskaupan määrän osalta.

Merkitään tiedoksi.

Suunnittelumääräyksiä muokataan siten, että ne turvaavat entistä paremmin keskusta-alueiden palveluja.

Maantien toiminnallisesta luokituksesta säädetään laissa liikennejärjestelmästä ja maanteistä. Laki määrittelee pääperiaatteet ja niitä tulkitaan mm. Väyläviraston selvityksessä (Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelu). Etelä-Pohjanmaalla on selvityksessä tarkasteltu viittä maantietä, joista yhden kohdalla on kyse tieluokan laskemisesta. Selvityksen perusteella todettu perustelluksi toiminnallisen luokan korottaminen

luokkien päivitystarpeiden tarkastelu, Väylävirasto, 2023) mukaan ole perusteita tieluokan muutokselle, mitä ELY-keskus ei näe hyvänä toimintatapana.

Etelä-Pohjanmaalla vain maantiellä 7041 (yhdystiestä seututieksi).

Selvityksessä todetaan, että "maantien toiminnallisella luokittelulla ei ole välittömiä oikeudellisia vaikutuksia, mutta se on yksi maankäytön suunnittelussa sekä maanteiden kunnossapidon ja investointien suunnittelussa huomioon otettava tekijä. ... Toiminnallinen luokitus on tarpeellinen väline maantieverkon jäsentelyyn maanteiden, tienpidon ja maankäytön suunnittelussa".

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että maakuntakaavan "tien luokituksen muutos" -merkinnällä pyritään edistämään mm. liikenneturvallisuusnäkökulmasta riittävän korkeatasoisten suunnitteluratkaisujen toteuttamista maakunnan ja alueiden liikenteen kannalta merkityksellisillä yhteysväleillä. Vaikka tien toiminnallisen luokituksen muutoksilla on rajallisia paikallisia vaikutuksia, pitkien maanteiden maakuntakaavatasoiset vaikutukset ilmenevät liikennejärjestelmätasolla muun muassa saavutettavuuden parantumisena.

Etelä-Pohjanmaan liitto päättää säilyttää tien luokituksen muutos -merkinnän lausuttavana olleen kaavaehdotuksen mukaisilla yhteysväleillä.

Lisätään kaavaratkaisun kuvaukseen, että Väyläviraston selvityksessä (Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelu) on todettu perustelluksi

Rangonharjun lentokentän raideliikenteen yhdystarvemerkin­nän sijaintia on ehdotusvaiheessa tarkistettu, mutta ELY-keskus viittaa merkin­nän osalta vielä luonnosvaiheessa antamaansa lausuntoon ja katsoo, että merkin­nän tarvetta ei selostuksessa ole perusteltu riittävästi eikä yhteystarvetta ole tunnistettu myöskään Seinäjoen lentoaseman kehittämissuunnitelmassa (2023) (<https://intoseinajoki.fi/wp-content/uploads/2023/10/Seinajoen-lentoaseman-visio-2023.pdf>).

toiminnallisen luokan korottaminen Etelä-Pohjanmaalla vain maantiellä 7041 (yhdystiestä seututiek­si).

Seinäjoen lentoaseman visio ja toimintasuunnitelma ohjaavat Seinäjoen Lentoasema Oy:n toiminnan kehittämistä, sekä toimivat pohjana lentoasemaympäristön laajemmalle uudistamiselle ja alueen vetovoiman kasvattamiselle. Esimerkkinä mainitaan rahtilogistiikan keskuksen toteuttaminen. Vision ja toimintasuunnitelman tavoitevuosi on 2030. Maakuntakaavan tarkastelun aikajänne on pidempi.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelmassa vuosille 2021–2032 todetaan tavoitteeksi kehittää matkaketjuja lentoasemille koko Suomessa. Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman yksi päätavoite on, että maakunnassa luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän kilpailukyvyille. Tavoitetta toteutetaan mm. kestävän ja digitaalisen liikennejärjestelmän palvelut –paketilla, jossa yhtenä kehityskohteena ovat modernit kuljetusketjut.

Lentoliikenteen ja –logistiikan teknologinen kehitys on pitkään ollut hyvin hidasta. Dronelogistiikka ja sähkölentäminen yhdistettynä autonomiseen lentoliikenteeseen ovat mahdollistamassa aivan uudenlaisia toimintamalleja ja logistisia järjestelmiä. Muutospotentiaali vuoteen 2050 mennessä on jotain, mitä liikenneasiantuntijatkaan eivät välttämättä nyt tunnista. Ainoastaan se on varmaa, että tavaralogistiikkaketju muodostuu edelleen erilaisista ketjun

Muilta osin ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa liikenneteemasta.

Teknisen huollon verkostot

Vesihuolto

Seinäjoen seudun alueellisessa vesihuollon yleissuunnitelman (2023) kehityshankkeisiin viitaten kaavaselistusta olisi hyvä

osasista ja niiden yhdistelystä. Maakuntakaavan tulisi toimia osaltaan tällaisten uusien kehityskulkujen mahdollistajana.

Maakuntakaavassa osoitetaan myös muita yhteystarvemerkeitä (esimerkkinä voimajohto, yhteystarve), jotka eivät perustu yhteysväleittäin tehtyihin tarkasteluihin ja selvityksiin. Merkinnöillä kuvataan maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta tarpeelliseksi pidettyjä yhteyksiä. Yhteystarpeen merkinnät osoitetaan maakuntakaavassa yleispiirteisinä pitkän aikavälin tavoitteellisina merkeinä, joihin kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita.

Rautatien yhteystarvemerkeinällä on tarkoitus varautua pitkän aikavälin kehitykseen (kehittämissuunnitelman jälkeinen aika) ja samalla viestiä eri liikenne- ja kuljetusmuotojen yhdistelyn merkityksestä.

Säilytetään merkintä ja täydennetään merkinnän perusteluita kaavaehdotuksen kaavaselistukseen.

Täydennetään kaavaehdotuksen kaavaselistusta esitettyjen näkökulmien osalta.

täydentää sillä, että vesihuollon toimintavarmuuden kehittäminen edellyttää vahvaa alueellista yhteistyötä ja riittävää resursointia. Laitosten välinen kiinteä vuorovaikutus mahdollistaa myös kustannustehokkaiden ratkaisujen toteuttamisen. Toimintavarmuuden parantaminen ei ole näin ollen vain tekninen, vaan myös organisatorinen kysymys.

Kaavaselostuksen sivulla 125 esitettyä vesihuoltolaitosten määrätietoja on hyvä päivittää loppuvuoden 2023 tilanteen pohjalta:

Vesihuoltolaitosten määrä 99 kpl. Näistä suurin osa on pelkkiä vesilaitoksia.

Vesihuoltolain tarkoittamista vesihuoltolaitoksista 13 kpl on kunnan taseyksikköjä (13 kpl), 19 osakeyhtiötä, 46 osuuskuntaa ja 18 avointa yhtiötä.

Näiden lisäksi alueella on noin 165 muuta vesihuoltotoimijaa (laitokset, joilla ei ole määritettyä toiminta-aluetta ja tukkulaitokset).

Hulevedet

Maakuntakaava on luonteeltaan strateginen, eikä hulevesien hallintaa voi siinä yksityiskohtaisesti suunnitella.

Hulevesisuunnittelun merkitys korostuu kuitenkin erityisesti keskustaajamien suunnittelussa, kun vettä läpäisemätöntä pintaa on paljon. Ilmastomuutoksen ennustetaan lisäävän sateiden rankkuutta tulevaisuudessa, mikä lisää ja pahentaa

Päivitetään kaavaehdotuksen kaavaselostukseen vuoden 2023 luvut lausunnon mukaisesti.

Keskustatoimintojen alueen suunnittelumääräyksessä ilmastomuutokseen ja mahdollisiin tulvaongelmiin varautuminen on katsottu sisältyväksi seuraavaan määräykseen: "tiivistyvillä ja muuttuvan maankäytön alueilla tulee tehokkuuden ohella huomioida paikan luonne, kaupunkikuva, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot. Viherympäristön ja kasvullisen alueen riittävään määrään tulee kiinnittää huomiota. Niille viheralueille, joilla on suuri merkitys

tulvaongelmia sekä vaikuttaa valuma-alueiden laadulliseen tilaan. Mikä on hyvä huomioida eri suunnitteluratkaisujen lähtötietona.

Sähkönsiirto

Tuulivoima-alueiden sähkönsiirtotarpeen osalta kaavakarttaan on voitu merkitä vain hyväksytyjen yleissuunnitelmien mukaiset reitit ja muut varaukset on merkitty yhteystarpeella, jonka toteutusta koskee määräys, jonka mukaan: "Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein." Kaavan rajatut oikeusvaikutukset

kestävälle kaupunkiympäristölle, ei tule rakentaa."

Maakuntakaavassa pyritään huolehtimaan erityisesti keskustatoimintojen alueella riittävästä kasvullisen/läpäisevän alueen ja viheralueiden määrästä, jotta turvataan tarkemmalle suunnittelulle mahdollisuus keskustojen ekosysteemipalvelujen kehittämiseksi ja sitä kautta kestävälle kaupunkiympäristölle. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja mahdolliset sään ääri-ilmiöiden sääntely on yksi niistä monista edullisista ja monihyötyisistä palveluista, joita keskustojen viheralueet ja kasvulliset alueet tarjoavat kaupunkiympäristölle.

Hulevesisuunnittelun merkitys tullaan huomioimaan lisäksi koko maakuntaa koskevassa suunnittelumääräyksessä.

Merkitään tiedoksi.

huomioiden määräystä voidaan pitää sisällöltään riittävän kattavana myös Natura-alueiden läheisyydessä.

Maakuntakaavassa on tuotu esille nykyiset sähköasemat sekä uudet sähköasemat, joille on tunnistettu tarve. Taulukossa 38 on esitetty tuulivoimahankkeiden liittyminen sähköasemaan

Teema 3. Viherrakenne

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavan tulee edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä ja maakuntastrategiassa on tunnistettu luontoympäristöä koskevat uhat arvokkaiden luontotyyppien, vanhojen metsien, soiden ja vesistöjen määrän ja tilan heikkenemisenä. Tämän kehityksen pysäyttämiseksi strategiassa esitetään luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden selvittämistä ja niiden välisten kytkeytyneisyyksien huomioimista maankäytön suunnittelussa.

ELY-keskus katsoo kaavassa esitettyjen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja viheryhteystarvemerkintöjen olevan välttämättömiä Etelä-Pohjanmaan maakunnan luonto- ja vapaa-ajan ympäristöjen elinvoimaisuuden kannalta. Alueet ovat merkittävin lisäys monimuotoisuuden huomioinnissa maakuntakaavassa ja niiden osoittaminen kaavassa tukee myös

Merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien

monimuotoisuustavoitteita, joihin Suomi on valtiona sitoutunut.

Vaikka alueiden oikeusvaikutus jää melko heikoksi, niiden ottaminen mukaan maakuntakaavaan osoittaa myös maakuntien pystyvän osallistumaan monimuotoisuuden turvaamiseen ja vähentävät painetta ulkopuolelta tulevaan ohjaukseen. Merkinnät ovat ohjeena myös tarkemman tason maankäytön suunnittelulle ja kaavoitukselle, ja niiden tarve korostuu erityisesti energiatuotantoalueiden lisäämisen ja sähkönsiirtoverkon laajenemisen johdosta.

Yksittäisinä huomioina voidaan kuitenkin todeta, että nykyisessä muodossaan kaavamääräykset ja merkinnät eivät ehkä kaikilta osin turvaa riittävästi valtakunnallisesti ainutlaatuisen Geopark-alueen eikä Ähtärin Arpaisten alueen luonto-, virkistys- ja matkailuarvoja, jotka olisi hyvä tuoda selkeämmin esiin alueiden läheisyyteen osoitettujen tuulivoima-alueiden erityismääräyksissä.

Teema 4. Luonnonvarat ja energiatuotanto

Vedenhankinta ja pohjavesi

ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Tarkistetaan Arpaisten alueen läheisyydessä olevien tuulivoimaloiden alueiden aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä.

Geopark-alueeseen liittyen säilytetään kaavaselostuksen teksti: "Tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa suhteessa virkistys- ja leirintäalueisiin sekä kansallispuistoihin on huomioitava valtioneuvoston tuulivoimamelua koskevan asetuksen ohjearvot ulkomelutasosta. Geopark-alueille sijoittuvien virkistyskohteiden melulta häiriintymättömyys turvataan tuulivoimameluasetuksen (1107/2015) kautta".

Vedenhankinnan ja pohjavesiasioiden osalta maakuntakaavaehdotuksessa on huomioitu luonnosvaiheessa esitetyt tarkistukset. Yksittäisinä korjauksina ELY-keskus esittää kuitenkin, että selostuksen sivujen 37 ja 81, pohjavesialueita koskeva selite korjataan muotoon TÄRKEÄ TAI MUU VEDENHANKINTAKÄYTTÖÖN SOVELTUVA POHJAVESIALUE, koska merkinnällä on osoitettu sekä tärkeät (luokka 1) että muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (luokka 2) pohjavesialueet. Kohdeluettelon ajantasaisuus tulee myös tarkistaa pohjavesialueiden osalta. Luettelossa ei ole huomioitu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vuosina 2022–2023 tekemiä muutoksia Alajärven ja Kauhajoen pohjavesialueisiin.

Kallioperä, soranotto ja geologia

Kaavassa on huomioitu vuoden vaihteessa valmistuneen Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen POSKI-hankkeen loppuraportissa esitetyt suositukset.

Maakuntakaavaa koskevassa Natura-arvion tarveharkinnan yhteydessä on myös arvioitu maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden vaikutuksia niiden läheisille Natura-alueille. Arvion mukaan vaikutuksia on tunnistettu Vimpelin Ruokkaannevan ja Kuortaneen Lähdeskonton maa- tai kalliokiviainesten ottoalueille.

Päivitetään merkinnän nimi oikeaan muotoon myös kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjaan.

Tarkistetaan kohdeluettelo Alajärven ja Kauhajoen pohjavesialueiden osalta.

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin Natura-tarveharkinnassa Ruokkaannevan Natura-alue tunnistettiin yhtenä Natura-alueena, jonka osalta Natura-arviointi saattaisi olla tarpeen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä mm. Heinäjärvenkallion maa- ja kalliokiviainesten ottoon soveltuvan alueen merkinnän vuoksi. Lähdeskonton maa- ja

Ruokkaannevan Natura 2000 -alueen läheisyydessä sijaitseva Heinäjärvenkallion alue on tunnistettu ottoalueeksi, jolla saattaa olla vaikutuksia Natura-alueen luonnonarvoille. Todennäköisesti tarveharkinnassa on tunnistettu vaikutuksia kyseisellä Natura-alueella suojeluperusteena olevaan metsäpeuraan, joka on herkkä häirinnälle erityisesti vasomisaikaan. Ruokkaanneva sijoittuu Luonnonvarakeskuksen tekemän selvityksen perusteella Suomenselän metsäpeurapopulaation päälisääntymisalueen reuna-alueelle (Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (Rangifer tarandus fennicus). Paasivaara, A. 2022). Heinäjärvenkallion kalliokiviainesalue on katsottu lähinnä paikalliseen käyttöön soveltuvaksi ja lisäksi Vimpelistä n. 6 km Heinäjärvenkalliolta länteen löytyy vastaavaan käyttöön soveltuva alue, jossa on jo olemassa olevaa kalliokiviaineksen ottotoimintaa ja joka on osoitettu myös maakuntakaavassa kalliokiviainesten ottoon soveltuvaksi.

Kuortaneen kunnan länsiosassa Lähdeskonton maa- tai kalliokiviainesten ottoalue sijoittuu noin 1,3 kilometrin etäisyydelle maakotkan pesäpuusta.

Kaulalamminneva-Tausnevan soidensuojelun täydennysehdotuskohde on noin 300 metrin etäisyydellä

kalliokiviaineksen ottoon soveltuvan alueen merkinnän ei sen sijaan todettu aiheuttavan Natura-arvioinnin tarvetta.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

ottoalueesta. Maakotkan elinympäristömallinnuksen perusteella soidensuojelun täydennysehdotuskohteen reuna-alueet ja vaihettumisvyöhykkeet, jotka rajautuvat esitettyyn ottoalueeseen, ovat maakotkan reviirillä sijaitsevia tärkeitä saalistusalueita. Esitetty ottoalue on suhteellisen pienikokoinen, jonka lisäksi alueen läheisyydessä on osoitettuna toinen pinta-alaltaan laajempi kalliokiviaineksenottoalue, jossa mahdollisesti myös kalliokiviaineksen laatu on parempi ja GTK:n alkuperäisarvion mukaan laajempaan loppukäyttöön soveltuvaa kalliokiviainesta sisältävä.

ELY-keskus suosittelee kyseisten maa- tai kalliokiviainesten ottoaluemerkintöjen poistamista tai tarkemmin arvioimaan maa-aineksen oton vaikutuksia Natura-alueilla esiintyvään metsäpeuraan ja Maakotkaan.

Tuulivoima ja uusiutuva energia

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa Heinäjärvenkallion ja Lähdeskonton maa- tai kalliokiviainesten ottoalueiden poistamisen olevan perusteltua ottaen huomioon, että molempien alueiden läheisyydessä on muita maa- tai kalliokiviaineksen ottoon soveltuvia alueita, eikä alueiden poistaminen vaikuta kriittisesti kiviainesten riittävyyteen tarpeeseen nähden. Maakuntakaavassa osoitetaan maa- tai kalliokiviainetasalueen merkinnällä alueet, jotka on POSKI-hankkeessa (2021-2023) luokiteltu luokkaan "maa-ainesten ottoon soveltuva". Heinäjärvenkallion ja Lähdeskonton luokitusta on POSKI-hankkeessa tarkistettu, ja alueiden uusi luokka on "maa-ainesten ottoon soveltumaton".

Heinäjärvenkallion ja Lähdeskonton maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuvat alueet poistetaan maakuntakaavasta.

Natura-selvitys

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut 22.11.2023 lausunnon maakuntakaavaan ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista Natura 2000 -alueisiin. Kaavaselostuksen mukaan Natura-arvioinnin lausuntopalautetta ei ole huomioitu viranomaisten lausuttavana olevassa kaavaehdotuksessa, mutta tuulivoimaloiden alueita on rajauksiltaan supistettu kaavaehdotukseen kaavaluonnoksen lausuntojen ja sidosryhmäyhteistyön pohjalta, joilla osittain on jo vastattu Natura-lausunnoissakin esitettyyn tarpeeseen maakotka- ja metsäpeuravaikutusten huomioimisesta. Natura-arvioinnin lausunnoissa esitetyistä mahdollisista muutostarpeista ja täydennyksistä tulee neuvotella ja mahdolliset muutostarpeet huomioida kaavan jatkovalmistelussa ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

ELY-keskus toteaa, että lausuttavana oleva kaavaehdotus on edennyt Natura 2000 -alueilla esiintyvien luonnonarvojen turvaamisen suhteen oikeaan suuntaan. Esimerkiksi tuulivoima-alueita on supistettu ja poistettu metsäpeuran elinympäristöjen ja vaellusreittien, sekä tiedossa olevien maakotkan pesäpaikkojen läheisyydessä. ELY-keskuksen Natura-lausunnoissaan esittämä viiden kilometrin häiriövyöhyke Suomenselän metsäpeurakannan alueella sijaitseville Natura 2000 -alueille perustuu muiden Rangifer-suvun eläimien parissa tehtyyn tutkimukseen. ELY-keskuksen

Etelä-Pohjanmaan liitto sopii työneuvottelun ELY-keskuksen kanssa liittyen erityisesti Natura-arvioinnista saatuihin lausuntoihin.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

luonnonsuojeluyksikkö toteaa, että kaavamerkintöjen vaikutuksia arvioitaessa tulee käyttää varovaisuusperiaatetta: mikäli merkittäviä vaikutuksia ei voida objektiivisesti ja tieteellisesti poissulkea, ei merkintää tule siinä laajuudessa toteuttaa.

Vaikka lausunnolla oleva maakuntakaava esimerkiksi Ruokkaannevan Natura 2000 -alueen välittömään läheisyyteen sijoittuu kaavaehdotuksessa tuulivoima-alue, joka on myös keskeisellä metsäpeuran vaellusreitillä. Myös Hanhikeitaan Natura 2000 -alueen etelä- ja luoteispuolelle sijoittuvat tuulivoima-alueet saattavat aiheuttavaa merkittävää estevaikutusta esimerkiksi Natura-alueen suojeluperusteena olevalle kaakkurille (*Gavia stellata*), joiden on havaittu olevan erityisen herkkä tuulivoimaloiden aiheuttamalle häiriövaikutukselle. On epävarmaa riittääkö Hanhikeitaan länsipuolelle jätetty tuulivoimasta vapaa alue turvaamaan alueen linnustoarvot.

Metsäpeuraan liittyen ks. vastine yllä.

Natura-arvioinnissa on tunnistettu kuikkaan ja kaakkuriin kohdistuvina mahdollisina vaikutuksina törmäysriskit kalastuslennoilla ja häiriövaikutus. Törmäysriskin on arvioitu olevan vähäinen, mutta todettu, että törmäysriski muodostuu useampaan ilmansuuntaan. Häiriövaikutuksen on arvioitu olevan vähäinen ja koskevan ainoastaan Rytisenlampea. Arvioinnin mukaan lajia ei ole tunnistettu tuulivoimavaikutuksille erityisen alttiiksi, mutta törmäysriski on kohtalainen. Vaikutusten merkittävyyden on arvioitu olevan ilman lievennystoimenpiteitä vähäisiä. Maakuntakaavaan kohdistuvina lievennystoimenpiteinä on esitetty tuulivoimaloiden alueen rajaamista vähintään 500 metrin etäisyydelle Natura-alueesta ja lounaassa olevan lentosuunnan rajaamista alueesta pois. Esitetyt lievennystoimenpiteet on huomioitu maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajauksissa. Lisäksi arvioinnissa esitetään hankekohtaisiksi lieventämistoimenpiteiksi lentoreittien tunnistamisen ja huomioimisen suunnittelussa. Arvioinnin mukaan vaikutusten merkittävyys on lievennystoimenpiteet huomioiden vähäinen tai ei lainkaan vaikutuksia. Maakuntakaavassa voidaan huomioida

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotusvaiheen vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu vain yleispiirteisesti tuulivoima-alueiden ja turvetuotantoon soveltuvien alueiden vaikutuksia Natura 2000 -alueille (ns. Natura-tarveharkinta) eikä siinä ole huomioitu Natura-alueiden suojeluperusteita laji- ja luontotyyppitasolla. Arvioinnissa on käytetty etäisyysvyöhykkeitä riippuen siitä, onko kyseessä SAC-alue (1 km vyöhyke) vai SPA-alue (2 km vyöhyke). Kaavamerkinnot on käyty läpi poissulkien merkinnot, joilla ei ole nähty olevan Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia. Arviointi osoitti kuusi kohdetta, joilla saattaa olla tarvetta Natura-arvioinnille yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

ELY-keskus toteaa kyseisen tarkastelun olevan liian pelkistetty, eikä se täytä Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittämisen vaatimuksia (Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021). Arvioinnissa olisi vähintäänkin tullut esittää tarkastellut kaavamerkinnot, jotka sijoittuvat kyseisille etäisyysvyöhykkeille, sekä miksi niiden ei katsota vaikuttavan Natura-alueiden luonnonarvoihin.

maakuntakaavalle osoitetut lievennystoimenpiteet, kuten on jo kaavaluonnoksessa tehtykin, ja maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan myös hankekohtaisten lievennystoimenpiteiden tuomista esiin tuulivoimaloiden alueiden aluekohtaisiin suunnittelumääräyksiin tai kaavaratkaisun kuvaukseen.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa on tehty maakuntakaavan merkinnöille Natura-arvioinnin tarveharkinta. Liitto huomauttaa, että tarveharkinta on tehty kaikille muille maakuntakaavan merkinnöille kuin lausunnossa mainituille tuulivoimaloiden alueille ja turvetuotantoon soveltuville alueille. Näiden merkintöjen osalta on toteutettu erilliset Natura-arvioinnin tarveharkinnat ja luonnonsuojelulain mukaiset Natura-arvioinnit. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden Natura-arviointi on toteutettu vaihemaakuntakaavassa III.

Täydennetään Natura-tarveharkintaa esittämällä siinä kaavamerkinnot, jotka sijoittuvat tarkastelluille etäisyysvyöhykkeille ja perustelemalla, miksi niiden ei katsota vaikuttavan Natura-alueiden luonnonarvoihin.

Linnusto

Linnustoon merkittävästi vaikuttavaa alueiden käyttöä, kuten tuulivoimaa, ei tule ohjata muuttoreitin varrelle sijoittuville tärkeille pesintä-, ruokailu- ja kerääntymisalueille tai niiden läheisyyteen. Etelä-Pohjanmaalla näitä alueita ovat esimerkiksi Hanhikeitaan ja Haapakeitaan Natura 2000 -alueet. ELY-keskus on ottanut kantaa näiden alueiden huomioimiseen Natura-lausunnossaan sekä edellä Natura 2000 -alueita koskevassa osiossa. Lisäksi ELY-keskus on tuonut esiin muuttolinnustoon kohdistuvat ylimaakunnalliset vaikutukset, joita ei ole riittävällä tasolla huomioitu. Tarkastelu voidaan tehdä kaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa ja huomioida lopullisessa kaavaehdotuksessa.

Maakotkareviirien elinvoimaisuuden ja poikastuoton turvaamiseksi ei ydinreviirin alueelle tule osoittaa luonnonsuojelulain 70 §:n nojalla kiellettyä toimintaa. Esimerkiksi Kuortaneen länsiosaan, Kaulalamminnevan itäpuolelle osoitettu maa-aineksen ottoalue on soveltumaton kyseiseen toimintaan maakotkalle aiheutuvien häiriövaikutusten vuoksi (kts. kallioperä, soranotto ja maaperä).

ELY-keskus toteaa, että maakuntakaavan jatkosuunnittelun yhteydessä on kaavaan lisätty uusia tv-alueita. Näiden uusien tv-alueiden vaikutuksia mm. Natura-alueilla pesiviin maakotkiin tulee tarkastella asianmukaisesti. Esimerkiksi uusi tv-alue Seinäjoen kunnan eteläosassa vaikuttaa sijoittuvan

Täydennetään muuttolinnustoon kohdistuvaa ylimaakunnallisten vaikutusten arviointia. Arviointiin liittyen ei tehdä uusia selvityksiä, vaan arviointi tehdään olemassa olevia selvityksiä ja aineistoja hyödyntäen jo kaavaehdotuksessa ollutta muuttolinnustoon kohdistuvaa vaikutusten arviointia täydentäen.

ks. vastine kallioperä, soranotto ja geologia -osiosta

Maakuntakaavaehdotukseen lisätyistä, maakotkareviirille sijoittuvista tuulivoimaloiden alueista on saatu alueilla käynnissä olevista hankkeista maakotkaselvitykset, joita tullaan hyödyntämään maakuntakaavan jatkovalmistelussa. Myös Mustasaarennevan Natura-alueelle sijoittuvasta uudesta

Haukilamminnevan Natura-alueella esiintyvän maakotkan reviirille. Samoin Mustasaarennevan Natura-alueella sijaitseva uusi maakotkan pesäpuu saattaa vaikuttaa Natura-alueen pohjoispuolella olevaan tv-alueeseen.

Tuulivoiman osalta ELY-keskus tuo esille tarpeen tarkastella vaikutuksia maakotkareviireihin parhaan saatavilla olevan tiedon ja käytäntöjen mukaan. Näitä ovat maakotkan huomioimisen avuksi kehitetyt työkalut, kuten elinympäristö- ja populaatiomallinnukset. Keskeinen määre populaatiomallinnuksessa on tuulivoiman aiheuttama merkittävä lisäkuolleisuus, joka on populaatiomallinnuksin määritetty olevan yli 0,06 törmäystä/vuosi/reviiri. Uusimman saatavilla olevan tiedon perusteella raja on laskemassa 0,05 törmäykseen/vuosi/reviiri. ELY-keskuksen, Metsähallituksen ja maakuntaliittojen välisissä keskusteluissa on todettu tarve päivittää kaavoituksen yhteydessä tehtyä maakotkaselvitystä tuoreen tiedon valossa tai tuoda selkeästi esille tiukempi töräysmallinnustarve tuulivoimayleiskaavojen yhteydessä.

ELY-keskus huomauttaa, että suuria petolintuja koskevan tuulivoimaselvityksen laadinnan jälkeen on havaittu uusi merikotkan pesintä Närpiön itäosissa. Pesä on tuottanut

maakotkan pesäpuusta on saatavilla tietoa alueella käynnissä olevan hankkeen selvityksistä.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioimaan kaavaehdotuksen tapaan käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet rajataan vakiintuneilla maakotkan reviireillä ydinreviirien ulkopuolelle (4 km pesästä).

Kaavaselostukseen tullaan lisäämään tieto siitä, että tuulivoimayleiskaavoissa tulee hyödyntää maakotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa parasta saatavilla olevaa asiantuntijatietoa, jonka mukaisesti merkittävän törmäysriskin raja on laskemassa 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määriteltäessä tuulivoima-alueiden myllymääriä, -sijainteja ja -korkeuksia.

Selvitetään merikotkan pesinnän vaikutuksia maakuntakaavan Haapikankaan tuulivoimaloiden alueeseen. Aluekohtaiseen suunnittelumääräykseen tullaan lisäämään merikotkan reviirin

poikasia kesällä 2022. Kyseessä on todennäköisesti uusi reviiri, jonka vaikutukset Etelä-Pohjanmaan puolella osoitettuihin tuulivoima-alueisiin tulee selvittää ennen kaavan hyväksyntää.

Metsäpeura

ELY-keskus on ottanut kantaa metsäpeuran huomioimiseen Natura-lausunnossaan ja edellä Natura 2000 -alueita koskevassa osiossa. ELY-keskus pitää myönteisenä, että suunnittelun yhteydessä ollaan oltu yhteydessä Luonnonvarakeskukseen, joka toimii asiantuntijaorganisaationa metsäpeuran osalta. Ennen kaavaehdotuksen julkista kuulutusta, on hyvä saada Luonnonvarakeskuksen tutkijoiden näkemys tehtyihin muutoksiin ja niiden vaikutuksiin metsäpeuran vasomis- ja talvilaidunnusalueisiin ja vaellusreitteihin.

Kaavamääräyksissä on hyvin yksilöity eri tuulivoima-alueita koskevia rajaavia suunnittelumääräyksiä,

Sosiaaliset ja kulttuuriympäristöön liittyvät vaikutukset

Kokonaisuutena voidaan todeta, että kaavaehdotuksessa tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräyksiä on kehitetty ja alueisiin on tehty rajausmuutoksia mm. lajistoon kohdistuvien vaikutusten ja asumisen läheisyyden vuoksi. Kaavan ohjaavuuden kannalta on hyvä, että tuulivoima-alueiden osalta on nostettu kohdekohtaisesti esiin, mihin kyseisten tuulivoima-alueen suunnittelussa tulee erityisesti

huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Lisäksi tarkastellaan tarvetta rajausmuutoksiin ja lisätään yhteisvaikutusten arviointiin arviointia myös uuteen pesään liittyen.

Järjestetään neuvottelu Luonnonvarakeskuksen tutkijoiden kanssa ennen kaavan julkista kuulemistä.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

kiinnittää huomiota, mutta merkintöjä ei vielä tässä vaiheessa ole yhdistetty kaavakartalle, mikä vaikeuttaa kaavan tulkintaa.

Aurinkoenergia

Kaavaehdotuksesta on poistettu aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä ja täydennetty aurinkoenergiaa koskevaa koko maakuntaa koskevaa suunnittelumääräystä. ELY-keskus pitää hyvänä, että suunnittelumääräyksen mukaan aurinkovoima-alueita tulee ohjata muille kuin metsäalueille tai viljelyskäytössä oleville pelloille. Aurinkovoimaloita ei tule myöskään sijoittaa ojittamattomille tai luonnontilaisille suoalueille ja suunnittelumääräyksessä tulee huomioida myös rakentamisen ja alueiden huollon mahdolliset vaikutukset vesistöihin.

Turvetuotanto, soiden suojelu ja vesistöt

Turvetuotanto

Turvetuotannon osalta ELY-keskus viittaa kyseisestä maakuntakaavasta antamiinsa lausuntoihin ja toteaa, että kaavaehdotuksessa osoitetaan edelleen 95 turvetuotantoon soveltuvaa aluetta, joiden yhteispinta-ala on noin 7 600 hehtaaria. Pinta-alaa perustellaan kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden sekä huoltovarmuuden turvaamisella. Määrä on merkittävä huomioiden, että uusille turvetuotantoalueille ei ole haettu ympäristölupia viime vuosina muutamaa yksittäistapausta lukuun ottamatta. Uudet turvetuotantoalueet voisivat tulla suunnittelun, luvituksen ja kuntoonpanon jälkeen

Täydennetään aurinkoenergian koko maakuntaa koskevaa suunnittelumääräystä lausunnossa esitetyn mukaisesti, eli laajoja aurinkoenergia-alueita ei tule sijoittaa ojittamattomille tai luonnontilaisille suoalueille ja suunnittelussa tulee huomioida rakentamisen ja alueiden huollon vaikutukset vesistöihin.

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus säilytetään kaavaluonnoksen tasolla maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymän yleisvastineen mukaisesti. Mitoitus perustuu kasvu- ja kuiviketurpeen sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteiden ohella Huoltovarmuuskeskuksen maakunnan liitolle esittämään energiaturpeen huoltovarmuusnäkökulmaan.

Alueen erityisominaisuutta osoittavat merkinnät osoittavat selvityksiin perustuvaa alueiden potentiaalia turvetuotantoon

tuotantoon aikaisintaan 2030-luvulla. Uuden tuotantoalueen perustaminen edellyttää markkinanäkymiä tuotettavalle turpeelle turvetuotantoalueen elinkaaren ajaksi, eli noin 20–30 vuodeksi. Tuotannon loppuvaiheessa tuotetaan hyvin maatunutta turvetta, joka soveltuu lähinnä energiaturpeeksi.

Luonnonvarakeskuksen Kuivikeselvityksen (85/2023) mukaan markkinoille tulevan kuiviketurpeen määrän ennustetaan vähenevän seuraavien viiden vuoden aikana 46 prosenttia tämänhetkisestä kokonaismäärästä laskettuna.

Kaavaehdotuksessa ei ole myöskään huomioitu turpeen ominaisuuksia ja laatua tuotantoon soveltuviksi merkityillä soilla, joka on tulevaisuudessa todennäköisesti merkittävin tuotantoalueita ohjaava tekijä. Ne yksittäiset turvetuotantoalueet, joille on haettu ympäristölupia viime vuosina, ovat koskeneet ympäristö- ja kasvuturpeen tuotantoa.

Maakuntakaavaluonnoksessa ei osoiteta kaavamerkinnällä nykyisiä turvetuotantoalueita perustellen, että tilanne niiden osalta on muuttunut ja muuttumassa nopeasti, jolloin kaavamerkinnät vanhenisivat nopeasti. Samoin perustein turvetuotantoon soveltuvien alueiden osoittaminen kaavassa ei ole loogista.

Soiden suojelu

ELY-keskus viittaa maakuntakaavaluonnoksesta antamaansa lausuntoon ja toteaa, että suovaltaisena maakuntana Etelä-

ja osoittavat tähän tarkoitukseen vaikutusten arviointien perusteella parhaiten soveltuvia alueita.

Tarkastellaan mahdollisuuksia tuoda maakuntakaavassa esiin alueiden turpeen ominaisuuksia ja laatua.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Pohjanmaan maakuntakaava voisi toimia edelläkävijänä suoluonnon huomioon ottamisessa. Valtakunnallisesti luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiksi määritettyjen alueiden suojelutoimia ja ennallistamista on esitetty maakuntastrategiassa ja soidensuojelun täydennysehdotuskohteiden huomioiminen olisi myös maakuntavaltuuston hyväksymän maakuntaohjelman tavoitteiden mukaista.

Koska soidensuojelun täydennysehdotuskohteista suurin osa sijoittuu maakuntakaavan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle alueelle, tulee soidensuojelun täydennysehdotuskohteet merkitä erikseen maakuntakaavaan näiden soiden luonnonarvoja osoittavilla merkinnöillä.

Kaavan valmistelua jatketaan soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteiden osalta aiemmin linjatun mukaisesti (kaavaselostus ja maakuntahallituksen yleisvastine 22.5.2023): Maakuntakaavassa ei osoiteta luonnonsuojelualueen merkinnällä soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaisia kohteita, elleivät ne sisälly luonnonsuojelulailla perustettuihin tai perustettavaksi tarkoitettuihin alueisiin tai suojelualueen merkintään. Täydennysehdotuksen kohteille ei kaavaratkaisussa kuitenkaan osoiteta sellaista maankäyttöä, joka uhkasi niiden arvoja.

Soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteista kolmesta 17:sta (noin 24 % kohteiden pinta-alasta) sijoittuu osittain maakuntakaavassa osoitetulle luonnonsuojelu- tai suojelualueelle. Maakuntakaavassa uutena suojelualueena osoitettava Hallaneva (Vimpeli) sijoittuu osittain soidensuojelun täydennysehdotuksen alueelle. Lisäksi kohteista kymmenen 17:sta (n. 70 % kohteiden pinta-alasta) sijoittuu kaavan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille

Vesistöt

Maakuntakaavassa ja selostuksessa on huomioitu maa- ja metsätalousministeriön selvityksen (20.12.2018) 3 merkittävää tulvariskialuetta. Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella (Lapuanjoen vesistöalue, Kyrönjoen vesistöalue ja Kyrönjoen vesistöalue).

Tämän jälkeen on tulvakartoituksia päivitetty ja laajennettu kattamaan uudet merkittävät tulvariskialueet ja tulvariskien alustava arviointi tullaan tekemään vuoden 2024 loppuun mennessä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan myös tulvariskialueita, jotka eivät täytä lain asettamia merkittävän tulvariskialueen kriteerejä, mutta ovat alueellisesti tärkeitä. Etelä-Pohjanmaan maakunnan osalta näitä alueita ovat Kyrönjoen vesistöalueella Kauhajoki, Kyrönjoen vesistöalueella Jalasjärven taajama (Kurikka) ja Närpiönjoen vesistöalueella Jurvan taajama (Kurikka).

alueille. Suurin osa kohteista sijoittuu näin ollen nykyisessä kaavaratkaisussa suojelu- tai monimuotoisuusalueille.

Maakuntakaavan oheismateriaaliksi tullaan tekemään teemakartta, jossa esitetään myös soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet. Lisäksi teemakartalla esitetään mm. maakunnan ekologisen verkoston kannalta keskeiset ekologiset yhteydet, laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet ja suojelualueverkosto.

Merkitään tiedoksi.

Merkittävien tulvariskialueiden lisäksi tulvakarttoja laaditaan kuntien tarpeet huomioiden myös muille potentiaalisille tulva-alueille. Etelä-Pohjanmaan alueelle on laadittu seuraavat tulvavaarakartat: Lapuanjoen vesistöalue: pääuoma Alahärmästä Lankilankosken alueelle saakka sekä Nurmonjoen ja Kauhavanjoen alaosat. Kyrönjoen vesistöalue: pääuoma mereltä Kauhajoen ja Jalasjärven yhtymäkohtaan saakka sekä Seinäjoen alaosa Honkakylään saakka. Kyrönjoen vesistöalue: Jalasjoen pääuoma Matoluoman haarasta Hirvijärven Mäntykoskelle saakka. Närpiönjoen vesistöalue: Närpiönjoen/Närvijoen pääuomaa maakunnan rajalta Kivi- ja Levalammen tekojärveen saakka sekä Tainusluomaa Jurvan taajaman yläpuolelle Koskimäelle saakka.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan myös tulvariskialueita, jotka eivät täytä lain asettamia merkittävän tulvariskialueen kriteerejä, mutta ovat alueellisesti tärkeitä. Etelä-Pohjanmaan maakunnan osalta näitä alueita ovat Kyrönjoen vesistöalueella Kauhajoki, Kyrönjoen vesistöalueella Jalasjärven taajama (Kurikka) ja Närpiönjoen vesistöalueella Jurvan taajama (Kurikka).

Lähdeluetteloon olisi hyvä lisätä myös Vesistö- ja meritulvakartta-aineistot www.vesi.fi/tulvakarttapalvelu. Lisäksi Suomen ympäristökeskus (SYKE) on kehittänyt tulvariskien arvioinnin helpottamiseksi ns. alustavan hulevesitulvakartan, joka kattaa Suomen taajama- ja asemakaavoitetut alueet.

Lisätään vesistö- ja meritulvakarttapalvelu kaavaselostuksen lähdeluetteloon.

ELY-keskus esittää, että tulvavaaran huomioimista koskevaa yleistä suunnittelumääräystä täydennetään seuraavasti: "Maankäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa tulee huomioida sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskien minimoiminen. Uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvauhanalaisille alueille. Tästä voidaan poiketa, jos voidaan osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan. Maankäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa suositellaan käytettäväksi Tulvakeskuksen tulvakarttapalvelua ja Suomen ympäristökeskuksen hulevesitulvakarttapalvelua. Hulevesisuunnitelmia tulisi laatia tarkemman kaavoituksen yhteydessä".

Teema 5. Kulttuuriympäristö

ELY keskus toteaa, että maakuntakaavaehdotuksen kulttuuriympäristöä koskevat rajaukset ja kohteet kattavat voimassa olevat RKY- ja VAMA alueet sekä niihin sisältyvät yksittäiset rakennuskohteet. Rakennuskohteiden luettelossa mainitut Tuurin, Ilmajoen, Lapuan ja Inhan rautatiekohteet tulee kuitenkin luetteloida suojeltavina rautatiesopimuskohteina.

Vaikka asetus- ja erityislain sekä kirkkolain mukaisten kohteiden suojelumääräykset ja suojeluaste vaihtelevat, niille tulee antaa yhtenäinen suojelumääräys, josta ilmenee kohteiden purkukielto ja, että niitä koskevissa korjaus- ja

Maakuntakaavasta poistetaan tulvariskialueen merkintä ja tulvariskien huomioimista tullaan ohjaamaan jatkossa koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä.

Ympäristöministeriön lausunnon mukaan "maakuntakaavassa ei ole suositeltavaa merkitä rautatie-sopimus-kohteita samalla merkinnällä kuin muita suojelukohteita. Rautatiesopimuskohteiden osalta ei ole kysymys suojelusta vaan menettelytapasopimuksesta, joten maakuntakaavatasolla niitä ei tarvitse viedä kaavakartalle. Kaikki rautatiesopimuskohteet ovat RKY-kohteita, joten ne tulevat sitäkin kautta huomioiduiksi." Rautatiesopimuskohteita ei merkitä erillislakikohteena, eikä niitä merkitä maakuntakaavakarttaan, mutta harkitaan niiden mainitsemista ja luettelointia kaavaselostuksessa.

Erillislakikohteille lisätään suojelumääräys ja kaavaratkaisun kuvaukseen lisätään teksti: Kohteiden yksittäiset suojelumääräykset löytyvät mm. Museoviraston rakennusperintörekisteristä.

muutoshankkeissa tulee kuulla Museovirastoa. Kohteiden yksittäiset suojelumääräykset löytyvät mm. Museoviraston rakennusperintörekisteristä.

Valtakunnallisesti merkittävien arkeologiset kohteiden (VARK) listaus on vielä kesken ja niiden merkitsemisestä maakuntakaavaan tulee keskustella Museoviraston kanssa.

Vaikka maakunnallisesti merkittävät aluekokonaisuudet ja rakennukset on selvitetty kaavoitustyön aikana, tulee huomioida, ettei laajan inventointityön yhteydessä ole välttämättä huomioitu kaikkia maakunnallisesti merkittäviä kohteita ja että kohdeluettelo arvotuksineen on aikasidonnainen ja muuttuva.

Museoviraston lausunnon mukaan Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK) voidaan merkitä maakuntakaavan asiakirjoihin vasta sitten, kun kohteet on vahvistettu. Etelä-Pohjanmaan VARK-alueet 23 kpl ovat rajaukseltaan yhteneviä muinaisjäänösrekisterin kanssa, eikä kohteisiin tai aluerajauksiin ole esitetty muutoksia Museoviraston kevään 2023 kuulemisen aikana, mutta Valtioneuvosto ei ole vielä kaavaehdotuksen viranomaisvaiheen laadinnan aikana hyväksynyt VARK-luetteloa. VARK-kohteet merkitään siinä muodossa kuin ne ovat saatavilla kaavan lähtiessä julkiseen kuulemiseen.

Lisätään kaavaselostukseen maakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin ympäristöihin liittyvät huomiot.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksen lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksen 3.vaiheesta sääätutkamittausten näkökulmasta.

Ilmatieteen laitos on antanut yksityiskohtaisen lausunnon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksesta 08.03.2023 (54/03.00.02/2023), joten tässä lausunnossa on otettu vain kantaa tuon lausunnon jälkeen tapahtuneista muutoksista kaavaluonnokseen.

Ilmatieteen laitos kiittää liittoa lisäyksistä, joita on tehty sekä kaavaselistukseen, että kaavamerkintöihin ja -määräyksiin sekä kohdeluetteloon. Näissä huomioidaan laitoksen toivomalla tavalla Vimpelin Lakeaharjun tutkan vaikutus tuulivoimahankkeisiin. Lisäksi laitos on tyytyväinen aluekohtaiseen listaukseen, jossa on ilmaistu mahdolliset alueet, joiden osalta tulisi olla yhteydessä Ilmatieteen laitokseen tuulivoimaloiden vaikutusten arvioinnista. Nämä alueet oli listattu jo edellisessä laitoksen lausunnossa, mutta alueiden kokoon ja sijanteihin on tullut muutoksia. Nämä on listattu nyt alla:

No: 3 Aitakangas, Alajärvi ja Vimpeli. Alueen suunniteltu ala 2.vaiheessa oli 30 km², ja tämä on pienentynyt nyt 8.2 km²:iin. Alueen etäisyys sääätutkaan on noin 14–18.5 km. Tämä alue on jo lähempänä kokoa, joka voisi olla hyväksyttävissä Ilmatieteen laitoksen puolelta. Alueelle on jo vireillä

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Ilmatieteen laitosta lausunnosta ja maakuntakaavan eri vaiheissa käydyistä neuvotteluista. Viimeisin neuvottelu on käyty oheisen lausunnon pohjalta.

Aitakankaan tuulivoimaloiden alue on mainittu kaavaselistuksessa alueena, joka sijaitsee alle 20 km etäisyydellä sääätutkasta ja jonka jatkosuunnittelussa tulee teettää mallinnus hankkeen sääätutkavaikutuksista, minkä perusteella alueelle voidaan antaa alueen kokoon ja

Suolasalmenharjun hanke YVA-prosessissa, tosin hankkeen suunniteltu alue on hieman luonnoksessa ehdotettua tuulivoimapotentialista aluetta idempänä. Aitakankaan alueella Ilmatieteen laitos tulee tarkastelemaan erityisesti voimaloiden etäisyyttä Talpakanrämeeen alueen (13) sekä jo rakennettujen Louhukankaan hankkeen (9984) ja Möksyn hankkeen (9983) voimaloihin, ettei voimaloiden aiheuttamat häiriövaikutusalueet ole toisiaan liian lähellä.

No: 13 Talpakanrämee, Vimpeli. Alueen suunniteltu ala 2.vaiheessa on ollut 31 km², ja nyt 27,1 km². Talpakanrämeeen alue on edelleen iso ja etäisyys säätutkaan on 7,4–20 km. Tässä mittakaavassa Ilmatieteen laitos ei ole hyväksynyt aikaisemmissa arvioissaan tuulivoima-aluetta alle 20 km etäisyydelle säätutkasta. Lisäksi alueen etäisyys jo vireillä olevaan Suolasalmenharjun alueeseen ei kaikilta osiltaan täytä Ilmatieteen laitoksen kriteeriä vaikutusalojen minimietäisyydestä (vähintään 10 km). Talpakanrämeeen

voimaloiden määrään liittyviä rajoitteita. Kaavaselostukseen sisältyy myös huomio siitä, että säätutkavaikutuksiin ja sen myötä tuulivoima-alueiden toteuttamismahdollisuuksiin vaikuttaa myös tuulivoima-alueiden etäisyys toisistaan. Säätutkan huomioimisesta on neuvoteltava Ilmatieteen laitoksen kanssa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Liiton näkemyksen mukaan maakuntakaavassa on huomioitu Aitakankaan alueen osalta säätutkaan kohdistuvia vaikutuksia riittävällä tavalla (mm. rajaamalla aluetta kaavaluonnoksen jälkeen), koska maakuntakaavassa ei määritellä mm. voimaloiden määrää tai tarkkaa sijaintia.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Liitto toteaa, että myös Talpakanrämeeen osalta maakuntakaavan jatkovalmistelussa tullaan tarkastelemaan alueen rajausta vastineessa yllä mainittujen tekijöiden, ml. Ilmatieteen laitoksen lausunto, pohjalta.

alueelle on ehdotettu eri toimijoiden hankkeita ja niiden sijoitussuunnitelmia, joista Ilmatieteen laitos on antanut arvionsa. Alueelle on mahdollista rakentaa tuulivoimaa, mutta ei potentiaalisen tuulivoima-alueen antamassa laajuudessa.

No: 31 Lautakangas, Alajärvi, 16 km². Lautakankaan tuulivoima-alue on kutakuinkin sama kuin luonnoksen 2.vaiheessa esitelty alue. Alue sijaitsee sääutukasta etelään noin 15-20 km etäisyydellä. Lausunto ei ole muuttunut alueen osalta.

No: 33: Iso Saapasneva, Lappajärvi. Alueen koko on pienentynyt 23 km²:ista 10,5 km²:iin ja lisäksi alue sijaitsee yli 20 km etäisyydellä sääutukasta sekä sen läheisyydessä ei ole hankkeita, jotka ovat alle 20 km:n etäisyydellä tutkasta ja alle 10 km:n etäisyydellä Iso Saapasnevan alueesta. Näin ollen alue ei enää kuulu Ilmatieteen laitoksen vaikutusarvioinnin piiriin.

Ilmatieteen laitos haluaa tässä tilanteessa tiedottaa, että Ilmatieteen laitos on laajentamassa vaikutusarvioinnin piiriin myös yli 20 km:n etäisyydellä sääutukasta sijaitsevat tuulivoima-alueet, jos kyseiset tuulivoima-alueet sijaitsevat alle 10 km:n etäisyydellä 20 km:n etäisyysrajan sisäpuolella olevista tuulivoima-alueista. Tämä siksi, että tuulivoima-alueiden määrä, pinta-ala ja turbiinikorkeudet ovat kasvaneet merkittävästi. Tuulivoimaloiden haittavaikutukset ovat lisääntyneet sääutukamittauksissa ja sitä kautta sääpalveluissa. Muutos on tulossa voimaan Ympäristöministeriön

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Ilmatieteen laitoksen vaikutusarvioinnin laajentamista on käsitelty kaavalausunnon pohjalta pidetyssä neuvottelussa. Neuvottelussa Ilmatieteen laitos toi esiin, että maakuntakaavassa osoitettavan Savonnevan tuulivoimaloiden alueen eteläinen, vielä rakentumaton osa, ei ole uuden arvioinnin perusteella toteuttamiskelpoinen.

Täydennetään koko maakuntaa koskevaa tuulivoiman yleistä suunnittelumääräystä lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan päivityksen myötä. Etelä-Pohjanmaan alueella tämä koskisi nyt ainakin aluetta **No: 9985 Korkeamaa, Soini**. Tästä lisäyksestä voisi olla hyvä laittaa maininta myös Kaavaselostukseen sivuille 53 ja 175 ja Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo-materiaaliin sivulle 6.

Lausunnossa mainitulla Korkeamaan tuulivoima-alueella on lainvoimainen osayleiskaava ja Soinin teknisen lautakunnan myöntämät poikkeamis- ja rakennusluvat 17 tuulivoimalalle. Luvat on hyväksytty helmikuussa 2023, mutta niistä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on kesken

(<https://www.ox2.com/fi/suomi/hankkeet/korkeamaa/>).

Keski-Suomen ELY-keskus

Keski-Suomen ELY-keskus on tutustunut maakuntakaavaehdotuksen aineistoihin ja lausuu luontoasioiden osalta seuraavaa:

Keski-Suomen ELY-keskus on antanut lausunnon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan 2050 ehdolla olevien tuulivoima-alueiden Natura-arvioinnista (24.11.2023). ELY-keskuksien ja Metsähallituksen lausuntoa Natura-arvioinnista ei ole kattavasti analysoitu eikä otettu huomioon nyt lausunnolla olevassa kaavaehdotuksessa, ei kaavakartalla, kokonaisvaikutusten arvioinnissa eikä kaavaselostuksessa. Natura-vaikutusten arvioinnin lausunnonantoon liittyvien arvioinnin tarkentamisen ja lausuntojen perusteella tehtävien johtopäätösten osalta kaavoitustyö on siten vielä kesken. Keski-Suomen ELY-keskus oudoksuu kaavoitusprosessin tapaa, jossa kaavaehdotuksen kartta on jo olemassa, mutta

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaan liitto tuo esiin, että Natura-arvioinnissa (Sitowise 2023) esitetyt haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet (mm. tuulivoimaloiden alueiden rajauserätykset ja suunnittelumääräykset) on huomioitu jo maakuntakaavan luonnosvaiheen ratkaisussa. Natura-arvioinnista saadut lausunnot tullaan huomioimaan kaavan jatkovalmistelussa osana kaavaehdotuksesta saatuja lausuntoja, alueista saatuja tarkempia tietoja ja kaavasta käytäviä neuvotteluja.

Natura-vaikutusten arvioinnin osalta on todettu, että arviointi ei ole riittävän kattava – saati että olisi olemassa kattavaan arviointiin perustuvaa tietoa, jonka perusteella voisi tehdä johtopäätöksiä.

Keski-Suomen ELY-keskus kuitenkin toteaa, että kaavaa on muutettu luonnosvaiheeseen verrattuna parempaan suuntaan ja haitallisten vaikutusten Natura-alueisiin ja ylipäättään luonnon monimuotoisuuteen voi todeta vähentyneen. Lausunnossaan ELY-keskus on todennut, että Aitakankaan tv-alue aiheuttaa yhteisvaikutukset huomioon ottaen todennäköisesti merkittävää haitallista vaikutusta ja Talpakanräme mahdollisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia Pohjoisnevan Natura-alueelle. Aitakankaan tv-alueella on kaavaluonnokseen nähden supistettu huomattavasti ja Talpakanrämeen tv-alueella jonkin verran. Tehdyt muutokset ovat oikean suuntaisia ja vähentävät Keski-Suomen puolelle ulottuvalle Pohjoisnevan Natura-alueelle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Muutosten riittävyyttä ei kuitenkaan ole analysoitu kunnolla.

Metsäpeura on suojeluperustelajina osittain Keski-Suomen puolella olevalla Pohjoisnevan Natura-alueella. Lähin kaavaehdotuksen tv-alue sijoittuu lähimmillään noin kahden kilometrin etäisyydelle Pohjoisnevan Natura-alueen luoteisimmasta osa-alueesta. Haitalliset vaikutukset metsäpeuraan ovat todennäköisesti suurimmillaan vasonnan ja vasanhoitojakson eli touko-syyskuun aikana. Pohjoisnevan Natura-alue ja myös Aitakankaan tv-alue sijaitsevat alueella,

Maakuntakaavaehdotuksen mukaisten tuulivoimaloiden alueiden vaikutuksia, ml. yhteisvaikutukset, on arvioitu maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa. Vaikutusten arviointia päivitetään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden jatkotarkastelussa tulee arvioitavaksi, onko kaavassa osoitettavilla alueilla mahdollista toteuttaa seudullinen tuulivoimahanke (vähintään 7 voimalaa) myös Suomenselän metsäpeurakantaan kohdistuvat yhteisvaikutukset huomioiden, ja onko maakuntakaavassa tarvetta esimerkiksi tarkistaa alueille annettavia suunnittelumääräyksiä.

jonka tiedetään mm. pantapeuraseurantojen perusteella olevan metsäpeurojen lisääntymisaikaista elinympäristöä. Pohjoisnevan Natura-alue on Luonnonvarakeskuksen asiantuntija-arvion mukaisesti metsäpeuran tärkeällä lisääntymisalueella. Metsäpeuran lisääntymisaikaisilla alueilla tulisi käyttää parhaaseen mahdolliseen asiantuntija-arviointiin perustuvaa viiden kilometrin häiriövyöhykettä, jolle tuulivoimatuotantoa ei sijoitettaisi. Lisäksi Luonnonvarakeskuksen metsäpeura-aineistot osoittavat metsäpeurojen tilankäyttöä Pohjoisnevan alueella ja sen tuntumassa myös muina vuodenaikoina. Toistaiseksi tieto tuulivoimaloiden vaikutuksista metsäpeuran talvehtimisalueisiin ja vaellusreitteihin on puutteellista eikä käytettävissä ole tarpeeksi tietoa häiriövaikutusta vaelluskäyttäytymiseen ja talvielinympäristöjen käyttöön.

Lausunnossa tuotiin esiin sensitiiviseen lajiin liittyvää tietoa, joka on häivytetty julkisesta lausuntokoosteesta.

Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että maakotkavaikutusten arvioinnissa tulee käyttää parasta saatavilla olevaa tietoa, eli Metsähallituksen laatimaa opasta "Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin - esimerkkiraportti Nimettömänkankaan tuulivoimahankkeesta" (Metsähallitus 2022). Merkittävän haitalliseksi tuulivoiman aiheuttamaksi lisäkuolleisuudeksi on kyseisessä oppaassa määritelty populaatiomallinnuksin yli 0,06 törmäystä/vuosi/reviiri, jota tulee soveltaa myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan vaikutuksia arvioitaessa ja siltä

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa hyödynnetään mm. Luonnonvarakeskukselta tilattua metsäpeuraselvitystä ja paikkatietoaineistoja, sekä tuulivoimahankkeista saatavien yksityiskohtaisempien vaikutusten arviointien tuloksia.

Ennen maakuntakaavaehdotuksen asettamista julkiseen kuulemiseen tullaan käymään neuvottelu Luonnonvarakeskuksen kanssa metsäpeuraan liittyvistä vaikutuksista.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioimaan kaavaehdotuksen tapaan käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet rajataan

pohjalta alueita rajattaessa. Keski-Suomen ELY-keskus myös muistuttaa, että törmäysfrekvenssillä 0,06 toimittaessakin syödään maakotkapopulaation puskurikyky kestää muita populaatiodynamiikan kannalta haitallisia (aiempaan tilanteeseen nähden entistä haitallisemmiksi muuttuneita) ympäristötekijöitä, kuten elinympäristön laadun heikentymistä tai uusia voimansiirtolinjoja. Levinneisyysalueen reunalla näitä haitallisia tekijöitä ei ole ainakaan keskimääräistä vähemmän ja lisäksi populaatiodynamiikan kautta reviirit ovat alttiita emokuolemia seuraaville pesintäkatkoille. Tältä pohjalta Keski-Suomen ELY-keskus pitää selvänä, että maakotkan törmäysmallinnuksessa törmäysfrekvenssinä tulee käyttää enintään 0,06 törmäystä/vuosi/reviiri, millä saattaa olla joiltain osin vaikutuksia tv-alueiden rajauksiin.

Keski-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavan vaikutusten arviointia on täydennettävä ja kaavaratkaisua pohdittava sen jälkeen uudestaan Natura-vaikutusten osalta. Natura-vaikutusten arvioinnista saadut ELY-keskusten ja metsähallituksen lausunnot on analysoitava ja otettava jatkossa huomioon kaavaratkaisussa niin, ettei Natura-alueille kohdistu merkittäviä haitallisia vaikutuksia muiden hankkeiden yhteisvaikutukset ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen.

vakiintuneilla maakotkan reviireillä ydinreviirien ulkopuolelle (4 km pesästä).

Maakuntakaavan vaikutusten arviointia ja kaavaratkaisua tarkastellaan vastineessa esitetyn mukaisesti ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

Luonnonvarakeskus

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Luke näkee, että kaavaehdotuksessa ei ole huomioitu riittävästi Luken antamaa lausuntoa kaavan luonnosvaiheesta.

Luke toi esiin aiemmassa lausunnossaan metsäpeuran osalta suojavyöhykkeen merkityksen (5 km) keskeisillä alueilla ja keskeisillä Natura2000-alueilla. Kaavaselostuksessa kerrotaan, että Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi on laadittu Natura-arvioinnin tarveharkinta korkeintaan yhden kilometrin päässä Natura 2000 - alueverkostoon kuuluvista alueista sijaitsevista tuulivoimapuistojen alueista. Lintudirektiivin perusteella Natura-alueverkostoon lisätyt alueet on huomioitu tarveharkinnassa myös pidemmältä etäisyydeltä. Luke näkee, että keskeisillä Natura2000- alueilla tulisi metsäpeuran osalta noudattaa 5 km suojavyöhykettä. Luke huomauttaa myös, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi).

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Liitto tuo esiin, että lausunnossa mainitun Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaava I:n Natura-arvioinnin lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n yhteydessä on laadittu luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi, johon on pyydetty lausuntoja 16.5.2023 annetulla tiedoksiannolla 23.11.2023 mennessä.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja osoittamista kaavassa tarkastellaan kaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, alueilta saatujen tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella. Liitto huomauttaa, että Natura-arvioinnissa esitetyt vaikutusten lieventämistoimenpiteet on huomioitu jo maakuntakaavan luonnoksessa, mutta arvioinnista saadut lausunnot ovat käytettävissä vasta kaavan tässä vaiheessa.

Kaavan jatkovalmistelussa tullaan hyödyntämään Luonnonvarakeskukselta tilattuja metsäpeurojen vaellus- ja

Luken aiemmassa lausunnossa esittämät ongelma-alueet ovat pääosin pysyneet muuttumattomia. Luke näkee, ettei kaava (ja sen ulkopuoliset tv-alueet) ole edelleenkään Natura2000-verkoston tai metsäpeuran näkökulmasta kestäviä erityisesti pitkällä aikavälillä. Erityisen ongelmallinen on edelleen Lappajärven itäpuolen tuulivoimasuunnitelma (mukaan lukien Iso-Saapasneva). Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen jo rakennetut, rakenteilla olevat, luvitetut tai suunnitteluprosessissa olevat tuulivoima-alueet eivät ole kestäväällä tasolla Natura2000 alueverkoston luontoarvojen tai metsäpeuran näkökulmasta.

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan yhteisessä tuulivoimaselvityksessä (Kaavan liite 4) myös FCG

laidunalueaineistoja arvioitaessa tuulivoimaloiden alueiden toteuttamiskelpoisuutta ja yhteisvaikutuksia maakuntakaavan tasolla. Kategorista viiden kilometrin etäisyysvyöhykettä ei käytetä maakuntakaavatason suunnittelussa, jossa ei mm. määritellä tuulivoimaloiden määrää ja tarkempaa sijoittumista.

Etelä-Pohjanmaan liitto tulee ehdottamaan neuvottelun järjestämistä Luonnonvarakeskuksen kanssa ennen kaavan julkista kuulemistä.

Liitto kiittää tiedosta koskien tulevia muutoksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin. Liitto pitää tärkeänä, että päivitykset tulevat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tietoon eri kaavatasoille ja hankkeisiin.

ks. vastineen muut osat

Tuulivoimaselvityksessä yhteisvaikutusten arviointi on laadittu selvityksen perusteella potentiaalisiksi osoittautuneille

Consulting totesi, että toteutuessaan kaavalla olisi merkittäviä vaikutuksia alkuperäiseen metsämaisemaan (ks. sivu 38).
Luonnonvarakeskus toivoo, että asia huomioidaan kaavassa.

Luke toi aikaisemmassa lausunnossaan esiin metsäpeuran osalta 16 tuulivoima-aluetta, jotka nykyisen peurakannan tilan kannalta ovat ongelmallisia. Näistä mainittiin erityisesti Aitakankaan, Talpakanrämeeen, Iso-Saapasnevan, Savonnevan, Korkeamaan, Konttisuon, Rajamäenkylän*, Kimpilamminkankaan, Lakiakankaan*, Hanhimaan* ja Piikkilänviidan* hankealueet.

Mainittujen alueiden osalta (poislukien merkityt (*), joiden osalta selostuksessa ei mainita metsäpeuraa lainkaan, vaikka laji asuttaa aluetta) kaavaselostuksessa annetaan määräys,

alueille Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien alueella. Liitto huomauttaa, että tuulivoimaselvityksen tuulivoima-alueiden määrä ja laajuus ovat huomattavasti suurempia kuin Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ehdotuksessa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden määrä. Lisäksi tuulivoimaselvityksen vaikutusten arviointiin vaikuttaa olennaisesti naapurimaakunnissa, etenkin Keski-Pohjanmaalla, tunnistettu laaja tuulivoimapotentiali. Keski-Pohjanmaan osalta maakuntakaavatyö, jossa tuulivoimaselvitys toimii yhtenä keskeisenä tausta-aineistona, on alkanut maakuntahallituksen käynnistämispäätöksellä elokuussa 2022 ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä ololla keväällä 2023.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaratkaisun yhteisvaikutusten arviointi on laadittu kaavan ehdotusvaiheeseen ja se tullaan päivittämään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

Etelä-Pohjanmaan liitto tuo esiin, että lausunnoissa mainituista tuulivoima-alueista osa on jo kokonaan (Konttisuon) tai osittain (Savonneva, Lakiakangas) rakentuneita, tai niillä on lainvoimainen osayleiskaava (Korkeamaa, Rajamäenkylä).

Muilta osin liitto viittaa vastineen muihin osioihin.

Tuulivoimaloiden alueiden aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä tarkistetaan siten, että metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin liittyvät huomiot

että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin. Luke suosittelee yhä em. herkkien alueiden rakentamisen viivästyttämistä siten, että on kertynyt riittävästi tietoa (esim. Luken ja tuulivoimatoimijoiden yhteinen PPP-hankkeen tulokset) tuulivoiman vaikutuksista herkkiin lajeihin ja vaikutukset pystytään minimoimaan.

Kaavaselostuksessa tuulivoimaloiden alueille ei anneta suteen tai muihin suurpetoihin liittyviä aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, mutta tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräys velvoittaa huomioimaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eläimistön ja luontoarvot, mikä koskee myös sutta ja muita suurpetoja. Lisäksi selostuksessa todetaan, että suden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskee joka tapauksessa hävittämis- ja heikentämiskielto. Luke huomauttaa, että sama kielto koskee suurpedoista myös ilvestä ja karhua.

Luke tuo esiin tässä myös sen, että maakuntatasolla tapahtuvassa suunnittelussa voidaan paremmin huomioida laajalle alueelle sijoittuvan energiantuotantoon liittyvän kaavoituksen mahdolliset yhteisvaikutukset (erityisesti huomioiden suurpedot ja metsäpeura) yksityiskohtaisen hankekohtaisen suunnittelun sijaan.

Lausunnon tiivistelmä:

annetaan kaikille ko. alueilla sijaitseville tuulivoimaloiden alueille.

Etelä-Pohjanmaan liitto on ajoittanut maakuntakaavan laadinnan vuosille 2021-2024. Tutkimushankkeen tulokset on mahdollista huomioida osana tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Kaavaselostukseen lisätään tieto käynnissä olevasta ja vuonna 2027 valmistuvasta WINDLIFE-hankkeesta.

Täydennetään kaavaratkaisun kuvaukseen, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto koskee myös ilvestä ja karhua.

Maakuntakaavaratkaisun yhteisvaikutuksia mm. metsäpeuran ja suden osalta arvioidaan kaavan vaikutustenarviointiraportissa.

ks. vastineen muut osat

Luonnonvarakeskus näkee, että kaavaehdotuksessa ei ole huomioitu riittävästi Luken antamaa lausuntoa kaavan luonnosvaiheesta. Luken aiemmin esittämät ongelma-alueet ovat pääosin pysyneet muuttumattomia. Kaava (ja sen ulkopuoliset tv-alueet) eivät ole edelleenkään Natura2000-verkoston tai metsäpeuran näkökulmasta kestäviä erityisesti pitkällä aikavälillä. Luke suosittelee yhä herkkien alueiden rakentamisen viivästyttämistä siten, että on kertynyt riittävästi tietoa (esim. Luken ja tuulivoimatoimijoiden yhteinen PPP-hankkeen tulokset) tuulivoiman vaikutuksista herkkiin lajeihin ja vaikutukset pystytään minimoimaan. Luke tuo esiin tässä myös sen, että maakuntatasolla tapahtuvassa suunnittelussa voidaan paremmin huomioida laajalle alueelle sijoittuvan energiantuotantoon liittyvän kaavoituksen mahdolliset yhteisvaikutukset (erityisesti huomioiden suurpedot ja metsäpeura) yksityiskohtaisen hankekohtaisen suunnittelun sijaan.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääryksiä tarkastellaan kaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, alueilta saatujen tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Metsähallitus

Metsähallituksen lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava, joka sisältää aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen,

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

luonnonvarojen, energiantuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaava-alueena on koko Etelä-Pohjanmaa kuntineen: Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Isokyrö, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli ja Ähtäri.

Metsähallitus on tutustunut kaavaehdotukseen ja antaa lausunnon valtion maa- ja vesiomaisuuden haltijana ja hoitajana. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Julkisiin hallintotehtäviin kuuluu valtion perustettujen luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden hallinta ja hoito. Lisäksi Metsähallitus on tiettyjen lajien, kuten maakotkan valtakunnallisesta seurannasta ja suojelun edistämisestä vastaava taho.

Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi ja tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Tuulivoiman osuutta Suomen energiantuotannosta kasvatetaan. Metsähallituksella on tärkeä rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Metsähallituksen strategisena tavoitteena on moninkertaistaa uusiutuvan energian tuotanto valtion alueilla vuoteen 2030 mennessä. Metsähallitus näkee, että maakuntakaavoituksen tavoitteissa olisi hyvä huomioida Suomen tavoitteet tuulivoiman osuuden kasvattamiseksi Suomen energiantuotannossa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet ovat linjassa Suomen uusiutuvan energian tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavan tavoitteena on luoda mahdollisuudet päästöttömän energiantuotantojärjestelmän syntymiselle ja tukea uusiutuvan energian ratkaisuja kuten tuulivoiman rakentamista (Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050, osallistumis- ja arviointisuunnitelma).

Metsähallituksen toimintaperiaatteena on, että sen hallinnassa oleville valtion alueille suunniteltavien ja rakennettavien seudullisen mittakaavan rajat ylittävien tuulivoimahankkeiden on sijaittava maakuntakaavassa tuulivoimatuotantoon soveltuvilla alueilla. Alueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa puolestaan voidaan ottaa huomioon ympäristövaikutukset ja niiden perusteella osayleiskaavoitettavaa hankealuetta voidaan tarvittaessa rajata tapauskohtaisesti. Metsähallitus pitää riittävän laajoja ja vihreää siirtymää mahdollistavia aluerajauksia maakuntakaavassa ilmastotavoitteiden lisäksi myös maakunnan edun mukaisena.

Metsähallitus toistaa valmisteluvaiheen lausunnossa esitetyn näkemykseen siitä, että maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ei tulisi ulottua maakotkien ydinreviireille. Vaikka tuulivoima-alueiden rajauksiin on tehty muutoksia ovat esimerkiksi Harjanevan ja Pauhusaaren tuulivoimaloiden alueiden riskit säilyneet 23.3.2023 annetun lausunnon liitteessä esitetyn mukaisina. Kaavaehdotukseen lisätyistä kolmesta uudesta tuulivoimaloiden alueesta Niittunevan alue (Seinäjoki ja Kurikka) sijaitsee suurelta osin maakotkareviirillä. Metsähallituksen näkemyksen mukaan Niittunevan tuulivoimaloiden alueen rajausta tulisi tarkastella huomioiden se, että kyseiseen maakotkareviiriin aiheutuu yhteisvaikutuksia Peurainnevan tuulivoimaloiden alueesta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuuden tuulivoimatuotantoon. Maakuntakaavamerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, vähintään 7 tuulivoimalan sijoittamiseen soveltuvat alueet. Maakuntakaava osoittaa sille tarkoitetulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioimaan kaavaehdotuksen tapaan käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet tullaan rajaamaan vakiintuneilla maakotkan reviireillä ydinreviirien ulkopuolelle (4 km pesästä).

Niittunevan tuulivoimaloiden alueen vaikutukset maakotkareviirillä, ml. yhteisvaikutukset, tullaan kaavan

Metsähallitus korostaa Suomen erityisvastuuta metsäpeuran suojelussa. Metsäpeuraa tavataan ainoastaan Suomessa (n. 3000 yksilöä) ja Venäjän Karjalassa, jossa kanta on laskeva (n. 2000 yksilöä) ja sen kehitykseen liittyy nykyisin suuria epävarmuustekijöitä. Metsäpeurakannan hoidon ja suojelun tavoitteet (ml. tuulivoimarakentamisen huomioiminen lajin suojelussa) on linjattu juuri päivitettyyn valtakunnalliseen metsäpeurakannan hoitosuunnitelmaan.

Kannanhoitosuunnitelmassa todetaan tuulivoimarakentamisen kaavoitukseen ja suunnitteluun liittyen olevan tärkeintä varmistaa, että elinympäristöä on tarjolla ja käytettävissä jatkossakin vähintään saman verran kuin nyt, ja että se muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden.

Metsähallitus toteaa, että tuulivoiman vaikutuksista metsäpeurakantaan, vasatuottoon ja vaelluksiin ei vielä ole riittävää tietoa. Luonnonvarakeskus on aloittanut aiheesta tutkimuksen, mutta ennen kuin tutkimuksen tulokset ovat käytettävissä on tuulivoimakaavoissa ja tuulivoimarakentamisessa syytä edetä varovaisuusperiaatteen mukaisesti ja hyödyntää muita vastaavissa elinympäristöissä tehtyjä tutkimuksia (ks. esim. poron osalta Skarin ym. 2021 ja 2022).

jatkovalmistelussa arvioimaan samaan tapaan kuin muidenkin tuulivoimaloiden alueiden osalta.

Kaavaselistukseen lisätään viittaus uusimpaan metsäpeuran kannanhoitosuunnitelmaan.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

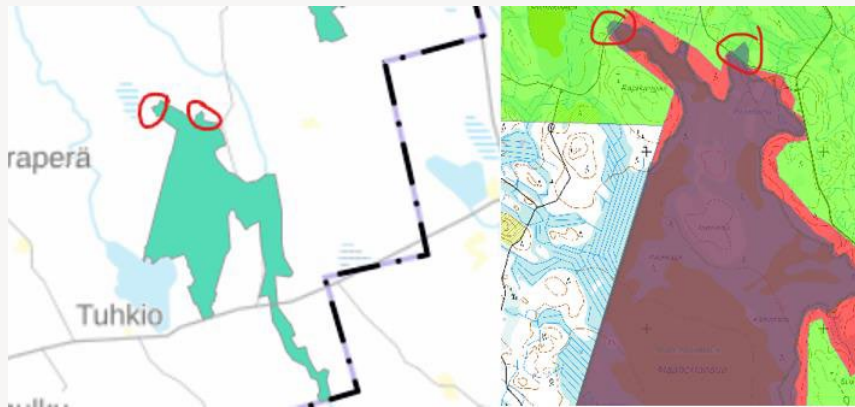
Kaavan jatkovalmistelussa tullaan hyödyntämään mm. Luonnonvarakeskukselta tilattuja metsäpeurojen vaellus- ja laidunalueaineistoja arvioitaessa tuulivoimaloiden alueiden toteuttamiskelpoisuutta ja yhteisvaikutuksia maakuntakaavan tasolla.

Lisäksi Metsähallitus huomauttaa, että valtion maille perustettujen Maaherransuon (kuva 1) ja Ahvenlamminnevan (kuva 2) luonnonsuojelualuumerkintöjen rajauksissa on käytetty sekä alkuperäistä soidensuojeluohjelman rajausta että myöhemmin perustetun luonnonsuojelualueen rajausta siten että kaavamerkintä noudattaa laajinta rajausta. Perustettujen suojelualueiden rajaukset ovat tarkistettuja ja tarkoituksenmukaisia rajauksia. Metsähallitus esittää, että valtion maille sijoittuvien suojelualueiden kaavamerkintöjen rajaukset muutetaan noudattamaan perustettujen suojelualueiden rajoja niissä kohdissa, joissa suojeluohjelman rajaus ulottuu perustetun suojelualueen ulkopuolelle. Luonnonsuojelualueen ulkopuolelle ulottuvien suojeluohjelma-alueiden osalta luontoarvot turvataan alue-ekologisen suunnittelun keinoin.

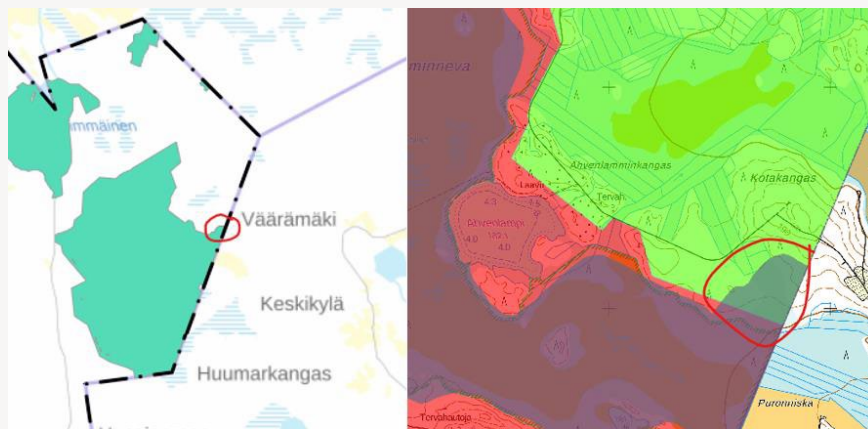
Kuva 1. Maaherransuon korjattavat rajaukset.

Kaavaselostukseen lisätään tieto käynnissä olevasta ja vuonna 2027 valmistuvasta WINDLIFE-hankkeesta, jonka kautta saadaan tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan.

Tarkistetaan luonnonsuojelualueiden rajaukset lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Kuva 2. Ahvenlamminnevan korjattava raja.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet suunnittelupäällikkö Matti Väisänen, tuulivoima-asiantuntija Pipsa Malinen ja palveluomistaja Liinu Törvi.

Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta.

Metsähallitus pyytää, että lausuntoon lähetetään vastine sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@metsa.fi

Museovirasto

Museovirasto esittää muutamaa korjausta erillislailla suojeltujen rakennuskohteiden luetteloon. Luetteloon tulee lisätä Isokyrön Reininranta, Kuortaneen kirkko ja siunauskappeli sekä Teuvan kirkko. Sen sijaan Tuurin, Ilmajoen, Lapuan ja Inhan rautatieasemat ovat rautatiesopimuksen kohteita, eivät rakennusperintölailla, valtion asetuksella tai kirkkolailla suojeltuja.

Erillislailla suojeltujen kohteiden osalta puuttuu suunnittelumääräys. Se olisi hyvä lisätä sisältäen mm. sen, että kohteet tulee huomioida kaikessa suunnittelussa ja että niitä ei saa purkaa.

Kaavaehdotuksessa on huomioitu maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö ja merkittävät maisemat. Alueellinen vastuumuseo ottaa tarkemmin kantaa maakunnallisten arvojen huomioimiseen.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta

Erillislailla suojeltujen rakennuskohteiden luetteloon lisätään Kuortaneen kirkko ja siunauskappeli sekä Teuvan kirkko.

Isokyrön Reininrantaa ei lisätä maakuntakaavaan, koska se ei ole paikallismuseon ja ELY-keskuksen mukaan erillislakikohde.

Tuurin, Ilmajoen, Lapuan ja Inhan rautatieasemat poistetaan erillislakikohteiden luettelosta.

Erillislailla suojelluille kohteille lisätään suunnittelumääräys Museoviraston ehdotuksen mukaisesti.

Merkitään tiedoksi.

Arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta Museovirasto toteaa edelleen, että valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK) voidaan merkitä maakuntakaavan asiakirjoihin sitten, kun kohteet on vahvistettu. VARK-listausta ei kuitenkaan ole vielä vahvistettu. Museovirasto ehdottaa sivulle 99 esim. kohdeluettelon otsikoksi Ehdotus Etelä-Pohjanmaan valtakunnallisesti merkittävistä arkeologisista kohteista. Kun VARK-kohteiden merkitseminen on ajankohtaista, niin Museovirasto esittää sivulla 43 esitetyn merkinnän (ruskea ympyrä) vaihtamista, sillä ko. merkintää käytetään muinaisjäännösrekisterissä (www.kyppi.fi) ilmaisemaan muita kulttuuriperintökohteita (jotka eivät ole rauhoitettu muinaismuistolailla). Ehdotetut VARK-kohteet tulee huomioida kaikessa maankäytön suunnittelussa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) inventointina.

VARK-kohteiden suunnittelumääräys vahvistaa kohteiden arvokasta luonnetta. Määräykseen liittyen todettakoon kuitenkin, että myös VARK-kohteista ja niiden lähiympäristöä koskevista suunnitelmista tulee pyytää alueellisen vastuumuseon (Seinäjoen museot) lausunto.

Muutoin kaavaselostuksen sivuilla 56-57 on tiivistetysti esitetty Etelä-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset kartalla ja esitetty niiden huomioiminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK) merkitään kaavaehdotukseen siinä muodossa kun ne ovat saatavilla kaavan julkisen kuulemisen alkaessa. Merkinnän suunnittelumääräykseen lisätään lause: VARK-kohteet tulee huomioida kaikessa maankäytön suunnittelussa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisena inventointina. Tarkistetaan karttamerkinnän visualisointi.

VARK-kohteiden suunnittelumääräykseen lisätään lause: VARK-kohteista ja niiden lähiympäristöä koskevista suunnitelmista tulee pyytää alueellisen vastuumuseon (Seinäjoen museot) lausunto.

Merkitään tiedoksi.

Museovirasto pitää tärkeänä, että seuraavaa maakuntakaavaa laadittaessa olisi mahdollisuus tehdä selvitys myös arkeologisesta kulttuuriperinnöstä.

Merkitään tiedoksi.

Puolustusministeriö ja Puolustusvoimien pääesikunta

Vastine

Puolustusministeriön lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta 2050

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotusvaiheesta. Kaavaehdotus sisältää aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiatuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Puolustusvoimat on osallistunut kaavan valmisteluprosessiin.

Merkitään tiedoksi.

Kaava-alueella sijaitsee Puolustusvoimien toiminnan ja tehtävien kannalta keskeisiä kohteita esimerkiksi Ähtärin Palolammella, Kauhavalla sekä Alavuuden ja Kuortaneen rajalla. Kaavaehdotuksessa on hyvin huomioitu Puolustusvoimien prosessin aikana esittämiä muutosehdotuksista koskien melu- ja suoja-alueiden kuvauksia, suunnittelumääräyksiä ja kaavamerkintöjä.

Merkitään tiedoksi.

Puolustusministeriö pitää kaavaehdotuksessa esitettyjä Puolustusvoimia koskevia kirjauksia liittyen Natura-alueisiin ja yleisesti luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen riittävinä.

Merkitään tiedoksi.

Tuulivoiman osalta puolustusministeriö viittaa liitteenä olevaan Pääesikunnan lausuntoon. Pääesikunnan tuulivoimaa koskevat muutosesitykset turvaavat puolustusministeriön näkemyksen mukaan maanpuolustuksen edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistavat Puolustusvoimien toimintaedellytysten säilymisen.

Merkitään tiedoksi.

Yleiset suunnittelumääräykset ja kaavaselostus sisältävät aurinkoenergiaa koskevan kirjausten. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että kirjauksissa tuodaan esiin laajojen aurinkoenergia-alueiden mahdolliset haitalliset vaikutukset sensori- ja tietoliikennejärjestelmille sekä niistä mahdollisesti aiheutuvat rajoitukset aurinkoenergiatuotannon sijoittumiselle. Vaikutukset voivat kohdistua Puolustusvoimien toimintojen lisäksi myös muiden viranomaisten toimintaan. Laajojen aurinkoenergia-alueiden suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä toiminnanharjoittajan tulee selvittää mahdolliset häiriövaikutukset sensori- ja tietoliikennejärjestelmille yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää aurinkoenergiaa koskevaa yleistä suunnittelumääräystä siten, että siinä huomioidaan mahdollisten sensori- ja tietoliikennejärjestelmille aiheutuvien häiriövaikutusten selvittäminen yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Pääesikunnan lausunto:

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Puolustusministeriö on viiteasiakirjalla pyytänyt Pääesikunnalta lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksesta.

Puolustusvoimat on osallistunut kaavan valmisteluvaiheessa neuvotteluihin ja lausunut maakuntakaavaluonnoksesta. Lausunnossa on esitetty Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnokseen muutoksia.

Pääesikunta on tutustunut lausuttavana olevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotukseen ja toteaa, että nyt lausuttavana olevassa kaavaehdotuksessa on otettu huomioon Puolustusvoimien kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossa esittämät seuraavat muutokset.

- Päivitetty Ähtärin Palolammin suojavyöhyke, merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys.
- Päivitetty Ähtärin Palolammin melualueen merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys.
- Poistettu Ilmajoella sijaitsevan Navettamäen suojavyöhykemarkintä.
- Päivitetty varalaskupaikkojen suoja-alueet ja -vyöhykkeet, merkintöjen kuvaukset ja suunnittelumääräykset.

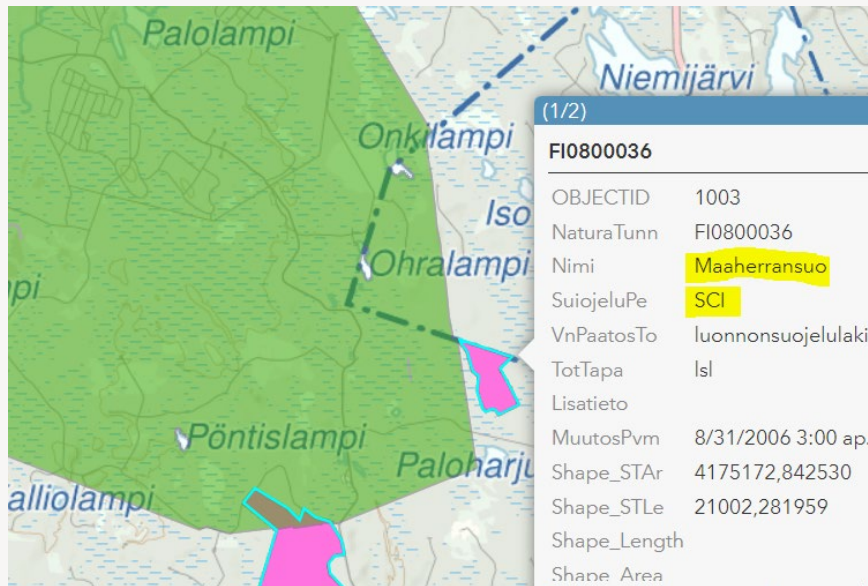
Puolustusvoimien lausunnossa on esitetty myös muutoksia Natura- ja luonnonsuojelualueita sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita koskeviin määräyksiin, silloin kun ne sijoittuvat Puolustusvoimien käytössä olevalle alueelle sekä koko maakuntakaava-aluetta koskevaan tuulivoimaan liittyvään yleismääräykseen. Nämä muutokset on huomioitu kaavaehdotuksessa vain osittain.

Merkitään tiedoksi.

Puolustusvoimien kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossa on esitetty, että niiltä osin kuin asetuksella perustetut Natura- ja luonnonsuojelualueet (Maaherransuo, Paloharjunkangas) sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet, sijoittuvat Puolustusvoimien käytössä olevalle alueelle, on näitä merkintöjä koskeviin kaavamääräyksiin lisättävä seuraavaa:

Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin.

Maaherransuon ja Paloharjunkankaan luonnonsuojelualueet ovat kumpikin Maaherransuon Natura-alueita. Alla olevassa kuvassa näkyy Puolustusvoimien käytössä oleva alue (vihreä) ja Maaherransuon Natura-alue (vaalean punainen).

Merkitään tiedoksi.

Kaavaselostuksessa kohdassa luonnonsuojelualuetta koskeva kaavaratkaisu (sivu 142) on todettu seuraavaa:

Puolustusvoimien alue Ähtärin Palolammella rajautuu Maaherransuon luonnonsuojelualueeseen.

Luonnonsuojelualueen käytöstä Puolustusvoimien toimintaan neuvotellaan yhdessä luonnonsuojeluviranomaisen kanssa.

Kaavaselostuksessa kohdassa Natura 2000 – verkostoon kuuluva alue (sivu 145) on samanlainen maininta.

Maaherransuon Natura-alue on pieneltä osin Puolustusvoimien käytössä olevalla alueella. Koska Natura-

Merkitään tiedoksi.

aluetta koskevassa tietolomakkeessa ei ole minkäänlaista mainintaa Puolustusvoimien toiminnasta tai siitä, että osaa alueesta käytettäisiin Puolustusvoimien toimintaan, niin Pääesikunta ei näe tarpeelliseksi esittää kaavaan muutosta.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -merkinnän kuvaukseen on lisätty edellä esitetty kohta.

Puolustusvoimien kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossa on esitetty, että maakuntakaavaan lisätään koko kaava-aluetta koskeva yleismääräys tuulivoimasta:

Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisesta tulee pyytää lausunto Puolustusvoimien Pääesikunnalta.

Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 km:n etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 km:n etäisyydellä varalaskupaikoista.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavamerkinnot ja määräykset sekä kohdeluettelo asiakirjan kohdan yleiset suunnittelumääräykset ja sen alakohdassa tuulivoima toisessa kappaleessa (sivu 6) oleva määräys edellyttää seuraavaa:

Alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata lentoliikenteen ja puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä, valvontasensoreista ja radioyhteyksien turvaamisesta, johtuvat rajoitteet.

Pääesikunta esittää lisättäväksi seuraavan täsmennyksen edellä todetun kappaleen jälkeen:

Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisesta tulee pyytää lausunto Puolustusvoimien Pääesikunnalta. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 km:n etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 km:n etäisyydellä varalaskupaikoista.

Edellä esitetty lisäys tulee tehdä myös muihin kaava-asiakirjoihin.

Täydennetään tuulivoimaa koskevaa yleistä suunnittelumääräystä Pääesikunnan esityksen mukaisesti.

Seinäjoen Museot (alueellinen vastuumuseo)

Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt Seinäjoen museoilta lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta. Museo on lausunut kaavaluonnoksesta 10.3.2023.

Arkeologinen kulttuuriperintö:

Kaavaluonnosta koskevassa lausunnossa (SM 6/2023, 10. 3. 2023) museo toi esiin arkeologista kulttuuriperintöä koskevien selvitysten puuttumisen ja huomautti maa- ja kalliokiviainesoton mahdollisista vaikutuksista kiinteisiin muinaisjäännöksiin, erityisesti ennestään tuntemattomiin kivikautisiin asuinpaikkoihin. Etelä-Pohjanmaan liiton museon

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Arkeologisen kulttuuriperintöä koskevien selvitysten puuttuminen merkitään tiedoksi.

Maa- ja kalliokiviainesten ottoalueen suunnittelumääräys on seuraava: "alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida maa- ja kalliokiviainesten ottamisedellytysten säilyminen. Suunnittelussa on huomioitava toiminnan vaikutukset asutukseen, luonto- ja kulttuuriympäristöön,

luonnosvaiheen lausuntoon antamassa yksilöidyssä vastineessa todetaan, että museon ehdotuksen mukaisesti maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuvan alueen suunnittelumääräykseen lisätään arkeologinen kulttuuriperintö. Lisäystä ei kuitenkaan ole tehty ehdotusvaiheen aineistoon (Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo, s. 41). Museo pyytää korjaamaan puutteen.

Kaavaehdotukseen on merkitty käynnissä olevassa Museoviraston VARK-hankkeessa valtakunnallisesti merkittäviksi ehdotetut arkeologiset kohteet. Kaavaehdotuksesta puuttuu kaksi Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan rajalla olevaa arkeologista kohdetta, jotka on muinaisjäännösrekisterissä sijoitettu Kankaanpään kaupungin ja Karvian kunnan kohteisiin, mutta ulottuvat merkittävästi myös Kauhajoen kaupungin alueelle. Kohteet ovat Kyrönkankaan tie (historiallinen tie, tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000013564) ja Myllyluoma (kivikautinen asuinpaikka, tunnus 99010003). Kohteet on lisättävä kaavakarttaan.

Suunnittelumääräyksen mukaan "Valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden ja alueiden erityispiirteiden säilyminen on turvattava yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja maankäytössä. Kohteisiin liittyvistä lupa-asioista vastaa aina Museovirasto". Suunnittelumääräykseen on hyvä lisätä kohta: "Kohteiden läheisyyteen suunnitelluista hankkeista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto."

vesistöihin sekä liikenteeseen. Maa- ja kalliokiviainesten ottamista suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon alueen jälkikäyttö, joka tulee sovittaa yhteen ympäröivien alueiden maankäytön kanssa."

Määräystä täydennetään sisältämään käsitteen kulttuuriympäristö lisäksi myös toinen yläkäsite kulttuuriperintö.

VARK-kohteisiin lisätään Satakunnan puolelle rekisterissä merkityt Kyrönkankaan tie ja Myllyluoma. Kyrönkankaantie on entuudestaan myös RKY2009-kohde.

VARK-kohteiden suunnittelumääräykseen lisätään ehdotettu lause: "Kohteiden läheisyyteen suunnitelluista hankkeista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto."

Kuten Museovirasto on maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevassa lausunnossaan todennut, on inventointitilanne Etelä-Pohjanmaan eri kunnissa hyvin erilainen ja eritasoinen. Maakunnan esihistoriallisia kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevat tiedot ovat suureksi osaksi peräisin vuosikymmeniä vanhoista kuntakohtaisista perusinventoinneista. Maakuntakaavan uudistamisen tullessa seuraavan kerran ajankohtaiseksi, tulee hyvissä ajoin pyytää alueelliselta vastuumuseolta ja Museovirastolta arvio kaavan laatimiseen liittyvistä arkeologisen kulttuuriperinnön selvitystarpeista. Museo pitää kannatettavana luonnosvaiheen lausuntoonsa annetussa Etelä-Pohjanmaan liiton yksilöidyssä vastineessa mainittua maakunnallisesti arvokkaiden arkeologisten kohteiden määrittelyä, mikä parantaisi erityisesti yleis- ja asemakaava-alueiden ulkopuolella olevien muinaisjäännösten suojelutilannetta.

Kaavaselostuksen kohtaan 6. 2. 9. on lisättävä Museoviraston luonnosvaiheen lausunnossaan ehdottama muinaisjäännösrekisterin internetosoite www.kyppi.fi.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema:

Maakuntakaava on alati muuttuvan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeä keino tuoda esiin alueen merkittäväksi arvotetut alueet ja kohteet. Erittäin merkittävä se on varsinkin alueilla, joilla se on ainoa kaava.

Merkitään tiedoksi seuraava. Maakuntakaavan uudistamisen tullessa seuraavan kerran ajankohtaiseksi, tulee hyvissä ajoin pyytää alueelliselta vastuumuseolta ja Museovirastolta arvio kaavan laatimiseen liittyvistä arkeologisen kulttuuriperinnön selvitystarpeista. Museo pitää kannatettavana maakunnallisesti arvokkaiden arkeologisten kohteiden määrittelyä, mikä parantaisi erityisesti yleis- ja asemakaava-alueiden ulkopuolella olevien muinaisjäännösten suojelutilannetta.

Kaavaselostukseen kohtaan 6. 2. 9. lisätään muinaisjäännösrekisterin internetosoite www.kyppi.fi.

Merkitään tiedoksi.

Maaseutuvaltaisella Etelä-Pohjanmaalla tällaisia alueita on paljon.

Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta kaava-aineistoon on tehty luonnosvaiheen jälkeen muutoksia ja tarkennuksia saatujen kaavapalautteiden pohjalta.

Maakuntakaavaan sisältyy suuri määrä arvokkaita maisema-alueita, rakennettuja kulttuuriympäristöjä sekä yksittäisiä arvokohteita. On luonnollista, että niissä tapahtuu muutoksia myös kaavaprosessin aikana. Kulttuuriympäristön osalta aineiston päivitystarve onkin jatkuvaa, mikä on hyvä huomioida myös kaavan valmistumisen jälkeen.

Kaavamerkinnoissä, -määräyksissä sekä kohdeluettelossa erillislailla suojeltu rakennuskohde merkinnän kuvauksessa ei huomioida Rautatiesopimusta 1998, jonka perusteella rakennusperintörekisteriin (kyppi.fi) on merkitty Etelä-Pohjanmaalta 7 kohdetta. Nämä kaikki kohteet huomioidaan maakuntakaavaehdotuksen kohdeluettelossa sekä erillislailla suojeltuina että valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuina kulttuuriympäristöinä (RKY). Kaavakartalla nämä kohteet on osoitettu punaisella pallolla RKY-kohteiksi. Näiden kohteiden kulttuuriympäristöstatus ja merkitsemistapa tulee selkeyttää sekä kohdeluettelossa että kaavakartalta. Lisäksi kaavaselostukseen tulee lisätä tieto rautatiesopimuksesta.

Kaavakartassa on karttamerkintöjen esittämistä koskeva ongelma, kun samaan kohtaan kohdistuu useita merkintöjä. Esimerkiksi Ilmajoen kirkon kohdalla erillislailla suojeltua

Merkitään tiedoksi.

Rautatiesopimuksen 1998 kohteet, silloin kun niitä ei ole suojeltu erillislailla poistetaan erillislakien kohdeluettelosta. Etelä-Pohjanmaan kaikki Rautatiesopimuskohteet ovat myös RKY2009-kohteita, joten ne tulevat huomioiduksi maakuntakaavassa sitä kautta. Pinta-alallisesti pienet valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on merkitty kaavakarttaan kohdamerkinnällä kartan luettavuus ja mittakaava (1:200 000) huomioon ottaen. Harkitaan Rautatiesopimuksen ja sen kohteiden mainitsemista kaavaselostuksessa.

RKY2009-alueille sijoittuvia erillislakikohteita ei ole merkitty kaavakarttaan kartan mittakaavan ja luettavuuden takia. Edellä

rakennuskohdetta osoittavaa siniharmaata pallomerkintää ei näy kaavakartalla. Se joko peittyy muiden merkintöjen alle tai se puuttuu kokonaan.

Kulttuuriympäristön aluevarausmerkinnöissä (kohta 7. 2) ei ole esitetty erillislailla suojelluille rakennuskohteille suunnittelumääräystä. Tähän museo ehdottaa lisättäväksi, että erillissuojeltujen kohteiden osalta asiantuntijana toimii Museovirasto.

Museovirasto kehottaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:stä antamassaan lausunnossa 27.12.2023 lisäämään erillislailla suojeltujen rakennuskohteiden luetteloon Isonkyrön Reininrannan. Seinäjoen museoiden tietojen mukaan kohde ei kuitenkaan ole suojeltu, vaan se on virheellisesti merkitty rakennusperintörekisterin kyppi.fi-kartalle, johon Museoviraston vaatimus pohjautune.

Museon luonnosvaiheessa esittämät huomiot on vastineessa käsitelty ja tehty tarkistukset ehdotusvaiheen kaava-aineistoon. Kokonaisuudessa museo katsoo, että kulttuuriympäristön ja maiseman arvot huomioidaan maakuntakaavaehdotuksessa kattavasti sen kaikkien teema-alueiden yhteydessä.

mainittu lause lisätään erillislailla suojellun rakennuskohteen merkinnän kuvaukseen.

Erillislailla suojellulle rakennuskohteelle annetaan suunnittelumääräys Museoviraston ja alueellisen museon ehdottamin lisäyksiin. Myös merkinnän kuvausta ja kaavaratkaisua täsmennetään.

Isonkyrön Reininrantaa ei merkitä erillislailla suojelluksi kohteeksi.

Merkitään tiedoksi.

Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Vastine

Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Seinäjoen ympäristönsuojeluviranomainen on ilolla havainnut kaavaehdotuksessa muutamia muutoksia kaavaluonnokseen nähden. Maakunnan etelärajalle Seinäjoen ja Alavuden alueille oli tehty uusi luonnon monimuotoisuudelle tärkeä alue, joka tukeutuu Natura 2000 -alueisiin. Lisäksi viheryhteystarve merkinnät oli osittain ulotettu paremmin johtamaan luonnon monimuotoisuudelle tärkeille alueille saakka, kuten olimme lausunnossamme esittäneet. Viheryhteystarpeiden tunnistaminen maakuntakaavan tasolla on erittäin tärkeää. Tarkempi alueiden kaavoittaminen tehdään kunnissa, kunkin kunnan alueella, mutta lajien liikkuminen ei noudata kuntarajoja. Maakuntakaavassa on hyvä katsoa luonnon monimuotoisuuteenkin liittyviä asioita yli kuntarajojen, jotta luonnonlajien kulkuyhteyksien säilyminen pysyy mielessä tarkemmissa suunnitelmissa.

Kuten maakuntakaavan merkintöjen kuvauksissa todetaan, viheryhteystarve -merkintä on yleispiirteinen, eikä se osoita viheryhteystarpeen tarkkaa sijaintia tai määritä sen leveyttä maastossa. Luonnosvaiheessa esitimme, että leveys olisi syytä mainita myös, mutta sen suhteen voidaan joustaa, jos merkintätapa kuitenkin säilyy. Merkinnän kohdalla voi olla

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

useita eri maankäyttömuotoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen alueella. Merkintä ei siis millään tavalla vaikuta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen alueella mutta merkinnän olemassaolo pitää mielessä viheryhteystarpeen tärkeyden. Käytävien säilyminen mahdollisimman laajoina mahdollistaa sen, että metsälajistonkin liikkuminen on paremmin turvattu, joka osaltaan vaikuttaa mm. metsästysmahdollisuuksiin.

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen maakuntakaavatasolla noudattaa myös Suomen sitoumuksia YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen ja EU:n biodiversiteettistrategiaan. Tämän vuoksi kaavamerkintöjä koskien "luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue" tai "viheryhteystarve" merkintöjä ei saa heikentää.

Kaavamääräysten 2. luvussa "Yleiset suunnittelumääräykset" on liikennettä koskevassa osuudessa sanottu seuraavasti: "Lisäksi on huomioitava ulkoilureittien ja ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaaminen." Vastaava asia on syytä mainita myös tuulivoimaa ja sähkönsiirtoa koskevissa suunnittelumääräyksissä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkinnät säilytetään maakuntakaavassa.

Viheryhteystarpeen merkintä, ks. vastine yllä.

Maakuntakaavaan lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa, ks. vastine yllä. Tämän suunnittelumääräyksen kautta ekologisten yhteyksien turvaaminen tulee huomioitavaksi myös tuulivoiman ja sähkönsiirron suunnittelussa.

Lisäksi tuulivoimaloiden alueita koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset mm. ekologisiin yhteyksiin.

Olemme tyytyväisiä, että Seinäjoen Sikakankaalle on nyt merkitty kalliokiviainesten ottoalue. Toivoisimme edelleen, että myös edellisessä lausunnossa mainitsemamme Varrasjärven alue lisättäisiin maakuntakaavaan nostetuksi kalliokiviainesten ottoalueeksi, koska sillä on kuntatasolla suuri merkitys ja merkintä ohjaisi pysymään jo avatuilla alueilla. Uusi merkintä Kalliosaloon on tärkeä, mutta Varrasjärven merkitystä osaltaan korostaa myös useampi toimija alueella.

Ehdotamme edelleen kevyenliikenteen suunnittelumerkintää Seinäjoen keskustaa-ajamasta Veneskoski-Koura alueelle tai jopa Kuortaneelle saakka. Seinäjoelta on kyseinen suunnittelumerkintä tehty Lapualle pohjoiseen, Isoonkyröön länteen ja Ilmajoelle etelään. Etenkin Isonkyröön nähden Kuortaneen pitäisi olla samalla tasolla liikennöintiä suunniteltaessa, etenkin jos Veneskoskelta Mäyryyn johtavan

Maakuntakaavassa osoitettavat maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvat alueet perustuvat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen POSKI-hankkeeseen (2021-2023).

Liitto korjaa kaavaluonnoksesta Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle antamaansa vastinetta siltä osin, että Varrasjärvelle ei ole tehty POSKI-hankkeessa luonto- ja maisemainventointeja. Varrasjärven alueen sisällyttämistä POSKI-hankkeeseen tarkasteltiin kaavaluonnoksen aikana. Alueen sisällyttämistä POSKI-hankkeeseen ei kuitenkaan pidetty hankkeessa mahdollisena, koska alue ei kuulu GTK:n kiviainestietokantaan eikä sieltä ole GTK:n asiantuntija-arviota, jolloin alueen kiviaineksen laatu ja ominaisuudet eivät ole riittävällä tasolla tiedossa. POSKI-hankkeeseen sisältyvillä alueilla tulee olla yhteneväiset lähtötiedot kiviaineksen ominaisuusperusteista.

Varrasjärvelle ei osoiteta maakuntakaavassa maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvan alueen merkintää.

Maakuntakaavaehdotuksen "pyöräliikenteen yhteystarve" -merkintä on kohdistettu seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävimmille yhteysväleille. Merkintä perustuu Etelä-Pohjanmaan pyöräliikenneverkko- ja selvityksen tuloksiin. Selvityksessä on analysoitu maakunnan alueelta 32, pääosin kuntakeskusten välistä yhteysväliä. Selvityksessä on keskitytty alle 30 km pituisiin yhteysväleihin. Selvityksen perusteella

tien osalta on tavoitteena tien toiminnallisen luokan nostaminen. Kevyen liikenteen väylien kehitystarve on tärkeä maakuntakaavatasolla myös vanhojen kuntakeskusten välille, kuten Seinäjoki–Peräseinäjoki etenkin, kun kuntakeskusten väliset tiet ovat valtion hallinnoimia ja ylläpitämiä.

Olemme tyytyväisiä maakuntakaavaan tehtyihin huolellisiin luontoselvityksiin erityisesti tuulivoima-alueiden osalta. Maakuntakaavassa ei ole nähty Kuortaneentien

maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty yhdeksän yhteysvälin merkitsemistä kaavaan. Yhteystarvemerkinä ei ota kantaa siihen, miten ja mihin yhteys on toteutettu.

Yhteysvälejä Seinäjoki-Veneskoski (ei kuntakeskus / kunnan alakeskus) ja Seinäjoki-Kuortane (pituus yli 30 km) ei selvityksessä ole analysoitu. Kaavaehdotusvaiheessa yhteysväleille on laskettu pisteet pyöräliikenneverkkoselvityksen kriteerien mukaisesti. Seinäjoki-Veneskoski yhteysvälin pisteet ovat selvityksen kolmanneksi korkeimmat. Seinäjoki-Kuortane -yhteysvälin pisteet jäävät alhaisemmiksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto tunnistaa tarpeen jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien kehittämiseen koko maakunnan alueella. Seinäjoen kestävä kaupunkiliikenteen suunnitelmassa on tunnistettu tarve pyöräliikenteen verkon kehittämiseen. Kehittämiskohteiksi on merkitty Seinäjoelta naapurikuntiin ja Seinäjoen alakeskuksiin suuntautuvat yhteydet. Seinäjoelta lähteviä yhteyksiä on luonnollisesti mahdollista kehittää myös ilman maakuntakaavan merkintää.

Merkitään "pyöräliikenteen yhteystarve" -merkinnällä Seinäjoki-Veneskoski -yhteysväli.

Merkitään tiedoksi.

pohjoispuolelle aluetta, johon useamman kuin 7 myllyn aluetta voisi selvitysten mukaan sijoittaa.

Uusimme näkemyksemme siitä, että uusia sähkölinjoja ei saisi suunnitella päällekkäin monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden kanssa, jonka vuoksi ehdotamme, että luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä alueita halkaisevat "voimajohto, yhteystarve" merkinnän yhteyteen annetaan suunnittelumääräys, että mahdolliset uudet voimajohdot on sijoitettava monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden ulkopuolelle tai jos alueella on olemassa oleva linja, niin sen kanssa samaan johtokäytävään.

Voimajohto, yhteystarve -merkinnät osoitetaan maakuntakaavassa yleispiirteisinä, lähtö- ja pääteaseman yhdistävinä viivoina. Maakuntakaavassa ei määritellä reittilinjaa, vaan voimajohdon sijainti määritellään aina yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä. Suunnittelumääräyksen mukaan tällöin on huomioitava maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden suunnittelumääräyksen mukaan "maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, kuten maa- ja metsätalous, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä". Alueiden läpi kulkee jo olemassa olevia voimajohtoja, mutta suunnittelumääräyksen mukaisesti uusien johtojen suunnittelussa alueilla tulee kiinnittää huomiota mm. pirstoutumisen välttämiseen.

Lisäksi maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys sähkönsiirrosta. Sen mukaan sähkönsiirto tulee toteuttaa mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Suunnittelumääräystä on tältä osin täydennetty kaavaluonnoksen jälkeen, ja

Lausunnon antavat viranhaltijat Seinäjoen kaupungin kaupunkiympäristön toimialan toimintasäännön (13.12.2022, § 100) mukaisesti, jossa toimivaltaa on delegoitu ympäristönsuojelun viranhaltijoille ja ympäristönsuojelujohtajalle.

määräyksen kehittämistä tarkastellaan edelleen ennen kaavan julkista kuulemistä.

Sisäministeriö

Sisäministeriö ilmoittaa, ettei sillä ole asiassa lausuttavaa.

Vastine

Merkitään tiedoksi.

Suomen metsäkeskus

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta. Metsäkeskus kiittää myös mahdollisuudesta osallistua maakuntakaavan ohjausryhmätyöskentelyyn sekä käydyistä kahdenvälisistä neuvotteluista kaavaan liittyvissä kysymyksissä.

Metsäkeskus toteaa, että se on tuonut aiemmassa lausunnossaan 8.3.2023 sekä 24.8.2022 ja 8.5.2023 käydyissä neuvotteluissa maakuntaliiton tietoon tärkeäksi katsomansa maakuntakaava 2050:a koskevat seikat. Metsäkeskus toteaa

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

myös, että kaavaehdotus on laatimisprosessin aikana kehittynyt koko ajan parempaan suuntaan.

Suomen metsäkeskus korostaa yleisesti sitä, että metsätalouden harjoittamista ohjaavia kaavamerkintöjä tulee kaavoituksessa pääsääntöisesti välttää, koska metsälaki ja luonnonsuojelulait sekä metsien sertifiointi, vapaaehtoiset suojeluohjelmat ja yleisesti alalla käytetyt metsänhoitosuositukset turvaavat jo nykyisellään riittävästi metsien kokonaiskestävää käyttöä. Mikäli metsätalouden harjoittamiseen vaikuttavia kaavamerkintöjä kuitenkin jostain syystä asetetaan, tulee kaavamerkinnät ja -määräykset olla niin selkeitä, että merkintöjen tarkoitus ja vaikutukset käytännön metsätalouden harjoittamiseen tulevat yksiselitteisen selviksi niin maanomistajille, metsäalan toimijoille kuin viranomaisillekin.

Metsäkeskus toteaa myös, että kaavaehdotuksen viheryhteystarvemerkinntöihin tehty lisäys merkinnän vaikutuksesta metsätalouden harjoittamiseen on hyvä parannus alkuperäiseen kaavaluonnokseen. Viheryhteystarvemerkinntä on kuitenkin luonteeltaan sellainen, että sen tulkinnessa voi tulla hyvästä tarkoituksesta huolimatta haasteita tulevaisuudessa. Metsäkeskus esittääkin edelleen pohdittavaksi, onko merkinntä ylipäättään tarpeellinen metsätalouteen osoitettavilla alueilla.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotus ei sisällä metsätalouden harjoittamista ohjaavia karttamerkintöjä kaavaan merkittyjä suojelualueita lukuun ottamatta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästännyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavassa ei ole merkintää, joka osoittaisi alueita metsätalouskäyttöön.

Suomen riistakeskus

Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt 30.11.2023 Suomen riistakeskukselta lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta. Suomen riistakeskus kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiasta seuraavaa:

Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan kaavaehdotus on perusteellisesti valmisteltu ja kokonaisuus rakentunut ansiokkaasti erilaisia näkökulmia huomioiden. Erityisesti Suomen riistakeskus on tarkastellut kaavaehdotuksen vaikutuksia erityisesti riistabiologisista lähtökohdista. Tällöin tarkasteltavaksi tulevat muun muassa ekologisten käytävien ja arvokkaiden elinympäristöjen sekä aluekokonaisuuksien säilyminen. Kaavaluonnoksessa on myös monilta osin ansiokkaasti huomioitu Etelä-Pohjanmaan alueelle, ja myös kansallisesti, harvinaisen metsäpeuran elinympäristöolosuhteita.

Suomen riistakeskus huomauttaa, että luonnonsuojelualueiden välittömään läheisyyteen tai jopa rajautuen ei tule varata tuulivoimaloille aluetta. Suojelualueen välittömään läheisyyteen rajautuvat tuulivoimala-alueet

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelu- tai suojelualueille eikä Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille, mutta osa tuulivoimaloiden

heikentävät keskeisesti tärkeitä suojelutavoitteita häiriöherkkien lajien osalta, sillä tuulivoimaloiden häiriövaikutukset ulottuvat laaja-alaisesti. Metsäpeura on suojeluperusteena esimerkiksi Vimpelin Ruokkaannevalle, jonka välittömään läheisyyteen on ehdotettu tuulivoimala-aluetta. Vastaavasti Pohjoisnevan (Alajärvi) läheisyyteen on ehdotettu tuulivoimala-aluetta. Molemmat aluekokonaisuudet, yhdessä Keski-Pohjanmaan suoalueiden kanssa muodostavat koko Suomenselän metsäpeurakannan keskeisimmän vasomisalueen.

alueista rajautuu näihin alueisiin tai sijaitsee niiden välittömässä läheisyydessä.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueille on laadittu luonnonsuojelulain mukainen Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (Sitowise 2023). Natura-arvioinnin tuloksena esitetyt haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet (tuulivoimaloiden alueiden rajaamiset ja aluekohtaiset suunnittelumääräykset) on huomioitu jo maakuntakaavan luonnosvaiheessa. Natura-arvioinnista on pyydetty luonnonsuojelulain mukaisesti lausuntoja 16.5.2023 annetulla tiedoksiannolla 23.11.2023 mennessä. Natura-arvioinnista saatuja lausuntoja ei ole huomioitu lausuttavana olleessa kaavaehdotuksessa, vaan ne tullaan huomioimaan kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen ohella kaavan jatkovalmistelussa. Natura-arvioinnista saadut lausunnot käsittelevät etenkin metsäpeuraan, maakotakaan ja muuttolinnustoon liittyä vaikutuksia. Lausuntojen mukaan Natura-arvioinnissa esitetyt lieventämistoimenpiteet eivät ole riittäviä Natura-alueiden luontoarvojen turvaamiseksi. Lausuntojen sisältö tullaan huomioimaan osana kaavan jatkovalmistelua.

Etelä-Pohjanmaan liitto on yhdessä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen kanssa tilannut Luonnonvarakeskukselta selvityksen keskeisistä metsäpeura-alueista. Selvitykseen kuuluu paikkatietoaineistoja metsäpeurojen vaellusalueista ja elinympäristöistä. Selvitys tullaan huomioimaan osana kaavan jatkovalmistelua.

Metsäpeura vaeltaa keväisin ja syksyisin kesä- ja talvilaidunten välillä. Kaavaehdotuksen Lappajärven alueella sijaitsevan Saapasnevan tuulivoimala-alueen läpi ja ohitse kulkee maailman tärkein metsäpeurojen vaelluskäytävä kesä- ja talvilaidunten välillä. Mahdollinen tuulivoimala-alue

Maakuntakaavaehdotuksessa annetaan tuulivoimaloiden alueille aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, joiden mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin". Suunnittelumääräyksiä sisältöä ja kohdentamista useammille tuulivoimaloiden alueille tullaan tarkastelemaan osana kaavan jatkovalmistelua.

Maakuntakaavaan liittyy vaikutusten arviointi, jossa yhtenä osana on tuulivoimaloiden alueiden vaikutusten, ml. yhteisvaikutukset metsäpeuraan, arviointi. Vaikutusten arviointia päivitetään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

Kaiken kaikkiaan tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Kaavaselostukseen lisätään tieto käynnissä olevasta ja vuonna 2027 valmistuvasta WINDLIFE-hankkeesta.

Lappajärven pohjoispuolelle sijoittuva ekologinen yhteys on tunnistettu myös maakuntakaavan taustaselvityksessä (Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut, 2022) keskeisenä maakunnan ekologisen verkoston osana.

katkaisee keskeisen viheryhteyskäytävän, joka on todennäköisesti laajemminkin maanisäkkäiden kulkuväylä läpi pohjoisen Etelä-Pohjanmaan. Käytävälle ei tulisi tuottaa häiriövaikutusta tuulivoimarakentamisella.

Suomenselän ja samalla maailman tärkeimmät metsäpeurojen talvilaidunalueet Lappajärvellä, Kauhavalla, Alajärvellä ja Kuortaneella ovat ansiokkaasti huomioitu kaavaehdotuksessa.

Metsäpeurojen uusi esiintymisalue sijaitsee Etelä-Pohjanmaan eteläosissa, Lauhanvuoren kansallispuiston läheisyydessä. Alueella on useita metsäpeurojen elinvoimaisuudelle tärkeitä suojeltuja Natura-alueita. Erityisesti Hanhikeitaaseen rajoittuva tuulivoimala-alueet sekä Haapa- ja Huhdankeitaan läheisyydessä olevat tuulivoimala-alueet tulevat tuottamaan merkittävän häiriövaikutuksen metsäpeuralle. Alueiden suojelun perusteena on myös metso ja teeri, jotka on useissa

Lausuttavana olleessa kaavaehdotuksessa alueelle osoitettiin viheryhteystarpeen merkintä.

Lisäksi alueen merkitys metsäpeurojen vaelluskäytävänä tulee esiin maakuntakaavan metsäpeuraselvityksestä ja Luonnonvarakeskuksen kanssa käydyissä neuvotteluissa.

Maakuntakaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen perusteella Iso Saapasnevan alueen soveltuvuutta seudulliseen tuulivoiman tuotantoon tulee kaavan jatkovalmistelussa tarkastella erityisesti metsäpeurojen keskeisen vaellusreitit turvaamisen kannalta. Saadut lausunnot Iso Saapasnevan alueesta (kaavaehdotus, Natura-arviointi) ovat kriittisiä (mm. ELY-keskus, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus, Suomen riistakeskus).

Merkitään tiedoksi.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

tieteellisissä tutkimuksissa osoitettu kärsivän merkittävästi tuulivoimaloiden häiriövaikutuksesta.

Suomen riistakeskus pyytää kiinnittämään huomiota keskisen Etelä-Pohjanmaan viherkäytävän säilyttämiseen siten, että Seinäjoen ja Lapuan alueilla sijaitseva laaja Hietikonnevan tuulivoimala-alue ei tulisi katkaisemaan häiriötöntä viherkäytävää läpi Etelä-Pohjanmaan.

Tarkistetaan tuulivoimaloiden alueiden aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä Lauhanvuoren metsäpeurakannan alueella.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Yleisen suunnittelumääräyksen myötä selvitysten kautta tunnistetut viheryhteydet tulee huomioida alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, esimerkiksi tuulivoimahankkeiden yhteydessä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut yllä mainittuun lausuntopyyntöönne. Tukes antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005).

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

Tukes on antanut kaavaluonnosvaiheessa lausunnon (diaarinumero Tukes 1303/03.00.02/2023). Tukesin lausunto on huomioitu kaavaehdotuksessa.

Tukes tiedottaa tuulivoimaloita koskevasta Tukesin tulkinnasta. Lähtökohtainen suojaetäisyys tuulivoimalasta vaarallisia kemikaaleja käsittelevään tai varastoivaan tuotantolaitokseen on 500 m. Jos etäisyys on lyhyempi, tulee tehdä selvitys tuulivoimalan turvallisesta sijoittamisesta. Arvioinnissa huomioitava mm. tornin kaatuminen, lapojen irtoaminen, jään kertyminen ja irtoaminen sekä tulipalo.

Lausunnon pohjalta täydennetään tuulivoimaloiden alueen merkintään liittyvää kaavaratkaisun kuvausta.

Väylävirasto

Väyläviraston lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta

Väylävirasto on antanut lausunnon maakuntakaavan luonnosvaiheessa 9.3.2023. Luonnosvaiheen jälkeen maakuntakaavaehdotukseen on lisätty maanteiden toiminnallisen luokituksen muutostarpeita. Väylävirasto laati vuonna 2023 Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelun koko maan väyläverkon osalta (Väyläviraston julkaisu 47/2023). Tarkastelun perusteella Etelä-Pohjanmaalla olisi kahdella yhteysvälillä toiminnallisen luokan muutokset perusteltuja: yt 7041 Nurmo-Lapua muuttaminen seututieksi ja Kauhajärvi-Karvian raja st 274

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Maantien toiminnallisesta luokituksesta säädetään laissa liikennejärjestelmästä ja maanteistä. Laki määrittelee pääperiaatteet ja niitä tulkitaan mm. Väyläviraston selvityksessä (Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelu). Etelä-Pohjanmaalla on selvityksessä tarkasteltu viittä maantietä, joista yhden kohdalla on kyse tieluokan laskemisesta. Selvityksen perusteella todettu perustelluksi toiminnallisen luokan korottaminen Etelä-Pohjanmaalla vain maantiellä 7041 (yhdystiestä seututieksi).

muuttaminen yhdystieksi. Maakuntakaavaehdotuksessa esitetään kehittämismerkintänä toiminallisen luokitukseen muutoksia myös muille yhteysväleille Kauhajoki–Alavus st 672, Seinäjoki–Kuortane st 697 ja Töysä–Lehtimäki yt 7060. Näillä yhteysväleillä ei ole perusteita tieluokan muutokselle.

Selvityksessä todetaan, että "maantien toiminnallisella luokittelulla ei ole välittömiä oikeudellisia vaikutuksia, mutta se on yksi maankäytön suunnittelussa sekä maanteiden kunnossapidon ja investointien suunnittelussa huomioon otettava tekijä. ... Toiminnallinen luokitus on tarpeellinen väline maantieverkon jäsentelyyn maanteiden, tienpidon ja maankäytön suunnittelussa".

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että maakuntakaavan "tien luokituksen muutos" -merkinnällä pyritään edistämään mm. liikenneturvallisuusnäkökulmasta riittävän korkeatasoisten suunnitteluratkaisujen toteuttamista maakunnan ja alueiden liikenteen kannalta merkityksellisillä yhteysväleillä. Vaikka tien toiminnallisen luokituksen muutoksilla on rajallisia paikallisia vaikutuksia, pitkien maanteiden maakuntakaavatasoiset vaikutukset ilmenevät liikennejärjestelmätasolla muun muassa saavutettavuuden parantumisena.

Etelä-Pohjanmaan liitto päättää säilyttää tien luokituksen muutos -merkinnän lausuttavana olleen kaavaehdotuksen mukaisilla yhteysväleillä.

Lisätään kaavaratkaisun kuvaukseen, että Väyläviraston selvityksessä (Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelu) on todettu perustelluksi toiminallisen luokan korottaminen Etelä-Pohjanmaalla vain maantiellä 7041 (yhdystiestä seututieksi).

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tehty kaavan vaikutusten arviointia. Kaavakokonaisuuden näkökulmasta vaikutusten arviointi on laaja ja monipuolinen. Väylävirasto kiinnittää huomiota erityisesti maakuntakaavan liikennejärjestelmävaikutusten arviointiin. Arviointi on tehty laadullisena arviointina, mikä suunnitelman luonne huomioiden on perusteltu. Liikenteellisessä arvioinnissa korostuu kuitenkin erittäin voimakkaasti saavutettavuusvaikutukset, mikä liikennehankkeiden luonne huomioiden on ymmärrettävää. Kaavassa esitetyillä toimenpiteillä on myös muita merkittäviä vaikutuksia, mm. taloudellisia ja kestävyysvaikutuksia. Esim. taloudellisia vaikutuksia ei ole kaavassa arvioitu. Ne ovat kuitenkin kaavaratkaisun kokonaisuuden näkökulmasta merkittäviä. Vaikutusten arviointia liikennejärjestelmän osalta tulisikin jatkossa tehdä laajemmin ja monipuolisemmin niin, että arvioinnissa huomioitaisiin kaikki merkittävät vaikutukset.

Vaikutusten arviointia päivitetään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä ja lopullinen kaavan vaikutustenarviointiraportti laaditaan sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä.

Raportissa pyritään kuvaamaan kattavammin myös muita kuin saavutettavuusvaikutuksia, erityisesti lausunnossa mainittuja liikenteen taloudellisia vaikutuksia sekä kestävyysvaikutuksia.

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö lausuu maakuntakaavaehdotuksesta ensisijaisesti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, muiden ympäristöministeriön toimialan kannalta merkityksellisten valtakunnallisten asioiden sekä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimusten näkökulmasta.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Aluerakenne

Maakuntakaavan ratkaisu perustuu tuoreisiin Etelä-Pohjanmaan aluerakennetta koskeviin selvityksiin. Maakuntakaavassa on ympäristöministeriön mielestä tunnistettu hyvin Etelä-Pohjanmaan maakunnallisia erityispiirteitä ja niistä johtuvia kehittämistarpeita, ja konkretisoitu näitä kehittämisperiaatteiksi.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä ratkaisuna ottaa käyttöön T/kem -merkintä osoittamaan Seveso-direktiivin tarkoittamia vaarallisia kemikaaleja varastoivia tai käsitteleviä teollisuuslaitoksia. Maakunnallisiksi on suunnittelumääräyksen sanamuodon mukaan katsottu laitokset, joiden suojavyöhyke olisi vähintään 1 km. Tämä raja on jatkovalmistelussa hyvä vielä tarkastella mm. TUKESin lausunnon perusteella.

Vähittäiskaupan osalta ratkaisu perustuu kaava-aineistojen mukaan pääosin voimassa olevaan maakuntakaavaan, jonka ratkaisua on tarkistettu lähinnä Seinäjoen Roveksen alueen ja Alahärmän Powerparkin osalta. Ympäristöministeriö pitää hyvänä ja perusteltuna ratkaisuna olla laajentamatta Seinäjoen jo voimassa olevassa maakuntakaavassa laajaa keskusta-toimintojen aluetta valmisteluvaiheessa esitetyllä tavalla.

Roveksen kaupallisen vyöhykkeen (km1) merkinnän kuvauksessa todetaan, että aluetta tulee ensisijaisesti kehittää muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten. Yksityiskohtaisempaa suunnittelua varsinaisesti ohjaavaan

Liitto kiittää palautteesta.

T/kem-merkinnän ratkaisu säilytetään ennallaan. Tukesin lausunto tuulivoimalan ja T/kem-laitoksen välisestä suojaetäisyydestä tullaan huomioimaan tuulivoimaloiden alueen kaavaratkaisun kuvauksessa.

Merkitään tiedoksi

Roveksen ja PoverParkin suunnittelumääräyksiä muokataan siten, että ne turvaavat entistä paremmin keskusta-alueiden palveluja. Roveksen osalta suunnittelumääräykseen lisätään reunaehto myös ei tilaa vaativan erikoiskaupan määrän osalta.

suunnittelumääräykseen sisältyy kuitenkin vain päivittäistavarakauppaa koskevia reunaehtoja. Myös Powerparkin kaupallisten toimintojen mitoitusta koskevan suunnitteluratkaisun perusteluissa todetaan tarve varmistaa alueen kehittäminen ensisijaisesti muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten. Suunnittelumääräys ei kuitenkaan varsinaisesti puutu muuhun kuin päivittäistavarakaupan määrään. Ympäristöministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa on vielä syytä pohtia, riittävätkö ehdotetut suunnittelumääräykset varmistamaan maakuntakaavassa tavoitteeksi asetetun keskusta-alueiden palvelujen turvaamisen ja täyttämään maankäyttö- ja rakennuslain 71 b §:n mukaiset erityiset sisältövaatimukset.

Liikennejärjestelmä

Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaratkaisun selkeyden kannalta olisi perusteltua erottaa toisistaan kokonaan uudet ja merkittävästi parannettavat maantiet. Ympäristömuutoksena uusi ja merkittävästi parannettava tie ovat usein hyvin erisuuruisia. Tämä merkintätapa olisi myös paremmin vielä toistaiseksi voimassa olevan kaavamerkintäasetuksen ja ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä- ja määräyksiä koskevan ohjeistuksen mukainen. Tällä muutoksella myös maantie- ja rataverkkoa käsiteltäisiin maakuntakaavassa samoin merkintäperiaattein. Liittymien osalta uusien ja parannettavien sisällyttäminen samaan merkintään on perusteltua, koska liittymien osalta varsinainen suunnitteluratkaisu voi muuttua tiesuunnittelun edetessä eikä

Lausunnossa on esitetty perusteet jakaa merkintä uusiin ja toisaalta merkittävästi parannettaviin maantiekohteisiin. Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että kummallekin esitystavalle on löydettävissä perusteluita.

Kaavaehdotuksessa on maantieverkon kehittämiseen liittyen kaksi merkintää: "Maantie, uusi tai merkittävästi parannettava" ja "Kaksiajoratainen maantie, uusi tai merkittävästi parannettava". Tiekohtaisten merkintöjen jakautuminen uusiin ja parannettaviin on selvitetty kaavaselostuksen merkintöjen kuvauksissa.

yleispiirteisellä maakuntakaavalla ole syytä ohjata sitä tarpeettoman tarkasti.

Ympäristömuutoksen suuruutta ei voida suoraan käyttää perusteluna sille, että merkinnät tulisi jakaa uusiin ja parannettaviin maanteihin. Kaksiajorataisen maantien parantaminen rinnakkaisteineen on ympäristömuutoksiltaan ja maankäyttövaikutuksiltaan todennäköisesti huomattavasti suurempi kuin lyhyehkön uuden tien rakentaminen (esimerkkinä Kouran lyhyt vaihtoehto).

Ainakin kaksiajorataisen tien merkinnän kohdalla jaettu merkintä esimerkiksi kantatien 67 Ilmajoki-Seinäjoki -osuudella aiheuttaisi tulkintavaikeutta. Osa tiestä parannetaan paikalleen ja noin neljän kilometrin pituinen osuus rakennetaan uudeksi tulkittavaan maastokäytävään. Mainitulla osuudella kaikki jaetun merkinnän merkintävaihtoehdot olisivat epätäydellisiä ja johtaisivat liian pienipiirteiseen kaavatyöhön.

Etelä-Pohjanmaan liitto on ollut mukana digitaalisen maakuntakaavan tietomallin kehitystyössä. Työssä käytetyssä tietomallissa maantiemerkintä on kattanut sekä uudet että parannettavat tiet.

Lausunnossa todetaan eroavaisuus tie- ja rautatiemerkintöjen logiikassa. Rautateiden uudet ja merkittävästi ratayhteydet on kaavaselostuksessa käsitelty erikseen. Kaavamerkintä on niissä kuitenkin yhtenevä. Kaavaan on merkitty vain yksi uusi rata, joka yhdistää Haapamäen radan Päärataan, muut ovat parannettavia kohteita. Seinäjoki-Jyväskylä -rata on merkitty

Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että merkittävästi parannettavan tien merkintää tulisi käyttää silloin, kun kyseessä on todella merkittävistä muutoksista, esimerkiksi tien kaksiajorataiseksi muuttaminen, sen linjauksen merkittävä muuttaminen tai liittymien muuttaminen eritasoliittymiksi. Pienemmät, pääosin nykyisellä linjauksella tapahtuvat parantamistoimet, kuten yksittäiset ohituskaistaosuudet, tien rakenteen parantamiset tai maakuntakaavan mittakaavassa vähäiset, vain paikallisesti maankäyttöön vaikuttavat linjauksen tai liittymien muutokset eivät edellytä kyseistä

olemassa olevana rautatienä, jolle on kaavaselostukseen kirjattu tarve sähköistämiseen.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että kaavaehdotuksen mukaiselle poikkeamiselle ohjeistuksen mukaisista maantiemerkinnoissa on riittävät perusteet. Vaikka merkintä on uusille ja parannettaville teille yhteinen, voidaan maankäyttövaikutukset kuvata merkinnän kuvauksessa, ja siten tuottaa se maankäyttöinformaatio, joka maakuntakaavalla tulee yksityiskohtaisemman suunnittelun tueksi ja ohjaamiseksi tuottaa.

Merkintä säilytetään kaavaehdotuksen mukaisena. Tarkastellaan mahdollisuutta tuoda kaavaselostuksessa selkeämmin esiin maankäytöllisten kysymysten mahdolliset erot toteutettaessa uutta tai parannettaessa olemassa olevaa maantietä.

Etelä-Pohjanmaan liitto on lausunnon kanssa samaa mieltä siitä, että vain ne kohteet, joista aiheutuu merkittäviä muutoksia maankäyttöön, tulee merkitä maakuntakaavaan.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavatyössä on edetty kaava kerrallaan kohti tuota tavoitetta. Nyt maakuntakaavaehdotukseen on merkitty vain valtateihin ja kantateihin sekä muutamaan tiesuunnittelultaan edenneeseen maantiehen kohdistuvia parannustarpeita. Merkinnät on pyritty kohdistamaan niihin tieosiin, joihin kohdistuvat parannustoimet aiheuttavat merkittäviä vaikutuksia liikenteeseen ja

merkintää, vaan niitä voidaan suunnitella olemassa olevan tien merkinnän perusteella.

maankäyttöön. Toisaalta merkinnät on haluttu pitää laajuudeltaan pääosin tieosakohtaisina, jotta vältetään liian yksityiskohtaiselta suunnittelulta. Merkittävien vaikutusten arvioinnille ei ole olemassa mitattavia kriteerejä, joten merkintöjen tarpeellisuus ja laajuus on kaavanlaatijan arvio.

Vaikutusten merkittävyyden arviointi voi olla erilainen riippuen siitä, arvioidaanko merkintää enemmän maankäytön vai liikennejärjestelmän (esimerkiksi saavutettavuustavoitteen) näkökulmasta. On myös huomioitava, että Etelä-Pohjanmaan väyläverkon rakenne ja teiden käyttö poikkeavat huomattavasti monen muun alueen vastaavista. Etelä-Pohjanmaan maantiet aina suurimmista pienimpiin ovat ns. Sekaliikenneteitä, joilla liikkuu paljon esimerkiksi maatalousliikennettä. Valtateidenkin varret ovat tasaisesti asuttuja ja Rinnakkaistieverkkoa ei ole. Tällöin esimerkiksi yksittäisen ohituskaistaosuuden rakentamisella rinnakkaisteineen ja liittymäjärjestelyineen voi olla merkittäviä vaikutuksia.

Merkintä on pyritty kohdistamaan teille, joilla on merkittävää vaikutusta maankäyttöön (esim. rinnakkaistiet tai pitkien osuuksien useat oikaisut). Teiden palvelutason parantumisella on myös myönteisten vaikutusten kautta merkitystä paikallista laajemmalle alueelle. Palvelutason ja saavutettavuuden parantumisella on kytkös maankäyttökysymyksiin.

Kaavaehdotuksessa esitettyihin kohteisiin ei tehdä muutoksia.

Pääradalta Seinäjoen lentoasemalle esitetyn ratayhteystarpeen perustelut jäävät epäselviksi. Aiheeseen liittyviä selvityksiä ei sisälly kaava-aineistoon. Ympäristöministeriö katsoo, että myös yhteystarvemerkinä on esitettävä perustelut ja sen on perustuttava MRL 9 §:n edellyttämällä tavalla riittäviin selvityksiin.

Seinäjoen lentoaseman visio ja toimintasuunnitelma ohjaavat Seinäjoen Lentoasema Oy:n toiminnan kehittämistä, sekä toimivat pohjana lentoasemaympäristön laajemmalle uudistamiselle ja alueen vetovoiman kasvattamiselle. Esimerkkinä mainitaan rahtilogistiikan keskuksen toteuttaminen. Vision ja toimintasuunnitelman tavoitevuosi on 2030. Maakuntakaavan tarkastelun aikajänne on pidempi ulottuen vuoteen 2050.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelmassa vuosille 2021–2032 todetaan tavoitteeksi kehittää matkaketjuja lentoasemille koko Suomessa. Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman yksi päätavoite on, että maakunnassa luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän kilpailukyvyille. Tavoitetta toteutetaan mm. kestävän ja digitaalisen liikennejärjestelmän palvelut –paketilla, jossa yhtenä kehityskohteena ovat modernit kuljetusketjut.

Lentoliikenteen ja –logistiikan teknologinen kehitys on pitkään ollut hyvin hidasta. Dronelogistiikka ja sähkölentäminen yhdistettynä autonomiseen lentoliikenteeseen ovat mahdollistamassa aivan uudenlaisia toimintamalleja ja logistisia järjestelmiä. Muutospotentiaali vuoteen 2050 mennessä on jotain, mitä liikenneasiantuntijatkaan eivät välttämättä nyt tunnista. Ainoastaan se on varmaa, että tavaralogistiikkaketju muodostuu edelleen erilaisista ketjun osasista ja niiden yhdistelystä. Maakuntakaavan tulisi toimia osaltaan tällaisten uusien kehityskulkujen mahdollistajana.

Viherrakenne ja luonnonarvot

Ympäristöministeriö pitää hyvänä ratkaisuna, että maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät maakunnallisesti merkittävät alueet ja kohteet sekä viheryhteystarpeet. Asia on tärkeä mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen kannalta.

Maakuntakaavassa osoitetaan myös muita yhteystarvemerkeitä (esimerkkinä voimajohto, yhteystarve), jotka eivät perustu yhteysväleittäin tehtyihin tarkasteluihin ja selvityksiin. Merkinnöillä kuvataan maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta tarpeelliseksi pidettyjä yhteyksiä. Yhteystarpeen merkinnät osoitetaan maakuntakaavassa yleispiirteisinä pitkän aikavälin tavoitteellisina merkintöinä, joihin kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita.

Rautatien yhteystarvemerkinällä on tarkoitus varautua pitkän aikavälin kehitykseen (kehittämissuunnitelman jälkeinen aika) ja samalla viestiä eri liikenne- ja kuljetusmuotojen yhdistelyn merkityksestä.

Säilytetään merkintä ja täydennetään merkinnän perusteluita kaavaehdotuksen kaavaselistukseen.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön

Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole osoitettu soidensuojelun täydennysohjelman kohteita, jotka sijaitsevat suojelualueiden ulkopuolella. Ympäristöministeriö katsoo, ettei kyseisille kohteille tulisi osoittaa niiden arvoja vaarantavia toimintoja. Yksityiskohtaisemman suunnittelun osalta tämä voitaisiin turvata osoittamalla kyseiset kohteet esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen tai kohteen erityisominaisuutta kuvaavalla kaavamerkinnällä.

suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Maakuntakaavan valmistelua jatketaan soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteiden osalta aiemmin linjatun mukaisesti (kaavaselostus ja maakuntahallituksen yleisvastine 22.5.2023): Maakuntakaavassa ei osoiteta luonnonsuojelualueen merkinnällä soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaisia kohteita, elleivät ne sisälly luonnonsuojelulailla perustettuihin tai perustettavaksi tarkoitettuihin alueisiin tai suojelualueen merkintään. Täydennysehdotuksen kohteille ei kaavaratkaisussa kuitenkaan osoiteta sellaista maankäyttöä, joka uhkasi niiden arvoja.

Soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteista kolmesta 17:sta (noin 24 % kohteiden pinta-alasta) sijoittuu osittain maakuntakaavassa osoitetulle luonnonsuojelu- tai suojelualueelle. Maakuntakaavassa uutena suojelualueena osoitettava Hallaneva (Vimpeli) sijoittuu osittain soidensuojelun täydennysehdotuksen alueelle. Lisäksi kohteista kymmenen 17:sta (n. 70 % kohteiden pinta-alasta) sijoittuu kaavan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille alueille. Suurin osa kohteista sijoittuu näin ollen nykyisessä kaavaratkaisussa suojelu- tai monimuotoisuusalueille.

Soidensuojelun täydennysohjelman kohteet tullaan myös esittämään kaava-aineistoihin liitettävässä Etelä-Pohjanmaan

Tuulivoima

Maakuntakaavaehdotukseen sisältyy 45 tuulivoimaloiden aluetta, jotka on osoitettu erityisominaisuusmerkinnällä. Alueisiin on liitetty vaikutusarviointien perustuen aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka koskevat mm. Natura-alueisiin, lajistoon, muihin luonnonarvoihin, maisemaan tai kulttuuriympäristöön kohdistuvien haitallisten vaikutusten välttämistä ja lieventämistä. Aluekohtaiset suunnittelumääräykset ovat hyvä väline tarkentaa maakuntakaavan ohjausta silloin kun kyseessä ovat esimerkiksi herkäät luonto-, maisema tai kulttuuriympäristökohteet, joihin kohdistuvia vaikutuksia on erityisesti kyettävä hallitsemaan.

Tuulivoima-alueiden vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon on arvioitu luonnonsuojelulain mukaisella Natura-arvioinnilla. Arvioinnista annetut lausunnot ovat valmistuneet vasta juuri ennen viranomaislausuntovaiheen alkamista, eikä nyt lausuttavana olevaan kaava-aineistoon ole kaavaehdotuksen 7.12. pidetyssä esittelytilaisuudessa kerrotun mukaan tehty kaikkia lausuntojen edellyttämiä tarkistuksia. Ympäristöministeriö katsoo, että Natura-arvioinnista

viherrakennetta kuvaavassa teemakartassa, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Lisäksi teemakartalla esitetään mm. maakunnan ekologisen verkoston kannalta keskeiset ekologiset yhteydet, laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet ja suojelualueverkosto.

Merkitään tiedoksi.

Natura-arvioinnista saadut lausunnot tullaan huomioimaan kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen, alueista saatujen tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen ohella tuulivoimaloiden alueiden jatkosuunnittelussa ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

annetuissa lausunnoissa esitetyt asiat on otettava huomioon kaavan jatkovalmistelussa, ja varmistuttava sitä, että maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi vietävään maakuntakaavaan ei sisälly ratkaisuja, jotka voisivat aiheuttaa Natura-alueiden suojeluarvoja todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavien määräysten ohella tämä voi edellyttää tuulivoima-alueiden rajausten tarkistamista tai alueen poistamista, jos se ei arvioinnin perusteella voi toteutuaseudullisesti merkittävänä tuulivoima-alueena aiheuttamatta luonnonsuojelulaissa tarkoitettuja merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Kaava-aineistojen perusteella näyttää siltä, että kaikki tuulivoima-alueet eivät sisälly potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemavaikutusten arviointiin. Ainakin tv-alue 9997 (Sarvineva, Kuortane) ei sisälly kyseiseen arviointiin, vaikka se sijaitsee melko lähellä valtakunnallista maisema-aluetta. Kyseiseen alueeseen ei myöskään ole liitetty aluekohtaista suunnittelumääräystä. Jatkovalmistelussa on syytä varmistaa, että tuulivoima-alueiden vaikutukset erityisesti valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin on asianmukaisesti selvitetty ja kaavaratkaisua tarpeen mukaan tarkistettu arvioinnin tulokset huomioon ottaen.

Sarvinevan tuulivoimaloiden alue ei ole mukana maakuntakaavan maisemavaikutusten arvioinnissa. Alueelta on käytettävissä tuulivoimahankkeen yksityiskohtaisemmat maisemavaikutusten arvioinnit, ml. havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit. Niiden tulosten perusteella Sarvinevan tuulivoimaloiden alueelle tullaan lisäämään aluekohtainen suunnittelumääräys maisemavaikutusten huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Sarvinevan tuulivoimaloiden alue on lisäksi mukana kaavaehdotukseen laaditussa tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutusten arvioinnissa. Arviointia päivitetään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistahuomioiden tuulivoimaloiden alueille tehdyt muutokset.

Ympäristöministeriö katsoo, että tuulivoimaloiden alueen suunnittelumääräyksen sanamuodot liittyen Natura 2000 - alueisiin ja linnustoon kohdistuviin vaikutuksiin voisivat olla vielä tiukemmat. Yksityiskohtaista suunnittelua olisi hyvä ohjata siten että huomioon ottamisen sijaan velvoitettaisiin välttämään Natura-alueiden suojeluarvojen merkittävä heikentäminen. Aluekohtaisissa määräyksissä olisi ohjausvaikutuksen selkeyden vuoksi hyvä myös yksilöidä ne Natura-alueet tai valtakunnallisesti arvokkaat maisema- tai RKY-alueet, joihin kyseisen tv-alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota haitallisten vaikutusten välttämiseksi tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Kaavaselostuksessa todetaan suunnitteluratkaisun perusteet - kohdassa tuulivoiman osalta, että maakuntakaavassa esitettyjen alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla tai suunnittelutarveratkaisulla suunnitella tuulivoimaa, jos se ei ole seudullisesti merkittävää. Seudullisen merkittävyyden rajaksi on maakuntakaavassa määritelty vähintään 7 voimalaa. Ympäristöministeriö huomauttaa, että maankäyttö- ja rakennuslaki sisältää kiellon seudullisesti merkittävien toimintojen suunnittelusta maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle vain vähittäiskaupan suuryksiköiden osalta. Seudullisesti merkittävää tuulivoimarakentamista tulee ympäristöministeriön mielestä jatkossakin ohjata pääsääntöisesti maakuntakaavalla, mutta ehdotonta kieltoa

Muutetaan suunnittelumääräyksen sanamuoto siten, että huomioon ottamisen sijaan velvoitetaan välttämään Natura 2000 -verkostoon kuuluviin alueisiin kohdistuvat vaikutukset.

Tarkastellaan mahdollisuutta yksilöidä aluekohtaisissa suunnittelumääräyksissä tarkemmin arvoalueet, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää esitettyä ympäristöministeriön uutta lain tulkintaa ristiriitaisena vallinneen käsityksen sekä suunnittelu- ja oikeuskäytäntöjen kanssa. Tulkinta johtaisi siihen, että maakuntakaavan mahdollisuus ohjata vähintään seudullisesti merkittävää maankäyttöä rajoittuisi myös muissa seudullisesti merkittävässä ja maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisissa maankäytön kysymyksissä. Maakuntakaavan rooli alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (4 §, 25 §, 32 §). Tulkinta heikentäisi laissa määriteltyä maakuntakaavan roolia ja voisi johtaa siihen, että seudullisesti merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä voitaisiin jatkossa ratkaista muilla työkaluilla kuin lain mukaan siihen tarkoitukseen säädetyllä maakuntakaavalla.

ratkaista seudullisen tuulivoiman sijaintia kuntakaavoituksella ei lain perusteella ole. Ympäristöministeriö on parhaillaan päivittämässä tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta.

Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa oleva kirjaus siitä, että seudullisten tuulivoimaloiden alueiden tulee sijoittua maakuntakaavassa osoitetuille alueille on ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan (2016) mukainen. Uuden oppaan päivittäminen on Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheessa kesken.

Maakuntakaavaselostuksessa säilytetään maininta siitä, että maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista (alle 7 voimalaa). Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevien seudullisten kysymysten ratkaiseminen maakuntakaavassa edellyttää mainittua kirjausta. Maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa ja erityisesti yhteisvaikutusten arvioimisessa ei toteudu ilman, että maakuntakaava suunnitteluvälineenä määrittelee tämän kokonaisuuden. Seudullisesti merkittävien tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen kokonaisvaltaisesti tuulivoimaa käsittelevässä maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle voi johtaa merkittävien haitallisten vaikutusten arvioinnin huomiotta jättämiseen esimerkiksi valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien ympäristöarvojen osalta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n laadinnan aikana erityisesti lukuisten uusiutuvan energian hankkeiden ja niihin

Aurinkoenergia

Aurinkoenergian tuotantoa ohjataan maakuntakaavaehdotuksen mukaan yleisellä koko maakuntaa koskevalla suunnittelumääräyksellä. Ympäristöministeriö pitää tätä perusteltuna ratkaisuna tilanteessa, jossa aurinkoenergiaan liittyviä maankäytön suunnittelun ja luvitusten menettelyjä koskeva työryhmätyö on vielä kesken. Ympäristöministeriö ehdottaa kuitenkin, että määräykseen lisättäisiin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen näkökulma aurinkoenergiahankkeiden sijoittamista suunniteltaessa.

Kulttuuriympäristö

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavassa ei ole suositeltavaa merkitä rautatiesopimuskohteita samalla merkinnällä kuin muita suojelukohteita. Rautatiesopimuskohteiden osalta ei ole kysymys suojelusta vaan menettelytapasopimuksesta, joten

liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset ovat korostuneet mm. maakuntakaavan taustaselvityksissä ja niihin liittyvissä vaikutusten arvioinneissa sekä viranomaisten ja muiden kanssa käydyssä vuorovaikutuksessa. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on pitänyt tärkeänä, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ohjaa seudullisten tuulivoimaloiden alueiden sijoittumista.

Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää aurinkoenergian tuotantoalueita koskevaa yleistä suunnittelumääräystä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta.

Rautatiesopimuskohteita ei merkitä maakuntakaavaan. Harkitaan Rautatiesopimuksen ja sen kohteiden mainitsemista kaavaselostuksessa.

maakuntakaavatasolla niitä ei tarvitse viedä kaavakartalle. Sopimuskohteista voi kuitenkin olla maininta liitteissä tai kaavaselostuksessa. Kaikki rautatiesopimuskohteet ovat RKY-kohteita, joten ne tulevat sitäkin kautta huomioiduiksi.

Muut kaavan kannalta keskeiset yhteisöt

Bioenergia ry

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto kaavaehdotuksesta. Samalla kiitämme myös Etelä-Pohjanmaan liiton vuorovaikutteista tapaa hoitaa kaavaehdotusprosessia, johon kuuluu eri sidosryhmien ja myös yhteisöjen kanssa järjestetyt lyhyet etätapaamiset. Ne ovat mahdollistaneet tehokkaan ja riittävän syvälle menevän viestinnän monista kaavaehdotuksen yksityiskohdista, jotka olisivat saattaneet jäädä yleisissä tilaisuuksissa vähemmälle huomiolle. Samalla ne ovat lisänneet kiinnostusta ja sitoutuneisuutta maakuntakaavoitusta kohtaan yleisemminkin.

Kaavaehdotus on kehittynyt sitten sidosryhmätapaamisten ja mennyt parempaan suuntaan. Siihen on voitu ottaa perustellusti sellaisia kohteita, jotka olivat olleet aiemmassa Etelä-Pohjanmaan vaihekaava III:ssa, mutta jääneet aiemmista luonnoksista pois.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Liitto kiittää myös myönteisestä palautteesta koskien kaavaprosessin vuorovaikutusta.

Merkitään tiedoksi.

Turvetuotantoon soveltuvien kohteiden määrää on kuitenkin olennaisesti pienempi kuin vaihekaavassa, eikä tälle muutokselle ole esittää perusteluita. Muistutamme, että vain kymmenisen vuotta sitten maakunta teetti laajan "suoselvityksen", jonka perusteella vaihekaavaan alueita merkittiin ja toisaalta perustellusti myös jätettiin merkitsemättä. Tämä on sinällään hiukan ristiriitaista, kun tekstissä kuitenkin todetaan, että kaavamerkintä ei oikeuta toiminnan aloittamiseen vaan aina tarvitaan ympäristölupa. Siksi on paikallaan myös juridisesti kaavaselostuksen maininta, että turvetuotannon ympäristölupia voidaan hakea myös muille kuin kaavaan merkityille kohteille.

Maakuntakaavaselostuksessa on turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnän kaavaratkaisun kuvauksessa esitelty kohteiden lukumäärän vähentämiselle monia perusteluita: Kaavan mitoitusta on laskettu suhteessa vaihemaakuntakaavan III ratkaisuun johtuen energiaturpeen tuotannon ja käytön merkittävästä vähenemisestä, sekä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista ja kaavalle asetetuista suunnitteluperiaatteista, etenkin strategisuus ja ilmastokestävyys. Turpeen käyttö energiatuotannon polttoaineena on vähentynyt Etelä-Pohjanmaalla 12 % vuosina 2019–2020. Useat alueen suurimmat lämpölaitokset ovat ilmoittaneet energiaturpeen käytöstä luopumisesta 2020-luvun aikana. Turvealan henkilöstön ja liikevaihdon määrä on puolestaan vähentynyt vuosina 2018–2020 noin 25 % (Tilastokeskus 2022) ja vastaava kehitys on toimialalta saatujen tietojen mukaan edelleen kiihtynyt.

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoituksessa on huomioitu kasvu- ja ympäristöturpeen saatavuus sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteet. Energiaturpeen osalta kaavaratkaisuun on vaikuttanut keskeisesti energiaturpeen huoltovarmuusnäkökulma.

Kaavaselostuksessa merkinnän 'Turvetuotantoon soveltuva alue' kaavaratkaisun kuvaukseen sisältyy seuraava lause: "Turvetuotannon harjoittaminen ja ympäristöluvan hakeminen on mahdollista myös muille kuin kaavassa osoitetuille alueille."

Kaavaselostuksen turvetuotanto-osiossa mainitaan nyt myös muut turvetuotteet, mikä on erityisesti Etelä-Pohjanmaan alueella hyvin perusteltua. Potentiaalista aurinkovoimatuotantoa ei ole merkitty kaavakartoille, mikä on myönteistä ottaen huomioon aiheeseen liittyvän suppean selvityksen, alan voimakkaan kehityksen ja mahdollistavan kaavoituksen periaatteet. Aurinkovoima-ala ei tässä vaiheessa varsinkaan tarvitse kaavatasoista ohjausta. Samoin perusteltua on, että SSTE- kohteita ei esitetä kaavassa Karvasuota lukuun ottamatta. Oikeusvaikutuksiltaan monesti epämääräisiä S-merkintöjäkin on vain muutamia.

Sen sijaan merkintä "luonnon monimuotoisuus (LUMO)" on epäselvä ja aiheuttaa tarpeettomia riskejä monille toiminnoille. LUMO-kohteet muodostavat yhtenäisiä viheralueita sallien myös muun maankäytön. On hyvä, että nyt lausuttavana olevassa kaavaluonnoksessa epäselvyyttä on yritetty selkeyttää, kun kuvaukseen on lisätty lista alueella mahdollisista toiminnoista. Lisäykset merkinnän kuvaukseen eivät kuitenkaan takaa mitään. Ymmärrämme maakuntatason

Kuten palautteessa tuodaan esiin, Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksessa ei osoiteta aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden kaavamerkintää. Maakuntakaavaehdotuksessa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan "aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, virkistys- ja luontoarvoihin sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset. Laajat aurinkoenergia-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille ja viljelyskäytössä oleville peltoalueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastopäästöjen osalta. Aurinkoenergia-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen". Suunnittelumääräyksen sisältöä tarkistetaan saatujen lausuntojen perusteella ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä on vakiintunut, maakuntakaavoissa käytetty merkintä. Merkintätyyppi on ominaisuusmerkintä, jolla osoitetaan tyypillisesti luonnon- tai kulttuuriympäristön, maiseman tai luonnonvarojen erityisiä arvoja. Ominaisuusmerkintöjen alueella voi olla monenlaista alueidenkäyttöä, kuten Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetun luonnon

kaavoituksessa tällaisten "informatiivisten merkintöjen" arvon, jos nämä pystytään laajasti ja tarkasti perustelemaan sekä rajaamaan tarkasti maastoon. Muutoin niistä muodostuu helposti tarpeettomia maankäytön rajoitteita ja valitusperusteita.

monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kuvauksessa on esitetty.

Maakuntakaavassa esitetyt suunnitteluratkaisut perustuvat yleispiirteisen suunnittelun lähtökohtiin. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 laaditaan mittakaavassa 1:200 000. Maakuntakaavassa esitettävät rajaukset ja merkintöjen sijainnit eivät ole tarkkapiirteisiä eikä esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden rajaaminen tarkasti maastossa ole maakuntakaavan yleispiirteisellä tasolla ja ominaisuusmerkinnän merkintätyyppi huomioiden tarkoituksenmukaista.

Merkinnän tausta-aineistoja ja perusteita on kuvattu kaavaselostuksen osiossa "kaavaratkaisu", ja kaavan jatkovalmistelussa voidaan edelleen tarkastella mahdollisuuksia tarkentaa kuvausta.

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön "Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla" (2009) - raportissa on kuvattu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen merkintää esimerkiksi näiden elinkeinojen kannalta.:

"Merkinnällä kuvataan luonnon monimuotoisuudelle erityisen tärkeitä, yleensä laajahkoja alueita. Merkinnällä voidaan osoittaa esimerkiksi ekologisten yhteyksien kannalta yhtenäisiä laajahkoja luonnonalueita tai moniarvoisia pelto- ja metsäalueita. Maakuntakaavassa esimerkiksi sellainen luo-

merkintään liittyvä suunnittelumääräys, joka koskee ekologisen yhteyden turvaamista, ei sinänsä rajoita hakuita merkinnän alaisella metsätalousalueella. Rajoituksia voidaan asettaa yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa, jos hakkuut edellyttävät MRL 128 §:n mukaista maisemätyölupaa eli lähinnä asemakaava-alueella taikka yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa määrätään tällainen toimenpiderajoitus" ja "maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet)... ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen".

BirdLife Suomi ry

BirdLife Suomi kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa lausuntopyynnöstä. Arvostamme sitä, että liitto pitää luontojärjestöjä maakuntakaavan kannalta keskeisenä sidosryhmänä, ja BirdLifelle on annettu mahdollisuus lausua kaavaehdotuksesta ennen julkista kuulemista.

Lausumme kaavaehdotuksesta mielipiteenämme seuraavaa.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen:

Kaavaehdotus ei turvaa riittävällä tavalla luonnon monimuotoisuuden säilymistä kaava-alueella.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja myönteisestä palautteesta.

Luonnon monimuotoisuuden tila kaava-alueella on heikko. Vanhoja metsiä on alueella vähän ja suojeltua metsäpinta-alaa vain pari prosenttia. Soiden suojelun taso on kokonaisuutena huono, ojittamattomasta suopinta-alasta on suojeltu vain kolme prosenttia. Metsien ja soiden käsittely on heikentänyt myös alueen vesistöjen tilaa. Maakunnan pinta-alasta alle neljä prosenttia on jollakin tasolla suojeltu. Tilanne tuodaan hyvin esiin päivitetystä kaavaselostuksesta ja maakuntakaavan tavoitteissa.

Valitettavasti kaavan tavoite luonnon monimuotoisuuden tilan parantamisesta maakunnan alueella ei toteudu olemassa olevien ja kaavaehdotuksessa esitettyjen aluerajausten ja kaavamääräysten voimin. Toistamme kaavaluonnoksesta antamassamme lausunnossa todetun tarpeen lisäsuojelusta.

Kaavaluonnoksessa esitettyjen luonnonsuojelualueiden määrä on täysin riittämätön kaavan luonnon monimuotoisuuden lisäämistavoitteiden saavuttamiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi. Suomi on kansainvälisin sopimuksin sitoutunut suojelemaan 30 % pinta-alastaan, ja siitä 10 % tiukasti, vuoteen 2030 mennessä. Nämä sitoumukset tulee huomioida riittävästi myös maakuntakaavassa, jonka aikaperspektiiviin tavoitevuosi 2030 osuu.

Kaavaluonnosta on edellä perustellun mukaisesti muutettava lisäämällä suojeltavaksi varattuja alueita. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota metsäluonnon monimuotoisuuden

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena (osallistumis- ja arviointisuunnitelma) on luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen, ekologisten yhteyksien turvaaminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan laajasti olemassa oleva luonnonsuojelualueiden verkosto, Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä suojelualueita, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta. Ennen maakuntakaavaehdotusta maakunnan liitto on ollut yhteydessä viiden arvokkaan, mutta vielä suojelemattoman suokohteen maanomistajiin ja käynyt keskustelua maanomistajien halukkuudesta osoittaa suoalueille suojelualueen merkintä. Keskustelujen perusteella maakuntakaavaehdotukseen osoitettiin yksi uusi suojelualue Hallanevalle Vimpeliin.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n

säilyttämiseen. Huomiota on kiinnitettävä myös maantieteelliseen jakaumaan, sillä maakunnan suuret suojelukokonaisuudet sijoittuvat lounaisosan suoalueille, vaikka tarvetta ja tiedossa olevia säilytettäviä kohteita on kaikkialla. Suojeltua pinta-alaa on perusteltua lisätä myös asutuskeskusten lähistölle, jolloin tuetaan myös kaavan tavoitetta virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä ja saavutettavuudesta.

Etelä-Pohjanmaan liitto on luonnosvaiheen vastineessaan kommentoinut vaatimusta seuraavasti:

“Viherrakenteeseen kuuluvat suojelualueiden lisäksi virkistysalueet, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet (lumo-alueet) sekä viheryhteystarpeet. Liitto katsoo, että luonnon monimuotoisuutta edistetään viherrakenteen merkintöjen kokonaisuudella, ei pelkästään suojelualueilla.”

Huomautamme, että myös virkistyskäyttöön osoitettujen alueiden määrä on kaavaehdotuksessa varsin suppea eikä yhdessä muiden alueiden kanssa riitä kaavan monimuotoisuustavoitteen saavuttamiseen. Lisäksi viheryhteystarpeet on kaavassa osoitettu yleispiirteisillä maa- ja metsätaloustoimintaa mitenkään rajoittamattomilla merkinnöillä, minkä vuoksi niillä on varsin vähäinen luonnonsuojelullinen merkitys esimerkiksi vaateliaille metsälajeille.

tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä säilytetään kaavassa.

Maakuntakaavan viherrakenneteemaan kuuluvat edellä mainittujen lisäksi virkistykseen liittyvät merkinnät. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet ja -kohteet sekä ulkoilureitit. Näiden lisäksi maakunnassa on joukko paikallisesti merkittäviä kohteita ja reittejä, jotka yhdessä muodostavat virkistysalueverkoston kokonaisuuden.

Lisäksi maakuntakaavan valmistelussa on muiden kuin viherrakenneteemaan liittyvien merkintöjen selvityksissä, vaikutusten arvioinneissa sekä kaavaratkaisuissa (mm. kaavakartalla esitettävät rajaukset ja merkintöjen suunnittelumääräykset) huomioitu luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Maakuntakaavassa on mm. tuulivoima- ja turvetuotantomerkintöjen taustalle laadittu laajat laji- ja luontoympäristöön liittyvät selvitykset, joiden perusteella maakuntakaavalla ohjataan toimintaa alueille, joissa ei aiheudu maakuntakaavatasoisten selvitysten perusteella merkittävää haittaa tai joiden osalta annetaan

Toistamme edellä esitetyn perusteella myös vaatimuksemme luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja viheryhteystarpeiden korvaamisesta muilla merkinnöillä.

Luonnon monimuotoisuuden suojelutarvetta on osoitettu kaavassa ominaisuusmerkinnällä "luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue" - rajatuilla alueilla. Kaavaluonnoksessa edellä mainittu merkintä sallii aina rajoituksetta maa- ja metsätalouden, vaikka toimet voivat olla joillakin alueilla monimuotoisuudelle haitallisia. Tämän yleispiirteisen kaavamerkinnän voisi paikoin korvata suojelualue-merkinnällä tai virkistysalue-merkinnällä. Sama koskee myös kaavaluonnoksessa esitettyjen yleispiirteisten viheryhteystarpeiden merkintöjä.

Linnustolle tärkeät alueet:

Kiitämme Etelä-Pohjanmaan liittoa Maakunnallisesti tärkeät lintualueet- julkaisun lisäämisestä kaavaselostuksen lähdeluetteloon. Julkaisua on hyödynnetty myös kaavan tuulivoimaselvityksen tausta-aineistona.

Maakunnan tason luontokadon pysäyttämiseksi on tärkeää huolehtia maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden (MAALI-alueet) luontoarvojen säilymisestä linnut huomioivilla kaavamääräyksillä. Alueiden rajaukset perustuvat tuoreeseen linnustotietoon ja parhaaseen lintuasiantuntemukseen. Vaadimme edelleen suojelualueiden ulkopuolisten MAALI-

suunnittelumääräyksiä vaikutusten arvioimisesta alueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Lisäksi esim. koko maakuntaa koskevassa liikenteen suunnittelumääräyksessä tuodaan esiin tarve huomioida luontoarvot sekä ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaaminen, ja aurinkoenergiaan liittyvään suunnittelumääräykseen tullaan lisäämään luonnon monimuotoisuuden huomioiminen määräyksessä jo mainittujen luontoarvojen lisäksi.

Liitto katsoo, että luonnon monimuotoisuutta edistetään viherrakenteen merkintöjen kokonaisuudella ja monimuotoisuusarvojen huomioimisella kaikkien kaavamerkintöjen ratkaisuisissa, ei pelkästään suojeluun varattujen alueiden kautta.

MAALI-alueet on huomioitu mm. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä arvioitaessa potentiaalisten tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksia, sekä maakuntakaavaselostuksen liitteessä, jossa on kuvattu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden sijoittumista MAALI-alueelle.

Linnuston huomioimiseksi on lisäksi annettu maakuntakaavassa useita suunnittelumääräyksiä, mm. tuulivoimaloiden alueiden merkinnässä (suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset

alueiden osoittamista maakuntakaavassa niiden linnustolliset arvot turvaavin merkinnöin ja määräyksin.

MAALI-kohteiden rajauksia voidaan edelleen hyödyntää myös olemassa olevien suojelualueiden laajentamisvarauksissa. Esimerkiksi Seinäjärven ympäristön suojelualueiden laajentaminen Pirjatanneva-Portaanpäänneva-Matolamminneva ja Haukkaneva-Porrasneva MAALI-rajausten mukaisiksi suojelusi edustavat kokonaisuudet alueen ainutlaatuista suoluontoa ja vahvistaisi ylimaakunnallisia ekologisia yhteyksiä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet:

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet - ominaisuusmerkinnän kuvausta ja suunnittelumääräystä on muutettu kaavaehdotukseen. Uusi merkinnän kuvaus korostaa näiden alueiden arvoa keskeisenä osana maakunnan ekologista verkostoa. Pidämme siksi olennaisena, että näillä alueilla ei sallita toimintaa, joka selvästi heikentää ekologisen verkoston toimivuutta ja esitämme seuraavia muutoksia.

Ehdotamme merkinnän kuvauksen muuttamista muotoon:

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat keskeinen osa maakunnan ekologista verkostoa. Aluerajaukset ovat yleispiirteisiä ja niiden sisällä voi olla useita eri maankäyttömuotoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen,

eläimistöön ja suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon).

MAALI-alueet tullaan osoittamaan kaava-aineistoihin lisättävässä Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaavassa teemakartassa, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

Pirjatannevan-Haukkanevan alueelle on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää merkinnän kuvaukseen ja suunnittelumääräykseen perehtymisestä sekä ehdotuksista niiden uuteen muotoiluun.

Palautteessa esitetään merkinnän kuvaukseen muutosta, jossa kaavaehdotuksen virkettä "merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen, jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa" jatkettaisiin "tavoilla, jotka eivät heikennä alueen luontoarvoja". Lisäksi palautteessa esitetään merkinnän suunnittelumääräyksessä

jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa tavoilla, jotka eivät heikennä alueen luontoarvoja. Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin.

Ehdotamme suunnittelumääräyksen muuttamista muotoon:

Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä estää luontoympäristön pirstoutuminen. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, kuten maa- ja metsätalous, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä.

Uusiutuvan energian tuotanto:

Maakunnan alue on Suomen eteläisin yhtenäinen maakotkan esiintymisalue ja siksi valtakunnallisesti hyvin merkittävä lajin suojelun kannalta. Maa- ja merikotkaa sekä sääkseä koskevan selvityksen (Tikkanen, Ekblad & Tuohimaa 2022: Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla)

olevan "välttää luontoympäristön pirstoutumista" korvaamista muotoilulla "estää luontoympäristön pirstoutuminen".

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintätyyppi on ominaisuusmerkintä, jolla osoitetaan tyypillisesti luonnon- tai kulttuuriympäristön, maiseman tai luonnonvarojen erityisiä arvoja. Ominaisuusmerkintöjen alueella voi olla monenlaista alueidenkäyttöä, kuten Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetun luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kuvauksessa on esitetty.

Maakuntakaavassa esitetyt suunnitteluratkaisut perustuvat yleispiirteisen suunnittelun lähtökohtiin. Maakuntakaavassa laajoja alueita käsittävän, ominaisuusmerkinnällä osoitetun merkinnän alueella ei voida yksiselitteisesti kieltää kaikkia luontoarvoja heikentäviä tai luontoympäristön pirstoutumista aiheuttavia toimintoja. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää kaavaehdotuksen kuvausta ja suunnittelumääräystä tarkoituksenmukaisena maakuntakaavatasoisen merkinnän osalta, eikä muuta sitä palautteessa esitetyn perusteella.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää huomiosta ja toteaa, että maakuntakaavan taustaselvityksen (Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla) julkinen versio on saatavilla liiton kotisivuilla ja viranomaiskäyttöön tarkoitettu versio on

tulokset tulee osana maakuntakaavaprosessia saattaa laajasti alueen yleiskaavoittajien käyttöön. Selvityksessä mainittu maakotkan suojavyöhyke (3-6 kilometriä pesästä) tulee ottaa myös yleiskaavojen lähtökohdaksi. Kannustamme Etelä-Pohjanmaan liittoa edelleen toteuttamaan selvityksessä esitetyt jatkoselvitykset sekä toteuttamaan vastaavat selvitykset uhanalaisille suurille tuulivoimatuotannosta herkille petolinnuille: mehiläishaukalle, hiirihaukalle ja huuhkajalle.

Kaavaehdotus mahdollistaa merkitykseltään paikalliseksi katsottavien (alle seitsemän teollisen kokoluokan tuulivoimalan kokonaisuus) tuulivoimalahankkeiden toteuttamisen kaavassa tuulivoimatuotannolle varattujen alueiden ulkopuolelle. Ratkaisu on arveluttava ja vaarantaa tuulivoiman vaikutuksiltaan hallitun toteuttamisen Etelä-Pohjanmaalla. Modernit tuulivoimalat ovat valtavan korkeita ja suuritehoisia laitteita, joilla on hyvin laaja vaikutusvyöhyke, ja voimaloiden väliset etäisyydet voimala-alueilla suuria. Kuuden modernin voimalan suora vaikutusvyöhyke, jos yksittäisen voimalan arvioidaan vaikuttavan puolentoista kilometrin säteellä, on yli 35 neliökilometriä. Tämä on mielestämme selkeästi maakuntakaavalla ohjattavaa maankäyttöä.

toimitettu kuntiin osana kaavaehdotuksen lausuntomateriaalia. Selvityksen tuloksia on esitelty mm. maakuntakaavan ohjausryhmälle, johon kuuluu kaikkien maakunnan kuntien edustajat.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n laadinnassa ei ole voimassa olevan lainsäädännön, maakuntakaavaoppaiden ja käytyjen viranomais- ym. neuvottelujen perusteella pidetty tarpeellisena toteuttaa maa- ja merikotka sekä sääksi - selvityksessä mainittuja jatkoselvityksiä tai vastaavia selvityksiä muille petolinnuille. Liitto seuraa mm. ympäristöministeriön laatiman uuden tuulivoimarakentamisen oppaan valmistelua ja toteuttaa maakuntakaavaan vaadittavia selvityksiä tulevaisuuden kaavaprosesseissa mm. voimassa olevan lainsäädännön ja ohjeistusten mukaisesti.

Maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut: *Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa.*

Voimassa olevan maakuntakaavan seudullisuuden raja (10 voimalaa) on voimalamäärän osalta sama kuin tuulivoimahankkeiden YVA-lain mukaisen menettelyn raja (10 voimalaa tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia). Käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa tuulivoimaloiden suunniteltu yksikköteho on 6–10 megawattia. Tällöin YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy jo vähintään 7,5 voimalalla, mikä tukee seudullisuuden rajan asettamista 7

Voimaloiden yhteisvaikutukset eli kumuloituvat vaikutukset lisääntyvät ja muuttuvat vaikeammin arvioitaviksi, kun tuulivoimaa kehitetään useissa toisistaan riippumattomissa hankkeissa ilman maakuntakaavalla ohjaamista. Vähäistä merkityksellisempää tuulivoimatuotantoa tuleekin ohjata maakuntakaavalla ja kaavalla estää yllättävien vaikutuksiltaan potentiaalisesti merkittävien hankkeiden toteuttaminen alueille, joille ei ole kaavassa osoitettu tuulivoimatuotantoa. Näin voidaan varmistua myös siitä, että tuulivoiman todelliset maakunnalliset vaikutukset eivät kasva merkittävästi maakuntakaavassa arvioitua suuremmiksi.

Esitämme maakuntakaavassa käytettäväksi tuulivoimaloiden tehoa seudullisen voimalahankkeen raja-arvona esitetyn voimaloiden lukumäärän sijaan. Raja-arvoksi esitämme 10 MW. Näin tuulivoimatuotanto ohjautuu varmemmin kaavassa tuulivoimalle varatuille alueille, jotka on myös arvioitu tuulivoimalle parhaiten soveltuviksi. Rajoitus lisäisi rakentamisen ennustettavuutta, vähentäisi haitallisia odottamattomia vaikutuksia ja parantaisi tuulivoiman yleistä hyväksyttävyyttä.

Pyydämme ystävällisesti Etelä-Pohjanmaan liittoa ottamaan kaavan jatkovalmistelussa huomioon edellä esittämämme

voimalaan. Palautteessa esitetty raja-arvo (10 MW) voisi täytyä nykyisissä tuulivoimahankkeissa jo yhdellä tuulivoimalalla, mikä ei vaadi seudullista, maakuntakaavalla ohjattavaa suunnittelua.

Seudullisuuden rajan asettaminen 7 voimalaan mahdollistaa jatkossa vain pienempien, 1–6 tuulivoimalan alueiden sijoittumisen maakuntakaavan alueiden ulkopuolelle. Maakuntakaavaratkaisu keskittää suurten tuulivoima-alueiden sijoittumista, jolloin myös mm. sähkönsiirron tarpeet keskittyvät.

Fingrid Oyj

Kiitämme lausuntopyynnöstänne ja hyvästä yhteistyöstä kaavaprosessin aikana.

Kuten aikaisemmissa lausunnoissamme kaavaprosessin aikana olemme todenneet, kantaverkkoyhtiö Fingridin näkökulmasta Pohjanmaan maakuntien alueilla on keskeinen rooli Suomen hiilineutraaliustavoitteiden edellyttämien toimenpiteiden toteuttamisessa. Alueelle sijoittuu useita käynnissä tai suunnitteluvaiheessa olevia voimajohtohankkeita ja lisäksi alueella on tunnistettu pidemmän aikavälin kantaverkon ylimaakunnallisia kehittämistarpeita. Lisäksi maakuntien alueella on rakenteilla ja eri suunnitteluvaiheissa merkittävä määrä aurinko- ja tuulivoimahankkeita.

Edellä mainitun vuoksi ehdotamme, että vastaavalla tavalla kuin kaavaluonnosvaiheessa, kaavaehdotuksen läpikäymiseksi ja kommentoimiseksi järjestetään alkukevään aikana Etelä-Pohjanmaan liiton ja Fingridin välinen työneuvottelu.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja kiittää Fingridiä niin ikään hyvästä yhteistyöstä maakuntakaavan laadinnan aikana.

Merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä, että yhteisen työneuvottelun järjestäminen kaavaehdotuksen läpikäymiseksi olisi hyödyllistä. Liitto järjestää työneuvottelun.

MTK Etelä-Pohjanmaa

MTK-Etelä-Pohjanmaa on tutustunut otsikossa mainittuun asiakirjaan. Lausuntonamme esitämme kunnioittaen seuraavaa:

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

MTK-Etelä-Pohjanmaa on arvioinut asiakirjaa erityisesti maa- ja metsätaloustuotannon ja elintarvikekluusterin sekä maanomistajan omistusoikeuden näkökulmasta. MTK-Etelä-Pohjanmaa pitää myönteisenä, että maakuntakaavan valmistelu on ollut varsin avointa ja osallistavaa. MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että maakuntakaavaluonnoksen merkinnät ovat enimmäkseen maakunnan kehittämistä ja hyvinvointia tukevia, mutta muutamat kohdat vaativat kuitenkin vielä korjauksia.

Kaavaehdotuksen "Viherrakenne" ja "Viheryhteystarve":

MTK-Etelä-Pohjanmaa vaatii, että kaavasta poistetaan merkinnät viheryhteystarpeista (mm. Kaavaselostus luku 6.6, Kaavamerkinnät ja -määräykset, kohta 5.3, Viherrakenteen kehittämisperiaate-merkinnät).

MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että kaavaesityksen liitteissä esitetyt viheryhteyksiä koskevat selvitykset antavat riittävän informaation asiasta. Kaavaesityksessä oleva viheryhteystarvetta osoittava kaavamerkintä uhkaa maaseudun elinvoimaisuutta ja siellä harjoitettavia elinkeinoja. Uhka on olemassa, vaikka kaavaehdotuksessa asiaa on pehmennetty kirjauksella "Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen alueella".

MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa, että kyseinen kaavamerkintä ei ole nykyisen lainsäädännön mukaan pakollinen. Viheryhteystarvetta koskevia kaavamerkintöjä ei

Liitto merkitsee tiedoksi MTK Etelä-Pohjanmaan arviointinäkökulman sekä kiittää myönteisestä palautteesta koskien maakuntakaavaprosessin vuorovaikutusta.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää huomioimaan, että maakuntakaavan laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka ei yksilöi merkintäkohtaisesti maakuntakaavan sisältöä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotus sisältää monia merkintöjä, joita ei sellaisenaan luetella lainsäädännössä maakuntakaavaan sisällytettävänä karttamerkintöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi ruoantuotannon ydinvyöhykkeet, joilla pyritään turvaamaan Etelä-Pohjanmaalle tärkeän maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä sekä matkailun ja virkistystyksen kehittämisvyöhykkeet, joilla pyritään edistämään muun muassa Järvi-Pohjanmaan alueelle merkittävän matkailuelinkeinon huomioimista maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavan laadinnassa olennaista on huomioida keskeiset maankäytön suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja sisältövaatimukset, ja määritellä tätä varten kullekin alueelle tarkoituksenmukaiset merkinnät ja määräykset.

ole esimerkiksi lainvoimaisissa Keski-Suomen tai Pohjois-Savon maakuntakaavoissa.

Vastaava ekologisen yhteystarpeen merkintä on ollut esimerkiksi Pohjanmaan maakuntakaavassa vuodesta 2020 alkaen. Etelä-Pohjanmaan liitto on pyrkinyt selvittämään merkinnästä Pohjanmaan alueen metsänomistajille tai metsätalouselinkeinolle mahdollisesti aiheutuneita kielteisiä vaikutuksia. Liiton tietoon ei ole tullut tällaisia vaikutuksia.

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden toteutumista maakuntakaavan tulee edistää, sekä maakuntakaavan sisältövaatimukset, joissa maakuntakaavassa huomioon otettavat teemat on käsitelty tavoitetasoisesti.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy muun muassa tavoite "Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä." ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa "alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN". Jo näiden kirjausten perusteella maakuntakaavan viheryhteystarve-merkinnän voidaan katsoa perustuvan lakiin.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin tavoitteisiin perustuen Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntastrategiassa ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on asetettu erilaisia maakunnallisia tavoitteita

Yksityiskohtaisempi perustelu:

MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että maakuntakaavan viheralue- ja viheryhteysmerkinnät ovat juridisesti ongelmallisia ja johtaisivat pahimmillaan korvauksettomaan suojeluun ja maaomistajien oikeuksien korvauksettomaan rajoittamiseen. Maakuntakaavoitus ohjaa yksityiskohtaisempaa kaavoitusta ja viranomaisten toimintaa. Esim. kunnan ympäristösihteeri tai rakennuslupaviranomainen voivat tulkita viheryhteyttä koskevia kaavamerkintöjä ehdottomina esteinä maaseudun elinkeinojen normaaleille hankkeille.

monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Aiemmin mainitut kansalliset ja alueelliset tavoitteet ja sisältövaatimukset on huomioitava myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että pelkkä selvitystieto ei riitä täyttämään näitä tavoitteita. Tavoitteiden täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

ks. vastine yllä

Myös esimerkiksi puunostajat voisivat julkisuuden paineen alla vetäytyä alueilta, jos julkisuudessa ruvetaan käymään keskustelua, että tavanomaiset metsätalouden hakkuut uhkaavat luonnon monimuotoisuutta tai viheryhteyksiä. Molemmista edellä mainituista ilmiöistä on runsaasti havaintoja viime vuosilta.

MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa, että erilaiset luontoarvot otetaan lainsäädännön mukaan huomioon tapauskohtaisesti mm. erilaisia ympäristö- ja rakentamislupia harkittaessa tai eri lainsäädännön mukaan tehtävissä suojelupäätöksissä.

MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa myös, että runsas vuosi sitten valmistelussa ollut Maankäyttö- ja rakennuslain laaja uudistus kaatui mm. siitä syystä, että ympäristöministeriön vaatimien viheraluemerkintöjen katsottiin loukkaavan maanomistajien oikeusturvaa ja johtavan pahimmillaan korvauksettomaan suojeluun. Nykyinen hallitus on käynnistänyt uuden alueidenkäyttölain valmistelun. Tavoite on sujuvoittaa kaavoitusta, nostaa "lentokorkeutta" ja vähentää maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta.

MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa myös seuraavista näkökohdista:

Etelä-Pohjanmaa kärsii maakuntana väestön vähenemisestä. Maakunnan bkt-luvut ovat maamme maakunnista alhaisimpia. Kaikkien maakunnan toimijoiden tulisi edistää maakunnan selviämistä suurista haasteista. Kyseenalaisilla

kaavamerkinnoilla ei tule luoda tilannetta, että maakunnan elinkeinoille, kilpailukyvyille ja työllisyydelle synnytetään mahdollisia uusia uhkia kaavamerkintöjen kautta.

MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että maakuntakaavan tulee olla mahdollistava eikä maakuntakaava saa olla suojelukeino. Suojelua voidaan toteuttaa valtakunnallisten suojeluohjelmien kautta, joissa ohjelmien rahoitus, suojelun kriteerit sekä luontoarvojen ja suojelutarpeiden objektiivinen arviointi on hoidettu asianmukaisesti. Virallisissa suojeluohjelmissa voidaan myös suojelutarpeet suhteuttaa paremmin sekä suojelutarpeiden että kustannustehokkuuden näkökulmasta.

Maakuntakaavan valmistelun yhteydessä on viitattu valtakunnallisiin alueidenkäyttö-tavoitteisiin. MTK-EP katsoo, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat käytännössä olleet kaupunkilähtöistä keskittämispolitiikkaa. Tämä on maassamme monilla alueilla johtanut haja-asutusalueiden ja maaseudun merkittävään heikentämiseen ja kurjistamiseen. Tämän kaltaisen keskittämispolitiikan ideologiset tavoitteet eivät saa olla osana oman maakuntamme kaavoituksen tavoitteita.

Kaavamerkinnot tuulivoima-alueista ja sähkönsiirrosta:

MTK-Etelä-Pohjanmaan pitää myönteisenä, että kaavaesityksen valmistelussa on selvitetty perusteellisesti tuulivoimalle soveltuvia potentiaalisia alueita. Kaavaesitykseen on merkitty useita uusia tuulivoima-alueita,

joiden toteutuminen riippuu energiamarkkinoiden lisäksi YVA-selvitysten ja muiden taustaselvitysten tuomista tuloksista. Kuitenkin Maakuntaliiton infotilaisuudessa 7.12.2023 nousi esille tuulivoima-alueiden merkittävä karsiminen maakotkan ja metsäpeuran esiintymisalueilla. MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että kaavaesityksen on syytä olla mahdollistava. Mahdolliset toteuttamisrajoitukset tulevat esille aikanaan hankekohtaisessa valmistelussa.

MTK-Etelä-Pohjanmaa haluaa lausua kiitoksen, että kaavavalmistelussa on ollut lähtökohtana, että sähkölinjojen haittavaikutukset olisivat maa- ja metsätaloudelle mahdollisimman vähäiset. MTK-Etelä-Pohjanmaa muistuttaa, että tähän ongelmakenttään liittyy myös tarve korjata nykyistä lunastuslainsäädäntöä sekä ottaa käyttöön maakaapelin sekä T-pylväät eli ns. "tannenbaum" -tyyppiset vähemmän maapinta-alaa vaativat pylväs- ja linjaratkaisut.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry jättää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta seuraavan lausunnon.

Maakuntakaava 2050 on maakunnan maankäytön ja yhteisöllisyyden tavoitteellinen tahtotila. Tavoitteena on turvata asukkaille viihtyisä, virikkeellinen ja turvallinen

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

elinympäristö. Toiminta rakentuu maakunnan omiin voimavaroihin, resursseihin, sekä yhteistyöhön naapuri- ja Suomen maakuntien kesken ja myös kansainvälisessä viitekehyksessä. Kehityksen perustana ovat luonnonvarat ja tietotaito niiden kestävästä käytöstä.

Tulevaisuusvisiona maakuntakaavassa pyritään osoittamaan kehityksen painopisteet sekä sijainnin, että laadun puolesta. Tämä tarkoittaa taajamien sijainteja ja kehittymisen mahdollisuuksia, sekä tuotantotoiminnan mahdollisuuksia ja kulkuyhteyksiä, liikenneverkkoa. Maakuntakaava on tavoitteellinen suunnittelutyökalu, jonka taustalla on maakuntastrategia. Näin ollen tulevaisuusvisio suunnitteluajakänteellä tulee kyetä muodostamaan, vaikka aina "mustat joutsenet" ovat mahdollisia. Päätökset tehdään maakuntaliiton kaavaprotokollan mukaisen valmistelun jälkeen maakuntavaltuustossa.

Maakuntakaava on tarkoitettu yleisen tason resurssien osoittamiseksi, mutta myös kestävä kehityksen työkaluksi. Kaavoitusta voidaan pitää toimintatavoiltaan melko vakiintuneena, mutta myös uudistushakuisena ja kutakin aikakautta edustavana työkaluna. Viime aikoina julkisessa keskustelussa on noussut eliökunnan olemassaolon kohtalon kysymyksiksi ilmastonmuutos, sen hillintä ja siihen sopeutuminen, sekä biologisen monimuotoisuuden nopea ja suurimittakaavainen vähentymisen, sekä maailmanrauhan järkkäminen. Tämä tilanne näyttää vaikuttavan yhteiskunnissa

vähintään keskipitkällä tai pitkällä aikajänteellä, mikä on järkevää huomioida.

Oleellista on jatkuva hyvän elämän laatu, joka määräytyy luonnonvarojen kestävästä käytöstä so. tuotannon ja kulutuksen pitäisi olla tasapainossa siten, että eliökunnan ekologinen kantokyky säilyy. Tämä tarkoittaa biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä, habitaatteja. Taustalla vaikuttaa eliöiden sopeutumiskyky ja liian nopea geenien katoamisen vaikutus, lajikato. Tämä ilmenee mm. toistuvina pandemioina.

Väestön sijoittuminen ja elinkeinorakenteen muutokset, sekä sivistystaso, koulutus muodostavat maakuntakaavan sosiaalisesti kestävästä viitekehyksen perustan. Etelä-Pohjanmaalla taloudellisen rungon muodostavat maa- ja metsätalous, teollisuus ja yhdyskuntatoiminnot, seurannaisvaikutuksineen. Perinteiset laajan maaseudun perustuotannon alat, kuten peltoviljely ja karjatalous, ovat kuitenkin volyymiltään melko heikosti työllistäviä ja maakunnan tulevaisuuskuva rakentuukin väistämättä tietotaidon varaan. Tietotaito lisää innovaatioita ja etätyöskentely soveltuu hyvin haja-asutusalueelle.

Elollisen luonnon yhteiskunnallinen merkitys

Tilanteen hidas ymmärrys, tai ehkä sen käytäntöön soveltamisen haasteellisuus ja vaikeus näkyy sekä valtakunnan politiikassa, että myös arkisemmin meidän

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on huomioitu kattavasti alueidenkäytön kokonaisuus. Luonnon monimuotoisuutta ja luontokadon ehkäisyä on tuettu mm. viherrakenteen

maakuntakaavamme valmistelussa. Halutaan, kylläkin ymmärrettävästi, pitäytyä taloudellisen, sekä yhteisöllisen että yksityisen, tuloksen maksimoinnissa ottamatta riittävästi huomioon elollisen luonnon yhteiskunnallista merkitystä. Tämän seurauksena ympäristö edelleen pilaantuu, viihtyisyys vähentyy ja luonnontilainen luonto vähitellen katoaa sellaisella nopeudella, että eliökunta ei kykene sopeutumaan muutokseen. Tilanteesta aiheutuu lajikato, koska ympäristön vaikutus perinnöllisten ominaisuuksien siirtymiseen sukupolvelta toiselle on liian hidasta.

Maakuntakaavassa tulee ehdottomasti olla strateginen linjaus uusiutuvan energiantuotannon sijoittamisesta sekä sähkönsiirtolinjat myös uusiutuvan energiantuotannon alueilta. Kunnista puuttuvat riittävä osaaminen tehdä päätöksiä esimerkiksi tuulivoiman sijoitteluun liittyen sekä tuulivoimastrategiat, eikä kokonaiskuvaa ole.

merkinnöillä, jotka ovat maakuntakaavassa suurelta osin uusia Etelä-Pohjanmaalla. Mainitun kaltainen kokonaan uusi merkintä on esimerkiksi maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi. Ehdotusvaiheessa poistuvien viheryhteystarpeen merkintöjen tilalle maakuntakaavaan lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys ekologisten yhteyksien huomioon ottamisesta. Lisäksi kaava-aineistoihin tullaan lisäämään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava (ei-oikeusvaikutteinen) teemakartta sisältäen mm. selvityksessä tunnistetut maakunnallisesti merkittävät ekologiset yhteydet sekä soidensuojelun täydennysohjelman kohteet.

Varsinaisten viherrakenteen merkintöjen lisäksi monissa koko maakuntaa koskevissa suunnittelumääräyksissä sekä lukuisissa maakuntakaavaan sisältyvien merkintöjen suunnittelumääräyksissä edellytetään eri tavoin huomioimaan luonnon monimuotoisuus ja luontoarvot.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että taloudellisen kestävyys ohella muut kestävyys ulottuvuudet on huomioitu tasapuolisesti.

Maakuntakaavassa osoitetaan seudullisesti merkittävät tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet, joilla tarkoitetaan vähintään seitsemän (7) teollisen kokoluokan tuulivoimalan muodostamaa kokonaisuutta. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla tai suunnittelutarveratkaisuilla toteuttaa

Kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen mukaan luontokato tulee pysäyttää vuoteen 2030 mennessä. Meitä velvoittavat myös ilmastomuutoksen pysäyttämiseen liittyvät sopimukset, EU:n vesipuitedirektiivi (vesien hyvä tila vuoteen 2030 mennessä). Kaavaluonnoksessa on merkittyinä tällä hetkellä hyvin kattavasti luonnon monimuotoisuudelle tärkeät alueet, viheryhteyskäytävät, suojelu- ja Natura-alueet, perinnebiotoopit, virkistysalueet ja retkeilyreitistöt sekä pohjavesialueet. Huomionarvoista kuitenkin on, että tuulivoimaa on kaavoitettu näiden alueiden päälle sekä

tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista (alle 7 voimalaa). Siten Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava toteuttaa valtakunnallista periaatetta seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotannon ohjaamisesta maakuntakaavassa.

Tuulivoimaloiden alueiden sähkönsiirtoyhteyksien merkitsemisen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto on noudattanut Ympäristöministeriön asiaa koskevaa ohjeistusta: Jos voimajohdon linjaus ei ole tiedossa, mutta tuulivoima-alueesta on tehty verkkoselvitys ja liityntäpiste sähköverkkoon on tiedossa, merkitään liityntäjohto maakuntakaavaan yhteystarvetta osoittavalla merkinnällä. Mikäli liityntäpiste sähköverkkoon ei ole tiedossa, ei maakuntakaavakartalle ole tarkoituksenmukaista osoittaa yhteystarvemerkinä, Kaavaselostuksessa on esitetty tiedot, mihin sähköasemaan tuulivoima-alueiden sähkönsiirtoyhteys todennäköisimmin liitetään

Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueen merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon. Maakuntakaavamerkintä ei varaa aluetta tuulivoiman tuotantoon tai velvoita tuulivoimahankkeen käynnistämiseen alueella. Alueiden päämaankäyttöluokka on useimmiten muu kuin tuulivoimatuotanto, yleisimmin metsätalous, ja tuulivoimaloiden alueen merkinnän rajautuminen esimerkiksi suojelualueeseen ei suoraan merkitse tuulivoimaloiden sijoittumista alueiden reunavyöhykkeille. Tuulivoimaloiden

viereen usein kiinni suojelualueisiin ilman riittäviä suojaetäisyyksiä. Kaavamerkinnot ovat keskenään ristiriidassa ja monimuotoisuustavoitteeseen on mahdoton päästä, jos kaikki suunniteltu tuulivoima rakennetaan. Kaavaehdotuksessa on merkittynä 45 tuulivoima-aluetta. Tarveharkintaa tulee käyttää luvittamattomien suunnitteluhankkeiden kohdalla. Jo rakennetuilla tuulivoimaloilla Suomi saavutti joulukuussa 2023 omavaraisuuden sähköntuotannossa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on SLL Pohjanmaan piirin kannalta yhtenä keskeisenä tavoitteena luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden, suojelualueiden, viheryhteyskäytävien ja reittien sekä virkistysalueiden verkoston vahvistaminen. Luonto on ollut täällä ensin ja ihminen on tullut sen jälkeen muokkaamaan vahvasti maisemaa omien tarpeidensa pohjalta. Kaavoituksen tulee olla kestävää joka suhteessa. Tällä hetkellä suunnitelmassa on korostetusti huomioitu taloudellinen kestävyys. Mutta jos unohdamme muut kestävyysnäkökulmat, menetämme ne lopullisesti, kun luontokato edistyy ja maisemat muuttuvat. Myös ihmisten edellytykset hyvään ja laadukkaaseen elämään luonnon keskellä heikentyvät ja se vaikuttaa varsinkin maakunnan vetovoimaan negatiivisesti.

määrä, sijoittelu ja koko ratkaistaan kunkin alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueille on yleisen suunnittelumääräyksen lisäksi osoitettu aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka edellyttävät kunkin tuulivoimaloiden alueen läheisyydessä sijaitsevien erityisten kysymysten huomioimista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen maakuntakaavassa ei suoraan merkitse niiden kaikkien toteutumista sellaisenaan. Tuulivoima-alueiden toteutumiseen vaikuttavat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehtävät vaikutusten arvioinnit sekä kuntien päätökset tuulivoima-alueiden kaavoittamisesta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet on muodostettu Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian sekä muiden keskeisten kansainvälisten, kansallisten ja alueellisten strategioiden pohjalta. Tavoitteet noudattavat valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja pyrkivät vastaamaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin. Maakuntastrategian tavoitteena mm. on vuoteen 2050 että Etelä-Pohjanmaa on hiilinegatiivinen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet on esitetty kaavaselostuksessa sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Viherrakenteen osalta tavoitteet ovat:

- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen

Uusiutuvan energian tuotantoalueet

Maailmassa ei ole tutkimustietoa riittävästi tuulivoiman vaikutuksista eliöihin. Luken meta-analyysissä eri tutkimuksista analysoitiin 71 tutkimusta maailmalta, jotka oli tehty tuulivoima-alueiden rakentamisen jälkeen (Tolvanen A., Routavaara H., Jokikokko M., Rana P.: Review, How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review, Biological Conservation 288 (2023)). Näistä ainoastaan neljässä, vuosina

- Ekologisten yhteyksien turvaaminen
- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus

Kulttuuriympäristön osalta maakuntakaavan tavoitteena on tunnistaa ja huomioida kulttuuriympäristön arvokkaat osat osoittamalla kaavassa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet ja alueet. Kaavan tavoitteena on edistää näiden arvokkaaksi tunnistettujen osien turvaamista ja maankäytön muutosten yhteensovittamista siten, että alueen kulttuuriympäristön eri osat huomioidaan osana monimuotoista elinympäristöä ja yhteistä kulttuuriperintöä.

Lisäksi luonnonvarat ja energia -teemassa tavoitteena on seuraava: "Maakuntakaavalla pyritään luonnonvarojen kestävään käyttöön edistämällä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttamista sekä yhteensovittamalla luonnonvaroihin ja elinympäristöihin kohdistuvia käyttöpaineita."

2022 ja 2023 oli yli 100 metriä korkeita tuulivoimaloita. Muissa tutkimuksissa tuulivoimalat olivat 50–99 metriä korkeita.

Tutkimustuloksissa ilmeni seuraavaa, joiden perusteella tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ja jättää tuulivoima-alueet rakentamatta varsinkin luonnon monimuotoisuudelle tärkeille alueille, viheryhteyskäytävälle, lintujen muuttoreiteille ja niiden viereen sekä suojelu- ja Natura-alueiden ja perinnebiotooppien viereen. Riittävä suojaetäisyys on lähtökohtaisesti asetettava näihin herkkiin ympäristöihin viiteen kilometriin tämän tutkimuksen perusteella. SLL Pohjanmaan piiri on linjannut, että pohjavesialueisiin suojaetäisyyden on oltava vähintään kaksi kilometriä, koska tuulivoiman vaikutuksia pohjavesien muodostumiseen ei tunneta. Pohjaveden sieppausalue on laajempi, kuin varsinainen pohjavesialue.

1. Monen lajin reviirit pirstoutuvat tuulivoiman tieltä raivattavan metsän ja muun elinympäristön katoamisen vuoksi. Tämä vaikeuttaa lajin selviämistä alueella. Elinympäristössä ei välttämättä elä riittävästi lisääntymiskykyisiä ja elinkelpoisia lajin yksilöitä, jotta lajin populaatio voisi selvitä jatkossa elinvoimaisena
2. Tuulivoimaloiden melu vaikeuttaa eläinten kommunikaatiota. Esimerkiksi pöllöjen ja poikasten viestintä pesällä estyy ja häiriintyy, kun lintujen äänet

Etelä-Pohjanmaan liitto tunnistaa tuulivoimaloiden eläimille kohdistuviin vaikutuksiin liittyvän tutkimuksen keskeneräisyyden ja on reagoinut tähän huomioimalla varovaisuusperiaatteen alueiden rajauksissa sekä edellyttämällä esimerkiksi tuulivoimahankkeiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueiden luonnon erityispiirteiden ja lajiston huomioimista aluekohtaisten suunnittelumääräysten kautta.

Kategorista viiden kilometrin etäisyysvyöhykettä ei käytetä maakuntakaavataso suunnittelussa, jossa ei mm. määritellä tuulivoimaloiden määrää ja tarkempaa sijoittumista.

Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita pohjavesialueille. Tarkempi etäisyys pohjavesialueeseen määräytyy yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Tuulivoimahankkeiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja usein osana ympäristövaikutusten arviointia toteutetaan yleisesti erilaisia lajisto- ja linnustoselvityksiä, jolloin alueella elävistä ja pesivistä lajeista saadaan tarkempia tietoja. YVA-menettelyiden lopputuloksena voidaan määritellä hankekohtaisia lieventämistoimenpiteitä, jotka voivat liittyä esimerkiksi tuulivoimaloiden sijoitteluun suhteessa alueella todettuihin eläinlajien reviireihin tai lintujen lentoreitteihin.

eivät kuulu. Monilla saaliseläimillä on todettu vaikeuksia kuulla petojen ääniä. Myös pedoilla todettiin vaikeus kommunikoida lajitoverien ja poikasten kanssa.

3. Varsinkin pöttöjen ja päiväpetolintujen todettiin hylkäävän pesiä ja reviirejä, jos tuulivoimaloita rakennettiin viittä kilometriä lähemmäs.
4. Metsäpeuratutkimuksia ei ole vielä toteutettu maailmassa. Skandinavian pohjoisosissa sekä Pohjois-Amerikassa on tutkittu porojen käyttäytymistä tuulivoimaloiden lähellä. Porot eivät laidunna yhtä tehokkaasti alueilla, jotka ovat alle viiden kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista. Tähän voi olla syynä tuulivoiman aiheuttama melu, laidunten laadun heikentyminen tai vastaavat seikat.

Metsäpeuran ja tuulivoiman yhteen sovittamisessa on huomioitava lajin hyvä kannan kehitys sekä toisaalta lajin häiriöherkkyys. Vertaisarvioitua tutkimusta on tehty puolikesyillä poroilla ja muilla lähisukuisilla lajeilla. Varsinaisesti suomalaisesta villistä metsäpeurasta ei ole olemassa tutkimuksia, mutta on perustellut syyt olettaa, että tuulivoimaloiden melulla ja niiden aiheuttamalla metsämaiseman pirstoutumisella on laajemmat haitalliset vaikutukset metsäpeuran elinoloihin kuin puolikesyillä porolla. Ylipäättään tuulivoiman vaikutuksesta suomalaisiin lajeihin ei ole riittävästi tutkimustuloksia. Luonnonvarakeskus on aloittanut vuonna 2023 viisivuotisen tutkimuksen

Maakuntakaavassa on huomioitu mm. maakotkaan kohdistuvat vaikutukset reviirikohtaisen yhteisvaikutusten arvioinnin kautta.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja osoittamista kaavassa tarkastellaan kaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, alueilta saatujen tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella. Kaavan jatkovalmistelussa tullaan hyödyntämään Luonnonvarakeskukselta tilattuja metsäpeurojen vaellus- ja laidunalueaineistoja arvioitaessa tuulivoimaloiden alueiden toteuttamiskelpoisuutta ja yhteisvaikutuksia maakuntakaavan tasolla. Lisäksi liitto järjestää neuvottelun Luonnonvarakeskuksen kanssa ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

Etelä-Pohjanmaan liitto on ajoittanut maakuntakaavan laadinnan vuosille 2021–2024. Tutkimushankkeen tulokset on mahdollista huomioida osana tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Kaavaselostukseen lisätään tieto käynnissä olevasta ja vuonna 2027 valmistuvasta WINDLIFE-hankkeesta.

metsäpeuran ja tuulivoiman osalta. Sen valmistumiseen asti tuulivoimaa ei tule kaavoittaa ja rakentaa metsäpeuran tärkeille elinalueille koko maakunnassa.

5. Eliöiden reviirien todettiin heikentyvät erityisesti tuulivoiman tieltä raivattavan metsän hävitessä ja elinpiirien pirstoutuessa. Hiilineutraaliutta ei ole huomioitu kaavaluonnoksessa lainkaan, koska metsäkatoa aiheuttavat laaja-alaiset metsien keskelle sijoitetut tuulivoima-alueet ja voimalinjat. Kokonaisuuden hallinta puuttuu.

6. Ekologinen kompensatio nähtiin tuulivoiman kohdalla haastavana, koska kompensatioalueen tulee sisältää laadukasta elinympäristöä lajeille. Lajien tulee voida lisääntyä ja säilyttää elinvoimansa siirtyessään kompensatioalueelle. Kompensatioalueiden tulee

Etelä-Pohjanmaan päästöistä merkittävä osa aiheutuu energiantuotannosta ja liikenteestä. Näihin teemoihin on osoitettu lukuisia kaavamerkintöjä, joilla osaltaan mahdollistetaan maakunnan siirtyminen hiilinegatiiviseksi. Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä, että toimintojen sijoittamisesta (esimerkiksi voimajohtokäytävät) johtuva metsän raivaus aiheuttaa hiilinielun pienenemistä. Tätä kuitenkin pyritään ehkäisemään ja lieventämään maakuntakaavassa esimerkiksi voimajohtoja koskevissa suunnittelumääräyksissä, jotka edellyttävät uusien yhteyksien suunnittelua olemassa oleviin johtokäytäviin ja yhteisiin pylväisiin sekä maakaapeloinnin huomioimista yhtenä toteutustapana.

Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää lisäksi huomioimaan, että laajojen tuulivoimaloiden alueiden päämaankäyttöluokka on yleensä jokin muu kuin energiantuotanto, useimmiten metsätalous.

Merkitään tiedoksi. Ekologiseen kompensaatioon liittyvää kehittämisperiaatemerkintää ei ole päädytty käyttämään maakuntakaavassa.

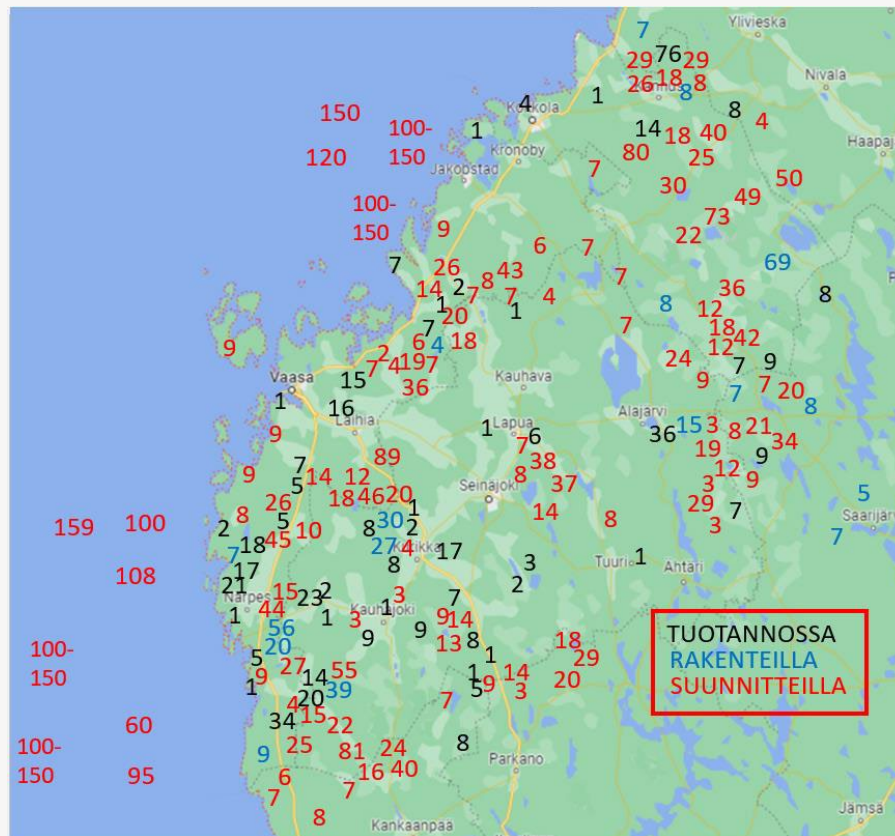
olla lähtökohtaisesti kauempana kuin viisi kilometriä, tämän tutkimuksen perusteella.

Uutena kehitystyökaluna esiin nostettu ekologinen kompensatio merkitsee luonnon toiminnalle aiheutetun haitan täysimääräistä korvaamista toisaalla. Ylikompensatio puolestaan parantaisi elinympäristön tilaa. Soveltaminen käytäntöön on kehitteillä. Ekologisen kompensaation käyttöönotto on kohdannut vastustusta; sovelluksia tulisi saada aikaan ja mittakaava, koska etenkin tuulivoimayritykset ovat kansainvälisiä.

7. Metsäkanalintujen on todettu törmäävän erityisen suurella todennäköisyydellä valkoisiin torneihin.
8. Tuulivoimaloiden melumallinnukset eivät ole riittäviä, koska melua ei ole mallinnettu eri sääolosuhteissa eri vuoden aikoina. Esimerkiksi merkityksellinen sykintä tulee ilmi vain tietynlaisissa sääolosuhteissa. Merkityksellinen sykintä on oleellinen osa tuulivoimaloiden melun häiritsevyyttä, sitä esiintyy kaikissa tuulivoimaloissa. Esimerkiksi tuulivoimaloiden etäisyys asutukseen on usein alimitoitettu.

Etelä-Pohjanmaan liitto toteuttaa maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Tuulivoimaloiden vaikutukset metsäkanalintuihin selvitetään osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet kuvaavat tuulivoimaloiden sijaintialueita maakuntakaavan tarkkuustasolla ja myös alueisiin liittyvät vaikutusten arvoinnit on tehty maakuntakaavatason tarkkuudella. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa määritellään tuulivoimaloiden määrä, voimalatyypit, korkeus, teho ja tarkempi sijoittuminen tuulivoima-alueiden sisällä, laaditaan melu-, välke- ja värinämittaukset voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti.

Kuva. SLL Pohjanmaan piirin tuulivoimakartta päivitetty 28.12.2023

Voimalinjarakentamisessa on tehtävä enemmän yhteistyötä, ettei jokainen toimija rakenna omaa voimalinjaansa erilleen, haittavaikutuksia on luonnon pirstoutuminen ja eliölajien vaellusväylien katkeaminen. Yli 50 metriä leveille

Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä siitä, että voimalinjojen toteuttaminen erillisinä hankkeina ilman toimijoiden välistä yhteistyötä ei ole hyväksyttävää.

voimalinjoille tulee osoittaa useita eläinten ylityspaikkoja riittävän tihein välein jättämällä metsää molemmin puolin johtokäytävää. Linjoja voidaan myös nostaa sen verran, että linjan alle jää pysyvä metsäpeite. Usein tuulivoima-alueita laajennetaan myöhemmin tai voimaloiden tehoa nostetaan, jolloin yhteisvaikutukset eivät ole hallinnassa. Kuitenkin vastuu haitoista on kunnan terveys- ja ympäristönsuojelun viranomaisilla.

Ehdotamme maakuntakaavaan merkittäväksi tuulivoimavapaata aluetta (kehittämisperiaatemerkinä) Lappajärven ympärille. Perusteena ehdotukselle on, että Lappajärven länsi- ja luoteispuolelta aina Kauhavan itäosiin asti ulottuu kokonaan asumaton soiden ja metsämaan muodostama "erämainen" 20 km x 15 km kokoinen alue, jossa on neljä laajaa suojeltua suota: Lappajärven Vanhaneva, Lampakanneva ja Peuraneva sekä Kauhavan Huhmarneva

Maakuntakaavassa sähkönsiirron suunnittelua ohjataan yleisellä suunnittelumääräyksellä:

"Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin.

Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein."

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia edelleen kehittää sähkönsiirron suunnittelumääräystä.

Maakuntakaavassa ei ole päädytty käyttämään ehdotettua tuulivoimavapaan alueen kehittämisperiaatemerkinä. Kuten lausunnossakin todetaan, Puolustusvoimat on kieltänyt tuulivoimarakentamisen laajalla alueella Lappajärven lounais-, länsi- ja luoteispuolella, eikä tälle alueelle sijoitu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueiden merkintöjä.

(yhteinen pinta-ala lähes 1000 ha). Ko. alue on luonnon monimuotoisuuden harvinainen keskittymä koko E-P:n maakunnassa: siellä on maa- ja merikotkan vakituiset elinpiirit ja se kuuluu merkittävään metsäpeuran vaellus- ja esiintymisalueeseen. Alue on myös laaja hiljainen ja pimeä alue. Puolustusvoimat on lisäksi kieltänyt tuulivoimarakentamisen laajalla alueella Lappajärven lounais-, länsi- ja luoteispuolella aina Kauhavan kaupungin keskustajamaan saakka.

Lappajärvi on saanut Unescon Geopark -statuksen syksyllä 2023. Lappajärvi on uniikki meteoritörmäyksen synnyttämä kraatteri ja sen muodostama maisema-alue, jossa on reunamuodostumaa vielä jäljellä (mm. Lakeaharju ja Pyhävuori). Missään muualla maailmassa ei ole tällaista kraatterijärveä, jota pääsee tarkastelemaan turvallisesti lähietäisyydeltä. Geopark -alue on matkailullisesti tärkeä sekä luonnon monimuotoisuuden, ja tutkimuksen puolesta erittäin merkittävä Etelä-Pohjanmaan vahvuus.

Lappajärven ympäristön Kraatterijärven Geopark on hakuprosessissa UNESCO Global Geopark -alueeksi. Virallinen vahvistus alueen tunnustamisesta saataneen keväällä 2024. Geopark-alueet ovat laajoja ja geologisesti ainutlaatuisia matkailualueita. Ainutlaatuisuus tarkoittaa, että alueella on kansainvälisesti arvokkaita kallio- tai maaperän rakenteita ja muodostumia. Geopark-alueita ei ole osoitettu maakuntakaavaan omalla kaavamerkinnällään, vaan ne ovat osa matkailun ja virkistysalueita.

arvokkaaksi osoitettuja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Maakuntakaavan taustaselvityksenä toimivassa tuulivoimaselvityksessä on potentiaalisia tuulivoima-alueita kartoitettu ns. poissulkevan paikkatietoanalyysin avulla ja potentiaalisiksi tunnistetuille kohteille on tehty yleispiirteiset vaikutusten arvioinnit. Tuulivoimaselvityksen vaikutusten arviointeja on täydennetty lisäselvityksissä mm. maisemavaikutusten ja lajiston (maakotka, merikotka, sääksi, metsäpeura, susi) osalta. Maakuntakaavan rajaukset perustuvat maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, tuulivoima-alueiden kaava- ja YVA-tietoihin sekä alueista käytyihin neuvotteluihin. Maakuntakaavassa tulee huomioida tuulivoiman yhteisvaikutukset ja ylimaakunnalliset vaikutukset.

Palautteessa mainitut tuulivoimaloiden alueet on pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä todettu potentiaalisiksi tuulivoimaloiden alueiksi, kun huomioon otettu poissulkevalla paikkatietoanalyysillä eri tekijöitä vastaavalla tavalla kuin muuallakin maakunnassa. Lisäksi alueiden rajauksiin on kaavan tähänastisessa valmistelussa vaikuttaneet mm. maakotkaan, Ilmatieteen laitoksen säätutkaan ja metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten huomioiminen.

Maakuntakaavaehdotuksesta ja maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen perusteella Iso Saapasnevan, Talpakanrämeeen ja

Koko suunniteltu tuulivoima-alue on myös Evijärven kannalta ongelmallinen, koska kunta on määritellyt tuulivoiman suojaetäisyydeksi neljä kilometriä kiinteistöihin. Iso-Saapasnevan tietyt voimalat sijoittuvat vajaan puolentoista kilometrin päähän Evijärven vakituksessa asuinkäytössä olevista kiinteistöistä.

Soinissa ja Alajärvellä tuulivoimaa on kaavoitettu ja tuotannossa seitsemän voimalaa Konttisuolla, Louhukankaalla 36 voimalaa tuotannossa ja Korkeamaalla 19 voimalaa. Näilläkin tuulivoima-alueilla menetettiin hiljaisia ja pimeitä alueita sekä pysyvää metsäkatoa aiheuttaa samalla alueella valtakunnan kantaverkon voimalinja lisävahvistuksineen.

SLL Pohjanmaan piiri ehdottaa, että Lappajärven ympärillä olevat tuulivoima-alueet tulee jättää rakentamatta

Aitakankaan alueiden soveltuvuutta seudulliseen tuulivoiman tuotantoon tulee kaavan jatkovalmistelussa tarkastella erityisesti metsäpeurojen keskeisten vaellusreittien ja vasomisalueiden turvaamisen kannalta.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Esitystä naapurikuntien puolella olevien tuulivoimaloiden alueiden rajaamisesta 4 km etäisyydelle Evijärven kunnan puolella olevasta asutuksesta ei huomioida maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajauksissa. Tarkemmat mallinnukset mm. tuulivoiman meluvaikutuksista tehdään hankekohtaisissa selvityksissä, jolloin myös voimaloiden etäisyys asutukseen tulee määritellyksi.

Ekologiseen kompensatioon liittyvää kehittämisperiaatemerkinä ei ole päädytty käyttämään maakuntakaavassa. Ks. myös aiempi vastine koskien Lappajärven länsi- ja luoteisosan tuulivoima-alueita.

ekologisena kompensaationa jo rakennetuille Soini-Alajärvi tuulivoima-alueille.

SLL Pohjanmaan piirin linjaamat tuulivoimakriteerit sisältävät suojavyöhykkeistä seuraavaa:

Tuulivoimaa ei tule sijoittaa viittä kilometriä lähemmäs luonnonsuojelualueesta, Natura-alueesta, luonnon monimuotoisuusalueista, viheryhteyskäytävästä, perinnebiotoopeista ja kahta kilometriä lähemmäs pohjavesialueista, asuin- tai lomakiinteistöistä ja virkistysalueista.

Muutamia esimerkkikohteita maakuntakaavaehdotuksessa alueista, joita ei voi toteuttaa:

1. Aitakankaalla Jokinevan monimuotoisuusalue Alajärvellä, metsäpeura ja petolinnun reviiri

Merkintään tiedoksi.

Aitakankaan tuulivoimaloiden alueen rajausta ja suunnittelumääräystä tullaan tarkastelemaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa kaavaehdotuksesta ja tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen sekä niiden pohjalta käytävien neuvottelujen perusteella. Alueella keskeistä on etenkin Suomenselän metsäpeurakantaan kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointi.

Aitakankaan tuulivoimaloiden alueen aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin, sekä huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

2. Suolasalmenharju on poistettava, koska kuuluu erämaisiin, hiljaisiin ja pimeisiin alueisiin, metsäpeura ja petolinnun reviiri

3. Kuortaneella on tuulivoimaa suunnitteilla kiinni Hirvijärven-Varpulan monimuotoisuudelle tärkeään alueeseen, petolinnun reviiri

4. Kuortaneentien eteläpuolinen tuulivoima-alue tulee poistaa kaavasta, koska se katkaisee suunnitellun luonnon monimuotoisuusalueen Hirvijärveltä Kuorasjärvelle. Etelä-Pohjanmaalta puuttuu yhtenäinen laajempi suojelualue, joka voidaan muodostaa Hirvijärven itäpuolelle yhdistämällä suojelualueet.

5. Itäisellä alueella Jäkäläkankaan tuulivoima-alue, joka on kiinni suojellussa suossa. Tuulivoimarakentaminen on riski läheisen Heininevan suojelualueiden suojeluarvoille. Tuulivoiman rakentaminen muuttaisi lisäksi Alajärven Lehtimäen puolella olevan virallisen Valkealammen luonto- ja retkeilyalueen luonnetta. Lisäksi Valkealammen alue on kokonaisuudessaan tärkeä pohjavesialue, sekä Länsikylä, että Valkealampi I ja Valkealampi II sekä Multavaaru, joidenka lähelle ei tule sijoittaa tuulivoimaa. Tuulivoimaa ei tule sijoittaa myöskään kelkka- tai retkeilyreittien viereen; väliin tule

Suolasalmenharjun tuulivoimahankkeen kaavoitus ja YVA ovat käynnissä osittain samalla alueella kuin maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu Aitakankaan tuulivoimaloiden alue.

Palautteessa viitattaneen maakuntakaavaluonnoksessa osoitettuun Napalankallioiden tuulivoimaloiden alueeseen. Alueelle ei ole osoitettu tuulivoimaloiden aluetta maakuntakaavaehdotuksessa.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Kuortaneen itäosaan osoitettu tuulivoimaloiden alue (Jäkäläneva) rajautuu luonnonsuojelualueisiin (Suoja-Moisio-tila ja Heinineva 1) sekä soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteeseen (Heinineva), mutta ei palautteessa esitetyn mukaisesti sijaitse samalla alueella niiden kanssa. Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelu- tai suojelualueille. Tuulivoiman mahdolliset vaikutukset Heininevan luonnonsuojelualueen luontoarvoihin tulee selvittää alueen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

jättää riittävät suojaetäisyydet. Tuulivoima-alueen sisällä on myös suojelualueita kuten Moision tilan suojelualue sekä Heinineva I -suojelualue.

Jäkänevalle on maakuntakaavaehdotuksessa annettu aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset läheisen Valkealammen alueen virkistysarvioihin ja -reitteihin. Kaavan jatkovalmistelussa tarkistetaan tarpeet kehittää edelleen aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka on nähty maakuntakaavassa hyväksi ohjauskeinoksi suhteessa yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Lisäksi tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa suhteessa virkistys- ja leirintäalueisiin sekä kansallispuistoihin on huomioitava valtioneuvoston tuulivoimamelua koskevan asetuksen ohjearvot ulkomelutasosta. Virkistyskohteiden melulta häiriintymättömyys turvataan tuulivoimameluasetuksen (1107/2015) kautta.

Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita pohjavesialueille.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

6. Kuortaneen Sarvinevan tuulivoima-alue on Alavuden varalaskupaikan suojavyöhykkeen sisällä. Lisäksi Sarvineva on pimeällä ja hiljaisella alueella.

Sarvinevan tuulivoimaloiden alueen sijainnin hyväksyttävyyys on tarkistettu Puolustusvoimilta.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita ei ole rajattu kategorisesti pimeiden ja hiljaisten alueiden ulkopuolelle. Maakuntakaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin perusteella tuulivoimaloiden alueista 17 (45:sta) sijoittuu kokonaan tai osittain hiljaiselle alueelle. Hanhimaan ja Aitakankankaan tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat kokonaan hiljaiselle alueelle. Ooperin, Haapikankaan, Mikonkeitaan ja Rajamäenkylän tuulivoimaloiden alueiden pinta-alasta yli puolet on hiljaisella alueella. Yhteisvaikutuksia naapurimaakuntien tuulivoima-alueiden kanssa syntyy etenkin Isojoelle ulottuvilla laajoilla hiljaisilla alueilla. Vastaavasti noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa. Vaikutusten arviointia päivitetään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

7. Saukonkylässä Lautakankaan tuulivoima-alue sijoittuisi toteutuessaan pimeälle ja hiljaiselle alueelle, kaiken lisäksi myös pohjavesialueelle.

Maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueita pohjavesialueille. Lautakankaan tuulivoimaloiden alue ei sijaitse tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita ei ole rajattu kategorisesti pimeiden ja hiljaisten alueiden ulkopuolelle. Maakuntakaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin perusteella

8. Isojoen Piikkilänviidan ja Kolmihaaran alueet: luonnon monimuotoisuusalue ja viheryhteyskäytävä, suojelualueet vieressä, lisäksi se sijoittuu merkittävälle lintujen muuttoreitille

tuulivoimaloiden alueista 17 (45:sta) sijoittuu kokonaan tai osittain hiljaiselle alueelle. Hanhimaan ja Aitakankankaan tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat kokonaan hiljaiselle alueelle. Ooperin, Haapikankaan, Mikonkeitaan ja Rajamäenkylän tuulivoimaloiden alueiden pinta-alasta yli puolet on hiljaisella alueella. Yhteisvaikutuksia naapurimaakuntien tuulivoima-alueiden kanssa syntyy etenkin Isojoelle ulottuvilla laajoilla hiljaisilla alueilla. Vastaavasti noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa. Vaikutusten arviointia päivitetään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä.

Piikkilänviidan (Kolmihaaran) tuulivoimaloiden alueen rajausta on maakuntakaavassa tarkistettu kaavaluonnoksen jälkeen perustuen maakotkareviireihin kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointiin sekä pienialaisiin etäisyystarkistuksiin suhteessa vakituiseen ja loma-asutukseen.

Piikkilänviidan aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin. Kaavan jatkovalmistelussa tarkistetaan tarpeet kehittää edelleen aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka on nähty

9. Isojoen Lakiakangas petolinnun reviiri, luonnon monimuotoisuusalue ja suojelualue

maakuntakaavassa hyväksi ohjauskeinoksi suhteessa yksityiskohtaisempaan suunnitteluun.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella. Piikkilänviidan alueeseen liittyen on lausunnoissa esitetty mm. tarvetta tarkastella muuttolinnustoon kohdistuvia ylimaakunnallisia vaikutuksia osana kaavan vaikutusten arviointia. Tähän liittyen arviointia tullaan päivittämään.

Lakiakankaan tuulivoimaloiden alue on jo osittain toteutunut. Alueen rajausta on maakuntakaavan laadinnan aikana tarkistettu mm. maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnissa esitettyjen lieventämistoimenpiteiden perusteella. Tuulivoimaloiden alueella ei sijaitse luonnonsuojelu- tai suojelualueita.

Lakiakankaan aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset. Kaavan jatkovalmistelussa tarkistetaan tarpeet kehittää edelleen aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka on nähty

10. Oksivuori ja Ooperi: luonnon monimuotoisuusalue, suojelualue sisällä, arvokkaita luontotyyppejä tervaleppäkorpi ja suomuurainkorpi, viherkäytävä

maakuntakaavassa hyväksi ohjauskeinoksi suhteessa yksityiskohtaisempaan suunnitteluun.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Maakuntakaavaehdotuksessa ei osoiteta tuulivoimaloiden aluetta Ilmajoen Oksivuoren alueelle.

Ooperin tuulivoimaloiden aluetta rajataan kaavan jatkovalmistelussa siten, että luonnonsuojelualueet (Veteläniitty ja Suojelu-Yrjölä-tila) jäävät rajauksen ulkopuolelle.

Alueen arvokkaat luontotyyppit tulevat inventoitavaksi yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Ooperin aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon, ettei tuulivoimaloista muodostu Kyrönjokilaakson kulttuurimaisemien, Orisbergin kulttuurimaiseman tai Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maisemakuvaa hallitsevaa elementtiä. Tuulivoimaloiden sijoittelun lähtökohtana tulee olla valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen

11. Harjannevan alueella maakotkavaikutukset on huomioitava tiukemmalla rajauksella.

kulttuuriympäristöjen erityisarvojen turvaaminen. Kaavan jatkovalmistelussa tarkistetaan tarpeet kehittää edelleen aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka on nähty maakuntakaavassa hyväksi ohjauskeinoksi suhteessa yksityiskohtaisempaan suunnitteluun.

Tuulivoimaloiden alueiden rajauksia ja suunnittelumääräyksiä tullaan kaavan jatkovalmistelussa edelleen tarkastamaan mm. kaavaehdotuksesta saadun palauteen, tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnista saatujen lausuntojen, aluekohtaisten tarkentuneiden tietojen ja käytävien neuvottelujen perusteella.

Maakotkaan kohdistuvat vaikutukset tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioimaan kaavaehdotuksen tapaan käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet tullaan rajaamaan vakiintuneilla maakotkan reviireillä ydinreviirien ulkopuolelle (4 km pesästä).

Kaavaselostukseen tullaan lisäämään tieto siitä, että tuulivoimayleiskaavoissa tulee hyödyntää maakotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa parasta saatavilla olevaa asiantuntijatietoa, jonka mukaisesti merkittävän törmäysriskin

Lausuntojen keskeinen sisältö

- Metsäpeuravaikutukset ○
 - Poistettava 4 aluetta
- Maakotkavaikutukset ○
 - Rajattava uudelleen tiukemmalla riskiarvolla 12 aluetta (osa voi myös poistua) ja arviointi laajennettava maakotkan arviointiin, vaikka se ei olisi Natura-alueen suojeluperusteena oleva laji
- Muuttolinnusto ○
 - Laajennettava arviointi valtakunnalliseksi rannikon muuttoreittien tarkasteluksi
 - Poistettava / rajattava uudelleen kaksi tv- aluetta Isojoella
- Neuvottelu lausunnon sisällöstä joulukuun alussa

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

E-P:n maakuntakaavaehdotuksesta 2050 puuttuu tuulivoima-alueita, kuten Lehmikeidas ja Suolasalmenharju.

raja on laskemassa 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määriteltäessä tuulivoima-alueiden myllymääriä, -sijainteja ja -korkeuksia.

Harjannevan aluekohtaisen suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin.

Suolasalmenharjun tuulivoimahankkeen kaavoitus ja YVA ovat käynnissä osittain samalla alueella kuin maakuntakaavassa osoitettu Aitakankaan tuulivoimaloiden alue. Vastaavasti maakuntakaavassa osoitetun Lakiakankaan tuulivoimaloiden alueen eteläosissa, osittain samalla alueella sijaitsee Lehmikeitaan vireillä oleva tuulivoimahanke.

Tuulivoima-alueilla tulisi olla voimalapaikat merkittyinä, koska esimerkiksi ampumaradatkin ovat merkittyinä kaavaan.

Maakuntakaavaan tulee merkitä myös mm. tuulivoiman pirstomien metsäalueiden ekologiseen kompensaatioon soveltuvat alueet.

Aurinkovoimaloita tulee sijoittaa ensisijaisesti rakennettuun ympäristöön ja tuotantolaitoksiin. Toissijaisesti niitä voidaan sijoittaa turvetuotannosta poistuneisiin kohteisiin, joita ei voida vesittää tai muodostaa kosteikkoa.

Lukella on Turve-Arvi -päästötyökalu, jonka avulla voidaan selvittää mihin turvetuotannosta poistuneet suot soveltuvat

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan yleispiirteisellä, maakuntakaavatasoisin selvityksiin perustuvalla ominaisuusmerkinnällä tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Maakuntakaava laaditaan mittakaavassa 1:200 000. Tuulivoimaloiden määrä, korkeus ja tarkempi sijoittuminen määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutusten arviointeihin perustuen.

Maakuntakaavaan on merkitty seudullisesti merkittäviä olemassa olevia ampumaratoja, jotka eivät vaikutuksiltaan ole vertailukelpoisia tuulivoimaloiden kanssa.

Ekologiseen kompensaatioon liittyvää kehittämisperiaatemarkintaa ei ole päädytty käyttämään maakuntakaavassa.

Maakuntakaavassa seudullisesti merkittävien aurinkoenergiantuotantoalueiden sijoittumista ohjataan koko maakunnan kattavalla yleisellä suunnittelumääräyksellä, jonka mukaan laajat aurinkoenergia-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille ja viljelyskäytössä oleville peltoalueille. Ehdotusvaiheessa suunnittelumääräystä täsmennetään vielä koskien mm. ojittamattomia ja luonnontilaisia soita sekä vesistövaikutuksia ja luonnon monimuotoisuutta.

Merkitään tiedoksi.

optimaalisesti parhaiten. Tätä tulee hyödyntää jatkosuunnittelussa.

Hiljaiset ja pimeät usein erämaiset alueet ovat uusiutumaton luonnonvara, jota tulee vaalia ja pyrkiä säilyttämään, koska niiden ala on jo vähentynyt kolmanneksella. Jokaisesta kunnasta tulisi löytyä näitä alueita ja nämä tulee merkitä kaavaan. Hiljaisia ja pimeitä alueita pirstovat jo tällä hetkellä kantaverkon laajennukset, voimajohdot sekä tuulivoimalat.

Viheryhteystarve ja -käytävät

Viheryhteystarve on maakuntakaavassa tärkeässä asemassa, koska maankäyttöä ja esimerkiksi tuulivoimaa suunnitellaan merkittävässä määrin maakuntaan. Maakunnan metsät ovat muotoutuneet puun tuotannon yksiköiksi, ja niillä harjoitettu metsänhoito perustuu jaksolliseen kasvatukseen lähes yksinomaisesti. Myös viheryhteyskäytävien metsät ovat talousmetsiä. Viherkäytävät ovat metsä-, suo- tai peltovaltaisia alueita ja ne sijaitsevat luonnon monimuotoisuusalueiden välissä, joiden joukossa on arvokkaita alueita, kuten vanhoja metsiä, lehtolaikkuja sekä erämaisia alueita. Luonnonsuojelualueista ja viherkäytävistä muodostuu tärkeitä

Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole osoitettu hiljaisia alueita, mutta ne on kartoitettu paikkatieteanalyysillä osana pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvitystä vuosina 2021–2022. Maakuntakaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa on todettu, että noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ja maakunnan lähialueen tuulivoima-alueiden vaikutukset hiljaisiin alueisiin arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi. Paikallisesti hiljaisille alueille voi aiheutua merkittäviä muutoksia ja ne voivat menettää hiljaisuuteen liittyvät arvonsa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-

vaihtumisreunavyöhykkeitä, ne halkovat maakuntaa monimuotoisuusverkostona. Luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden välille tulee ehdottomasti säilyttää viherkäytävät, jotta maankäyttö ei pirsto elinympäristöjä täysin käyttökelvottomiksi. Myös metsät sairastuvat, jos monimuotoisuus romahtaa. Viherkäytävät ovat luonnon valtateitä, joiden kautta populaatioiden on mahdollista säilyä elinvoimaisina ja elinkelpoisina.

Luontopaneelin 2023 suosituksena on kohdistaa lisäsuojelua jokaisen maakunnan jokaiseen luontotyyppiin. Jokaisen maakunnan tulisi suunnitella, miten ne saavuttavat kaikissa maakunnan alueella esiintyvissä luontotyypeissä 30 prosentin oikeudellisen suojelun pinta-alatavoitteen ja siihen sisältyvän 10 prosentin tiukan suojelun pinta-alatavoitteen.

Luontopaneeli 2023 suosittelee myös tunnistamaan ja asettamaan käytön rajoitteiden piiriin paikallisesti tärkeät virkistysmetsät yhteistyössä paikallisen väestön kanssa.

Viheryhteyskäytävät on säilytettävä kaavassa jo senkin vuoksi, että niiden ja luonnon monimuotoisuusalueiden näkyminen maakunnittain viestii EU:lle Suomen kansallisista toimista ennallistamisen suhteen.

Esimerkiksi Lapväärtinjoen kohdalle sijoittuu Natura 2000 -alue, joka on lonkeromaisesti joen ympäristössä lähes koko sen matkalla. Tältä alueelta tulee lähteä metsäekosysteemien verkostoja ympäristöön ja näissä kohteissa viherkäytävät ovat

Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen.

elintärkeitä ekosysteemien elinvoimaisuuden säilymisen kannalta.

Kuva: Nyrhilänskoski, Lapua

Lakeusmaisema on Etelä-Pohjanmaan käyntikortti, ainutlaatuinen ja säilytettävä kulttuurin satoja vuosia muokkaama kokonaisuus. Etelä-Pohjanmaa on profiloitunut vahvasti ruokaprovinsiksi, johon lakeuden kulttuurimaisema olennaisena osana liittyy. Jotta ruuan tuotantoa voidaan jatkaa kestävästi, tulee ympäröivien alueiden olla luonnoltaan monimuotoisia. Maatalouden harjoittamisen edellytykset

heikkenevät, jos luonnon monimuotoisuus ja esim. pölyttäjien määrä romahtaa.

Seinäjoki on maakunnan kehittyvä keskuskaupunki palveluineen. Kaupunki tarvitsee tehokkaan tuotantotoiminnan ja terveydenhuollon lisäksi lähivirkistysalueita, kansallispuiston, luontoreitistön sekä kestävän kehityksen mukaisia hallintoratkaisuja, jotka parantavat asuin- ja elinympäristöä. Kaupunkipuistot ovat tärkeässä osassa säilyttämään luonnon ympäristöjä rakennetun ympäristön lomassa. Nykyään ollaan entistä tietoisempia luonnon terveysvaikutuksista. Luonto ehkäisee ennalta monia kansanterveydellisiä uhkia ja haasteita. Monimuotoisuutta tarvitaan ihmisten immuunipuolustuksen tueksi kaikissa ympäristöissä tasapainottamaan terveyttä.

Metsät

Viimeisimmän, v. 2019 tehdyn uhanalaisuusarvioinnin (ns. Punainen kirjan) mukaan Suomen uhanalaisista lajeista 36 %

Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet ja -kohteet sekä ulkoilureitit. Maakuntakaavan taustalle on tähän liittyen laadittu Etelä-Pohjanmaan virkistysalueselvitys (2023). Seinäjoen keskustaajaman ympäristöön on maakuntakaavassa osoitettu useita maakunnallisesti merkittävaksi arvioituja virkistysalueita ja reittejä.

Lisäksi palautteessa esitettyjä näkökulmia huomioidaan Seinäjoelle ja Lapualle osoitetussa keskustatoimintojen alueen merkinnässä, jonka suunnittelumääräyksen mukaan mm. yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytykset vetovoimaiselle, viihtyisälle, saavutettavalle, palveluiltaan ja asuinympäristöltään monipuoliselle kaupunkikeskustalle, jolla on selkeä identiteetti ja laadukas arkkitehtuuri. Tiivistyvillä ja muuttuvan maankäytön alueilla tulee tehokkuuden ohella huomioida paikan luonne, kaupunkikuva, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot. Viherympäristön ja kasvullisen alueen riittävään määrään tulee kiinnittää huomiota. Niille viheralueille, joilla on suuri merkitys kestävälle kaupunkiympäristölle, ei tule rakentaa.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan laajasti olemassa oleva luonnonsuojelualueiden verkosto, Natura 2000 -

elää ensisijaisesti metsissä ja uhanalaisia metsälajeja on kaikkiaan reilut 830. Etelä-Pohjanmaan maakunnassa metsälajien tilanne ei ole ainakaan muuta eteläistä Suomea parempi, koska suojeltujen vanhojen metsien osuus on koko maan alhaisin, vain 2-3 %. Lisäksi suurin osa maakunnan metsistä on voimakkaassa jaksottaisen kasvatuksen metsätalouskäytössä. Vanhojen ja ns. uudistuskypsien metsien osuus onkin nopeasti laskenut varsinkin 2000-luvulla, ollen laajoilla alueilla maakunnassa vain parisen prosenttia. Erityisen uhanalaisia metsälajeja ovat monet lahoppuista riippuvaiset lajit sekä selkärangkaisista eläimistä mm. liito-orava, hömötiainen, kuukkeli, pohjantikka, varpuspöllö ja helmipöllö, joiden kanta on aikaisemmin ollut vahva myös Etelä-Pohjanmaan metsissä.

Vaikka Suomi ja niin muodoin myös Etelä-Pohjanmaan maakunta on sitoutunut pysäyttämään luontokadon v. 2030 mennessä, vuoteen 2050 tähtäävässä maakuntakaavassa ei ole millään tavalla otettu huomioon uhanalaisten metsälajien ahdinkoa. Siksi vaadimme, että maakunnan jokainen kaupunki ja kunta osoittavat omistamistaan tai seurakuntien metsistä edustavia vanhojen metsien alueita maakuntakaavaan niin laajasti, että vapaaehtoisien METSO-suojeluohjelman suojaamien yksityismetsien kanssa suojeltujen metsien osuus on vähintään 10 % pinta-alasta. Vain riittävällä vanhojen metsien turvaamisella saadaan metsien luontokato estettyä

verkostoon kuuluvat alueet sekä suojelualueita, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena (osallistumis- ja arviointisuunnitelma) on luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen, ekologisten yhteyksien turvaaminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan laajasti olemassa oleva luonnonsuojelualueiden verkosto, Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä suojelualueita, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa

edes vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi talousmetsissä on laajasti siirryttävä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen.

Luontopaneeli 2023 suosittaa suojelemaan kaikki vanhat metsät ja kaikki luonnontilaiset metsät EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti. Suomen metsäkeskuksen kautta voisi yhdessä ELY-keskusten kanssa laatia ja toteuttaa suunnitelma Metso-ohjelman aktiivisesta markkinoinnista kaikille maanomistajille, joilla Lapin maakunnan eteläpuolella on yli 100-vuotiasta metsää.

(22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä säilytetään kaavassa.

Maakuntakaavan viherrakenneteemaan kuuluvat edellä mainittujen lisäksi virkistykseen liittyvät merkinnät. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet ja -kohteet sekä ulkoilureitit. Näiden lisäksi maakunnassa on joukko paikallisesti merkittäviä kohteita ja reittejä, jotka yhdessä muodostavat virkistysalueverkoston kokonaisuuden.

Lisäksi maakuntakaavan valmistelussa on muiden kuin viherrakenneteemaan liittyvien merkintöjen selvityksissä,

vaikutusten arvioinneissa sekä kaavaratkaisuissa (mm. kaavakartalla esitettävät rajaukset ja merkintöjen suunnittelumääräykset) huomioitu luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Maakuntakaavassa on mm. tuulivoima- ja turvetuotantomerkintöjen taustalle laadittu laajat laji- ja luontoympäristöön liittyvät selvitykset, joiden perusteella maakuntakaavalla ohjataan toimintaa alueille, joissa ei aiheudu maakuntakaavatasoisten selvitysten perusteella merkittävää haittaa tai joiden osalta annetaan suunnittelumääräyksiä vaikutusten arvioimisesta alueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Lisäksi esim. koko maakuntaa koskevassa liikenteen suunnittelumääräyksessä tuodaan esiin tarve huomioida luontoarvot sekä ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaaminen, ja aurinkoenergiaan liittyvään suunnittelumääräykseen tullaan lisäämään luonnon monimuotoisuuden huomioiminen määräyksessä jo mainittujen luontoarvojen lisäksi.

Liitto katsoo, että luonnon monimuotoisuutta edistetään viherrakenteen merkintöjen kokonaisuudella ja monimuotoisuusarvojen huomioimisella kaikkien kaavamerkintöjen ratkaisuihin, ei pelkästään suojeluun varattujen alueiden kautta. Sen ohella, mikäli kunta esittäisi omistamansa kiinteistön (jonka suojeluarvona esim. vanha metsä) osoittamista maakuntakaavassa suojelualueen merkinnällä, voitaisiin se huomioida maakuntakaavan jatkovalmistelussa.

Luontopaneeli 2023 suosittelee suojelemaan kaikki vanhat metsät ja kaikki luonnontilaiset metsät EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti. Suomen metsäkeskuksen kautta voisi yhdessä ELY-keskusten kanssa laatia ja toteuttaa suunnitelma Metso-ohjelman aktiivisesta markkinoinnista kaikille maanomistajille, joilla Lapin maakunnan eteläpuolella on yli 100-vuotiasta metsää.

Suot ja turve

Etelä-Pohjanmaan soiden eliöstön kato on hälyyttävä. Aution ym. suoselvitysraportin (Autio, O. ym. 2013: Etelä-Pohjanmaan suoselvityshanke. Loppuraportti) taulukon 3.1. mukaan 90 % maakunnan soista on muutettu metsän kasvatukseen, pelloksi tai turvetuotantoon, ja vain vajaa 10 % on suhteellisen luonnontilassa. Siksi Aution ym. erittäin perusteellisen suoselvityshankkeen 84 lähes luonnontilaista suota olisi merkittävä kaavaluonnoksessa suojeluvarauksella. Nyt kaavassa on ainoastaan suot, jotka on ostettu SLL:n Pohjanmaan piirin Luonnonperintösäätiön yhteyteen perustaman Pohjanmaan suokampanjan varoilla ja haettu sen jälkeen luonnonsuojelualueeksi. Edellä mainittujen viimeisten noin 80 suon suojelu edesauttaisi merkittävästi soiden eliöstön luontokadon estämisessä tai ainakin hidastamisessa vuoteen 2050 mennessä.

Etelä-Pohjanmaan liitto kannattaa METSO-ohjelman markkinointia, mutta se ei toimenpiteenä sovellu osaksi maakuntakaavan laadintaa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta

Ennen maakuntakaavaehdotusta maakunnan liitto on ollut yhteydessä viiden arvokkaan, mutta vielä suojelemattoman suokohteen maanomistajiin ja käynyt keskustelua maanomistajien halukkuudesta osoittaa suoalueille suojelualueen merkintä. Keskustelujen perusteella maakuntakaavaehdotukseen osoitettiin yksi uusi suojelualue Hallanevalle Vimpeliin.

ks. lisäksi vastine yllä

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan laajasti olemassa oleva luonnonsuojelualueiden verkosto, Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä suojelualueita, jotka voidaan

On käsittämätöntä, että edelleen vuoteen 2050 tähtäävässä kaavaehdotuksessa on merkittynä 8000 hehtaaria turvetuotantoalueita. Kaavaan voi jäädä ainoastaan huoltovarmuuden kannalta oleelliset ja täysin välttämättömät potentiaaliset turvetuotantoalueet. Enää vuonna 2050 ei voida kaivaa energiaturvetta, joten turvetuotantoon varatut suot on poistettava v. 2050 maakuntakaavaehdotuksesta.

toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta. Ennen maakuntakaavaehdotusta maakunnan liitto on ollut yhteydessä viiden arvokkaan, mutta vielä suojelemattoman suokohteen maanomistajiin ja käynyt keskustelua maanomistajien halukkuudesta osoittaa suoalueille suojelualueen merkintä. Keskustelujen perusteella maakuntakaavaehdotukseen osoitettiin yksi uusi suojelualue Hallanevalle Vimpeliin.

Maakuntakaavan oheismateriaaliksi tullaan tekemään teemakartta, jossa esitetään myös soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet. Lisäksi teemakartalla esitetään mm. maakunnan ekologisen verkoston kannalta keskeiset ekologiset yhteydet, laajat yhtenäiset metsä- ja suoalueet ja suojelualueverkosto.

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus säilytetään kaavaehdotuksen tasolla maakuntahallituksen 22.5.2023 hyväksymän yleisvastineen mukaisesti. Mitoitus perustuu kasvu- ja kuiviketurpeen sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteiden ohella Huoltovarmuuskeskuksen maakunnan liitolle esittämään energiaturpeen huoltovarmuusnäkökulmaan.

Lapuanjoen sivujoen, Kauhavanjoen veden laatu on vesistön huonoin (välttävä) ja sen valuma-alueella on turvetuotannossa 1000 hehtaaria soita. Sama määrä 1000 hehtaaria on myös Purmonjoen suhteellisen pienellä valuma-alueella. Turvetuotantoalueilta valuva kiintoaines ja humus kuormittavat alapuolista vesistöä ja kun tähän vielä lisätään avohakkuualueilta tuleva tutkitusti aikaisempaa paljon suuremmaksi osoitettu vastaava kuormitus, niin tämä kuormitus ei millään tavalla edesauta EU:n vesipuitedirektiivin edellyttämän hyvän veden laadun saavuttamista v. 2030 mennessä. Myös Ähtävänjoen valuma-alueelle Lappa- ja Evijärven sekä Ähtärinjärven ympäristöön on kaavassa vielä merkitty turvetuotantoalueita. Ähtärinjärven luokitus on huonontunut, vaikka se pitäisi parantua.

Viime vuosina Ähtärinjärven ympärille sekä Ähtävänjoen valuma-alueelle on edelleen myönnetty uusia turpeen nostolupia, vaikka Ähtävänjoen alajuoksulla elää erittäin uhanalainen jokihelmisimpukka. Lisäksi Ähtävänjoella on menossa kalatiehanke, joka yrittää palauttaa vaelluskalojen

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoitus on noin puolet pienempi kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa.

Maakuntakaavassa annetaan yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan "turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraavilla valuma-alueilla: Ähtärinjärven (35.43), Laihianjoen yläosan (41.005), Kyrönjoen keskiosan (42.02), Kyrönjoen yläosan (42.03), Jalasjoen (42.04), Mustajoen (42.05), Seinäjoen (42.07), Kainastonjoen (42.09), Kuortaneenjärven (44.04), Kauhavanjoen (44.06), Nurmonjoen (44.09) ja Lappajärven (47.03) valuma-alueet. Seuraavilla valuma-alueilla alapuolisten vesistöjen erityisiin luonnonarvoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota: Mustapuron (14.674), Pöntäneenjoen (42.097), Kätänjoen (44.07) ja Vimpelinjoen (47.08) valuma-alueet."

Maakuntakaavassa osoitettavat turvetuotantoon soveltuvat alueet perustuvat vaihemaakuntakaavaan III, jossa on kaavaratkaisun tueksi laadittu laajat vesistövaikutusten arvioinnit.

Maakuntakaavassa ei osoiteta turvetuotantoon soveltuvien alueiden merkintöjä Ähtävänjoen keskiosan valuma-alueelle (47.01) ja Ähtävänjoen alaosan valuma-alueelle (47.02) perustuen Natura 2000 -alueisiin kohdistuviin vaikutuksiin.

Kalatiehankkeita ei ole huomioitu maakuntakaavassa.

pääsyn yläjuoksulle. Tätäkään kalatiehanketta ei ole millään tavalla otettu huomioon maakuntakaavassa.

Maa- ja kallioaineksen otto

Maa-ainesten ottamisella on monia vaikutuksia ympäristöön ja nämä ympäristövaikutukset kohdistuvat ennen kaikkea maisemakuvaan sekä ottamisalueen geologisiin ja biologisiin luonnonarvoihin. Siksi maakuntakaavaan merkittävien ottoalueiden on syytä perustua tietoon alueiden soveltuvuudesta maa-ainesten ottoon. Tietoa onkin olemassa mm. maakuntakaava-aineistojen POSKI-selvitysten yhteydessä tehdyissä luonto- ja maisemaselvityksissä (Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan POSKI-selvitykseen 2021–2023 liittyvä luonto- ja maisemaselvitys, väliraportti tammikuu 2023). Selvitysten tavoitteena on ollut yhteensovittaa luonnon- ja maisemasuojelu maa-ainesten ottotoiminnan kanssa. Esitämme, että kaavaan merkitään vain sellaiset maa- ja kallioaineksen ottoalueet, jotka on todettu POSKI-selvityksissä ottoalueiksi soveltuviksi luonto- ja maisemaselvitysten pohjalta.

Kuortaneen kunnan alueelle on merkitty kaksi maa- ja kallioaineksen ottoon soveltuvaa aluetta. Em. väliraportista ilmenee, että näistä kummastakaan ei ole tehty asiaankuuluvia luonto- ja maisemaselvityksiä. Lähdeskonto -niminen alue on

Ähtärinjärven valuma-alueelle annetaan maakuntakaavassa yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Maakuntakaavassa osoitetaan maa- tai kalliokiviainesalueen merkinnällä alueet, jotka on POSKI-hankkeessa (2021–2023) luokiteltu luokkaan "maa-ainesten ottoon soveltuva".

Lähdeskonton luokitusta on POSKI-hankkeessa tarkistettu, ja alueen uusi luokka on "maa-ainesten ottoon soveltumaton". Lähdeskonton maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuva alue poistetaan maakuntakaavasta.

erityisen sopimaton louhoskaivannoksi ja tämä varaus on poistettava. Kohteen sijainti ulottuu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle alueelle. Kohteen lähellä on tehty havainto luontodirektiivin IV (a) liitteeseen kuuluvasta lajista. Kallion murskaus on toimintaa, joka aiheuttaa melua. Kaivannossa syntyvä melu on selkeä riski alueen isojen petolintujen pesinnän onnistumiselle ja reviirien säilymiselle.

Otetaan käyttöön "aiheuttaja maksaa" -periaate

SLL Pohjanmaan piiri muistuttaa, että vihreä siirtymä on muutos kohti kestäväää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen. Se nojaa kiertotalouteen ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin. Siirtymä onnistuu vain, kun ilmaston rinnalla huomioidaan muut ympäristö- ja luontovaikutukset. Tämä on usein unohtunut vihreän siirtymän kiihtyessä.

"Luontohaittamaksulla, maankäytönmuutosmaksulla tai rakentamista ja muuta maankäyttöä koskevalla velvoittavalla ekologisella kompensaatiolla voitaisiin toteuttaa "aiheuttaja maksaa" -periaatetta ja hillitä luontohaittojen syntymistä ja siirtää maankäytön luontovaikutuksista syntyvää kustannusrasitusta niille toimijoille, jotka ovat vastuussa luonnon tilan heikentämisestä." Luontopaneeli 2023

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 tulee muuttamaan maakunnan maisemaa lopullisesti. Sitä ei saada takaisin

POSKI-hankkeeseen liittyvän luonto- ja maisemaselvityksen raportti on vielä keskeneräinen. Lähtökohtaisesti kaikki maa-ainesten ottoon soveltuvaksi luokitellut alueet on hankkeessa inventoitu luonto- ja maisema-arvojen osalta. Kun raportti valmistuu kokonaisuudessaan, väliraportin luonto- ja maisemaselvitystuloksista puuttuneet ja maa- ja kalliokiviainesten ottoon soveltuviksi luokitellut alueet tarkistetaan inventointitietojen osalta.

Merkitään tiedoksi.

mistään, jos se pirstotaan ristiin rastiin kulkevilla voimalinjoilla ja tuulivoima-alueilla. Muiden kansainvälisten sopimusten lisäksi Suomi on hyväksynyt myös Maisemayleissopimuksen EU:n jäsenvaltiona. Suomen luonto on kansallisomaisuuttamme, jonka monimuotoisuutta tulee perustuslain mukaisesti suojella.

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry (SSLTY) on tutustunut kaavaehdotukseen ja sen tausta-aineistoon ja esittää seuraavassa lausuntonsa.

SSLTY on yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää toimialueensa linnuston tuntemusta sekä lintujen ja luonnon suojelua. Velvollisuutemme on tuoda esille linnustonsuojelullisia näkökulmia, ajantasaista lintutietoa sekä painottaa ympäristövaikutusten arviointia päätöksenteossa. BirdLife Suomen jäsenyhdistyksenä tuemme linnustonsuojelun, tutkimuksen ja lintuhavaintojen avulla monimuotoisuuden säilymistä ja kestävä kehitystä.

Yhdistyksemme toimialue käsittää Etelä-Pohjanmaan pohjoiset ja itäiset osat, ja sen läntisimmät kunnat ovat Isokyrö, Ilmajoki ja entisen Jalasjärven kunnan alue. Tältä osin rajoitumme siis vain tähän maakuntakaavan alueeseen.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Toteamme edelleen, että luonnonsuojelualueiden osuus kaavaehdotuksessa on pieni. Suojelualueita on pyrittävä lisäämään nimenomaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden sisälle.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena (osallistumis- ja arviointisuunnitelma) on luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen, ekologisten yhteyksien turvaaminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus.

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan laajasti olemassa oleva luonnonsuojelualueiden verkosto, Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä suojelualueita, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on kaavaluonnoksen palautteisiin antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut, että suojelualueiden aluevarausmerkintöjä ei osoiteta maakuntakaavassa ilman maanomistajien suostumusta. Ennen maakuntakaavaehdotusta maakunnan liitto on ollut yhteydessä viiden arvokkaan, mutta vielä suojelemattoman suokohteen maanomistajiin ja käynyt keskustelua maanomistajien halukkuudesta osoittaa suoalueille suojelualueen merkintä. Keskustelujen perusteella maakuntakaavaehdotukseen osoitettiin yksi uusi suojelualue Hallanevalle Vimpeliin.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästännyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnät tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n

tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen lisätään koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi kaava-aineistoihin lisätään Etelä-Pohjanmaan viherrakennetta kuvaava teemakartta, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä säilytetään kaavassa.

Maakuntakaavan viherrakenneteemaan kuuluvat edellä mainittujen lisäksi virkistykseen liittyvät merkinnät. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan maakunnallisesti merkittävät virkistysalueet ja -kohteet sekä ulkoilureitit. Näiden lisäksi maakunnassa on joukko paikallisesti merkittäviä kohteita ja reittejä, jotka yhdessä muodostavat virkistysalueverkoston kokonaisuuden.

Lisäksi maakuntakaavan valmistelussa on muiden kuin viherrakenneteemaan liittyvien merkintöjen selvityksissä, vaikutusten arvioinneissa sekä kaavaratkaisuissa (mm. kaavakartalla esitettävät rajaukset ja merkintöjen suunnittelumääräykset) huomioitu luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Maakuntakaavassa on mm. tuulivoima- ja turvetuotantomerkintöjen taustalle laadittu laajat laji- ja luontoympäristöön liittyvät selvitykset, joiden perusteella maakuntakaavalla ohjataan toimintaa alueille, joissa ei aiheudu maakuntakaavatasoisten selvitysten perusteella merkittävää haittaa tai joiden osalta annetaan

Etelä-Pohjanmaa on monien pohjoisten metsä- ja suolajien eteläisintä pesimäaluetta. Näistä voidaan esimerkkeinä mainita maakotka, kuukkeli ja riekko. Vain riittävän laajat, vailla häiritseviä tekijöitä olevat metsä- ja suoalueet takaavat kannan säilymisen. Yleisenä kantanamme on, että tuulivoimalle ja turpeenotolle sopivaksi merkityt alueet näiden laajojen, rauhallisten alueiden sisällä vaarantavat näitä suojelupyrkimyksiä, koska ne ohjaavat varsinaista rakentamista ja maankäyttöä juuri paikkoihin, jotka on merkitty tähän tarkoitukseen sopiviksi. Kyseisille toiminnoille tarpeelliset sähkölinjat ja tiestö vaikeuttavat lisää näiden alueiden säilymistä yhtenäisinä.

suunnittelumääräyksiä vaikutusten arvioimisesta alueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Lisäksi esim. koko maakuntaa koskevassa liikenteen suunnittelumääräyksessä tuodaan esiin tarve huomioida luontoarvot sekä ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaaminen, ja aurinkoenergiaan liittyvään suunnittelumääräykseen tullaan lisäämään luonnon monimuotoisuuden huomioiminen määräyksessä jo mainittujen luontoarvojen lisäksi.

Liitto katsoo, että luonnon monimuotoisuutta edistetään viherrakenteen merkintöjen kokonaisuudella ja monimuotoisuusarvojen huomioimisella kaikkien kaavamerkintöjen ratkaisuisissa, ei pelkästään suojeluun varattujen alueiden kautta.

Maakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä on analysoitu maakunnan hiljaisten alueita, joilla tarkoitetaan sellaisia ympäristöjä, joissa luonnonäänet ovat vallitsevia ja ihmisten toimintojen aiheuttamat melutasot ovat alhaiset.

Maakuntakaavassa ei osoiteta kaavamerkintöjä hiljaisille alueille, mutta maakuntakaavan tuulivoimaratkaisun vaikutuksia hiljaisiin alueisiin on arvioitu osana kaavan kokonaisvaikutusten arviointia. Maakuntakaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin perusteella tuulivoimaloiden alueista 17 (45:sta) sijoittuu kokonaan tai osittain hiljaiselle alueelle. Hanhimaan ja Aitakankankaan tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat kokonaan hiljaiselle alueelle. Ooperin,

Seinäjoen ja Ilmajoen rajalla oleva tuulivoimalle sopivaksi merkitty "Oksivuori-Ooperi" on rajattu Ilmajoen puolelta pois, mikä on positiivista. Kylkisalonnevan arvokas vanhan metsän alue jatkuu kuitenkin myös Seinäjoen puolelle, aina Lauttajärven pohjoispuolelle asti.

Kuortaneen ja Alajärven rajalla oleva tuulivoimalle sopivaksi merkitty alue "Jäkäläneva" rajautuu supistettunakin Heininevan luonnonsuojelualueiden aluevarausmerkintöihin. Alue tulee poistaa.

Haapikankaan, Mikonkeitaan ja Rajamäenkylän tuulivoimaloiden alueiden pinta-alasta yli puolet on hiljaisella alueella. Yhteisvaikutuksia naapurimaakuntien tuulivoimalueiden kanssa syntyy etenkin Isojoelle ulottuvilla laajoilla hiljaisilla alueilla. Vastaavasti noin 90 %:lla (151 kpl) kokonaan tai osittain Etelä-Pohjanmaan puolella olevalla hiljaisella alueella ei ole lainkaan tuulivoimaloiden alueita Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ja maakunnan lähialueen tuulivoimalueiden vaikutukset hiljaisiin alueisiin arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi. Paikallisesti hiljaisille alueille voi aiheutua merkittäviä muutoksia ja ne voivat menettää hiljaisuuteen liittyvät arvonsa.

Vaikutusten arviointia päivitetään ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä ja palautteen johdosta arviointia täydennetään arvioimalla myös turvetuotantoon soveltuvien alueiden sijoittumista hiljaisille alueille.

Kuortaneen itäosaan osoitettu tuulivoimaloiden alue (Jäkäläneva) rajautuu luonnonsuojelualueisiin (Suojelu-Moisio-tila ja Heinineva 1) sekä soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteeseen (Heinineva). Maakuntakaavassa ei osoiteta

Panemme mielihyvin merkille, että Kuortaneen-Lapuan Napalankallioiden alue on poistettu tuulivoimalle soveltuvista alueista, mikä parantaa petolintujen ja muiden erämaalintujen elinmahdollisuuksia alueella. Kaavaluonnoksen jälkeen kaavaehdotukseen on kuitenkin ilmestynyt Kuortaneen kunnan alueelle kaksi maa- tai kalliokiviaineksen ottoon soveltuvaa aluetta, Lähdeskonto ja Häjyperkiö-Perähaudanmäki. Näistä edellinen soveltuu erityisen huonosti kyseiseen tarkoitukseen, koska se sijaitsee luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen (Hirvijärvi-Varpula- Kaulalamminneva) rajalla, sen lähellä on luonnonsuojelualueen aluevarausmerkinnät, ja mikä linnustonsuojelun kannalta on kriittisintä, siitä länteen on uhanalaisen ja suojellun suuren petolinnun pesä. Louhintamelu tulisi kantautumaan erityisen hyvin avosuon yli lännen suuntaan, mikä vaarantaisi koko pesinnän.

Kaavan tausta-aineistossa olevasta, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan POSKI-selvitykseen 2021-2023 liittyvästä luonto- ja maisemaselvityksestä (väliraportti tammikuu 2023) ilmenee lisäksi, että kummastakaan kohteesta ei ole tehty asiaankuuluvia luonto- ja maisemaselvityksiä. Itse POSKI-selvityksessä (väliraportti marraskuu 2023) kohteet on kuitenkin katsottu tarkoitukseen sopiviksi merkinnällä M.

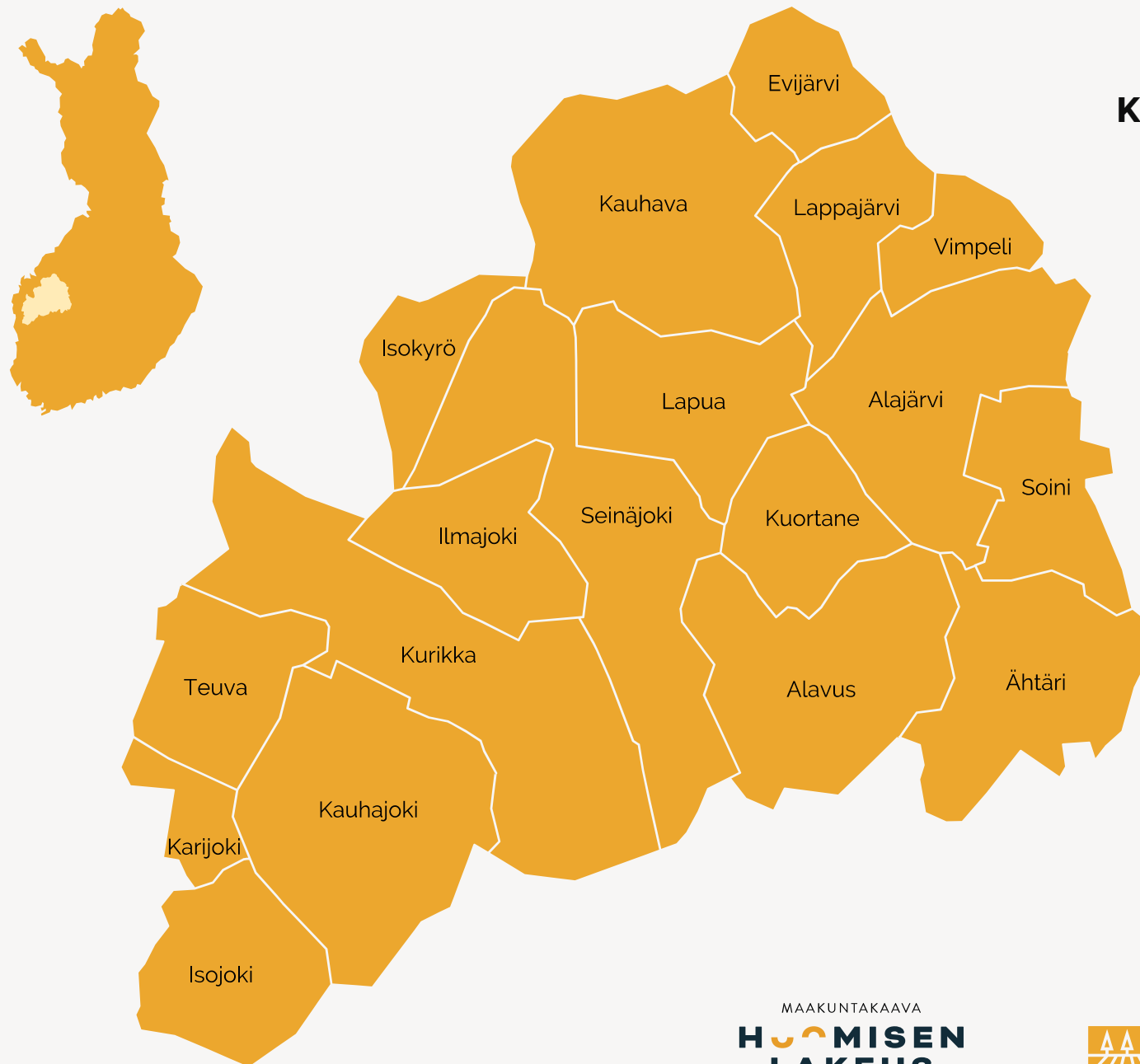
tuulivoimaloiden alueita luonnonsuojelu- tai suojelualueille. Tuulivoiman mahdolliset vaikutukset Heininevan luonnonsuojelualueen luontoarvoihin tulee selvittettäväksi alueen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Maakuntakaavassa osoitetaan maa- tai kalliokiviainesalueen merkinnällä alueet, jotka on POSKI-hankkeessa (2021–2023) luokiteltu luokkaan "maa-ainesten ottoon soveltuva". Lähdeskonton luokitusta on POSKI-hankkeessa tarkistettu, ja alueen uusi luokka on "maa-ainesten ottoon soveltumaton".

Lähdeskonton maa- tai kalliokiviainesten ottoon soveltuva alue poistetaan maakuntakaavasta.

POSKI-hankkeeseen liittyvän luonto- ja maisemaselvityksen raportti on vielä keskeneräinen. Lähtökohtaisesti kaikki maa-ainesten ottoon soveltuvaksi luokitellut alueet on hankkeessa inventoitu luonto- ja maisema-arvojen osalta. Kun raportti valmistuu kokonaisuudessaan, Häjyperkiö-Perähaudanmäen maa- ja kalliokiviainesten ottoalueeseen liittyvät inventointitiedot tarkistetaan.

Positiivisina seikkoina tuomme esiin, että linnustollisesti arvokkaalla Kauhavan Pääjärvellä on edelleen suojelualueen merkintä ja että Vimpelin Hallanevalle on osoitettu uusi suojelualueen merkintä.

www.epliitto.fi
Kampusranta 9 C / PL 109
60101 Seinäjoki